

T.C. BAŞBAKANLIK • DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI

**DOKUZUNCU 2007
KALKINMA
PLANI 2013**

AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA SANAYİİ

ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU

ANKARA 2007

T.C. BAŞBAKANLIK • DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
YAYIN NO: DPT: 2745 - ÖİK: 693

DOKUZUNCU 2007 KALKINMA PLANI 2013

AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA SANAYİİ

ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU

ANKARA 2007

ISBN 978-975 – 19 – 4139-8 (basılı nüsha)

Bu Çalışma Devlet Planlama Teşkilatının görüşlerini yansıtmaz. Sorumluluğu yazarına aittir. Yayın ve referans olarak kullanılması Devlet Planlama Teşkilatının iznini gerektirmez; İnternet adresi belirtilerek yayın ve referans olarak kullanılabilir. Bu e-kitap, <http://ekutup.dpt.gov.tr/> adresindedir.

Bu yayın 600 adet basılmıştır. Elektronik olarak, 1 adet pdf dosyası üretilmiştir

ÖNSÖZ

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 28 Haziran 2006 tarihinde kabul edilmiştir.

Plan, küreselleşmenin her alanda etkili olduğu, bireyler, kurumlar ve uluslar için fırsat ve risklerin arttığı bir dönemde Türkiye'nin kalkınma çabalarını bütüncül bir çerçeveye kavuşturan temel bir strateji dokümanıdır.

Toplumun tamamını ilgilendiren kalkınma planları, gerek hazırlık gerekse uygulama aşamasında, ilgili tüm kesimlerin katkısını ve sahiplenmesini gerektirmektedir.

Kalkınma planlaması alanında ülkemizin katılımcı ve demokratik bir planlama deneyimi bulunmaktadır. Özel İhtisas Komisyonları, bu deneyim içinde kurumsallaşmış bir katılımcılık mekanizması olarak ön plana çıkmaktadır. Kamu, özel kesim, üniversite ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan Özel İhtisas Komisyonları, 2007-2013 dönemi kapsayan Dokuzuncu Plan hazırlıklarında da son derece önemli bir işlev görmüştür. Bu bağlamda, 5 Temmuz 2005 tarihinde 2005/18 sayılı Baş-bakanlık Genelgesiyle başlatılan çalışmalar çerçevesinde geniş bir konu yel-pazesini kapsayacak biçimde toplam 57 Özel İhtisas Komisyonu oluşturulmuş, alt komisyonlarla birlikte bu sayı 66'ya ulaşmıştır. Bu komisyonlarda toplam 2252 katılımcı görev yapmıştır. Komisyonların oluşturulmasında ise ülkemizin kalkınma gündemini yakından ilgilendiren temel konular belirleyici olmuştur.

Özel İhtisas Komisyonlarında yapılan tartışmalar ve üretilen fikirler, planların hazırlanmasına ışık tutmakta ve plan metnine yansıtılmaktadır. Ayrıca, bu kapsamda ortaya çıkan raporlar birer referans dokümanı olarak, çeşitli alt ölçekli planlama, politika geliştirme ve araştırma ihtiyaçlarına da cevap vermektedir. Bu anlamda, Özel İhtisas Komisyonu raporları sadece plana katkıda bulunmamakta, müstakil olarak da basılan ve çeşitli kesimlerin istifadesine sunulan birer kaynak niteliği taşımaktadır.

Sahip oldukları birikimi katılımcı bir ortamda toplumun genel yararı için özveriyle paylaşan Komisyon üyelerinin, ülkemizin kalkınma sürecine önemli katkılar verdikleri inancıyla, emeği geçen herkese Teşkilatım adına şükranlarımı sunar, Özel İhtisas Komisyonu raporlarının ve raporların ışığında hazırlanan Dokuzuncu Planın ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ederim.

Dr. Ahmet TIKTIK
Müsteşar

DOKUZUNCU KALKINMA PLANI AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA SANAYİİ ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

Başkan: Prof. Dr. Yalçın Örs, Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi

Başkan Yrd.: Selma Bilgin, Ankara Sanayi Odası (ASO)

Koordinatörler:

Cengizhan Aykan, Devlet Planlama Teşkilatı

Nur Nilay Yılmaz, Devlet Planlama Teşkilatı

Raportörler:

Dr. Hamza Çınar, Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi

Fulya Tunca, Ankara Sanayi Odası

Üyeler:

Dr. Mustafa Çolakoglu-KOSGEB

Dr. Abdullah Togay, Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Hakan Akyıldız, Kastamonu Orman Fakültesi

Yılmaz Kılıç, Hacettepe Üniversitesi, Meslek Teknoloji Yüksek Okulu

Dr. Hamza Çınar, Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi

Ergin Ekebaş, Türkiye İstatistik Kurumu

Nejla Kırkın, Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü

Şenel Bağbaşı, Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü

Barış Yeniçeri, İhracatı Geliştirme ve Etüd Merkezi (İGEME)

Davut Doğan, TOBB

Mehmet Doğanlar, Orsan Orman Ürünleri Mobilya ve Dekorasyon Sanayii A.Ş.

Ahmet Yıldırım, Gaye Mobilya Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

Zeynep Kürklü, Domsan Doğrama Mobilya Sanayi A.Ş.

Bülent Altun, Kelebek Mobilya

Abdullah Yaşar, Doğtaş Mobilya

Mehmet Yayla, Kayseri Sanayi Odası

Katkıda Bulunanlar:

Ankara Sanayi Odası (ASO)

Ofis Mobilyaları Sanayi ve İş Adamları Derneği (OMSİAD)

Mobilya Sanayicileri Derneği (MOSDER)

Türkiye Ağaç İşleri Federasyonu

Yrd. Doç. Dr. Selçuk Demirci-Ege Üniversitesi E.M.Y.O. Mobilya Meslek Eğitim

Taner Aydın-Nascor Ahşap Yapı A.Ş.

Nazif Türkoğlu-Bellona A.Ş.

SUNUŞ

5 Temmuz 2005 tarih ve 2005/18 sayılı Başbakanlık genelgesi ile başlatılan 9. Kalkınma Planı hazırlıkları çerçevesinde DPT tarafından Özel İhtisas Komisyonu Çalışmalarına, Ankara Sanayi Odası (ASO)'nın talebi ile 57 no.lu Ağaç Ürünleri ve Mobilya Endüstrisi Ö.İ.K dahil edilmiştir. Komisyonumuzun 1 Şubat 2006 tarihinden itibaren başlattığı çalışmaları sonucunda bu rapor hazırlanmıştır.

Bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler, dünyanın her bölgesinde yayılmakta ve global toplumun oluşmasıyla sonuçlanan bir iletişim devrimini gerçekleştirmektedir. Bu gelişmelerin toplumların ekonomik, politik ve kültürel yapılarında açtığı çok yönlü değişme süreci üretim yöntemleri ve politikalarını değişime zorlamaktadır.

Sanayi toplumunda rekabet daha çok üretimde önemli olurken bilgi toplumunda teknoloji üretme önem kazanmıştır. Buna göre; 21 yy. bilgi toplumunda mukayeseli üstünlük sahip olunan teknolojiye göre şekillenerek teknoloji üretimi ön plana çıkacak, 'Sanayide Rekabet' kavramı yanında 'Teknoloji Rekabeti' kavramı önem kazanacaktır.

Ülkemiz Ağaç Ürünleri ve Mobilya Endüstrisinde, hammadde temini ve kullanımı yanında, teknolojik, eşgüdümsel ve bilgi eksikliği sorunları yaşanmaktadır. Hammadde konusunda rekabetçi piyasa şartları oluşmadığı gibi orman kaynaklarının önemli bir kısmı (yaklaşık %50) yakacak olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, kaynakların ağırlıklı olarak endüstride değerlendirilmesi yanında hammadde israfının önlenerek üretimde zayıflığın en aza indirilmesi önem taşımaktadır. Buna ilaveten depolardan tomruk satışı yerine ormanda ağaç satışı politikasının benimsenmesi, konusunda yetişmiş, Mesleki ve Teknik Eğitim almış elemanlar ile mühendis istihdamına öncelik verilmesi gerekli görülmektedir.

Diğer taraftan Orman Ürünleri işleyen tesislerin çoğunlukla küçük aile işletmeleri şeklinde olmalarının bir sonucu olarak kalitesiz ve standart dışı üretim nedeniyle, globalleşen rekabet ortamı ve teknolojiadaki hızlı gelişmelere uyum sağlamada problem yaşanmaktadır. Bu durum, şirketlerde yeniden yapılanma ve kurumsallaşmayı zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda, teşviklerin seçici uygulanarak hedef pazarlar belirlenmesi ve uygun yerlerde 'Serbest Pazarlar' oluşturulması önerilebilir. Ayrıca, Ar-Ge çalışmalarına öncelik verilerek yeni ve farklı yöntemlerle ürün geliştirme yanında 'Modern Tasarım' kullanımı ve yönetiminin, uluslararası standartlara uygun, kaliteli ve kimlikli mobilya üretim ve pazarlanmasında, ülkelerin rekabet gücünü etkileyen başlıca faktörler olarak hayati önem taşıdığı söylenebilir.

Bu raporun hazırlanmasında emek harcayan değerli komisyon üyeleri başta olmak üzere, toplantıların düzenlemesini sağlayan Ankara Sanayi Odası yetkililerine ve bilgiye ulaşmada yardımcı olan kamu ve özel sektör temsilcilerine ÖİK adına teşekkür ederim.

Hazırlanan bu raporun ilgili sektörlerle ve ülke kalkınmasına yararlı olmasını içtenlikle dilerim.

Prof. Dr. Yalçın Örs
Dokuzuncu Kalkınma Planı Ağaç Ürünleri ve
Mobilya Sanayii Özel İhtisas Komisyon Başkanı

İÇİNDEKİLER

1. AĞAÇ ÜRÜNLERİ ALT KOMİSYON RAPORU	1
2.MOBİLYA ALT KOMİSYON RAPORU	117

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI

DOKUZUNCU KALKINMA PLANI
(2007-2013)

AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA SANAYİİ
ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU

MAYIS – 2007

ANKARA

AĞAÇ ÜRÜNLERİ ALT KOMİSYONU

- Başkan** : Dr. Mustafa Çolakoğlu - KOSGEB
- Başkan Yrd** : Dr. Abdullah Togay – Gazi Üniversitesi
Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi
- Koordinatör** : Cengizhan Aykan – Devlet Planlama Teşkilatı
Nur Nilay Yılmaz – Devlet Planlama Teşkilatı
- Raportörler** : Dr. Hamza Çınar – Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi
Fulya Tunca – Ankara Sanayi Odası
- Üyeler** : Yrd. Doç.Dr. Hakan Akyıldız – Kastamonu Orman Fakültesi
Yılmaz Kılıç – Hacettepe Üniversitesi
Mesleki Teknoloji Yüksek Okulu
Ergin Ekebaş – Türkiye İstatistik Kurumu
Nejla Kırkın – Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü
Şenel Bağbaşı – Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve
Uygulama Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

A. AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİİ	1
I. KERESTE ve PARKE SANAYİİ	1
1. GİRİŞ	1
2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR	1
2.1. Mevcut Durum	1
2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı	1
2.1.2. Üretim	3
2.1.3. Dış Ticaret	6
2.1.4. Yurtiçi Tüketim	9
2.1.5. Fiyatlar	10
2.1.6. İstihdam	10
2.1.7. Mevcut Teşvik Tedbirlerinin Değerlendirilmesi	11
2.1.8. Sektörün Rekabet Gücü	11
2.1.9. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler	13
2.1.10. Mevcut Durumun Değerlendirilmesi	13
2.2. Sektörün Dünyada ve AB Ülkelerindeki Durumu	14
2.3. GZFT Analizi	17
2.3.1. Sektör İçi Analiz	17
2.3.2. Çevre Analizi	19
3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	19
II. YONGA LEVHA ve LİF LEVHA SANAYİİ	23
1. GİRİŞ	23
2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR	28
2.1. Mevcut Durum	28
2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı	28
2.1.1.1. Kurulu Kapasite ve Kapasite Kullanımı	30
2.1.2. Üretim	31
2.1.2.1. Üretim Yöntemi ve Teknoloji	31
2.1.2.2. Ürün standartları	33
2.1.2.3. Üretim miktarı ve değeri	33
2.1.3. Dış Ticaret	34
2.1.3.1. İthalat	37
2.1.3.2. İhracat	42
2.1.3.3. Dış Ticaret Dengesi	47
2.1.4. Yurtiçi Satışlar	49
2.1.4.1. Yonga Levha	49
2.1.4.2. Lif Levha	50
2.1.5. Sektörün Rekabet Gücü	51
2.1.6. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler	51
2.2. Sektörün Dünyada ve AB Ülkelerindeki Durumu	53
2.3. GZFT Analizi	55

2.3.1. Sektör İçi Analiz.....	55
2.3.2. Çevre Analizi.....	56
3. GELİŞME İHTİYAÇLARI.....	56
3.1. Ulusal Koşullar ve İhtiyaçlar İtibariyle Gelişme İhtiyaçları	56
3.2. Avrupa Birliği'ne Uyum Açısından Gerekli Gelişme İhtiyaçları	57
4. ULAŞILMAK İSTENEN AMAÇLAR.....	57
4.1. Kısa Dönem.....	57
4.2. Uzun Dönem (2007-2013)	57
5. İLKELER, POLİTİKALAR VE STRATEJİLER.....	57
6. ÖNGÖRÜLEN AMAÇLARA ULAŞMAK İÇİN YAPILMASI GEREKLİ YASAL, KURUMSAL VE FİNANSAL DÜZENLEMELER	57
III. KAPLAMA VE KONTRPLAK SANAYİİ	60
1. GİRİŞ	60
2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR	60
2.1. Mevcut Durum	60
2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı	60
2.1.2. Üretim.....	64
2.1.2.1. Üretim Yöntemi –Teknoloji	64
2.1.2.2. Ürün Standartları	65
2.1.2.3. Üretim Miktarı ve Değeri.....	65
2.1.3. Dış Ticaret.....	66
2.1.3.1. İthalat.....	66
2.1.3.2. İhracat.....	68
2.1.4. İstihdam.....	72
2.1.5. Mevcut Teşvik Tedbirlerinin Değerlendirilmesi.....	73
2.1.6. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler	75
2.1.7. Mevcut Durumun Değerlendirilmesi	75
2.2. Sektörün Dünya ve AB Ülkelerindeki Durumu	75
2.2.1 Kaplama	75
2.2.2 Kontrplak.....	79
2.3. GZFT Analizi	83
2.3.1. Sektör İçi Analizi	83
2.3.2. Çevre Analizi.....	84
3. DOKUZUNCU PLAN DÖNEMİNDE (2007-2013) SEKTÖRDE BEKLENEN GELİŞMELER.....	85
3.1. Kısa Dönem.....	85
3.2. Uzun Dönem	85
3.3 Yatırım Tahminleri.....	86
3.3.1. Eklenicecek Yeni Kapasiteler	86
3.3.2. Muhtemel Yatırım Alanları ve Yerleri.....	86
3.4. Teknoloji, Ar-Ge Faaliyetleri, Pazar Şartlarındaki Muhtemel Gelişmeler ve Sektörün Rekabet Gücüne Etkileri.....	87
3.5. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkilerde Muhtemel Gelişmeler.....	87
3.6. Sektörde Kamunun Rolü, Özelleştirme Faaliyetleri ve Muhtemel Etkileri	87
4. DOKUZUNCU PLAN DÖNEMİ İÇİN ÖNERİLER	87

4.1. Temel Vizyon ve Strateji.....	87
4.2. Temel Amaç ve Politikalar.....	88
4.2.1. AB'ye Katılım Sürecine Yönelik Amaç ve Politikalar	88
4.2.2. Diğer Amaç ve Politikalar.....	88
4.2.3. Teşvik Sistemine İlişkin Tedbirler.....	88
5. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	88
5.1. Darboğazlar ve Karşılaşılan Güçlükler	88
5.2. Çözüm Önerileri.....	90
IV. AHŞAP YAPI SANAYİİ	93
1. GİRİŞ	93
2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR	93
2.1. Mevcut Durum	93
2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı	94
2.1.1.1. Kurulu Kapasite.....	95
2.1.2. Üretim.....	95
2.1.2.1. Üretim Yöntemi -Teknoloji.....	95
2.1.2.2. Ürün Standartları	96
2.1.2.3. Üretim Miktarı ve Değeri.....	96
2.1.3. Dış Ticaret	97
2.1.3.1. İthalat.....	97
2.1.3.2. İhracat.....	99
2.1.4. Gümrük Birliğinin Ahşap Yapı Sektörüne Etkileri.....	101
2.1.4.1. Olumlu Etkiler.....	101
2.1.4.2. Olumsuz Etkiler.....	101
2.1.5. Mevcut Teşvik Tedbirlerinin Değerlendirilmesi.....	102
2.1.6. Sektörün Rekabet Gücü.....	102
2.1.7. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler	102
2.2. Sektörün Dünyada ve AB Ülkelerindeki Durumu	103
2.3. GZFT Analizi	104
2.3.1. İç Sektör Analizi.....	105
2.3.2. Çevre Analizi.....	106
3. SORUNLAR ve BUNLARA İLİŞKİN ÖNERİLER	107
3.1. Yasa ve Yönetmeliklerde Eksiklik.....	107
3.2. Yerli Hammadde Yetersizliği.....	107
3.3. Eğitimli Kalifiye Eleman Eksiği	107
3.4. Mali Sorunlar.....	108
3.5. Belediyelerle Yaşanan Sorunlar	108
3.6. İşçi Sorunları	109
3.7. Diğer Sorunlar	109
3.8. Talep Eksikliği	109
4. SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME.....	110
4.1. Ahşap Yapı Teknolojisinin Teşvik Edilmesini Gerektiren Sebepler	113

TABLolar

Tablo I.01: Kereste Sektöründe Önemli Kuruluşlar.....	1
Tablo I.02: Parke Sektöründe Önemli Kuruluşlar.....	2
Tablo I.03: Kereste ve Parke Sektöründe Kapasite Kullanım Oranı	3
Tablo I.04: Kereste Fabrikalarında Uygulanan Üretim Teknikleri	3
Tablo I.05: Kereste Bazında Birim Üretim Girdilerinin Maliyetlerdeki Oranı.....	4
Tablo I.06: Üretim Miktarı.....	5
Tablo I.07: Üretim Değeri (Cari Fiyatlarla, YTL)	5
Tablo I.08: Üretim Değeri (Cari Fiyatlarla, ABD \$).....	5
Tablo I.09: Sınai ve Ticari Maliyetler	6
Tablo I.10: Kereste ve Parke Sektörü Ürün İthalatı	6
Tablo I.11: Kereste ve Parke İthalatı	6
Tablo I.12: Kereste ve Parke İthalatı Ortalama Birim Fiyatları	7
Tablo I.13: AB ve Önemli Diğer Ülkelerden Kereste ve Parke İthalatı	7
Tablo I.14 :AB ve Önemli Diğer Ülkelerden Kereste ve Parke İthalatı	7
Tablo I.15: Kereste ve Parke İhracatı.....	8
Tablo I.16: Kereste ve Parke İhracatı.....	8
Tablo I.17: Kereste ve Parke İhracatı Ortalama Birim Fiyatları	8
Tablo I.18: AB ve Önemli Diğer Ülkelere Kereste ve Parke İhracatı (1000 kg).....	9
Tablo I.19: AB ve Önemli Diğer Ülkelere Kereste ve Parke İhracatı (Bin ABD \$).....	9
Tablo I.20: Tüketim Miktarı	9
Tablo I.21: Tüketim Değeri (Cari Fiyatlarla YTL).....	9
Tablo I.22: Tüketim Değeri (Cari Fiyatlarla, ABD \$)	10
Tablo I.23: Ortalama Fabrika Çıkış Fiyatları (TL)	10
Tablo I.24: Ortalama Fabrika Çıkış Fiyatları (ABD \$).....	10
Tablo I.25: Kereste ve Parke Sektörü İstihdam Durumu	10
Tablo I.26: Kereste ve Parke Sektörünün Rekabet Gücü.....	12
Tablo I.27: Dünyada İ.Y.A (Yumuşak) Kereste Sektörünün Durumu.....	15
Tablo I.28: Dünyada Y.A (Sert) Kereste Sektörünün Durumu	16
Tablo I.29: Kereste ve Parke Sektörünü İlgilendiren AB Mevzuatı	21
Tablo II.01:Yonga Levha Sektöründe Önemli Kuruluşlar.....	28
Tablo II.02: Lif Levha Sektöründe Önemli Kuruluşlar.....	29
Tablo II.03:Yonga Levha ve Lif Levha Kuruluşlarının Bölgesel Dağılımı	30
Tablo II.04: Kurulu Kapasite Durumu	30
Tablo II.05: Kapasite Kullanım Oranları	31
Tablo II.06: Birim Üretim Girdileri	32
Tablo II.07: Yonga Levha Üretim Miktarı ve Değişim Oranları	33
Tablo II.08: Yonga Levha Üretim Değerleri ve Değişim Oranları	33
Tablo II.09: Lif Levha Üretim Miktarı ve Değişim Oranları	34
Tablo II.10: Lif Levha Üretim Değerleri ve Değişim Oranları	34
Tablo II.11: Yonga Levha İthalat-İhracat Miktar ve Değerleri.....	35
Tablo II.12: Lif Levha İthalat-İhracat Miktar ve Değerleri.....	36

Tablo II.13: Yonga Levha İthalat Miktarları ve Değişim Oranları	37
Tablo II.14: Yonga Levha İthalatı Değerleri ve Değişim Oranları	37
Tablo II.15: Yonga Levha İthalatı Ortalama Birim Fiyatları	38
Tablo II.16: AB ve Diğer Önemli Ülkelerden Yonga Levha İthalat Miktarları ve Değişim Oranları.....	38
Tablo II.17: AB ve Diğer Önemli Ülkelerden Yonga Levha İthalat Değerleri.....	39
Tablo II.18: Yonga Levha İthalat Değerleri.....	39
Tablo II.19: Lif Levha İthalat Miktarları ve Değişim Oranları	40
Tablo II.20: Lif Levha İthalat Değerleri ve Değişim Oranları	40
Tablo II.21: Lif Levha İthalatı Birim Fiyatları.....	41
Tablo II.22: Ülkelere Göre Lif Levha İthalat Miktarları ve Değişim Oranları	41
Tablo II.23: Ülkelere Göre Lif Levha İthalat Değerleri ve Değişim Oranları	41
Tablo II.24: Lif Levha İthalat Değerleri.....	42
Tablo II.25: Yonga Levha İhracat Miktarları ve Değişim Oranları	43
Tablo II.26: Yonga Levha İhracat Değerleri ve Değişim Oranları	43
Tablo II.27: Yonga Levha İhracatı Birim Fiyatları	43
Tablo II.28: Ülkelere Göre Yonga Levha İhracat Miktarları ve Değişim Oranları	44
Tablo II.29: Ülkelere Göre Yonga Levha İhracatı Değerleri	44
Tablo II.30: Yonga Levha İhracat Değerleri	44
Tablo II.31: Lif Levha İhracatı Miktarları ve Değişim Oranları.....	45
Tablo II.32: Lif Levha İhracatı Değerleri ve Değişim Oranları	45
Tablo II.33: Lif Levha İhracatı Birim Fiyatları.....	46
Tablo II.34: Ülkelere Göre Lif Levha İhracat Miktarları ve Değişim Oranları	46
Tablo II.35: Ülkelere Göre Lif Levha İhracatı Değerleri.....	46
Tablo II.36: Lif Levha İhracat Değerleri	46
Tablo II.37: Türkiye Yonga Levha Sektörü Dış Ticaret Dengesi	47
Tablo II.38: Türkiye Lif Levha Sektörü Dış Ticaret Dengesi	48
Tablo II.39: Yonga Levha Satış Miktarı ve Değişim Oranları.....	49
Tablo II.40: Yonga Levha Satış Değerleri ve Değişim Oranları.....	50
Tablo II.41: Lif Levha Satış Miktarı ve Değişim Oranları	50
Tablo II.42: Lif Levha Satış Değerleri ve Değişim Oranları	51
Tablo II.43: Yonga Levhanın Dünyadaki Durumu	53
Tablo II.44: Lif Levhanın Dünyadaki Durumu	54
Tablo III.01: Kaplama Sektöründe Önemli Kuruluşlar.....	61
Tablo III.02: Kontrplak Sektöründe Önemli Kuruluşlar	62
Tablo III.03: Kaplama ve Kontrplak Sektöründe Kurulu Kapasite ve KKO	64
Tablo III.04: Üretim Miktarları	65
Tablo III.05: Üretim Değerleri (Cari Fiyatlarla, YTL)	66
Tablo III.05-a: Üretim Değerleri (Cari Fiyatlarla, 1000 ABD \$).....	66
Tablo III.06: Kaplama ve Kontrplak İthalat Miktarları.....	66
Tablo III.07: Kaplama ve Kontrplak İthalat Değerleri	66
Tablo III.08: Kaplama Sektörü İthalat Değerleri	67
Tablo III.09: Kontrplak Sektörü İthalat Değerleri	68
Tablo III.10: Kaplama ve Kontrplak Sektörü İhracat Miktarları	68
Tablo III.11: Kaplama ve Kontrplak İhracat Değerleri.....	69

Tablo III.12: Kaplama Sektörü İhracat Değerleri	69
Tablo III.13: Kontrplak Sektörü İhracat Değerleri	70
Tablo III.14: Kaplama Sektörü Dış Ticaret Dengesi.....	70
Tablo III.15: Kontrplak Sektörü Dış Ticaret Dengesi.....	72
Tablo III.16: Kaplama ve Kontrplak Sektörü İstihdam Durumu	72
Tablo III.17: Kontrplak Sektöründe Teşvik Belgeleri.....	73
Tablo III.18: Kaplama Sektöründe Teşvik Belgeleri.....	74
Tablo III.19: Ülkelere Göre Dünya Kaplama Üretim Miktarları	76
Tablo III.20: Dünya Kaplama İthalat ve İhracat Miktarı	76
Tablo III.21: Dünya Kaplama İthalat ve İhracat Değerleri	78
Tablo III.22: Ülkelere Göre Dünya Kontrplak Üretim Miktarları	80
Tablo III.23: Dünya Kontrplak İthalat ve İhracat Miktarı.....	81
Tablo III.24: Dünya Kontrplak İthalat ve İhracat Değerleri.....	82
Tablo III.25: Kaplama ve Kontrplak Sektörü KKO Tahmini	85
Tablo III.26: Türkiye Kaplama ve Kontrplak Sektörü Üretim Miktarları Tahmini.....	85
Tablo III.27: Uzun Dönemde Kaplama ve Kontrplak Sektörü Üretim Miktarları Tahmini	86
Tablo IV.01: Ahşap Yapı Sektöründeki Bazı Önemli Kuruluşlar.....	94
Tablo IV.02: Ahşap Yapı Sektöründe Kurulu Kapasite Durumu	95
Tablo IV.03: Konut Üretim Miktarı ve Değişim Oranları	97
Tablo IV.04: Konut Üretim Değeri ve Değişim Oranları	97
Tablo IV.05: Ahşap Yapı İthalatı Miktar ve Değişim Oranları	97
Tablo IV.06: Ahşap Yapı İthalat Değerleri ve Değişim Oranları	98
Tablo IV.07: İthalat Birim Fiyatları	98
Tablo IV.08: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İthalat Miktarları	98
Tablo IV.09: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İthalat Değerleri	99
Tablo IV.10: Ahşap Yapı İhracat Miktar ve Değişim Oranları.....	99
Tablo IV.11: Ahşap Yapı İhracat Değerleri ve Değişimleri	100
Tablo IV.12: Ahşap Yapı İhracatı Ortalama Birim Fiyatları	100
Tablo IV.13: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İhracatı Miktarları	100
Tablo IV.14: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İhracat Değerleri	101
Tablo IV.15: Üretimde Yaşanan Sorunlar ve Firmalara Göre Önem Sıralaması.....	105
Tablo IV.16: Talep Eksikliğinin Sebepleri	109

ŞEKİLLER

Şekil II.01: İhracat Yapılamama Nedenlerinin Dağılımı	36
Şekil II.02: Türkiye Yonga Levha Dış Ticaret Dengesi	48
Şekil II.03: Türkiye Lif Levha Dış Ticaret Dengesi	49
Şekil III.01: Kaplama Üreten Firmaların Hukuki Durumu	61
Şekil III.02: Kaplama Üretimi Yapan Firmaların Büyüklükleri	62
Şekil III.03: Kontrplak Üreten Firmaların Hukuki Durumu	63
Şekil III.04: Kontrplak Üreten Firmaların İşletme Büyüklükleri.....	63
Şekil III.05: Kaplama ve Kontrplak Üretimi Yapan Firmaların KKO'ları	64
Şekil III.06: Türkiye Kaplama Dış Ticaret Dengesi	71
Şekil III.07: Türkiye Kontrplak Dış Ticaret Dengesi	71
Şekil III.08: Dünya Kaplama Üretiminin Ülkelere GöreYüzde Dağılımı	76
Şekil III.09: Dünya Kontrplak Üretiminin Ülkelere Göre Dağılımı	79
Şekil IV.01: Kullanılan Yapı Malzemesine Göre Bina Sayısı ve Oranı	94
Şekil IV.02: Üretim Ortamlarına Göre Firma Dağılımları.....	96

KISALTMALAR

ASN	Armonize Sistem Nomanklatörü
BDT	Bağımsız Devletler Topluluğu
BÖİ	Büyük Ölçekli İşletmeler
B.y.s	Başka Yerde Sınıflandırmamış
CPA	Ürün Grubuna Göre Sınıflandırma
CPC	Merkez Ürün Sınıflandırma
DiE	Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EFICS	Avrupa Birliği ve Haberleşme Sistemi Kurulması
GTİP	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Numarası
ISO	Uluslararası Standartları Organizasyonu
HS/CN	Harmonize Ürün Tanımlama ve Kodlama Sistemi
ISIC	Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması
ITC	Uluslararası Ticaret Merkezi
İGEME	İhracatı Geliştirme ve Etüd Merkezi
İMOB	Uluslararası İstanbul Fuarı
KKO	Kapasite Kullanım Oranları
İYA	İğne Yapraklı Ağaç
KSS	Küçük Sanayi Siteleri
KN	Kombine Nomanklatör
MOSDER	Mobilya Sanayicileri Derneği
MUDER	Mutfak Mobilya Üreticileri Derneği
NACE	Uluslararası Faaliyet Kodlama Sistemine
OECD	İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
OHSAS	İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi
OMSİAD	Ofis Mobilyacılar Derneği
OSB	Yönlendirilmiş Yonga Panel
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SDTŞ	Sektörel Dış Ticaret Şirketleri
SITC	Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırması
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UEA	Avrupa Mobilya Federasyonu
UNECE	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik İşbirliği Alanı Komisyonu
UNIDO	Birleşmiş Milletler Sanayi Kalkınma Teşkilatı
UNSD	Birleşmiş Milletler İstatistik Standartları
YA	Yapraklı Ağaç

A. AĞAÇ ÜRÜNLERİ SANAYİİ

I. KERESTE ve PARKE SANAYİİ

1. GİRİŞ

Birleşmiş Milletler - ISIC - İktisadi Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (Rev 3.) İmalat Sanayi Sınıflamasına göre düz kereste üretiminin kod numarası 2010.0.01, parke üretiminin kod numarası 2010.0.02'dir. Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Numaraları Kod Sistemine (GTİP) göre kerestenin ve parkenin kod numaraları 44.07 ve 44.09'dur.

2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR

2.1. Mevcut Durum

2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı

2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı 1. aşama geçici sonuçlarına göre, Türkiye'deki kereste ve parke üretimi ile ilgili işyeri sayısı 3.469, çalışanların sayısı ise 15.405'tir. Ağaç ürünleri sektöründe faaliyet gösteren toplam 29.053 işyeri ve 79.372 çalışan bulunmaktadır. Buna göre; orman ürünleri sektöründeki işletmelerin yaklaşık %12'si kereste ve parke üretimi yapmaktadır. Kereste sektöründe önemli işletmeler Tablo I.01'de, parke sektöründeki önemli kuruluşlar Tablo I.02'de verilmiştir.

Tablo I.01: Kereste Sektöründe Önemli Kuruluşlar

Sıra No	Kuruluş Adı	Yeri	İşçi Sayısı	Sıra No	Kuruluş Adı	Yeri	İşçi Sayısı
1	Görmüş Orm.Ür. A.Ş.	Adana	54	25	Borus Bartın Orm.Ür. A.Ş.	Bartın	66
2	Tepe Kapı Doğrama San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	85	26	Ulupınar Orman Ürünleri Ltd. Ş.		
3	Yörüs Yenice Orman Ürünleri A.Ş.	İzmir	137	27	Nevtaş Orman Ürünleri A.Ş.	Ankara	82
4	Balıkçıoğlu Mobilya Tasarım Ltd. Şti.	Ankara	67	28	Sonçağ Terim Ltd. Şti.	İzmir	52
5	Kahramanlar Orman Ürünleri A.Ş.	Ankara	50	29	Azim Kereste Ltd. Şti.	İzmir	42
6	Ortap Orman Ürünleri Kaplama A.Ş.	Ankara	45	30	Kastamonu Entegre Ağaç A.Ş.	Kastamonu	239
7	Adıyamanlar Kereste ve Amb. Ltd. Şti.	Sakarya	41	31	Sağlamlar Orman Ürünleri. A.Ş.	Edremit	60
8	Hasan Kula Orman Ürünleri A.Ş.	Konya	40	32	Çağ Orman Ürünleri A.Ş.	Kastamonu	69

9	Şerifoğlu A.Ş.	Düzce	50	33	Ekşioğlu Ltd. Şti.	İzmit	41
10	Gölmak A.Ş.	Bolu	58	34	Düzkapı A.Ş.	Düzce	75
11	Acunlar A.Ş.	Burdur	48	35	Yücel Kerestecilik A.Ş.	Muğla	45
12	Atılım A.Ş.	Bolu	47	36	Dostaş A.Ş.	Kayseri	54
13	Bayraktar Ltd. Şti.	Bursa	102	37	Vahdet Orman Ürünleri	Samsun	55
14	Aksun Ltd. Şti.	Bursa	95	38	Maya Fırınlı Kayın Koll. Şti.	Samsun	51
15	Sülekler A.Ş.	Düzce	84	39	Ayancık Orm.Ür. A.Ş.	Sinop	90
16	Orca Orman Ürünleri	Bursa	44	40	Tekağaç A.Ş.	Tekirdağ	126
17	İmsan Ltd. Şti.	Bursa	42	41	Başoğlu A.Ş.	Zonguldak	48
18	TZDK	Erzurum	62	42	Kuriş A.Ş.	İstanbul	79
19	Angünsan Ltd. Şti.	Erzurum	45	43	Diker Ltd. Şti.	İstanbul	60
20	Narin A.Ş.	Hatay	69	44	Foça Sunta San. ve Tic. A.Ş.	Karabük	108
21	Sakarya Kerestecilik	Isparta	45	45	Cesurlar Orm.Ür. A.Ş.	Karabük	49
22	Adım A.Ş.	Isparta	41	46	Öney A.Ş.	Düzce	127
23	Adas Ltd. Şti.	İçel	99	47	Sancaklı Orm.Ür. A.Ş.	Düzce	60
24	Yaprak Ltd. Şti.	Düzce	48	48	Doğsan A.Ş.	Düzce	49

Kaynak: TOBB Sanayi Veri Tabanı

Tablo I.02: Parke Sektöründe Önemli Kuruluşlar

Sıra No:	Kuruluş Adı	Yeri	İşçi Sayısı	Sıra No:	Kuruluş Adı	Yeri	İşçi Sayısı
1	Bil Mobilya Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	350	15	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kastamonu	239
2	Atagür Ltd. Şti.	Ankara	50	16	Azim Kereste Ltd. Şti.	İzmir	42
3	Kahramanlar A.Ş.	Ankara	49	17	Dostaş A.Ş.	Kırklareli	54
4	Abant Parke A.Ş.	Bolu	102	18	Akçam Kerestecilik A.Ş.	İstanbul	36
5	Şerifoğlu A.Ş.	Düzce	50	19	Ekşioğlu Ltd. Şti.	İzmit	41
6	Starwood	Bursa	402	20	SEKA Akkuş İşletmesi	Ordu	89
7	Bayraktar Ltd. Şti.	Bursa	102	21	Barut Ltd. Şti.	Sakarya	58
8	Aksun A.Ş.	Bursa	95	22	Demircioğlu A.Ş.	Adapazarı	43
9	Anıtaş A.Ş.	Bursa	59	23	Vahdet Orm.Ür. A.Ş.	Samsun	55
10	Orca Orm. Ürn.	Bursa	44	24	Maya Fırınlı Kayın Koll. Şti.	Samsun	51
11	Zafer-Bilal Bayrak	Bursa	42	25	Ayançlı Orm.Ür. A.Ş.	Sinop	90
12	Atlas Orm.Ür. A.Ş.	Amasya	46	26	Devrektaş A.Ş.	Zonguldak	181
13	Angunsan Ltd. Şti.	Giresun	45	27	Yorüs A.Ş.	Karabük	108
14	Borus A.Ş.	Bartın	66	28	Sancaklı A.Ş.	Düzce	60

Kaynak: TOBB Sanayi Veri Tabanı

Kereste sektöründe kurulu kapasitenin 5 milyon metreküp civarında olduğu tahmin edilmekte olup, ana mal bazında kapasite kullanım oranları Tablo I.03'te verilmiştir.

Tablo I.03: Kereste ve Parke Sektöründe Kapasite Kullanım Oranı (%)

YILLAR			
2001	2002	2003	2004
57,8	63,8	54,3	50,0
Kaynak: TÜİK (10+ işçi çalıştıran işletmeler)			

2.1.2. Üretim

Türkiye’de kereste üretimi özel sektör işletmelerince yapılmaktadır. Bu işletmelerin bir kısmı modern teknoloji ve yönetim anlayışı ile çalışmaktadır. Önemli bir kısmı ise eski teknoloji ürünü ve düşük kapasiteli makinelerle çalışmakta ve genellikle mevsimlik olarak faaliyet göstermektedir. Bu tür işletmeler genellikle 10 kişiden az çalışanı olan mikro ölçekli işletmelerdir.

Kullandıkları üretim tekniklerine göre kereste üretim tesisleri Tablo I.04’te verilmiştir. İlkel üretim tesislerinde ana işlemler genellikle insan gücü ve/veya basit makineler ile yapıp özel makineler veya tesisler bulunmazken, modern üretim tesislerinde üretimin tüm aşamalarında hidrolik, pnömatik, nümerik veya bilgisayar kontrollü makineler kullanılmaktadır.

Tablo I.04: Kereste Fabrikalarında Uygulanan Üretim Teknikleri

İşlemler	İlkel Üretim Tesisleri	Yenilenmiş Üretim Tesisleri	Modern Üretim Tesisleri
Hammaddenin manipasyonu	El ile	El ile veya dekovil ile	Taşıma sistemleriyle
Ana kesici makineler	Basit şerit testere tezgahları	Şerit testere veya katrak tezgahı	Otomatik şeritler veya yüksek verimli katrak tezgahları
Baş ve yan alma makineleri	Basit daire testere tezgahı	Baş ve yan alma tezgahı	Otomatik baş alma ve çok testereli yan alma makinesi
Kesim işleminde optimizasyon	Yok	Basit hesaplama yöntemleriyle	Bilgisayar programı ile
Bileme işlemi	El ile bileme	Basit bileme makinesi	Otomatik bileme makinesi
Enerji üretimi	Akaryakıtlı enerji üreticileri	Buharlı Enerji Üreticileri	Buharlı Enerji Üreticileri
Tasnif işlemi	El ile	El ile tasnif	Tasnif tesisi ile
Standardizasyon	Uygulanmamakta	Kısmen uygulanmakta	Uygulanmakta
Kereste parkı	Yok, bekletilmeden satış	Var, taşıma dekovil ile	Var, taşıma dekovil ile yapılmakta
Kurutma tesisi	Yok	Yetersiz	Bilgisayar Kontrollü
Emprenye tesisi	Yok	Yetersiz	Var
Depolama	Yok	Yetersiz	Var
Kaynak: Konukçu, M., “Ormanlar ve Ormancılığımız”, DPT Yayın No 2630			

Türkiye’de kereste üretiminin yaklaşık %70’i inşaat, %20’si mobilya, %10’u ise ambalaj ve diğer sektörlerde kullanılmaktadır. Ülkemizde kişi başına kereste tüketimi 0,075-0,085 m³ arasında değişmektedir. Bir kereste fabrikası için gerekli olan makine parkının tahmini değeri 250.000 ABD Doları olup, yaklaşık 1.100 m² makine yerleşim alanına ihtiyaç duyulan böyle bir tesiste, tek vardiyada 15 kişinin günde 8 saat çalıştığı kabul edilerek, kullanılan testere ve biçilen tomruk türüne göre, ayda 2000-3000 m³ kereste üretilmektedir. Ülkemizde kişi başına kereste tüketimi 0,1 m³’den az olup, üretim girdileri Tablo I.05’te verilmiştir.

Tablo I. 05: Kereste Bazında Birim Üretim Girdilerinin Maliyetlerdeki Oranı

Girdiler	Değer (%)
Hammadde	80
Direkt İşçilik	4
Üretim Girdileri	12
Pazarlama Giderleri	2
Yönetim Giderleri	2
Kaynak: DPT, Yayın No:2376	

Türkiye’de daha çok TS 73 ile tanımlanan Y.A. (sert odun) masif parke üretilmekte olup lamine parke ve laminat parke üretimi ve kullanımı yaygınlaşmaktadır.

Lamine parke; dört kat dolgu ve iki son kat olmak üzere altı kat UV kurumalı vernik katmanı, 4 mm kalınlığında ağaç kaplama, 10 mm kalınlığında çift taraflı kalibre edilmiş ve suya dayanıklı kontrplaktan oluşur. Lamine parkelerin toplam kalınlığı 14 mm olup, 4 mm kalınlıktaki üst tabakada tropikal Afrika ormanlarında yetişen sapelli, iroko, afrormosia, bubinga ya da kayın, meşe, dişbudak, akçaağaç odunları kullanılmaktadır. Üst düzey vb. işlemleri de yapılmış olduğu için döşemeye hazır olan lamine parkeler lameller arasındaki renk farkı, budak çapları vb. kriterlere göre prima, naturel, standart olarak sınıflandırılmaktadır. Lameller 197 mm x 2180 mm x 14 mm ve 128 mm x 1070 mm x 14 mm boyutlarda olabilmektedir.

Laminat parke, EN 13329 standardına uygun olarak en üstte özel koruyucu şeffaf film tabakası ve altında ağaç deseni bulunan dekor kağıdı, E1 kalitesinde HDF, MDF, yonga levha vb. plaka ve en altta sağlamlığı artıran ve nemden koruyan melamin içeren astardan oluşur. Laminat parkeler 195 mm x 1383 mm x 9 mm ölçülerde üretilmektedir.

Kereste üretimi ile ilgili standartlar TS 52, TS 697, TS 3277, TS 801, TS 820, TS 1264, TS 1265, TS 5005 ve TS 5603 olup, diğerleri numune alma/hazırlama, tolerans sınırları,

kurallar, istifleme, paketleme vb. ile ilgilidir. Çok sayıda parke üreticisi işletme bulunmasına rağmen, TSE ürün belgeli parke üreten işletme sayısının 10 civarında olmasının yanı sıra ülkemizde üretimi ve kullanımı gitgide yaygınlaşan lamine ve laminat parke ile ilgili TS standardının bulunmaması, önemli eksiklik olarak görülmektedir.

Ülkemizde kereste ve parke sektöründe, ISO 9000 veya ISO 14000 belgeli işletme bulunmamaktadır. Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik İşbirliği Alanı Komisyonu (UNECE) Kereste Komitesinin 1999 yılı verilerine göre Avrupa Birliği üyesi ülkelerde kereste sektöründe faaliyet gösteren 109 işletme ISO 9000 belgesi almıştır. Günümüzde bu sayının 300'e yaklaştığı tahmin edilmektedir.

2.1.2.1. Üretim Miktarı ve Değeri

Kereste sektöründe 10+ işçi çalıştıran 200'den fazla işletmenin kereste üretimi 1.000 m³, parke üretimi ise m² cinsinden Tablo I.06'da, üretim değerleri ise Tablo I.07 ve Tablo I.08'de verilmiştir.

Tablo I. 06: Üretim Miktarı (kg)

Ana Mallar	Yıllar				Yıllık Artışlar (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste	45,5	46,4	56,1	56,5	2	21	0,7
Parke	893.462	683.473	1.560.561	2.631.208	-24	128	68

Kaynak: UNECE

Tablo I.07: Üretim Değeri (Cari Fiyatlarla, 1000 YTL)

Ana Mallar	YILLAR				YILLIK ARTIŞLAR (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste	7.379,6	12.854,7	13.104,8	18.929,6	74,2	1,9	44,5
Parke	6.002,6	4.950,6	13.569	22.360	-24,8	174	64

Kaynak: TÜİK (10+ işçi çalıştıran işyerlerinin verileridir.)

Tablo I.08: Üretim Değeri (Cari Fiyatlarla, 1000 ABD \$)

Ana Mallar	YILLAR				YILLIK ARTIŞLAR (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste	6.022	8.536,6	8.777	13.308,8	41,7	2,8	51,6
Parke	4.898	3.287,6	9.088	15.720	-32,8	176,4	72,9

Kaynak: TÜİK (10+ işçi çalıştıran işyerlerinin verileridir.)

2.1.2.2. Maliyetler

Kereste üretiminde yaklaşık maliyet oranları Tablo I.09’da verilmiştir.

Tablo I.09: Sınai ve Ticari Maliyetler

Ana Mal Birimi:	Pay (%)	Ana Mal Birimi:	Pay (%)
- Hammadde-Malzemeler	80	- Diğer	0,5
- Enerji	8	- Genel İdare Giderleri	2
- Direkt İşçilik	4	- Satış ve Pazarlama Giderleri	2
- Endirekt İşçilik	0,5	- Finansman Giderleri	2
- Amortisman	1		
Toplam Maliyet		100,0	
Kaynak: DPT, Yayın No:2376			

Kereste üretiminde hammadde ve malzeme % 80 oranı ile en yüksek maliyet kalemini oluşturmaktadır. Bu nedenle mali değişimler sektör açısından önemli sonuçlara sebep olmaktadır.

2.1.3. Dış Ticaret

2.1.3.1. İthalat

Kereste ve parke ithalat miktarları Tablo I.10’da verilmiştir.

Tablo I.10: Kereste ve Parke Sektörü Ürün İthalatı (1000 kg)

Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
145.267	225.629	545.214	916.713	1.125.944	55,3	141,6	68,1	22,8
Kaynak:TÜİK, 2005								

Kereste ve parke sektörü ürün ithalatında 2003 yılında gerçekleşen %141,6’lık artış tüketici talebi ve sektörün gelişmesi bakımından önemli olmuştur. Bu durum diğer yıllarda farklı oranlarda gerçekleşen artışlar biçiminde süreklilik göstermiştir. İthalat değerleri ve yıllık değişim miktarları Tablo I.11’de verilmiştir.

Tablo I.11: Kereste ve Parke İthalatı (CIF Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
31.578	36.271	54.272	99.284	136.636	14,9	49,6	82,9	37,6
Kaynak: TÜİK, 2005								

İthalat değerleri ile ithalat miktarları pozitif olmak üzere aynı yönde ancak farklı oranlarda değişimler göstermiştir. Yıllık toplam ithalat değerleri / toplam ithalat miktarları için ABD doları cinsinden belirlenen birim fiyatlar Tablo I.12’de verilmiştir.

Tablo I.12: Kereste ve Parke İthalatı Ortalama Birim Fiyatları (CIF, ABD \$)

Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
0,22	0,16	0,10	0,11	0,12	-27	-37	10	9

Kaynak: TÜİK, 2005

Birim fiyatlar 0,10-0,22 \$ aralığında değişmiş, 2005 yılında ise 0,12 \$ olarak gerçekleşmiştir. Ülkeler bazında ithalat miktarları Tablo I.13’te verilmiştir.

Tablo I.13: AB ve Önemli Diğer Ülkelerden Kereste ve Parke İthalatı (Bin kg)

Ülke Grupları	Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
	2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
AB	6.276	4.993	4.781	9.042	9.414	-20,5	-4,2	89,1	4,1
BDT	98.614	173.564	461.889	783.330	962.076	76	166	69,6	22,8
APEC	67.700	70.080	77.447	128.601	216.862	3,5	10,5	66,1	68,6
OECD	12.565	8.562	16.280	24.140	25.973	-31,9	90,1	48,3	7,6

Kaynak: TÜİK, 2005

Ülkeler bazında kereste ve parke ithalatı ağırlıklı olarak BDT ülkelerinden gerçekleştirilmiştir. Bunu sırasıyla APEC, OECD ve AB ülkelerinden gerçekleştirilen ithalat izlemiştir (Tablo I.14).

Tablo I.14 : AB ve Önemli Diğer Ülkelerden Kereste ve Parke İthalatı (CIF, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ülke Grupları	Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
	2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
AB	4.981	5.007	5.430	7.391	8.267	0,5	8,5	36,1	11,8
BDT	13.804	17.374	32.612	65.471	94.670	25,9	87,7	100,8	44,6
APEC	13.357	12.666	14.469	24.332	47.338	-5,2	14,2	68,2	94,6
OECD	10.331	8.535	13.906	18.624	21.242	-17,4	62,9	33,9	14,05

Kaynak: TÜİK, 2005

Ülkeler bazında gerçekleştirilen ithalat değerleri, ithalat miktarındaki değişimlere benzer ancak fiyat değişimlerine bağlı olarak farklı oranlarda artış göstermiştir.

2.1.3.2. İhracat

Kereste ve parke sektöründe yurt içindeki ekonomik şartlara göre, talebin azalmasına veya artmasına bağlı olarak ihracat da artmakta veya azalmakta olup ihracat miktarları Tablo I.15'te verilmiştir.

Tablo I.15: Kereste ve Parke İhracatı (1.000 kg)

Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
66.062	71.744	26.167	8.894	8.574	8,6	-63,5	-66	-3,5

Kaynak: TÜİK, 2005

Kereste ve parke ihracat miktarları 2002 yılı sonrasında önemli düşüş göstermiştir. 2001 yılından 2002 yılına geçişte %8,6 oranında bir artış söz konusu olmuş, 2003 ve 2004 yıllarında ise %63,6 ve %66 oranında düşüş gerçekleşmiştir. 2001-2005 yılları arasında gerçekleşen ihracat değerleri ve yıllık değişim miktarları Tablo I.16'da verilmiştir.

Tablo I.16: Kereste ve Parke İhracatı (FOB, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Yıl					Yıllık Artışlar (%)			
2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
28.059	31.881	18.107	18.740	21.416	13,6	-43,2	3,5	14,3

Kaynak: DTM, 2005

Ortalama birim fiyatları ABD doları bazında Tablo I.17'de verilmiştir.

Tablo I.17: Kereste ve Parke İhracatı Ortalama Birim Fiyatları (FOB, ABD \$)

Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
0,43	0,31	0,27	0,47	0,61	-27,9	-12,9	74	29,8

Kaynak: TÜİK, 2005

AB ülkeleri başta olmak üzere, diğer ülke gruplarına kereste ve parke ihracat değerleri, Tablo I.18 ve Tablo I.19'da miktar ve değer olarak verilmiştir.

Ülkeler bazında kereste ve parke ihracatı 2001-2005 yılları aralığında ağırlıklı olarak OECD ülkelerine gerçekleştirilmiştir. Bunu sırasıyla APEC, AB ülkeleri ve BDT izlemektedir.

Tablo I.18: AB ve Önemli Diğer Ülkelere Kereste ve Parke İhracatı (1000 kg)

Ülkeler	Yıllar					Yıllık Artışlar (%)			
	2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
AB	2.065	26.894	17.026	6.088	1.121	1202,4	-36,7	-64,2	-81,6
BDT	205,5	340	279	294	572	65,6	-18	5,3	94,5
APEC	1.235,5	2.034	443,5	200	1.716	64,6	-78,2	-55	758,3
OECD	2.338	27.002	17.368	6.204	2.736	1.054	-35,7	-64,3	-55,9

Kaynak: TÜİK, 2005

Tablo I.19: AB ve Önemli Diğer Ülkelere Kereste ve Parke İhracatı (FOB, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ülkeler Grubu	Yıl					Yıllık Artışlar (%)			
	2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
AB	1.650	5.562	4.116	1.853	970	237	-26	-55	-48
BDT	275	467	247	418	887	69,8	-47,1	69,2	112,2
APEC	1.092	1.038	376	238	1.278	-4,9	-63,8	-36,7	437
OECD	1.861	5.664	4.404	1.988	1.975	204,4	-22,2	-54,9	-0,6

Kaynak: TÜİK, 2005

Ülkeler bazında gerçekleşen ithalat değerleri ile BDT ve AB ülkelerine gerçekleştirilen ihracat arasındaki oran daralmaktadır. Bu durum iki ülke grubu arasında ihracata söz konusu olan ürünler arası farklılıktan kaynaklanabilir.

2.1.4. Yurtiçi Tüketim

Yurtiçi tüketim miktarları Tablo I.20’de ve değerleri Tablo I.21 ve Tablo I.22’de verilmiştir.

Tablo I.20: Tüketim Miktarı * m³, ** m²

Ana Mallar	Yıllar				Yıllık Artışlar (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste*	62.040	59.490	49.139	63.234	-4,1	-17,4	28,7
Parke**	912.680	931.367	1.779.872	2.628.376	2,1	91,1	47,6

Kaynak: TÜİK, 2005

Tablo I.21: Tüketim Değeri (Cari Fiyatlarla, Bin YTL)

Ana Mallar	Yıllar				Yıllık Artışlar (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste	10.174	11.674	11.397	19.431	14,7	-2,4	70,5
Parke	6.114	7.316	14.827	22.338	19,6	102,6	50,6

Kaynak: TÜİK, 2005

Tablo I.22: Tüketim Değeri (Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ana Mallar	Yıllar				Yıllık Artışlar (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste	8.302	7.752	7.633	13.662	-6,6	-1,5	78,9
Parke	4.990	4.858	9.930	15.705	-2,6	104,4	58,1

Kaynak: TÜİK, 2005

Yurtiçi tüketim miktarları 2001-2005 yılları arasında miktar ve değer olarak düzenli artış göstermiştir.

2.1.5. Fiyatlar

Kereste ve parke sektörü ortalama fabrika çıkış fiyatları Tablo I.23 ve I.24'te verilmiştir.

Tablo I. 23: Ortalama Fabrika Çıkış Fiyatları (Milyon TL)

Ana Mallar	Yıl				Yıllık Artışlar (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste	119,8	146,6	179,1	203,1	22,4	22,1	13,4
Parke	4,0	5,0	5,5	6,0	24	11,5	8,6

Kaynak: TÜİK, 2005

Tablo I. 24: Ortalama Fabrika Çıkış Fiyatları (ABD \$)

Ana Mallar	Yıllar				Yıllık Artışlar (%)		
	2001	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Kereste	97,7	97,4	120	143	-0,3	23,2	19,2
Parke	3,2	3,3	3,7	4,2	3,1	12,1	13,5

Kaynak: TÜİK, 2005

Kereste ve parke ortalama fabrika çıkış fiyatları 2001-2004'te sürekli artış göstermiştir.

2.1.6. İstihdam

Kereste ve parke sektörü istihdam değerleri Tablo I.25'te verilmiştir.

Tablo I.25: Kereste ve Parke Sektörü İstihdam Durumu (Kişi)

İşgücü	Çalışan Sayısı	%
Yüksek	301	2,3
İdari Personel	1.796	13,6
Teknisyen	288	2,1
İşçi	8.945	67,3
Usta	1.955	14,7
Toplam	13.285	100

Kaynak: TOBB Sanayi Veri Tabanı, 2004

Sektörde toplam 13.285 kişi çalışmakta, çalışanlar içerisinde % 67,3 ile en büyük oranda işçi istihdam edilmekte, bunu sırası ile usta, idari personel ve diğerleri izlemektedir.

2.1.7. Mevcut Teşvik Tedbirlerinin Değerlendirilmesi

Kalkınma Planlarına uygun olarak istihdamın artırılması, bölgeler arası dengesizliklerin giderilmesi, döviz kazandırıcı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla yeni teknoloji içeren ve işletmelerin uluslararası rekabet gücünü artıran yatırımlar 1993 yılından itibaren yapılan düzenlemelerle teşvik belgesi verilerek desteklenmektedir. Teşvik belgesi alan işletmelerin yatırımlarına;

- Gümrük Vergisi İstisnası
- Yatırım İndirimi
- Makine ve Teçhizat Alımlarında Katma Değer Vergisi Desteği
- Vergi, Resim ve Harç İstisnası
- Fon'dan Kredi Tahsisi
- vb. destekler verilmektedir.

Ağaç ürünleri sanayiine 1996-2000 döneminde toplam olarak 449 adet Yatırım Teşvik Belgesi verilmiştir. Aynı dönemde verilen toplam belge sayısına (20.947 adet) göre; sektöre verilen teşvik belgesinin sayısal oranı %2,14'dür. 26.810 kişiye istihdam imkanı sağlamayı hedefleyen bu yatırım teşvik belgelerinin aynı dönemde verilen toplam belgelerin istihdam hedefine oranı ise %2,10'dur.

Ülkemizde imalat sanayiinde faaliyet gösteren 209.555 işletmeden 10+ işçi çalıştıran işletme sayısı DİE 1998 Genel Sanayi ve İşyeri Sayımına göre 12.053 olup, bu işletmelerin 504 adedi (%4,18) Ağaç Ürünleri ve Mobilya Sanayisinde faaliyet göstermektedir.

10+ işçi çalıştıran imalat sanayii işletme sayısının toplam imalat sanayii işletmeleri sayısına oranı (%4,18) ile alınan teşvik belgesi sayısının toplam teşvik belgesi sayısına oranı (%2,14) karşılaştırıldığında; ağaç ürünleri sektöründe teşviklerin ve yatırımların yetersiz olduğu söylenebilir.

2.1.8. Sektörün Rekabet Gücü

Kereste ve parke sektörünün rekabet gücü 4 farklı kritere göre Tablo I.26'da verilmiştir.

Tablo I.26: Kereste ve Parke Sektörünün Rekabet Gücü

Ana Mal	Yıllar	İhracat/İthalat Oranı (%)	İthalat Sızma Oranı (%)	Uzmanlaşma Katsayısı (%)	Dış Rekabete Açıklık
Kereste	1997	21,9	1,95	99,7	1,76
	1998	11,8	3,65	124,3	3,00
	1999	30,1	2,47	100,1	0,89
	2000	33,4	2,61	119,2	0,99
	2001	160,0	3,06	72,5	-10,92
	2002	99,8	4,71	149,6	-6,93
Parke	1997	319,0	1,22	114,5	0,59
	1998	161,0	1,68	106,8	-0,06
	1999	86,0	1,69	99,2	0,68
	2000	5,5	3,02	97,8	2,68
	2001	26,0	1,67	98,1	1,37
	2002	68,0	1,90	96,9	0,69

Kaynak: DTM

Kereste sektöründe ihracatın ithalatı karşılama oranı 1997-2000 döneminde %20-%30 aralığında iken yaşanan ekonomik krizlerin etkisiyle iç talebin süratle azalması ve döviz kurlarındaki ani artışın etkisiyle ihracatın ithalatı karşılama oranı 2001 yılında % 160, 2002 yılında ise % 99,8 olmuştur.

Parke sektöründe ise tersine bir durum mevcuttur; 1997-1998 yıllarında ihracat ithalattan daha fazla iken, ihracatın ithalatı karşılama oranı 1999 yılından itibaren azalmış, 2000 yılında %5,5 seviyesine kadar düşmüştür. Bu azalmada ithalat yoluyla sağlanan parke hammaddesi fiyatlarında döviz kurundaki artışa bağlı yükselişin ve ekonomik kriz nedeniyle ithalat yoluyla karşılanan iç talebin azalmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Parke ihracatı 2001-2002 yıllarında yeniden artmaya başlamış ve 1999 yılındaki orana yaklaşmıştır.

Uzmanlaşma katsayısında, diğer rekabet kriterlerine göre, bir istikrar gözlenmektedir. Yurtiçindeki tüketim miktarının ne kadarının yurtiçi üretimle karşılandığının bir göstergesi olan Uzmanlaşma Katsayısı, incelenen dönemde kereste sektörü için % 72,5-% 149,6; parke sektörü için % 96,9- % 114,5 aralığında değişmektedir. Parke sektörü Uzmanlaşma Katsayısında ani değişimler olmuştur. Kereste sektöründe ise, yıllar itibariyle % 20 ila % 100'e varan değişimler gerçekleşmiştir. Bu durum sektörün makroekonomik dengeler istikrara kavuştuğunda gelişime ve dış pazarlara açılmaya hazır olacağı, dış rekabete açıklık oranında ise; ekonomik krizlere bağlı olarak ani değişen döviz kurlarının üreticileri iç pazara veya ihracata yönlendireceği şeklinde yorumlanabilir.

2.1.9. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler

Kereste ve parke sektörünün tomruk dışındaki ana girdileri enerji, kesici takımlar, kullanılan makine ve teçhizatı ile emprenyede kullanılan kimyasallardır. Temel girdi olması nedeniyle, kaliteli, ucuz ve zamanında temin edilebilen tomruk, sektörün başarılı olmasında birinci etkindir. Tomruk, orman işletmelerinden ya da ithalat yoluyla temin edilmektedir. Her iki durumda da, kereste ve parke imalatçılarına istenilen kalitede ve zamanında ulaşmamaktadır. Bu kapsamda orman işletmelerinin ciddi tedbirler alması beklenir.

Emprenye işleminde kullanılan kimyasalların bir kısmı yurtdışından ithalatla karşılanmaktadır. İthalatçı firmalar; sadece ürün ithal edip satmakla yetinmeyip, üreticilere emprenye konusunda eğitim ve danışmanlık hizmeti de vermelidir.

Kesici takımlar sektörde önemli bir sorun olup, en az zayıyla kesme ve biçme için bilgi eksikliği, kesici takım ve testerelerin üretime hazırlanması ve seçimindeki hatalı uygulamalar önemli israfa yol açmaktadır.

Üretimde kullanılan makine ve tesislerin tamamı Türkiye’de üretilmektedir. Makinelerin yeni teknoloji içermesi ve sahip oldukları kesim hassasiyeti, optimizasyon vb. nitelikler üretim kapasitesi yanı sıra ürün kalitesinin yükseltilmesi ve üretim kayıplarının azaltılmasında çok önemlidir. Parke üretiminde kullanılan ve parke taslaklarına tek operasyonda tüm şeklini verebilen bilgisayar kontrollü yüksek kapasiteli tezgahlar fabrika düzeyinde üretim yapan işletmelerde yaygınlaşmaktadır.

2.1.10. Mevcut Durumun Değerlendirilmesi

Kereste ve parke sektöründe farklı niteliklere sahip iki grup üreticiden söz edilebilir. Birinci grupta; sayıları 200’ü geçmeyen fabrikasyon türünde üretim yapan, modern üretim makine ve teçhizatı kullanan, kalifiye personel ve mühendis istihdam eden, üretimin kontrolünde ve planlanmasında bilgisayar yazılımı kullanan, hammaddenin kalitesine özen gösteren, sürekli üretim yapan ve üretiminin önemli bölümünü ihraç eden işletmeler yer almaktadır. Bu işletmeler ortalama 50 işçi çalıştırmaktadır. Sayısal olarak, sektördeki işletmelerin çok az bir bölümünü temsil eden bu işletmeler üretim kapasitesinde önemli bir paya sahiptir. İkinci grupta yer alan işletmeler ise genellikle mevsimlik üretim yapan 10’dan az işçi çalıştıran, yerli hammaddeyi işleyen, yerel ihtiyaçları karşılayan, sayısal olarak fazla ancak kapasite ve kalite olarak yetersiz işletmelerdir. Sektörde kapasite ve kalite açısından

AB ülkeleri ortalamasının üzerinde birkaç işletme bulursa da sektörün geliştirilmesi ve genel düzeyinin yükseltilmesi gerekmektedir.

2.2. Sektörün Dünyada ve AB Ülkelerindeki Durumu

Avrupa ülkelerinde yılda ortalama 37 milyon m³, Rusya ve Beyaz Rusya'da 14 milyon m³, Kanada ve Amerika'da 80 milyon m³ olmak üzere yılda 131 milyon m³ Y.A. tomruğu tüketilmektedir. Ülke gruplarının üretim değerleri, tüketim değerlerine yakın bulunmaktadır. Avrupa ülkeleri 3,8 milyon m³/yıl, Amerika ve Kanada 1,7 milyon m³/yıl Y.A. tomruğu ithalatı yaparken Rusya ve Beyaz Rusya'nın ithalatı bulunmamaktadır. Amerika ve Avrupa ülkeleri 2,8 milyon m³/yıl, Rusya ve Beyaz Rusya ise 0,4 milyon m³/yıl ihracat yapmaktadır. İ.Y.A tomruğu üretimi ise; Avrupa'da ortalama 182 milyon m³/yıl, Rusya ve Beyaz Rusya'da 42 milyon m³/yıl, Amerika ve Kanada'da 320 milyon m³/yıl olmak üzere yılda toplam 544 milyon m³'tür.

Bu ülke gruplarının üretim değerleri tüketim değerlerinden 5-10 milyon m³ daha fazla olup yıllık İ.Y.A tomruğu ticareti hacmi ortalama 38 milyon m³'tür. Aynı değer Y.A tomruğu için ortalama 13 milyon m³ olup yılda ortalama 51 milyon m³ tomruk dış ticareti gerçekleşmektedir.

Türkiye'nin Y.A tomruğu tüketimi yıllık ortalama 3,1 milyon m³, üretimi 2,4 milyon m³ olup, aradaki fark (0,17milyon m³) ithalat ile karşılanmaktadır. İhracat ise yok denecek düzeydedir. Ülkemizin İ.Y.A tomruğu tüketimi ortalama 3,1 milyon m³, üretimi 2,7 milyon m³, ithalatı ise 0,4 milyon m³ olarak gerçekleşmektedir. Yapraklı ve İ.Y.A'lar için verilen toplam değerlere göre; ülkemizin yıllık ortalama tomruk tüketimi 6,2 milyon m³, üretimi 5,1 m³, ithalatı 1,1 milyon m³ olup, ihracatı dünya ticaret hacmiyle karşılaştırıldığında yok denecek düzeydedir.

Dünyada Y.A (sert) ve İ.Y.A (yumuşak) tomruk ve kereste sektörünün tüketim, üretim, ithalat ve ihracat değerleri Tablo I.27 ve Tablo I.28'de verilmiştir.

AB, BDT ile Amerika ve Kanada'dan oluşan ülke gruplarının toplamında yılda ortalama 49 milyon m³ Y.A kerestesi, 220 milyon m³ İ.Y.A kerestesi olmak üzere 269 milyon m³ kereste üretilmektedir. Tüketim ise 273 milyon m³'tür. Dış ticaret hacmi; Y.A kerestesinde yılda ortalama 31 milyon m³, İ.Y.A kerestesinde 156 milyon m³ olmak üzere toplam 187 milyon m³'tür.

Tablo I. 27: Dünyada İ.Y.A (Yumuşak) Kereste Sektörünün Durumu (1.000m³)

Ülke	Tüketim			Üretim			İthalat			İhracat		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Avusturya	4.864	5.050	5.100	10.263	10.500	10.700	1.227	1.300	1.300	6.626	6.750	6.900
Belçika	1.803	1.800	1.800	1.000	1.000	1.000	1.378	1.400	1.400	575	600	600
Bulgaristan	122	132	132	312	325	330	5	7	5	195	200	203
Gürcistan	588	568	561	103	115	118	489	458	449	4	5	6
Kıbrıs	149	145	145	5	5	5	144	140	140	0	0	0
Çek Cumhuriyeti	2.345	2.360	2.375	3.502	3.600	3.700	256	256	250	1.413	1.496	1.575
Danimarka	3.200	3.200	3.200	225	225	225	3.222	3.222	3.222	247	247	247
Estonya	1.196	1.300	1.350	1.900	1.950	2.000	324	400	450	1.028	1.050	1.100
Finlandiya	5.765	5.792	5.792	13.645	13.700	13.600	272	302	302	8.152	8.210	8.110
Fransa	9.733	10.150	10.350	7.661	7.900	8.100	2.932	3.100	3.100	860	850	850
Almanya	16.442	17.200	17.600	16.342	17.600	18.000	4.400	4.600	4.600	4.300	5.000	5.000
Yunanistan	910	910	910	81	81	81	832	832	832	3	3	3
Macaristan	1.110	1.175	1.210	92	95	95	1.056	1.120	1.160	38	40	45
İrlanda	1.505	1.580	1.580	996	1.046	1.046	848	890	890	339	356	356
İtalya	6.380	6.675	6.780	710	715	720	5.700	6.000	6.100	30	40	40
Litvanya	853	993	1.093	3.083	3.100	3.100	377	500	600	2.607	2.607	2.607
Letonya	578	610	640	950	950	960	308	330	350	680	670	670
Lüksemburg	108	108	108	113	113	113	38	38	38	43	43	43
Hollanda	2.394	2.400	2.540	164	170	170	2.547	2.600	2.750	317	370	380
Norveç	2.344	2.425	2.500	2.203	2.200	2.250	617	700	750	476	475	500
Polonya	2.313	2.530	2.660	2.792	3.000	3.160	205	230	250	685	700	750
Portekiz	707	650	660	910	900	880	54	41	50	257	291	270
Romanya	698	704	710	2.696	2.800	2.600	3	4	10	2.001	2.100	1.900
Sırbistan Karadağ	472	505	543	162	185	200	328	340	365	18	20	22
Slovakya	541	290	400	1.150	800	850	36	40	50	645	550	500
Slovenya	103	99	100	329	325	310	64	64	70	290	290	280
İspanya	5.027	5.027	5.027	2.710	2.710	2.710	2.417	2.417	2.417	100	100	100
İsveç	5.999	5.700	5.700	16.700	16.700	16.700	295	300	300	10.996	11.300	11.300
İsviçre	1.447	1.400	1.400	1.350	1.300	1.300	185	200	200	88	100	100
Makedonya	133	136	136	5	6	6	128	130	130	0	0	0
Türkiye	3.057	3.095	3.100	2.986	3.000	3.000	130	145	150	59	50	50
İngiltere	10.254	10.390	10.390	2.638	2.770	2.770	7.958	7.960	7.960	342	340	340
Avrupa Toplamı	93.517	95.476	96.969	98.282	100.389	101.302	38.875	40.166	40.740	43.640	45.079	45.073
Beyaz Rusya	1.034	1.034	1.034	2.064	2.064	2.064	108	108	108	1.139	1.139	1.139
Kazakistan	407	407	407	246	246	246	287	287	287	126	126	126
Rusya	7.581	7.595	7.765	17.736	18.480	19.360	5	5	5	10.160	10.890	11.600
Ukrayna	134	134	134	1.141	1.141	1.141	3	3	3	1.011	1.011	1.011
BDT Toplamı	9.155	9.169	9.339	21.188	21.932	22.812	404	404	404	12.436	13.166	13.876
Kanada	19.550	19.886	19.850	55.907	57.640	55.479	457	432	396	36.814	38.187	36.025
Amerika	95.581	96.554	96.597	61.190	62.105	62.110	36.017	36.106	36.174	1.626	1.657	1.687
Amerika Toplamı	115.131	116.440	116.447	117.097	119.745	117.589	36.474	36.539	36.570	38.440	39.844	37.712

Tablo I.28: Dünyada Y.A (Sert) Kereste Sektörünün Durumu (1.000m³)

Ülke	Tüketim			Üretim			İthalat			İhracat		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Avusturya	280	315	310	210	225	230	216	250	240	146	160	160
Belçika	544	525	525	220	200	200	560	550	550	236	225	225
Bulgaristan	280	268	278	358	348	363	8	10	7	86	90	92
Gürcistan	46	135	180	482	510	540	72	83	90	508	458	450
Kıbrıs	39	39	39	0	0	0	39	39	39	0	0	0
Çek Cumhuriyeti	375	379	379	303	305	305	113	115	115	41	41	41
Danimarka	417	417	417	23	23	23	428	428	428	34	34	34
Estonya	53	70	85	195	220	240	40	50	70	181	200	225
Finlandiya	150	145	145	100	100	100	66	61	61	16	16	16
Fransa	2.339	2.364	2.364	2.274	2.200	2.200	591	610	610	526	446	446
Almanya	1.142	1.230	1.230	1.071	1.200	1.220	645	600	600	574	570	590
Yunanistan	275	275	275	115	115	115	168	168	168	8	8	8
Macaristan	33	55	50	207	200	200	65	75	75	239	220	225
İrlanda	84	87	89	9	9	10	80	82	85	5	5	5
İtalya	2.639	2.730	2.765	890	920	930	1.863	1.930	1.950	114	120	115
Litvanya	256	288	288	868	900	900	15	15	15	626	626	626
Letonya	187	210	230	450	450	450	72	90	110	335	330	330
Lüksemburg	34	34	34	20	20	20	16	16	16	2	2	2
Hollanda	638	640	650	105	110	110	616	620	630	83	90	90
Norveç	0	0	0	26	26	26	58	58	58	84	84	84
Polonya	526	590	640	568	600	640	219	250	280	260	260	280
Portekiz	647	620	620	473	430	440	197	214	200	23	24	20
Romanya	954	965	1.110	1.550	1.700	1.950	12	15	10	608	750	850
Sırbistan Karadağ	234	265	284	347	365	380	25	30	32	138	130	128
Slovakya	306	290	310	501	520	540	15	20	20	210	250	250
Slovenya	224	226	228	167	165	163	141	145	149	84	84	84
İspanya	1.936	1.936	1.936	920	920	920	1.047	1.047	1.047	31	31	31
İsveç	255	255	255	130	130	130	140	140	140	15	15	15
İsviçre	126	100	100	100	80	80	64	50	50	38	30	30
Makedonya	10	10	12	16	16	18	3	4	4	9	10	10
Türkiye	2.695	2.730	2.680	2.629	2.650	2.600	106	115	115	41	35	35
İngiltere	793	790	790	70	60	60	736	740	740	14	10	10
Avrupa Toplamı	18.782	19.248	19.563	15.653	15.975	16.360	8.445	8.629	8.712	5.316	5.356	5.509
Beyaz Rusya	188	188	188	239	239	239	7	7	7	58	58	58
Kazakistan	32	32	32	19	19	19	13	13	13	0	0	0
Rusya	2.085	2.146	2.246	2.419	2.520	2.640	6	6	6	340	380	400
Ukrayna	600	600	600	934	934	934	21	21	21	355	355	355
BDT Toplamı	2.906	2.967	3.067	3.611	3.712	3.832	47	47	47	753	793	813
Kanada	1.482	1.450	1.410	1.654	1.650	1.625	1.203	1.200	1.160	1.375	1.400	1.375
Amerika	26.807	26.777	26.782	27.853	27.860	27.865	1.873	1.892	1.907	2.918	2.975	2.990
Amerika Toplamı	28.289	28.227	28.192	29.507	29.510	29.490	3.076	3.092	3.067	4.293	4.375	4.365

AB ülkeleri ile 2005 yılı üretim, tüketim, ithalat ve ihracat değerlerinin AB ülkeleri değerlerine oranı; sert ağaç tomruğunda %8, yumuşak ağaç tomruğunda %2, sert ağaç kerestesinde %13,5, yumuşak ağaç kerestesinde %3'tür.

Dünya pazarlarına ihracat Amerika, Rusya, Fransa, Gürcistan ve Belçika tarafından yapılmaktadır. Kanada, İspanya, Portekiz, Finlandiya önemli tomruk ithalatçısı; Hollanda, İtalya, Almanya, Fransa ve Belçika önemli kereste ithalatçısı ülkelerdir. Bazı ülkelerin aynı ürün türünden hem ithalat hem de ihracat yapmakta olması, tomruk alıp kereste ve diğer ürünlere işleyerek ihraç etmesi veya ülkesindeki ihtiyaç fazlası ağaç türlerini ihraç ederken, bulunmayan veya yeterli olmayan türleri ithal etmesinden kaynaklanmaktadır.

2.3. GZFT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
1. Kalite bilincinin artması 2. İhracat yapma bilincinin artması 3. İşçilik maliyetlerinin AB ülkelerine göre düşük olması, 4. İşletmelerin modern teknolojiyi yakından takip etmesi	1. Üretimde; Yerli hammadde temininde sıkıntı yaşanması, Yasa ve yönetmeliklerle ilgili eksiklikler bulunması, Eğitimli kalifiye personel eksikliği bulunması, İthal hammadde temininde güçlükler yaşanması, Sermaye yetersizliği, kredi temini vb. finansal sorunlar bulunması, Enerji yetersizliği ve kalitesi sorunları bulunması, Ürün standartları bilgisinin yetersizliği, Atölye tipi üretimin yaygın olması. 2. Talep eksikliği 3. Ar-Ge çalışmalarının yetersizliği 4. İşletmelerin uluslararası pazarlarda tanıtım eksikliği 5. Ulusal ve uluslararası fuarlara katılım yetersizliği 6. Markalaşma yetersizliği 7. İşletmelerin kurumsallaşamaması 8. Enerji maliyetlerinin yüksek, kalitesinin düşük olması 9. AB Standartlarının bilinmemesi
Fırsatlar	
1. AB'ye üyelik süreci, 2. AB ülkelerinde işçilik maliyetlerinin yüksek oluşu, 3. Rusya pazarı ve yakınlığı,	
Tehditler	
Ekonomik belirsizlikler	

2.3.1. Sektör İçi Analiz

Kereste ve parke sektörünün geçmiş yıllardaki gelişimi ve performansı daha çok iç piyasanın ihtiyacını karşılamaya yönelik olup, kalite standartları tam olarak

uygulanmamaktadır. Mikro ölçekli işletmeler sayısal olarak daha fazla ve yeni teknoloji kullanımları sınırlıdır. Buna karşılık, iç piyasanın ihtiyacını karşılama ötesinde, AB ve Ortadoğu pazarlarına hitap edebilme birikimine sahiptir.

Sektörün Ar-Ge çalışmalarına yönelmesi, sertifikalı ürün satışının artması, yeni teknolojilerin kullanılması, işletmelerin atölye ölçekli üretimden fabrika ölçekli üretime geçmeleri vb. tedbirler bu potansiyelin en etkin biçimde kullanılmasını sağlayabilir.

Gelecek yıllarda mikro ölçekli, eski ve düşük kapasiteli makinelerle üretim yapanların kapanacağı, işletme sayısı ve ortalama çalışan sayısında azalma meydana gelirken işletmelerin teknolojik düzeylerinin ve ürün kalitesinin yükseleceği söylenebilir. Yeni kapasite oluşumu için gelecek dönemde planlanmış yatırımlara ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Ancak, gitgide zorlaşan rekabet şartları, atölye tipi üretim yapan işletmelerin fabrika tipi üretime geçmeleri için yeni teknoloji içeren yatırımlara yönelmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle toplam işletme sayısında azalma beklenirken, orta ölçekli, modern teknolojiyle üretim yapan ihracata yönelik yatırımlarda artış beklenmektedir.

Teknoloji bakımından, CNC kontrollü tezgahlar ile kurutma, buharlama ve emprenye tesislerine yatırım yapılmalıdır.

Üretim teknolojisinin gelişmesi, kereste biçme, bileme ve bakım işlerinde teknik esaslara uyulması, Ar-Ge faaliyetlerine önem verilmesi, sektörde çalışan mühendis ve konusunda yetişmiş teknik eleman sayısının artması, meslek içi eğitime önem verilmesi, girdi kalitesinin istikrara kavuşturulması, emprenye yapan işletmelerin artması, sertifikalı ürün kullanımının yaygınlaşması, çevre konularına önem verilmesi sektörün rekabet gücünü artıracaktır. Bu kapsamda, sektöre yönelik hizmet verecek test ve analiz laboratuvarları oluşturulmalı, ürünlerin standartlara uygunluğu konusunda sürekli bir geri besleme sağlanmalıdır.

2.3.2. Çevre Analizi

Avrupa Birliği, Kanada ve Amerika başta olmak üzere gelişmiş ülkelerde ormanların sertifikalandırılması ve üretimde sertifikalı ormanlardan kesilen tomrukların kullanılması süreci 1990'lı yıllarda başlamıştır. 1999 yılında toplam üretim içinde sertifikalı ormanlardan yapılan üretimin payı % 2,8 iken, 2006 yılında bu payın en az % 25,3 en çok % 46,7 düzeyine çıkması beklenmektedir.

Gelişmiş ülkeler sertifikalı orman ürünlerini tercih edeceklerinden 2005 yılından sonra sertifikasız ormanlardan yapılan üretimin pazarlamasında sorunlarla karşılaşılabilir. Bu nedenle ülkemizde ormanların sertifikalandırılması çalışmalarının ulusal ormancılık stratejisi kapsamında bir an önce başlatılması gerekli görülmektedir.

Sektörü doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren AB mevzuatlarının bir kısmı, ormanların korunması, geliştirilmesi vb. hususlara ilişkin olup orman işletmeleri açısından önemli görülmektedir. Özellikle, AB ülkelerinde yaygın olan sertifikalı tomruk kullanımı; hammadde kaynağının bilinmesi ve kaçak kesimlerin önlenmesini sağlarken, kesimden üretime kadar geçen sürecin sağlıklı olarak takibi ile hammadde kalitesinin yükselmesinde etkili olmaktadır.

Uluslararası pazarlarda rekabet gücüne sahip olabilmek için, sektörde faaliyet gösteren işletmeler arasında stratejik işbirliği oluşturulurken, devletin denetleme ve destekleme görevini gerçekleştiren birimleri ile sektör arasındaki işbirliği ve iletişim güçlendirilerek, oluşacak sinerji ekonomik değere dönüştürülecektir.

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sektörde gelecek yıllarda mikro ölçekli, eski ve düşük kapasiteli makinelerle üretim yapan işletmelerin kapanacağı, işletme sayısı ve ortalama çalışan sayısında azalma meydana gelirken işletmelerin teknolojik düzeylerinin ve ürün kalitesinin yükseleceği söylenebilir. Bu nedenle toplam işletme sayısında azalma beklenirken, orta ölçekli, modern teknolojiyle üretim yapan ihracata yönelik yatırımların artması, CNC kontrollü tezgahlar, kurutma, buharlama ve emprenye tesislerine yatırım yapılması beklenmektedir. Ar-Ge faaliyetlerine önem verilmesi, çalışan mühendis ve teknik eleman sayısının artması, girdi kalitesinin istikrara kavuşturulması, kurutma, buharlama ve emprenye işlemlerinde teknik esaslara uyulması, sertifikalı ürün kullanımının yaygınlaşması ve çevre konularına önem verilmesi sektörün rekabet gücünü artıracaktır.

Kereste ve parke sektöründe nihai ürünün kurutulma ve emprenye işlemlerinde iyileştirmeler beklenmektedir. Bu konuda hizmet verecek test ve analiz laboratuvarları oluşturulmalı, ürünlerin standartlara uygunluğu konusunda sürekli bir geri besleme sağlanmalıdır.

Avrupa Birliği'ne katılım sürecinin etkileri önemli görülmektedir. Tablo I.29'da sektörü ilgilendiren AB mevzuatı verilmiştir.

Uluslararası pazarlarda rekabet gücüne sahip olabilmek için, sektörde faaliyet gösteren işletmeler arasında stratejik işbirliği oluşturulurken, devletin denetleme ve destekleme görevini gerçekleştiren birimleri ile sektör arasındaki işbirliği ve iletişim güçlendirilmeli, oluşacak sinerji ekonomik değere dönüştürülmelidir.

Tablo I.29: Kereste ve Parke Sektörünü İlgilendiren AB Mevzuatı

Mevzuatın Numarası	Mevzuatın Adı		
86/367/EEC	Orman Ürünleri Komitesi Kurulması	96/61/EC	Entegre kirlilik önleme ve kontrol
2000/76/EC	Atıkların Yakılması	86/352B/EEC	Hava Kirliliğine Karşı Ormanların Korunması
2000/95/EC	Genel Ürün Güvenliği	94/33/EC	İşyerinde genç insanların korunması
92/2158/EEC	Orman Yangınları Bilgi Sistemi	92/2158/EEC	Yangınlara Karşı Ormanları Koruma Komitesi
94/62/EC	Paketleme ve Ambalaj Atıklarına	91/689/EEC	Tehlikeli atıklar
99/31/EC	Atıkların Toprak Altına Gömülmesi	89/655/EEC	Çalışma esnasında işçiler tarafından kullanılacak iş ekipmanlarına yönelik asgari sağlık ve emniyet koşulları
66/404/EEC	Dönüşümlü Orman Ürünlerinin Pazarlanması	89/654/EEC	İşyeri için asgari güvenlik ve sağlık gerekleri
71/161/EEC	Dönüşümlü Orman Ürünlerinin Çevre Kalite Standartları	89/106/EEC	Üye devletlerin yasa, yönetmelik ve idari hükümlerinin uyumlaştırılması
96/653/EEC	Standartları Sağlamayan Dönüşümlü Orman Ürünleri	98/24/EC	İşyerindeki kimyasal araçlarla ilgili risklerden işçilerin sağlığının ve güvenliğinin korunması
76/464/EEC	Topluluk içinde su ortamına boşaltılan belli tehlikeli maddelerin neden olduğu kirliliğe dair	99/92/EC	Patlayıcı atmosferler dolayısıyla potansiyel olarak risk altında bulunan işçilerin sağlık ve güvenliklerinin korunmasının iyileştirilmesi için minimum gereklilikler
2002/44/EC	İşçilerin fiziki etkenlerden kaynaklanan (titreşim) risklere maruz kalmalarına yönelik asgari sağlık ve emniyet koşulları	92/85/EEC	Hamile işçilerin ve yeni doğum yapmış olan işçilerin ya da emziren işçilerin işyerinde güvenliği ve sağlığında iyileştirmelerin teşvik edilmesi için tedbirler
86/188/EEC	İşçilerin çalışma esnasında gürültüye maruz kalmaları ile ilişkili risklerden korunması	90/394/EEC	İşçilerin çalışma esnasında kanserojen maddelere maruz kalmaları ile ilişkili risklerden korunmaları
89/656/EEC	İşyerinde işçiler tarafından kullanılacak kişisel koruyucu ekipmanın kullanımına yönelik asgari sağlık ve emniyet koşulları	90/269/EEC	Özellikle sırt incinmesi olmak üzere işçilere yönelik risklerin bulunduğu manuel yükleme işlemlerinde asgari sağlık ve emniyet koşulları
89/1615/EEC	Avrupa Birliği ve Haberleşme Sistemi Kurulması ((EFICS)	92/58/EEC	İşyerinde güvenlik ve / veya sağlık işaretlerinin sağlanması için minimum gereklilikler
89/391/EEC	Ekranlı ekipman ile çalışmaya yönelik asgari emniyet ve sağlık koşulları	99/13/EC	Belli Çalışma ve Tesislerde Organik Çözücülerin Kullanılmasından Dolayı Uçucu Organik Bileşenlerin Havaya Atılmasına İlişkin Sınırlamalar
Kaynak: KOSGEB			

KAYNAKLAR

Konukçu, M., 2001: Ormanlar ve Ormancılığımız, DPT Yayın No 2630, Devlet Planlama Teşkilatı, 108-115.

TSE Standartları Kataloğu, TSE, Ankara, 2005.

DİE 2005: Kereste ve Parke Sektörü, Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat, Ödemeler İstatistikleri, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.

Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu web sayfası”, <http://www.tesk.org.tr> (Ulusal Ormancılık Programı Raporu”, TCP/TUR/0066 A FAO, Orman Bakanlığı, Ankara 2003).

ÖRS, Y., Keskin, H., 2001: Ağaç Malzeme Bilgisi, Gazi Üniversitesi Yayın No: 2000/352, Atlas Yayın Dağıtım, No: 2, İstanbul .

UNECE 2006: Timber Committe web sayfası”, <http://www.unece.org/trade/timber>.

Örs Y., Çolakoğlu M.H., 2003: Türkiye’de Kereste ve Parke Sanayileri, Mobilya ve Dekorasyon Dergisi, Sayı 55, İstanbul, 34-50.

TOBB Sanayi Veri Tabanı, 2004: web sayfası”, <http://sanayi.tobb.org.tr>, (16.01.2004).

Inter Report on the Implementation of Resolution H3 of the Helsinki Ministerial Conference on the Protection of Forest in Europe, New York and Geneva”, UNECE-FAO, Geneva, 1-50, (1997).

FAO 2002: Forest Products Annual Markets”, FAO, Geneva.

Ormancılık Master Planı, 2004: Orman Genel Müdürlüğü web sayfası, <http://www.ogm.gov.tr/agaclar.html>.

Örs Y., Çolakoğlu M. H., 2002: Kereste Sanayisi ve Ormanların Sertifikalandırılması, Mobilya ve Dekorasyon Dergisi, Sayı 50, İstanbul, 226-246.

Örs Y., Çolakoğlu M. H., 2002: Kereste ve Parke Sanayisinde Teşvik Belgeli Yatırımlar”, 1-10, Ankara.

Örs Y., Çolakoğlu M., 2002: UNECE Bölgesinde Kereste Sanayisi Pazarı, Mobilya ve Dekorasyon Dergisi, Sayı 51, İstanbul, 46-52.

Örs Y., Çolakoğlu M., 2003: Avrupa Birliği’nin Ormancılık Stratejisi ve Ekosistemin Korunması Programı, Mobilya ve Dekorasyon Dergisi, Sayı 53, 18-28, İstanbul.

Avrupa Birliği Mevzuatı web sayfası, <http://europe.eu.int/eurolex/en>.

II. YONGA LEVHA ve LİF LEVHA SANAYİİ

1. GİRİŞ

Yonga levha ve lif levha sektörü; uluslararası alanda kullanılan ISIC-Rev.3 ve NACE-Rev.1 faaliyet sınıflamaları ile CPA, CPC, PRODCOM ve HS/CN gibi mal, ürün ve ürün grubu sınıflamalarına geçişi sağlamak ve aynı zamanda, ulusal gereksinimlerimizin de karşılanabildiği bir sınıflama yapısı oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen Ulusal Faaliyet ve Ürün Sınıflaması (US-97) sistematığına göre; Kısım – D: İMALAT SANAYİİ, Bölüm – 20 altında mütalaa edilmektedir (Anonim 1994, Anonim 1997).

Türkiye’de sanayi ve üretime ilişkin istatistikler US-97 (ISIC-Rev.3) çerçevesinde ele alınmaktadır. 1997 yılına kadar bu sınıflandırmada ISIC-Rev.2 kullanılmış, 1997’den sonra ise ISIC-Rev.3 kullanılmaya başlamıştır.

Bu sınıflamada 202 “Ağaç ve Mantar Ürünleri İmalatı (Mobilya hariç); Hasır ve Buna Benzer, Örülerek Yapılan Maddelerin İmalatı” ana grubu altında 2021 grubu “tahta plaka imalatı; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtaların imalatı” şeklinde genel bir tanım ile başlamakta ve yonga levha “2021.0.03” kodu ile “Yonga levha ve benzeri levhalar ile ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden benzeri levhalar” şeklinde; lif levha ise “2021.0.04” kodu ile “Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar” şeklinde tanımlanarak 9 haneli açılım ile detaylandırılmaktadır.

US-97 sınıflandırma sistemine göre, D-20 numaralı sınıfın 9 haneli açılımı aşağıdaki şekilde verilmektedir (Anonim, 1997).

D – İMALAT SANAYİİ

20 - Ağaç ve Mantar Ürünleri İmalatı (Mobilya hariç); Hasır ve Buna Benzer, Örülerek Yapılan Maddelerin İmalatı.

201	2010	Kereste ve Parke Sanayii.
202	---	Ağaç ve Mantar Ürünleri İmalatı (Mobilya hariç); Hasır ve Buna Benzer, Örülerek Yapılan Maddelerin İmalatı.
---	2021	<i>Levha İmalatı; Kontrplak, Yonga Levha, Sunta, Diğer Pano ve Kompozit Levhaların İmalatı.</i>

Bu sınıf, kaplamacılık veya kontrplak yapımı ya da diğer amaçlar için kullanılan yeterli incelikteki kaplamalık tabakaların imalatını içermektedir. Kesme, doğrama veya yüzünü sıyırma ile elde edilebilen ve düzlenebilen, boyanabilen, yüzlenebilen veya emprenye edilebilen veya kağıt ve kumaş arkalıklar ile güçlendirilebilen veya motifli şekilde yapılabilen levhalar ile kontrplak, kaplama panolar ve benzeri kompozit levha imalatı ve yonga ve liflerden elde edilen levhaların imalatı da bu sınıfa dahil edilmiştir.

Kapsam dışı olanlar: Kontrplakta kullanılanlardan daha kalın soyulmuş levhalar 2010 da (Kereste ve Parke) sınıflandırılmıştır.

2021.0 Levha İmalatı; Kontrplak, Yonga Levha, Diğer Pano ve Levhaların İmalatı.

2021.0.01 Kontrplak (sadece ağaç yapraklardan meydana gelen).

2021.0.03 *Yonga Levha ve Benzeri Levhalar İle Diğer Lignoselülozik Maddelerden Üretilen Benzeri Levhalar.*

2021.0.03.33 Ağaçtan Yonga Levha ve Benzeri Levhalar (işlenmemiş veya sadece zımparalanmış).

2021.0.03.35 Ağaçtan Yonga Levha ve Benzeri Levhalar (yüzeyi yüksek basınçla lamine edilmiş dekoratif levha veya emprenye edilmiş kağıtla kaplanmış olanlar).

2021.0.03.37 Ağaçtan Yonga Levha ve Benzeri Levhalar (yüzeyi melamin emdirilmiş kağıtla kaplanmış olanlar).

2021.0.03.39 Ağaçtan Yonga Levha ve Benzeri Levhalar (diğerleri).

2021.0.03.50 Diğer Odunsu Maddelerden Yonga Levha ve Benzeri Levhalar.

2021.0.04 *Ağaçtan veya Diğer Odunsu Maddelerden Lif Levhalar.*

2021.0.04.13 Yoğunluğu 0,8 gr/cm³'ü geçen lif levhalar (mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış olanlar).

2021.0.04.15 (B.y.s) yoğunluğu 0,8 gr/cm³'ü geçen lif levhalar.

2021.0.04.33 Yoğunluğu 0,5 gr/cm³'ü geçen fakat 0,8 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar (mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış olanlar).

2021.0.04.35 B.y.s. yoğunluğu 0,5 gr/cm³'ü geçen fakat 0,8 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar.

- 2021.0.04.53 Yoğunluğu 0,35 gr/cm³'ü geçen fakat 0,5 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar (mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış olanlar).
- 2021.0.04.55 B.y.s. yoğunluğu 0,35 gr/cm³'ü geçen fakat 0,5 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar.
- 2021.0.04.73 Yoğunluğu 0,35 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar (mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış olanlar).
- 2021.0.04.75 B.y.s. yoğunluğu 0,35 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar.
- 2022 İnşaat Kerestesi ve Doğrama İmalatı.
- 2023 Ağaçtan Yapılan Ambalaj Malzemeleri İmalatı.
- 2029 Diğer Ağaç Ürünleri İmalatı; Hasır ve Buna Benzer, Örülerek Yapılan Maddelerin İmalatı.

Türkiye’de ticari sınıflamalara yönelik olarak harmonize sistem kullanılmaktadır. Harmonize sistem ülkemizin de taraf olduğu Gümrük İşbirliği Konseyi tarafından hazırlanan ve akit ülkelerin ithalat ve ihracat işlemlerinde kullandıkları bir ürün sınıflama sistemidir. Ülkemizde 1989 yılından itibaren kullanılmakta olan harmonize sistem sınıflandırmalarına dayalı 8 haneli istatistik pozisyonları geliştirilmiştir. Türkiye’nin 1996 yılında Gümrük Birliği’ne girmesi nedeni ile harmonize sistem 12 haneye çıkarılmıştır (Togay, 2002).

Gümrük Giriş Tarife Cetveli çerçevesinde uluslararası ticaret ile ilgili olarak harmonize sistem üzerinde her yıl değişiklikler yapılmaktadır. Bu sınıflandırmada, yonga levha ve lif levha sektörü Bölüm IX “Ağaç ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü; Mantar ve Mantardan Mamul Eşya; Hasırdan, Sazdan veya Örülmeye Elverişli Diğer Maddelerden Mamuller; Sepetçi ve Sahırcı Eşyası” ana başlığı altında Fasıl 44 “Ağaç ve Ahşap Eşya” içerisinde yonga levha 4410 pozisyon kodu ile “YONGA LEVHA ve benzeri levhalar ve ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden benzeri levhalar (reçineler veya diğer organik bağlayıcı maddelerle aglomere edilmiş olsun olmasın)”, lif levha ise 4411 pozisyon kodu ile “Ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden LİF LEVHALAR (reçineler veya diğer organik maddelerle aglomere edilmiş olsun olmasın)” başlığı altında 12 haneli açılımla yer almaktadır.

Bu sınıflandırma 12 haneli kodla yapılmakta ve ilk altı rakam Armonize Sistem Nomanklatörü (ASN) kodunu, 7. ve 8. rakamlar AB’nin Kombine Nomanklatör (KN) kodunu, 9. ve 10. rakamlar farklı vergi uygulamaları nedeni ile açılan pozisyonları gösteren

kodları, 11. ve 12. rakamlar ise İstatistik Kodlarını göstermek için kullanılmaktadır. Eşyanın tanımı bölümünde, ASN'nin pozisyon ve alt pozisyonları ile KN ayrımları, milli ihtiyaçlar için açılan alt pozisyonlar ve istatistik pozisyonları; ölçü birimi bölümünde de Avrupa Birliği Kombine Nomanklatöründeki ölçü birimleri kullanılmaktadır (Anonim, 2001).

GTİP numaralarına göre yonga levha ve lif levha sektörü eşya tanımlamalarının 12 haneli açılımı aşağıda verilmektedir.

POZİSYON NO EŞYANIN TANIMI

44.10	<i>YONGA LEVHA ve benzeri levhalar ve ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden benzeri levhalar (reçineler veya diğer organik bağlayıcı maddelerle aglomere edilmiş olsun olmasın):</i>
	- Ağaçtan olanlar:
44.10.11	-- Waferboard'dan olanlar (oriented strand board dahil- OSB):
44.10.11.10.00.00	--- İşlenmemiş veya sadece zımparalanmış fakat daha ileri bir işlem görmemiş olanlar
	--- Diğerleri:
	---- Yüzeyi yüksek basınçla lamine edilmiş dekoratif levha veya kağıtla ya da melamin emdirilmiş kağıtla kaplanmış olanlar
44.10.11.90.10.11	---- Yonga levha
44.10.11.90.10.19	----- Diğerleri
	---- Diğerleri
44.10.11.90.90.11	----- Yonga levha
44.10.11.90.90.19	----- Diğerleri
44.10.19	-- Diğerleri
	--- İşlenmemiş veya sadece zımparalanmış olanlar
44.10.19.10.00.11	---- Yonga levha
44.10.19.10.00.19	---- Diğerleri
	--- Yüzeyleri yüksek basınçla lamine edilmiş dekoratif levha ile kaplanmış olanlar
44.10.19.30.00.11	---- Yonga levha
44.10.19.30.00.19	--- Diğerleri
	---- Yüzeyi melamin reçinesi emdirilmiş kağıtla kaplanmış olanlar

44.10.19.50.00.11 ---- Yonga levha

44.10.19.50.00.19 ---- Diğerleri

--- Diğerleri

44.10.19.90.00.11 ---- Yonga levha

44.10.19.90.00.19 ---- Diğerleri

44.10.90 - Diğer odunsu maddelerden

44.10.90.00.10.00 -- Ketten döküntülerinden elde edilenler

44.10.90.00.90.00 -- Diğerleri

44.11 *Ağaçtan ve diğer lignoselülozik maddelerden LİF LEVHALAR (reçineler veya diğer organik maddelerle aglomere edilmiş olsun olmasın):*

- Yoğunluğu 0,8 gr/cm³'ü geçen lif levhalar:

44.11.11 -- Mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış:

44.11.11.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (Medium density fiberboard- MDF)

44.11.11.90.00.00 --- Diğerleri

44.11.19 -- Diğerleri

44.11.19.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (MDF)

44.11.19.90.00.00 --- Diğerleri

- Yoğunluğu 0,5 gr/cm³'ü geçen fakat 0,8 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar:

44.11.21 -- Mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış:

44.11.21.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (MDF)

44.11.21.90.00.00 --- Diğerleri

44.11.29 - Diğerleri

44.11.29.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (MDF)

44.11.29.90.00.00 --- Diğerleri

- Yoğunluğu 0,35 gr/cm³'ü geçen, fakat 0,5 gr/cm³'ü geçmeyen lif levhalar

44.11.31 - Mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış:

44.11.31.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (MDF)

44.11.31.90.00.00 --- Diğerleri

44.11.39 - Diğerleri

44.11.39.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (MDF)

44.11.39.90.00.00 --- Diğerleri

- Diğerleri:

- 44.11.91 - Mekanik olarak işlenmemiş veya yüzeyi kaplanmamış:
- 44.11.91.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (MDF)
- 44.11.91.90.00.00 --- Diğerleri
- 44.11.99 - Diğerleri
- 44.11.99.10.00.00 --- Orta yoğunlukta lif levha (MDF)
- 44.11.99.90.00.00 --- Diğerleri

2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR

2.1. Mevcut Durum

2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı

Yonga levha ve lif levha sektöründe ana ürün olarak yonga levha ve lif levha üretimi yapan kuruluşlar ve bunlara ilişkin bilgiler Tablo II.01 ve Tablo II.02’de verilmiştir.

Sektörde toplam 43 fabrika mevcut olup, bunlardan 28’i yonga levha, 15’i lif levha üretmektedir. Yonga levha sektöründe; 1 fabrika çalışmamakta, 1 fabrika kalıplanmış yonga levha (Werzalit), 2 fabrika ise çimentolu yonga levha üretimi yapmaktadır.

Lif levha sektöründeki 15 fabrikadan 2’si yaş yöntemle, 11’i kuru yöntemle üretim yapmaktadır. Bunlardan yaş yöntemle çalışanlar sert lif levha üretirken, kuru yöntemle çalışanlar hem sert (HDF) hem de orta sert lif levha (MDF) üretimi gerçekleştirmektedir.

Hammadde olarak odun ve odun kırıntıları ile testere talaşı kullanılmakta olup, bağlayıcı olarak çimentolu yonga levha üretimi dışında sentetik bağlayıcı maddeler kullanılmaktadır.

Tablo II.01: Yonga Levha Sektöründe Önemli Kuruluşlar

Sıra No	Mülkiyet	Kuruluş Adı	Yeri	2005 Yılı		Pazar Payı (%)
				İşçi Sayısı*	Kapasite m ³ /gün	
1	ÖZEL	Mastaş	Mudurnu	77	140	1,03
2		(Düzsan) Öney	Düzce	275	330	2,43
3		Kastamonu Entegre	Gebze	249	150	1,10
4		Tever Ağaç	Gebze	79	1500	11,04
5		Teverpan	Çerkezköy	140	600	4,42
6		Sumaş	Edremit	98	240	1,77
7		Foça Sunta	Foça	137	300	2,21
8		Yonsan	Manisa	147	300	2,21
9		Setaş (Simav Orm. Ür.)	Simav	6	300	2,21

10		Dekor (Suntasan)	Eskişehir	145	250	1,84
11		Serdar Ağaç (İlkersan)	İnegöl	0	750	5,52
12		Orma	Isparta	273	750	5,52
13		Samedoğlu	Tarsus	134	500	3,68
14		Köseoğlu	Kayseri	176	600	4,42
15		Devrektaş	Devrek	181	340	2,50
16		Yontaş	Terme	128	700	5,15
17		Vezirağaç	Vezirköprü	0	175	1,29
18		Kastamonu Entegre	Kastamonu	44	650	4,78
19		SFC	Kastamonu	136	200	1,47
20		Starwood	İnegöl	446	890	6,55
21		İttaş A.Ş. (Anadolu Sunta)	İnegöl	110	350	2,58
22		Ayorsan	Ayancık	90	80	0,59
23		Köykobir (Giresun Or.Ür.)	Giresun	90	170	1,25
24		STARWOOD (Yeni Tesis)	Bursa	0	1400	10,30
25		Kastamonu Ent.A.Ş.(Yeni)	Balıkesir	204	1600	11,78
26	GBS Gentaş	Mengen	0	96	0,71	
27	Tepe Betopan	Arhavi	0	225	1,66	
28		Ankara	0			
TOPLAM			3365	13586	100	
Yıllık Toplam (Toplam x 300 gün)				4075800	-	
Kaynak: Yonga Levha Sanayicileri Derneği Kayıtları, * TOBB Kayıtları						

Tablo II.02: Lif Levha Sektöründe Önemli Kuruluşlar

Sıra No	Mülkiyet	Kuruluş Adı	Yeri	Üretim Konusu	2005 Yılı		Pazar Payı (%)
					İşçi Sayısı *	Kapasite m ³ /gün	
1	ÖZEL	GBS Gentaş (Bolu Lif)	Bolu	Sert lif levha	73	80	0,87
2		Divapan	Düzce	MDF	242	400	4,35
3		Yıldız Sunta MDF	İzmit	MDF	269	550	5,98
4		Kastamonu Entegre	Gebze	MDF	279	1000	10,88
5		Teverpan	Çerkezköy	MDF	140	300	3,26
6		Çamsan	Ordu	MDF	1140	600	6,53
7		SFC	Kastamonu	MDF	136	1100	11,97
8		Selolit	Manisa	Sert lif levha	38	60	0,65
9		Yıldız Entegre A.Ş.	İzmit	MDF	192	1000	10,88
10		Kuruoğlu A.Ş.	İzmit	MDF	41	300	3,26
11		Serdar Ağaç A.Ş.	İnegöl	MDF	0	650	7,07
12		ÇAMSAN A.Ş.	Hendek	MDF	0	600	6,53
13		TEVERPAN A.Ş.	Tekirdağ	MDF	53	550	5,98
14		YILDIZ MDF	İzmit	MDF	0	1000	10,88
15		Yıldız Entegre (Yeni)	İzmit	MDF	0	1000	10,88
T O P L A M					2603	9190	100
Yıllık Toplam (Toplam x 300 gün)					2757000		
Kaynak: Yonga Levha Sanayicileri Derneği Kayıtları, * TOBB Kayıtları							

Sektördeki yonga levha kuruluşlarının bölgesel dağılımı Tablo II.03'te verilmiştir.

Tablo II.03: Yonga Levha ve Lif Levha Kuruluşlarının Bölgesel Dağılımı

Sıra No	Bölgeler	Kuruluş Sayısı				Toplam Fabrika Sayısı	Yüzde Dağılım (%)
		Yonga Levha		Lif Levha			
1	Karadeniz	11	%39,3	4	%26,7	15	35
2	Marmara	8	%28,6	10	%66,7	18	42
3	İç Anadolu	3	%10,7	0	%0,0	3	7
4	Ege	4	%14,3	1	%6,7	5	12
5	Doğu Anadolu	0	%0,0	0	%0,0	-	0
6	Güneydoğu Anadolu	0	%0,0	0	%0,0	-	0
7	Akdeniz	2	%7,1	0	%0,0	2	5
TOPLAM		28	%100,0	15	%100,0	43	100

Yonga levha ve lif levha fabrikaları birlikte değerlendirildiğinde; Marmara bölgesinde 18 (%42), Karadeniz bölgesinde 15 (%35), Ege bölgesinde 5 (%12), İç Anadolu bölgesinde 3 (%7) ve Akdeniz bölgesinde 2 (%5) fabrika bulunmaktadır.

2.1.1.1. Kurulu Kapasite ve Kapasite Kullanımı

Toplam kurulu kapasite 2005 yılı itibarıyla 22776 m³/gün'dür. Bunun 13.586 m³/gün'lük kısmı yonga levha, 9190 m³/gün'lük kısmı ise lif levha sektöründe gerçekleştirilmektedir. Çimentolu yonga levha üretimi 225 m³/gün, werzalit üretimi 96 m³/gün'dür. Kalan 13.265 m³/gün'lük kısmı sadece yonga levha üretimidir. Lif levha sektöründe ise 9.190 m³/gün'lük kapasitenin 140 m³/gün'lük kısmı yaş yöntemle sert lif levha üretenlere, 9.050 m³/gün'lük kısmı kuru yöntemle HDF ve MDF üretenlere aittir. Yıllık olarak bir fabrikanın ortalama 300 gün çalıştığı kabul edilerek üretim kapasitesi; çimentolu yonga levha için 67.500 m³/yıl, werzalit için 28.800 m³/yıl, çıplak yonga levha için 3.979.500 m³/yıl, sert lif levha için 42.000 m³/yıl ve HDF ile MDF için 2.715.000 m³/yıl'dır (Tablo II.04).

Tablo II.04: Kurulu Kapasite Durumu

Üretim Konusu	Kuruluş Sayısı	Kurulu Kapasite	Yıllık Üretim
	Adet	m ³ /gün	m ³ /yıl
Yonga Levha	26	13265	3979500
Çimentolu Yonga Levha	2	225	67500
Werzalit	1	96	28800
Yonga Levha Toplam	28	13586	4075800
Sert Lif Levha	2	140	42000

MDF	13	9050	2715000
Lif levha Toplam	15	9190	2757000
TOPLAM	43	22776	6832800
Anonim 2006-a Not: Değerler Y.L. ve MDF için 18 mm kalınlık üzerinden verilmiştir.			

2001 yılı itibariyle sektörün ortalama kapasite kullanım oranları Tablo II.05'te verilmiştir.

Tablo II.05: Kapasite Kullanım Oranları (KKO)

Üretim Konusu	Kuruluş Sayısı	Ortalama Kapasite Kullanım Oranı %
Yonga Levha	20	92,6
Çimentolu Yonga Levha	2	67,5
YONGA LEVHA ORTALAMA	22	80,1
MDF	6	96,7
LİF LEVHA ORTALAMA	7	97,1
GENEL ORTALAMA	29	88,6
Kaynak: Akyıldız, 2001		

KKO yüksek olmasına karşılık sektördeki kuruluşlar tam kapasitede üretim yapamamaktadır. Bunun nedenlerinin başında hammadde yetersizliği (%20) gelmektedir. İkinci sırada, bazı dönemlerde yaşanan talep yetersizliği (%15), teknolojik yetersizlik (%15) ve finansman yetersizliği (%15) gelmekte, bunları enerji yetersizliği, mali ve işçi/personel sorunları izlemektedir.

2.1.2. Üretim

2.1.2.1. Üretim Yöntemi ve Teknoloji

Yonga levha sektöründe sürekli ve kesintili olarak tek veya çok katlı preslerde 3 tabakalı levha üretimi gerçekleştirilmektedir. Lif levha sektöründe de sürekli ve kesintili sistemle levha üretimi yapılmaktadır. Lif levha sektöründe yaş yöntemle ve kuru yöntemle üretim yapılmakta olup, yaş yöntemle çalışanlar sert lif levha üretirken, kuru yöntemle çalışanlar hem sert (HDF) hem de orta sert lif levha (MDF) üretimi gerçekleştirmektedir. Yonga levha ve lif levha sektörlerindeki kuruluşların çoğunluğunda melamin kaplama hattı bulunmakta ve ürünlerinin büyük bir kısmını kapladıktan sonra pazarlamaktadırlar.

Sektörde ana girdiler odun ve tutkal olup, diğerlerini katkı maddeleri, yakıt ve enerji oluşturmaktadır.

1 m³ yonga levha üretimi için gerekli girdiler;

Odun: 2-3 ster

Tutkal (%65 katı madde): 90-100 kg

Fuel oil: 12 kg

Elektrik enerjisi: 150-160 kwh

İşçilik: 3 saat

1 m³ orta sert lif levha (MDF) üretimi için gerekli girdiler;

Odun: 852 kg (3,5-4,5 ster)

Tutkal (% 65 katı madde): 75 kg

Parafin: 7,5 kg

Sertleştirici ve diğer katkı maddeleri: 2 kg

Elektrik enerjisi: 300 kWh

Yakacak Odun: 100 kg (Isı enerjisinin % 70-100'ü kabuk, zımpara tozu, odun ve levha boyutlandırılması sırasındaki artık parçalardan oluşmaktadır).

Toplam Enerji İhtiyacı: 8,5 Mcal

İşçilik: 11-12 saat

olarak verilmektedir (Anonim 1995).

1 m³ (18x1830x3660 mm)-660 kg/ m³ yoğunlukta yonga levha ve 1 m³ (18x1830x3660 mm)-730 kg/ m³ yoğunlukta lif levha üretimi için 2005 yılı fiyatlarıyla birim üretim girdileri miktar ve değerleri Tablo II.06'da verilmiştir.

Tablo II.06: Birim Üretim Girdileri (2005 yılı fiyatlarıyla).

Girdiler (Mal bazında)	Birimi	YONGA LEVHA (1m ³)				LİF LEVHA (1m ³)			
		Miktar		Değer (YTL)		Miktar		Değer (YTL)	
		Yerli	İthal	Yerli	İthal	Yerli	İthal	Yerli	İthal
1. Odun	Kg	1150	--	95	--	1360	1360	136	149,6
2. Tutkal	Kg	100	--	25	--	180	--	45	--
3. Yakıt	s/m ³	--	--	--	--	90	90	45	45
4. Elektrik	Kw	140	--	16,66	--	250	--	29,75	--
5. İşçilik	m ³ /YTL	--	--	34,40	--	--	--	26,13	--
6.Sertleştirici	Kg	1,3	--	0,76	--	--	1,66	--	0,97
7. Üre	Kg	2	--	0,71	--	--	5,5	--	1,94
8. Parafin	Kg	4	--	2,61	--	3,66	--	2,38	--

2.1.2.2. Ürün standartları

Sektörde faaliyet gösteren kuruluşların çoğunluğu TSE kalite yeterlilik belgesi ve TSE uygunluk belgelerini almış olup, üretimlerinde standartlara uymaktadırlar. Ayrıca, bazıları ISO 9001, ISO 9002, ISO 14000, OHSAS 18001 ve SA 8000 standart belgelerine sahiptir.

2.1.2.3. Üretim miktarı ve değeri

2.1.2.3.1. Yonga Levha

Yonga levha sektörü ana malları üretim miktarları ve değerleri ile değişim oranları Tablo II.07 ve Tablo II.08’de verilmiştir.

Tablo II.07: Yonga Levha Üretim Miktarı (1000 m³) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
202100333	1.208,6	1.324	1.139	1.369,8	1.395	1.491	1.267,8	10	-14	20	2	7	-15
202100335	332,6	407	433,2	466,7	496,4	914,4	669,5	22	6	8	6	84	-27
202100337	149,7	216	151,6	204	220,5	327,6	257,7	44	-30	34	8	49	-21
202100339	---	---	---	108	152,5	633	1.586,7	---	---	---	41	315	151
Toplam	1.691	1.947	1.724	2.148	2.264	3.366	3.782	15	-11	25	5	49	12

Kaynak: TÜİK Not: 1 m² = 0.018 m³. 2005 yılı verileri 9 aylıktır.

Yonga levha üretim miktarlarında 2001 yılında azalma, diğer yıllarda artma olmuştur. Bir önceki yıla göre en fazla artış 2004 yılında (%49), en fazla azalış ise 2001 yılında (%11) olmuştur.

Tablo II.08: Yonga Levha Üretim Değerleri (Milyon ABD \$) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %			
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003
202100333	161,6	182	110,6	160	231,2	278	297,6	13	-39	45	44
202100335	74,5	89,6	63,4	90	125,4	252,8	201,6	20	-29	42	39
202100337	37,6	51,8	24,8	41,7	62,7	94	70,7	38	-52	67	50
202100339	---	---	---	20,8	29,8	42,2	33,5	---	---	---	43
Toplam	273,7	323,4	198	312,4	449,1	667,2	603,5	18	-38	57	44

Kaynak: TÜİK

Üretim değerlerinde 2001 ve 2005 yıllarında %38 ve %10'luk azalma olurken diğer yıllarda artış olmuştur. En yüksek üretim değeri 667 milyon \$ ile 2004 yılında, en düşük

üretim değeri ise 198 milyon \$ ile 2001 yılında gerçekleşmiştir. 2001 yılındaki azalma döviz kurlarında yaşanan aşırı yükselmeden kaynaklanmıştır. Üretim değerleri; TL olarak yükselmesine karşılık, dövizdeki aşırı yükselmeye bağlı olarak dolar bazında azalmıştır.

2.1.2.3.2. Lif Levha

Lif levha sektörü ana malları üretim miktarları ve değerleri ile değişim oranları Tablo II.09 ve Tablo II.10'da verilmiştir.

Tablo II.09: Lif Levha Üretim Miktarı (1000 m³) ve Değişim Oranları

Yıllar							Yıllık Artış %					
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
373,3	417,2	391,7	435	441,2	644	338	12	-6	11	1	46	-47
Kaynak: TÜİK							Not: 1 m ² =0.018 m ³ ; 2005 değerleri 9 aylıktır.					

Lif levha üretiminde 2001 ve 2005 yıllarında azalma yaşanırken diğer yıllarda artış olmuştur. 2001 yılındaki azalmanın ülkemizde yaşanan ekonomik krizden kaynaklandığı söylenebilir. 2001 yılındaki azalış dikkate alınmadığında lif levha üretim miktarlarında önemli dalgalanmalar olmadığı söylenebilir.

Tablo II.10: Lif Levha Üretim Değerleri (1000 ABD \$) ve Değişim Oranları

Yıllar							Yıllık Artış %					
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
71.208	83.191	58.162	75.817	95.983	140.647	99.728	17	-30	30	27	47	-29
Kaynak: TÜİK												

Lif levha üretim değerlerinde üretim miktarları ile aynı yönlü fakat farklı oranlarda değişimler olmuştur. Üretim değeri en yüksek 2004 yılında, en düşük 2001 yılında gerçekleşmiştir. 2001 yılındaki azalma ekonomik kriz ile döviz kurlarında meydana gelen aşırı dalgalanmalara bağlanabilir.

2.1.3. Dış Ticaret

DTM verilerinden derlenen 4410 ve 4411 GTİP numarası ile verilen yonga levha ve lif levhaya ait dış ticaret bilgileri ithalat değerleri CIF, ihracat değerleri ise FOB cinsinden cari fiyatlarla verilmiştir.

Yonga levha ana malları için yapılan sınıflandırma; Birleşmiş Milletlerin “Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması” dikkate alınarak yapılmıştır. Buna göre yonga levhalar;

- A. Ağaçtan yonga levha ve benzeri levhalar - işlenmemiş veya sadece zımparalanmış,
 - B. Ağaçtan yonga levha ve benzeri levhalar - yüzeyi yüksek basınçla lamine edilmiş dekoratif levha veya kağıtla kaplanmış,
 - C. Ağaçtan yonga levha ve benzeri levhalar - yüzeyi melamin emdirilmiş kağıtla kaplanmış,
 - D. Ağaçtan yonga levha ve benzeri levhalar - diğerleri,
 - E. Diğer odunsu maddelerden yonga levha ve benzeri levhalar,
- olarak beş sınıfta toplanmıştır.

Lif levha için ana mallar aynı esasa uyularak sınıflandırılmış olup, yoğunluklarına (δ) göre;

- a) $\delta > 0,8 \text{ g/cm}^3$ olanlar,
- b) $0,8 \text{ g/cm}^3 > \delta > 0,5 \text{ g/cm}^3$ olanlar,
- c) $0,5 \text{ g/cm}^3 > \delta > 0,35 \text{ g/cm}^3$ olanlar,
- d) Diğerleri,

olarak dört grupta toplanmıştır.

Yonga levha ve lif levha sektörü ithalat ve ihracatına ilişkin değerler Tablo II.11 ve Tablo II.12’de verilmiştir.

Tablo II.11: Yonga Levha İthalat-İhracat Miktar ve Değerleri

YONGA LEVHA		İTHALAT		İHRACAT		İhr. mik. /İth. mik.
4410		Miktar (m ³)	Değer (\$)	Miktar (m ³)	Değer (\$)	
Yıllar	1999	13.562	5.376.909	30.358	7.144.375	2,24
	2000	285.095	22.758.015	32.943	7.675.256	0,12
	2001	33.310	7.591.360	64.566	15.963.819	1,94
	2002	75.588	12.199.969	100.266	16.886.465	1,33
	2003	253.107	25.381.194	2.301.521	24.337.873	9,09
	2004	277.238	54.061.410	194.597	42.454.613	0,70
	2005	270.736	55.955.423	171.617	45.094.636	0,63

Kaynak: DTM

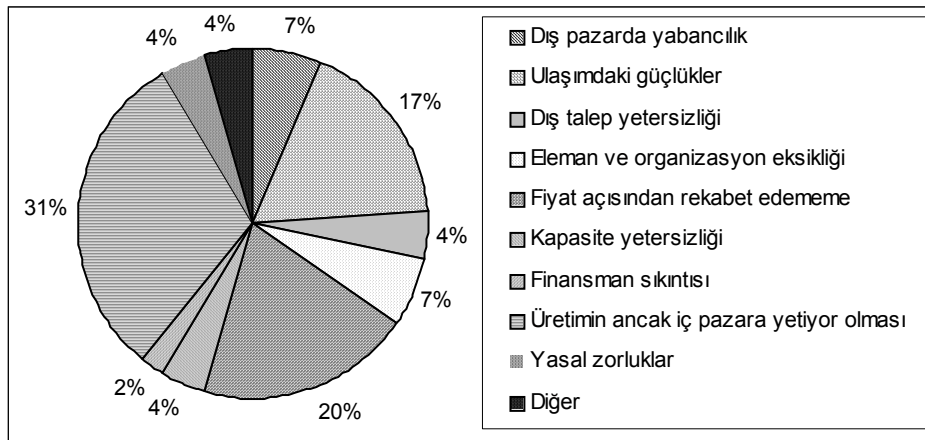
Yonga levha ihracat/ithalat oranına göre; 2003 yılı en iyi, 2000 yılı ise en kötü dönem olmuştur. Lif levha ihracat/ithalat oranı ise yonga levhaya göre daha düşük olup, 2001 yılı en iyi, 2000 yılı en kötü dönem olmuştur.

Tablo II.12: Lif Levha İthalat-İhracat Miktar ve Değerleri

LİFLEVHA		İTHALAT		İHRACAT		İhr. mik.
4411		Miktar (m ³)	Değer (\$)	Miktar (m ³)	Değer (\$)	/İth. mik.
Yıllar	1999	2.464.988	20.623.426	570.813	2.662.580	0,23
	2000	644.934	54.676.378	25.746	3.938.538	0,04
	2001	110.802	26.352.637	60.549	12.159.918	0,55
	2002	638.274	54.249.694	83.610	16.440.560	0,13
	2003	530.695	88.738.811	99.057	30.754.440	0,19
	2004	607.679	132.612.725	168.849	44.731.919	0,28
	2005	1.084.781	247.408.706	210.853	49.985.837	0,19
Kaynak: DTM						

İhracat yapamayan firmalar bunun sebebini ağırlıklı olarak üretimlerinin ancak iç piyasaya yetiyor olması (%31) şeklinde ifade etmektedirler. Bunun dışında %20 fiyat açısından rekabet edemediklerinden dış pazara açılmadıklarını, %17 ulaşımda yaşanan güçlükler nedeniyle sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Diğer nedenler arasında ürün ölçülerinin dış pazardaki ölçülerle uyuşmaması, gümrüklerde uzun süre bekletilme sorunları sayılmaktadır (Şekil II.01).

Şekil II.01: İhracat Yapılamama Nedenlerinin Dağılımı (%)

2.1.3.1. İthalat**2.1.3.1.1. Yonga Levha**

Yonga levha sektöründe ana mallar itibari ile gerçekleştirilen ürün ithalat miktarları ile ithalat değerleri ve yıllık değişim oranları Tablo II.13 ve Tablo II.14’te verilmiştir.

Tablo II.13. Yonga Levha İthalat Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	3,3	81,9	13,6	40,7	171,3	250	243	2364	-83	201	320	46	-3
B	4,9	26,6	10,4	2,5	19,1	4,9	2,2	444	-61	-76	674	-74	-57
C	3,0	9,1	3,1	4,9	57,8	15,9	18,4	198	-66	59	1073	-72	15
D	1,3	162,4	5,8	26,7	2,9	4,6	1,7	12435	-96	364	-89	54	-62
E	1,0	5,0	0,5	0,7	1,8	1,6	5,4	402	-89	31	161	-10	231
Toplam	13,6	285,1	33,3	75,6	253,1	277,2	270,7	2002	-88	127	235	10	-2

Kaynak: DTM

Yonga levha toplam ithalatında 2002 ve sonrasında artış olurken, 2001 yılında %88, 2005 yılında ise %2 azalma olmuştur. Yonga levha ithalat değerleri ile ithalat miktarları hemen hemen aynı yönde ancak farklı oranlarda değişimler göstermektedir. 2001 yılı ithalat miktar ve değerlerindeki azalma o dönemde yaşanmış olan ekonomik kriz ve sonrasındaki kur değişimleri ile ilişkilendirilebilir.

Tablo II.14: Yonga Levha İthalatı Değerleri (CIF, Cari fiyatlarla 1000 ABD \$) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	804	9.911	1.937	5.832	18.296	45.506	48.378	1133	-80	201	214	149	6
B	1.825	4.769	2.252	765,8	1.395	1.574	1.063	161	-53	-66	82	13	-32
C	1.673	4.105	1.393	1.714	4.450	4.835	5.062	145	-66	23	160	9	5
D	637,2	2.390	1.183	3.594	535,5	1.276	625,7	275	-51	204	-85	138	-51
E	436,9	1.583	826,7	294	704,5	870	825	262	-48	-64	140	23	-5
Toplam	5.377	22.758	7.591	12.200	25.381	54.061	55.955	323	-67	61	108	113	4

Kaynak: DTM

Yonga levha ithalat değerleri/ithalat miktarları oranından elde edilen yonga levha ithalat birim fiyatları Tablo II.15'te verilmiştir.

Tablo II.15: Yonga Levha İthalatı Ortalama Birim Fiyatları (CIF, ABD \$)

Yonga levha	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Birim Fiyat (\$/m ³)	396	80	228	161	100	195	207	-80	185	-29	-38	94	6

Yonga levha ithalat birim fiyatlarında, bir önceki yıla göre 2001, 2004 ve 2005 yıllarında artış olurken, 2000, 2002 ve 2003 yıllarında azalma olmuştur.

AB ülkelerinden ve diğer önemli ülkelerden gerçekleştirilen yonga levha ithalat miktarları, değerleri ve değişim oranları Tablo II.16 ve Tablo II.17'de verilmiştir.

Tablo II.16: AB ve Diğer Önemli Ülkelerden Yonga levha İthalat Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

Ülkeler	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	9,4	178,6	27,9	29,5	150,4	131	140	1807	-84	6	409	-13	7
ABD	0,07	0,7	0,05	0,09	0,11	0,03	0,02	888	-93	91	28	-77	-31
Rusya	2,0	5,9	0,35	0,39	0,34	0	0	187	-94	11	-14	-100	--
Çin	0	0	0	0	0	0,001	0,31	--	--	--	--	--	30800
Kanada	1,13	87,6	0,37	0,52	0,32	0,23	0,002	7654	-100	39	-38	-28	-99
Bulg.	0,28	8,5	2,4	39,2	73,5	100,4	102,3	2967	-71	1494	88	37	2
Diğer	0,67	3,8	2,2	5,9	28,5	45,7	28,2	475	-43	169	383	60	-38
Toplam	13,6	285,1	33,3	75,6	253,1	277,2	270,7	2002	-88	127	235	10	-2

Tablo II.17: AB ve Diğer Önemli Ülkelerden Yonga Levha İthalat Değerleri (CIF, Cari Fiyatlarla, 1000 ABD \$)

Ülkeler	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	4.044	17.934	5.849	5.502	10.640	26.814	30.905	344	-67	-6	93	152	15
ABD	34,8	227	19,4	35,9	52,5	18,2	8,0	551	-91	85	46	-65	-56
Rusya	520	1.455	615,5	137	101,4	0	0	180	-58	-78	-26	-100	--
Çin	0	0	0	0	0	0,2	138,5	--	--	--	--	--	67163
Kanada	519	734	135	199,7	144	146	8,4	41	-82	48	-28	1	-94
Bulg.	42,4	1.260	288,9	5.007	10.530	19.822	20.821	2873	-77	1633	110	88	5
Diğer	216,7	1.148	683,5	1.317	3.913	7.261	4.075	430	-40	93	197	86	-44
Toplam	5.377	22.758	7.591	12.199	25.381	54.061	55.955	323	-67	61	108	113	4

ISIC Rev.3'e göre elde edilen genel toplam ve 4410 GTİP numarası ile verilen toplam yonga levha ithalat değerlerinin toplam ülke ithalat değerleri içerisindeki payı Tablo II.18'de verilmiştir.

Yonga levha ithalat değerleri genel ithalat değerlerine göre düşük gerçekleşmiştir. Toplam ithalat ve yonga levha ithalat değerleri benzer yönlü değişim göstermişlerdir. Bu bağlamda sektör ithalatının ülke dış ticaretine bağlı olarak geliştiği söylenebilir. 2005 yılında gerçekleştirilen ithalat değerlerine göre yonga levha ithalatı genel ithalat içerisinde %0,048 paya sahiptir.

Tablo II.18: Yonga Levha İthalat Değerleri (Bin ABD \$)

Yıllar	Toplam İthalat Değeri	Yonga levha Sektörü İthalat Değeri	Toplam İthalat İçindeki % Değ.
1999	40671272	5377	0,013
2000	54502821	22758	0,042
2001	41399083	7591	0,018
2002	51553797	12200	0,024
2003	69339692	25381	0,037
2004	97539766	54061	0,055
2005	116048269	55955	0,048

2.1.3.1.2. Lif Levha

Lif levha sektöründe, ana mallar itibariyle ürün ithalat miktarları ile ithalat değerleri ve yıllık değişim oranları Tablo II.19 ve Tablo II.20’de verilmiştir.

Tablo II.19: Lif Levha İthalat Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	1.497	485	40,7	461	256	325	535	-68	-92	1034	-44	27	65
B	889,7	143,4	66,8	173	270	264,8	490	-84	-53	159	56	-2	85
C	9,2	7,8	0,28	0,007	0,2	10,7	35,2	-16	-96	-97	2626	5361	228
D	68,7	8,8	3,0	3,9	4	7	24	-87	-66	29	2	75	245
Toplam	2.465	645	111	638	531	607,7	1.085	-74	-83	476	-17	15	79

Kaynak: DTM

Lif levha ithalatı; 1999 yılında en yüksek, 2001 yılında ise en düşüktür. Bir önceki yıla göre 2000, 2001 ve 2003 yılı ithalat miktarlarında azalma, 2001 yılı hariç 2000 ve 2003 yılı ithalat değerinde artma, 2001 yılında ithalat miktarı ve ithalat değerinde azalma gerçekleşmiştir. Oransal olarak ithalat miktarında en büyük artış % 476 ile 2005 yılında, ithalat değerinde ise en büyük artış % 165 ile 2000 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo II.20: Lif Levha İthalat Değerleri (CIF, Cari fiyatlarla Milyon ABD \$) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	9,55	23	12,9	24,8	47,9	72,2	119,5	141	-44	92	93	51	65
B	9,9	23,4	12,6	28,5	40	58,8	115,8	136	-46	127	40	47	97
C	0,08	6,8	0,04	0,006	0,04	0,24	8,3	8230	-99	-87	556	556	3374
D	1,1	1,5	0,8	0,9	0,8	1,3	3,8	42	-46	13	-18	73	188
Toplam	20,6	54,7	26,4	54,2	88,7	132,6	247,4	165	-52	106	64	49	87

Kaynak: DTM

Lif levha ithalat birim fiyatları Tablo II.21’de verilmiştir.

Tablo II.21: Lif Levha İthalatı Birim Fiyatları (CIF, ABD \$)

Lif Levha	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Birim Fiyat (\$/m ³)	8	85	238	85	167	218	228	913	181	-64	97	31	5
Kaynak:DTM													

İthalat birim fiyatlarında bir önceki yıla göre 2002 yılı hariç diğer yıllarda artış olmuştur. 2002 yılında 2001 yılına göre % 64 azalma olurken, diğer yıllarda % 5 ile % 913 arasında değişen oranlarda artış gerçekleşmiştir.

AB ve diğer önemli ülkelere gerçekleştirilen lif levha ithalatına ilişkin değerler Tablo II.22 ve Tablo II.23'te verilmiştir.

Tablo II.22: Ükelere Göre Lif Levha İthalat Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

ÜLKE	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	971	518	55,6	522	277	305	589	-47	-89	839	-47	10	93
ABD	178	5,0	1,8	1,8	4,6	4,2	5,9	-97	-63	-3	157	-10	41
Rusya	990	78	9,8	5,2	25	16	39,7	-92	-87	-46	378	-36	148
Çin	0	0	0	0	0	11	105	--	--	--	--	--	848
Kanada	62,3	1,2	0,5	0,6	1,4	2,3	3,4	-98	-57	9	144	61	48
Bulg.	0,8	0,8	0,3	0,003	0,7	6,0	8,2	1	-65	-99	25216	778	36
Diğer	263	42	42,8	109	222	263	334	-84	2	154	104	19	27
Toplam	2.465	645	111	638	531	608	1.085	-74	-83	476	-17	15	79

Tablo II.23: Ükelere Göre Lif Levha İthalat Değerleri (CIF, Cari fiyatlarla, 1000 ABD \$) ve Değişim Oranları

ÜLKE	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	9.822	38.390	16.159	31.106	43.883	75.859	142.503	291	-58	93	41	73	88
ABD	2.838	3.283	986	1.027	655	638	981	16	-70	4	-36	-3	54
Rusya	4.841	5.422	951	918	945	801	707	12	-82	-4	3	-15	-12
Çin	0	0	0	0	0	2.165	22.273	--	--	--	--	--	929
Kanada	716	959	177	218	234	823	1.115	34	-82	23	7	251	36

Bulg.	14	163	39	0,7	32	250	379	1053	-76	-98	4445	689	51
Diğer	2.392	6.460	8.040	20.980	42.990	52.077	79.451	170	24	161	105	21	53
Toplam	20.623	54.676	26.353	54.250	88.739	132.613	247.409	165	-52	106	64	49	87

ISIC Rev.3'e göre elde edilen genel toplam ve 4411 GTİP numarası ile verilen toplam lif levha ithalat değerlerinin karşılaştırılması ile elde edilen lif levha sektörü ithalat değerlerinin toplam ülke ithalatı içerisindeki payına ait bilgiler Tablo II.24'te verilmiştir.

Tablo II.24: Lif Levha İthalat Değerleri

	Yıllar						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Toplam İthalat (Milyon ABD \$)	40.671	54.503	41.400	51.554	69.340	97.540	116.048
Lif Levha İthalatı (Bin ABD \$)	20623	54676	26353	54250	88739	132613	247409
Toplam İthalat İçindeki Pay (%)	0,051	0,100	0,064	0,105	0,128	0,136	0,213
Kaynak: DTM							

Lif levha ithalat değerleri; genel ithalat değerlerine göre düşük, yonga levhaya göre yüksek gerçekleşmiştir. Toplam ithalat değeri ile lif levha ithalat değeri aynı yönlü değişim göstermektedir. Bu bağlamda ithalatın ülke dış ticaretine bağlı olarak geliştiği söylenebilir. 2005 yılında gerçekleştirilen ithalat değerlerine göre lif levha sektörü ithalatı genel ithalat içerisinde %0,213'lük paya sahiptir.

2.1.3.2. İhracat

2.1.3.2.1. Yonga Levha

Yonga levha sektöründe ana mallar ve toplam ürün ihracat miktarları ile ihracat değerleri ve değişim oranları Tablo II.25 ve Tablo II.26'da verilmiştir.

En yüksek ihracat miktarına 2003'te ulaşılmıştır. Bir önceki yıla göre 2000, 2001, 2002, 2003'te artış olurken 2004'te azalma olmuştur. 1999-2005 döneminde yonga levha ihracat miktarlarında 2004 ve 2005 yılları dışında artış olurken, ihracat değerleri sürekli ve değişik oranlarda artmıştır. En yüksek ihracat değeri artışı 2001 yılında olmuş ve en yüksek ihracat değerine 2005 yılında ulaşılmıştır (Tablo II.26).

Tablo II.25. Yonga Levha İhracat Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	1,9	6,3	12,2	22,3	82	15,7	8,8	226	95	82	268	-81	-44
B	22,4	24,1	46,5	24,4	12,2	4,8	4,5	8	92	-47	-50	-60	-7
C	3,2	1,0	2,0	38	1.847	154	136,4	-68	95	1761	4765	-92	-12
D	2,1	1,2	3,2	13	314,5	18,8	20,1	-42	163	314	2286	-94	7
E	0,7	0,3	0,6	2,4	45,9	0,9	1,8	-64	141	289	1775	-98	93
Toplam	30,4	32,9	64,6	100,3	2.302	194,6	171,6	9	96	55	2195	-92	-12

Kaynak:DTM

Tablo II.26: Yonga Levha İhracat Değerleri (FOB, Cari fiyat, Milyon ABD \$) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	0,39	1,22	1,39	2,86	2,07	3,30	2,46	212	14	105	-28	60	-26
B	5,27	5,66	13,34	4,46	3,29	1,83	1,92	7	136	-67	-26	-44	5
C	0,76	0,33	0,45	6,83	15,28	31,12	33,0	-56	35	1421	124	104	6
D	0,56	0,36	0,63	2,30	3,37	5,92	7,12	-37	77	264	47	76	21
E	0,16	0,11	0,15	0,45	0,33	0,28	0,6	-33	39	192	-27	-14	117
Toplam	7,1	7,7	16	16,9	24,34	42,45	45,10	7	108	6	44	74	6

Yonga levha ihracat birim fiyatları Tablo II.27’de verilmiştir.

Tablo II. 27: Yonga Levha İhracatı Birim Fiyatları (FOB, ABD \$)

Yonga Levha	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Birim Fiyat (\$/m ³)	235	233	247	168	11	218	263	-1	6	-32	-94	1963	20

Kaynak: DTM

Yonga levha ihracat birim fiyatlarında 2002 ve 2003 yılları hariç önemli değişme olmazken, bir önceki yıla göre 2000, 2002 ve 2003 yıllarında azalma diğer yıllarda ise artma olmuştur.

AB ülkeleri ve diğer önemli ülkelere gerçekleştirilen yonga levha ihracat miktarları, değerleri ve değişim oranları Tablo II.28 ve Tablo II.29’da verilmiştir.

Tablo II. 28: Ülkelere Göre Yonga Levha İhracat Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

ÜLKE	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	4,6	1,8	1,5	2,7	66,4	2,0	1,8	-60	-19	83	2331	-97	-10
ABD	0,02	0,03	0	0	0,008	0,08	0,03	57	-100	--	--	850	-66
Rusya	0,4	0,3	2,9	0,6	1,2	1,0	1,3	-40	989	-81	116	-17	32
Bulg.	3,6	4,7	6,2	3,4	8,4	9,3	10,0	30	32	-45	146	11	8
Diğer	21,6	26	54	93,6	2.226	182,2	158,4	21	107	73	2279	-92	-13
Toplam	30,4	32,9	64,6	100,2	2.302	194,6	171,6	9	96	55	2195	-92	-12

Tablo II. 29: Ülkelere Göre Yonga Levha İhracatı Değerleri (FOB, Cari fiyatlarla, Milyon ABD \$)

ÜLKE	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	1,3	1,12	1,13	1,63	0,87	1,40	0,8	-17	1	44	-47	60	-42
ABD	0,005	0,013	0	0	0,0009	0,018	0,018	149	-100	--	--	2053	-1
Rusya	0,19	0,12	0,64	0,3	0,7	0,74	0,79	-34	423	-54	136	5	7
Bulg.	0,78	0,95	1,11	0,55	1,18	2,5	3,0	22	17	-50	113	112	20
Diğer	4,8	5,47	13,07	14,4	21,60	37,8	40,50	13	139	10	50	75	7
Toplam	7,14	7,68	16,0	16,9	24,34	42,45	45,09	7	108	6	44	74	6

ISIC Rev.3'e göre, elde edilen ülkemiz genel ihracatı ve 4410 yonga levha toplam ihracatı değerleri ile bu gruba ait ihracat değerlerinin toplam ihracat değeri içerisindeki payı Tablo II. 30'da verilmiştir.

Yonga levha toplam ihracat değerlerinin ülkemiz toplam ihracatı içerisindeki payı düşük ancak, ithalat değerlerindeki payına göre bir miktar yüksektir. 2005 yılında yonga levha ihracat değerinin toplam ihracat içerisindeki payı %0,062'dir.

Tablo II. 30: Yonga Levha İhracat Değerleri

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Toplam İhracat (Milyon ABD \$)	26,60	27,77	31,18	36,06	47,25	63,17	73,12
Yonga Levha İhracatı (Bin ABD \$)	7.144	7.675	15.963	16.887	24.338	42.455	45.095
Toplam İhracat İçindeki Pay (%)	0,027	0,028	0,051	0,047	0,052	0,067	0,062

2.1.3.2.2. Lif Levha

Lif levha sektöründe toplam ve ana mallar olarak gerçekleşen ihracat miktarları ile ihracat değerleri ve yıllara göre değişim oranları Tablo II. 31 ve Tablo II. 32’de verilmiştir.

Tablo II. 31: Lif Levha İhracatı Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	168,4	1,3	2,6	19,5	32,9	53,9	51,2	-99	101	649	69	64	-5
B	246,3	23,3	38,6	48,3	51,2	98,7	142,2	-91	66	25	6	93	44
C	0,08	0,5	13,7	5,5	8,3	8,2	9,3	572	2444	-60	52	-1	13
D	156,1	0,6	5,7	10,3	6,7	8,0	8,1	-100	784	82	-35	19	2
Toplam	570,8	25,7	60,6	83,6	99,0	168,8	210,8	-95	135	38	18	70	25

Lif levha toplam ihracat miktarında 2000 yılında azalma (%95) olurken diğer yıllarda artış olmuştur. 2000 yılındaki azalmanın nedeni, 1999 yılında meydana gelen depremlere bağlanabilir. Her şeye rağmen, 2001’de 2000 yılına göre %135 artış olmuştur.

Lif levha toplam ihracat değeri en yüksek 2005 yılında gerçekleşmiş, anılan dönemde ihracat değerlerinde tüm yıllarda artış olmuştur.

Tablo II. 32: Lif Levha İhracatı Değerleri (FOB, Cari Fiyatlarla, Milyon ABD \$) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	0,59	0,42	1,24	4,95	6,86	13,44	11,95	-28	192	299	39	96	-11
B	1,42	2,54	6,2	9,39	19,6	26,20	33,34	79	143	52	109	34	27
C	0,006	0,45	2,1	1,1	2,78	2,27	1,43	7186	366	-48	153	-18	-37
D	0,64	0,52	2,63	1,0	1,51	2,82	3,26	-20	408	-62	50	87	16
Toplam	2,66	3,94	12,16	16,44	30,75	44,73	49,98	48	209	35	87	45	12

İhracat birim fiyatları ve değişimleri Tablo II. 33’te verilmiştir.

Lif levha ihracat birim fiyatları 2002, 2004 ve 2005’teki azalma dışında artı yönde değişim göstermiştir.

Tablo II. 33: Lif Levha İhracatı Birim Fiyatları (FOB, ABD \$)

Lif Levha	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Birim Fiyat (\$/m ³)	5	153	201	197	310	265	237	3180	31	-2	58	-15	-11

AB ülkeleri ve diğer önemli ülkelere gerçekleştirilen lif levha ihracat miktarları, değerleri ve değişim oranları Tablo II. 34 ve Tablo II. 35’te verilmiştir.

Tablo II. 34: Ülkelere Göre Lif Levha İhracat Miktarları (1000 m³) ve Değişim Oranları

ÜLKE	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	4,3	1,7	0,6	8,7	5,6	6,4	16,2	-61	-65	1360	-36	15	152
ABD	0	0	0	0	0,003	0,2	0			-100		6190	-100
Rusya	1,8	0,05	0,036	2,9	1,03	1,3	2,2	-97	646	709	-64	28	66
Bulg.	12,4	0,15	0,50	1,9	1,3	3,6	6,6	-99	251	252	-32	182	81
Diğer	552,3	23,8	59,0	70,0	91,1	157,2	185,8	-96	148	19	30	73	18
Toplam	570,8	25,7	60,5	83,6	99,0	168,8	210,8	-95	135	38	18	70	25

Tablo II.35: Ülkelere Göre Lif Levha İhracatı Değerleri (FOB, Cari fiyatlarla, Bin ABD \$)

ÜLKE	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	63,7	228,9	202,5	1.568	2.096	2.501	3.050	259	-12	674	34	19	22
ABD	0	0	0,16	0	0,9	31,9	0,1	--	--	-100		3603	-100
Rusya	21,8	32,1	79,2	547	415,3	250	666	47	146	591	-24	-40	166
Bulg.	40,2	92,4	165,7	430	488,4	686	970,4	130	79	160	14	41	41
Diğer	2.537	3.585	11.712	13.878	27.730	41.263	45.299	41	227	18	100	49	10
Toplam	2.663	3.938	12.160	16.441	30.754	44.732	49.986	48	209	35	87	45	12

Lif levha sektörü ihracatının ülkemiz genel ihracatı içindeki payı ihracat değerleri toplamı ile birlikte Tablo II.36’da verilmiştir.

Lif levha toplam ihracat değerlerinin ülkemiz toplam ihracatı içindeki payı düşüktür. 2005 yılında lif levha ihracat değerinin toplam ihracat içindeki payı %0,068’dir.

Tablo II.36: Lif Levha İhracat Değerleri

	Yıllar						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Toplam İhracat (Milyon ABD \$)	26.587	27.775	31.184	36.059	47.253	63.167	73.122
Lif Levha İhracatı (Bin ABD \$)	2.663	3.939	12.160	16.440	30.754	44.732	49.986
Toplam İhracat İçindeki Pay (%)	0,010	0,014	0,039	0,046	0,065	0,071	0,068
Kaynak: DTM							

2.1.3.3. Dış Ticaret Dengesi

2.1.3.3.1. Yonga Levha

Yonga levha sektörü dış ticaret değerleri, ticaret hacmi ve bunlar arasında oluşan ticari denge Tablo II.37’de verilmiştir.

Tablo II.37: Türkiye Yonga Levha Sektörü Dış Ticaret Dengesi

Yıllar	İhracat (\$)	İthalat (\$)	Ticari denge(\$)	Hacim (\$)	Karşılama Oranı (%)
1999	7.144.375	5.376.909	1.767.466	12.521.284	132,87
2000	7.675.256	22.758.015	-15.082.759	30.433.271	33,73
2001	15.963.819	7.591.360	8.372.459	23.555.179	210,29
2002	16.886.465	12.199.969	4.686.496	29.086.434	138,41
2003	24.337.873	25.381.194	-1.043.321	49.719.067	95,89
2004	42.454.613	54.061.410	-11.606.797	96.516.023	78,53
2005	45.094.636	55.955.423	-10.860.787	101.050.059	80,59
Toplam	159.557.037	183.324.280	-23.767.243	342.881.317	87,04

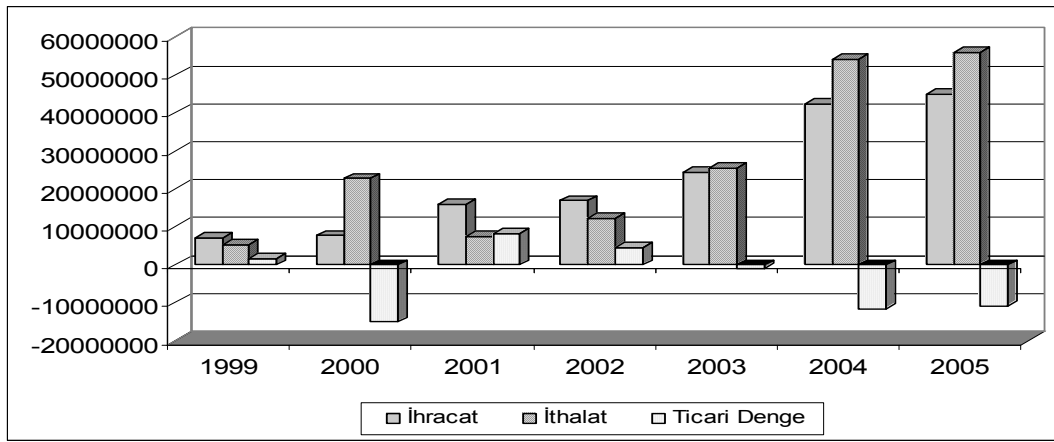
Ticaret hacmi itibariyle en yüksek düzeyde dış ticaret 2005 yılında gerçekleşmiştir. Bunu sırasıyla 2004, 2003, 2000, 2002 ve 2001 yılları izlemiştir. En düşük ticaret hacmi 1999 yılında gerçekleşmiştir.

Yonga levha sektörü dış ticaretinde ticari denge, 2000, 2003, 2004 ve 2005 yılları dışında artı yönde olmuştur. Diğer bir ifade ile ihracat geliri ithalatı karşılamıştır. 1999, 2001 ve 2002 yıllarında artı yönde olmasına karşılık toplamda eksi yönde ticari denge gerçekleşmiştir. Buna göre; gerçekleştirilen ihracat ile sağlanan gelir aynı dönemdeki ithalatı

karşılayamamıştır. Aynı dönem içerisindeki yonga levha ihracat ve ithalat değerleri ve ticari denge Şekil II.02’de gösterilmiştir.

Yonga levha sektöründe ihracatın ithalatı karşılama oranları yıllara göre değişmekle birlikte, 1999, 2001 ve 2002 yılı dışında negatif yönde olmuştur. En yüksek karşılama oranı 2001 yılında, en düşük karşılama oranı ise 2000 yılında gerçekleşmiştir. Anılan dönem için ihracatın ithalatı karşılama oranı % 87,04 olduğundan uzmanlaşma katsayısı düşüktür.

Şekil II.02: Türkiye Yonga Levha Dış Ticaret Dengesi (ABD \$)

2.1.3.3.2. Lif Levha

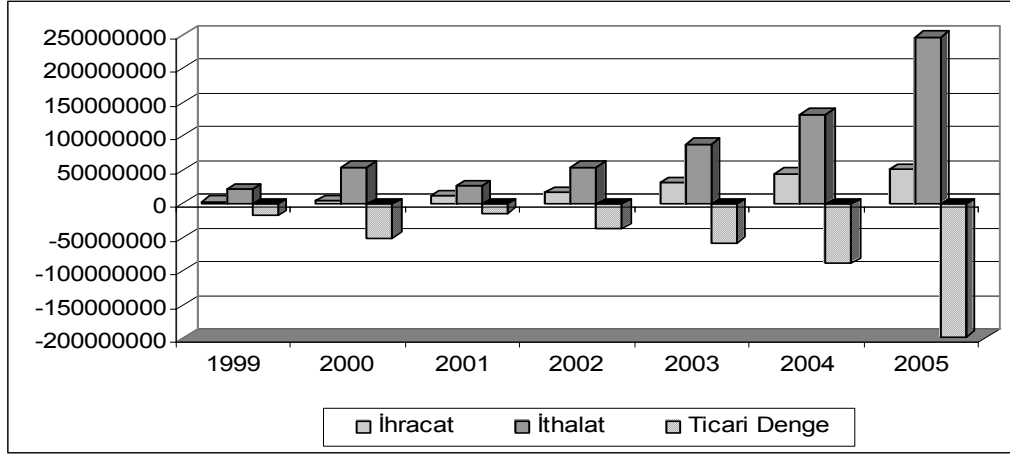
Lif levha sektörü dış ticaret değerleri, ticaret hacmi ve bunlar arasındaki denge Tablo II.38’de verilmiştir.

Tablo II.38: Türkiye Lif Levha Sektörü Dış Ticaret Dengesi

Yıllar	İhracat (\$)	İthalat (\$)	Ticari denge (\$)	Hacim (\$)	Karşılama Oranı (%)
1999	2.662.580	20.623.426	-17.960.846	23.286.006	12,91
2000	3.938.538	54.676.378	-50.737.840	58.614.916	7,20
2001	12.159.918	26.352.637	-14.192.719	38.512.555	46,14
2002	16.440.560	54.249.694	-37.809.134	70.690.254	30,31
2003	30.754.440	88.738.811	-57.984.371	119.493.251	34,66
2004	44.731.919	132.612.725	-87.880.806	177.344.644	33,73
2005	49.985.837	247.408.706	-197.422.869	297.394.543	20,20
Toplam	160.673.792	624.662.377	-463.988.585	785.336.169	25,72

Ticaret hacmi itibariyle lif levha dış ticareti en yüksek 2005 yılında, en düşük 1999 yılında gerçekleşmiştir. Lif levha dış ticaretinde ticari denge, her yıl eksi yönde gerçekleşmiş olup, ihracattan sağlanan gelir ithalatı karşılayamamıştır. Aynı döneme ait lif levha ihracat ve ithalat değerleri ilişkisi ve ticari denge Şekil II.03'te gösterilmiştir.

Şekil II.03: Türkiye Lif Levha Dış Ticaret Dengesi (ABD \$)

Lif levha sektörü ihracatının ithalatı karşılama oranlarına göre uzmanlaşma derecesi yonga levha sektöründen daha düşüktür. En yüksek karşılama oranı 2001 yılında % 46,14 olup düşük sayılır. En düşük karşılama oranı % 7,20 ile 2000 yılında gerçekleşmiştir.

2.1.4. Yurtiçi Satışlar

2.1.4.1. Yonga Levha

Yonga levha sektörü ana malları yurtiçi satış miktarları ve değerleri ile değişim oranları Tablo II.39 ve Tablo II.40'ta verilmiştir.

Tablo II.39: Yonga Levha Satış Miktarı (1000 m³) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
202100333	838	806	616	792	792	885	788	-4	-24	29	0	12	-11
202100335	316	396	417	450	482	847	632	25	5	8	7	76	-25
202100337	150	218	158	200	246	284	218	46	-28	26	23	15	-23
202100339	---	---	---	90	143	453	1.051	---	---	---	58	217	132
Toplam	1.304	1.420	1.191	1.532	1.663	2.469	2.689	9	-16	29	8	49	9

Not: 1 m² = 0,018 m³; 2005 yılı verileri 9 aylıktır.

Yonga levha yurtiçi satış miktarlarında 2001 yılında azalma, diğer yıllarda artma olmuştur. Buna göre; yurtiçi satışlarla üretimin ilişkili olduğu söylenebilir (Tablo II.40).

Tablo II. 40: Yonga Levha Satış Değerleri (Milyon ABD \$) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
202100333	111,5	114,9	63,8	99,9	140,4	174,0	203,3	3	-44	57	41	24	17
202100335	71,4	85,3	60,6	84,9	121,5	249,0	189,0	20	-29	40	43	105	-24
202100337	38,7	51,9	25,9	41,6	74,0	85,2	61,3	34	-50	61	78	15	-28
202100339	---	---	---	19,0	28,0	39,0	26,6	---	---	---	48	39	-32
Toplam	221,6	252,1	150,4	245,4	363,9	547,2	480,2	14	-40	63	48	50	-12

Kaynak: TÜİK

Yurtiçi satış değerlerinde de üretim değerleri ile benzer durum söz konusudur. 2001 ve 2005 yıllarında azalma olurken diğer yıllarda artma olmuştur.

2.1.4.2. Lif Levha

Lif levha sektörü ana malları satış miktarları ve değerleri ile değişim oranları Tablo II. 41 ve Tablo II. 42’de verilmiştir.

Tablo II. 41: Lif Levha Satış Miktarı ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Birim	Yıllar							Yıllık Artış %					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
202100413	1000 m ³	303,5	288,1	276,3	315,1	311,6	546,8	221,2	-5	-4	14	-1	75	-60
Toplam		303,5	288,1	276,3	315,1	311,6	546,8	221,2	-5	-4	14	-1	75	-60

Not: 1 m² = 0,018 m³; 2005 yılı verileri 9 aylıktır.

Lif levha yurtiçi satış miktarları üretimle benzer bir ilişki göstermemektedir. Üretim miktarları 2001 ve 2005 yıllarında azalırken, yurtiçi satış miktarları 2000, 2001, 2003 ve 2005 yıllarında azalmaktadır. Ancak, 2005 yılı dışındaki azalmalar önemli değildir.

Tablo II. 42: Lif Levha Satış Değerleri (Milyon ABD \$) ve Değişim Oranları

Ana Mallar	Yıllar							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
202100413	57,9	57,3	41,0	54,7	68,4	119,6	62,2	-1	-28	33	25	75	-48
Toplam	57,9	57,3	41,0	54,7	68,4	119,6	62,2	-1	-28	33	25	75	-48

Kaynak: TÜİK

Lif levha yurtiçi satış değerlerinde satış miktarları ile 2003 yılı dışında aynı yönlü fakat farklı oranlarda değişimler olmuştur. Üretim değerlerinde olduğu gibi en yüksek satış değerine 2004 yılında, en düşük değere ise 2001 yılında ulaşılmıştır.

2.1.5. Sektörün Rekabet Gücü

Sektörün rekabet gücü ve dış ticaretinin değerlendirilmesinde; ithalatta sızma oranı (Import Penetration Rate), uzmanlaşma katsayısı ve dış rekabete açıklık katsayısı önem taşımaktadır.

2005 yılı üretim verileri ilk 9 ayı kapsadığından değerlendirmeler 2004 yılı verilerine göre yapılmıştır. Yonga levha sektörü ithalatta sızma oranı $[277238/(3366403+277238-194597) \times 100]$ 8,04 olup, bu oran ithalatın iç talep içerisinde ihmal edilebileceğini göstermektedir. Sektördeki uzmanlaşma katsayısı $[(3366403/3449044) \times 100]$ 97,6 olup, sektörün yurt içi talepleri karşılamada sorun yaşamayacağı anlamına gelmektedir. Dış rekabete açıklık katsayısı $[(194597/3366403) + (1 - (194597/3366403) \times (277238/3449044))]$ 1,05 olarak hesaplanmıştır. Buna göre; sektörün dış rekabete açık olmadığı söylenebilir.

Lif levha sektörü ithalatta sızma oranı $[607679/(643934+607679-168849) \times 100]$ 56,12 olarak hesaplanmış olup, ithalatın iç talep içerisindeki payı yonga levhaya göre yüksektir. İthalatta sızma oranının yüksek oluşu sektörde ithalatın yoğun olduğunu göstermektedir. Lif levha sektörü uzmanlaşma katsayısı $[(643934/1082764) \times 100]$ 59,47'dir. Buna göre; sektörün talepleri karşılamada yeterli olacağı ancak, sorunlar yaşayacağı söylenebilir. Dış rekabete açıklık katsayısı $[(168849/643934) + (1 - (168849/643934) \times (607679/1082764))]$ 1,12 olduğundan sektör dış rekabete açık değildir.

2.1.6. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler

Yonga levha ve lif levha üretimi için gereken hammadde temini ve ürünlerin pazarlanmasına bağlı olarak ilişkide bulunan sektörler ilişki yoğunluklarına göre;

- Mobilya sektörü,
- Orman işletmeleri,
- Tutkal ve kimyasal madde üretim sektörü,
- Kereste fabrikaları ve marangozlar,
- Kağıt sektörü (hammadde temini açısından),
- İnşaat sektörü (prefabrik ev yapımı),
- Dekorasyon,
- Odun tüccarları,
- Petrol ürünleri satıcıları,
- Otomotiv sektörü,
- Enerji (TEDAŞ),
- Profil üreticileri,
- Orman-köy kooperatifleri,
- Çimento üretim sektörü,
- Metal sanayii,

olarak sıralanabilir.

Sektör, mobilya, orman işletmeleri, tutkal ve kimyasal madde üreticileri ile sürekli ilişki halindedir. İlişkide olunan sektörlerle;

- Ürün özelliklerinin kullanıcılar tarafından yeterince bilinmemesi,
- Orman Genel Müdürlüğü'nce hammadde odun tahsisi uygulamalarındaki sorunlar,
- Fabrika-kullanıcı arasındaki iletişim bozukluğu,
- İlişkide olunan sektörlerin üretimlerinde aksamalar,
- Üretimden kaynaklanan kusurlar (dönme, yabancı madde çıkması),
- Orman işletmelerinde fiyat rekabeti olmaması,
- Tutkal fiyatlarının yüksek olması,
- Orman işletmelerinin hammadde üretiminde yetersiz kalması,

sorunları yaşanmaktadır. Bu bakımdan, mobilyacılar ile levha üreticilerinin bilgi iletişimi sağlamaları, kullanım hataları ve ortak bir standardizasyon konularında çalışma yapmaları önerilebilir.

2.2. Sektörün Dünyada ve AB Ülkelerindeki Durumu

Yonga levha sektörü üretim, ihracat, ithalat, tüketim miktarları ile oluşan ticari denge miktarları dünya, Avrupa ülkeleri, BDT ve Kuzey Amerika ülkeleri toplamaları Tablo II.43'te verilmiştir.

Tablo II. 43: Yonga Levhanın Dünyadaki Durumu (Milyon m³)

		YILLAR						YILIK ARTIŞ				
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Dünya Toplamı	Üretim	84,8	83,1	84,8	89,8	-	-	-2,01	2,09	5,82	-	-
	İhracat	22,3	22,9	24,4	25,3	-	-	2,75	6,50	3,94	-	-
	İthalat	21,1	22,3	24,1	25,0	-	-	5,51	8,06	3,53	-	-
	Tüketim	83,7	82,5	84,6	89,4	-	-	-1,38	2,48	5,71	-	-
	Denge	1,1	0,6	0,3	0,4	-	-	-	-	-	-	-
Avrupa Ülkeleri Toplamı	Üretim	39,5	38,8	39,0	40,5	42,7	43,0	-1,65	0,31	3,96	5,40	0,93
	İhracat	11,4	11,8	12,9	13,2	14,8	15,5	3,08	9,36	2,90	11,94	4,79
	İthalat	9,2	9,8	10,1	10,2	11,4	12,2	6,19	3,15	1,37	11,43	7,05
	Tüketim	37,3	36,8	36,2	37,5	39,2	39,7	-1,16	-1,83	3,61	4,73	1,25
	Denge	2,2	2,0	2,8	3,0	3,4	3,3	-	-	-	-	-
Bağımsız Devletler Topluluğu	Üretim	2,9	3,2	3,6	4,3	5,0	5,2	11,6	11,49	19,34	15,64	4,18
	İhracat	0,29	0,35	0,39	0,50	1,17	1,13	19,5	13,27	26,36	122,53	1,88
	İthalat	0,6	0,9	1,2	1,5	2,0	1,8	43,5	29,80	26,92	34,23	-10,90
	Tüketim	3,2	3,8	4,4	5,3	5,82	5,79	17,1	15,68	20,73	10,74	-0,52
	Denge	-0,33	-0,55	-0,77	-1,0	-0,9	-0,64	-	-	-	-	-
Kuzey Amerika Toplamı	Üretim	31,5	29,4	30,2	32,4	32,9	34,7	-6,84	2,82	7,24	1,70	5,34
	İhracat	8,7	9,15	9,4	9,8	10,3	10,4	5,49	3,08	4,14	5,21	0,46
	İthalat	8,8	9,0	9,6	9,9	10,6	10,7	2,09	7,70	3,06	6,74	1,19
	Tüketim	31,6	29,2	30,4	32,5	33,2	35,0	-7,75	4,24	6,87	2,18	5,54
	Denge	-0,1	0,19	-0,22	-0,12	-0,3	-0,36	-	-	-	-	-

Kaynak: <http://www.unece.org/trade/timber>

2003 yılı dünya toplam üretimi 89.784.000 m³ olarak gerçekleşmiş, ticari denge pozitif yönde oluşmuştur. Ülkemiz 2003 yılı yonga levha üretimi ise 2.264.352 m³ olarak gerçekleşmiş olup, dünya toplamı içerisindeki payı % 2,52'dir. Avrupa ülkeleri toplam üretimi ise 40.491.000 m³ olup, ülkemizin Avrupa ülkeleri içerisindeki payı % 5,59'dur.

Avrupa ülkeleri toplamında 2000-2005 döneminde ihracat ithalat dengesi tüm yıllarda artı yönde seyrederken, BDT ve Kuzey Amerika ülkeleri toplamında eksi yönde seyretmiştir. Ülkemizde ise yıllara göre değişim söz konusudur.

Lif levha sektörü üretim, ihracat, ithalat, tüketim miktarları ile oluşan ticari denge miktarları dünya, Avrupa ülkeleri, BDT ve Kuzey Amerika ülkeleri toplamaları Tablo II.44'te verilmiştir.

Tablo II.44: Lif Levhanın Dünyadaki Durumu (Milyon m³)

		YILLAR						YILIK ARTIŞ				
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Dünya Toplamı	Üretim	33,6	34,8	38,6	44,1	-	-	3,68	11,04	14,17	-	-
	İhracat	12,7	14,0	16,6	16,8	-	-	10,49	18,96	0,79	-	-
	İthalat	15,3	14,7	17,1	18,4	-	-	-4,20	16,19	7,51	-	-
	Tüketim	36,2	35,5	39,1	45,7	-	-	-2,04	10,05	16,95	-	-
	Denge	-2,7	-0,7	-0,4	-1,6	-	-	-	-	-	-	-
Avrupa Ülkeleri Toplamı	Üretim	12,0	12,2	13,7	14,2	15,4	16,5	2,01	12,43	3,56	8,23	7,51
	İhracat	7,7	7,8	10,0	10,2	10,6	11,7	2,20	28,06	1,59	3,77	10,76
	İthalat	7,2	6,6	7,9	8,3	8,6	8,8	-8,02	19,26	5,36	2,53	2,58
	Tüketim	11,5	11,0	11,6	12,4	13,4	13,6	-4,40	5,42	6,49	8,06	1,77
	Denge	0,45	1,2	2,1	1,86	2,0	2,95	-	-	-	-	-
Bağımsız Devletler Topluluğu	Üretim	1,2	1,3	1,44	1,5	1,6	1,8	10,07	9,41	3,60	5,20	14,19
	İhracat	0,4	0,3	0,41	0,39	0,45	0,55	-21,41	34,25	-4,80	15,60	21,29
	İthalat	0,44	0,49	0,46	0,65	0,80	0,72	11,07	-6,03	41,16	24,51	-9,97
	Tüketim	1,25	1,50	1,49	1,8	1,9	1,98	20,26	-0,67	17,44	9,99	2,44
	Denge	-0,05	-0,18	-0,05	-0,25	-0,35	-0,18	-	-	-	-	-
Kuzey Amerika Toplamı	Üretim	8,8	7,8	8,4	8,3	9,4	10,2	-12,10	7,82	-0,96	13,19	8,86
	İhracat	1,53	1,94	1,89	2,12	2,18	2,3	26,39	-2,55	12,31	2,88	3,58
	İthalat	2,51	2,48	2,93	3,22	3,94	4,16	-1,16	18,06	9,80	22,47	5,60
	Tüketim	9,80	8,30	9,41	9,38	11,1	12,1	-15,31	13,30	-0,27	18,70	8,74
	Denge	-0,98	-0,55	-1,0	-1,1	-1,8	-1,9	-	-	-	-	-

Kaynak: <http://www.unece.org/trade/timber>

2003 yılı dünya toplam lif levha üretimi 44104000 m³, Türkiye lif levha üretimi 441.173 m³ olarak gerçekleşmiş olup, ülkemiz dünya toplamına göre % 1'lik bir paya sahiptir. Avrupa

ülkeleri toplam üretimine (14.221.000 m³) göre ülkemizin payı % 3,10'dur. Ticari denge Avrupa ülkeleri toplamı dışında eksi yönde gerçekleşmiştir.

2.3. GZFT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
1.İşletmelerin modern teknolojiyi yakından takip etmesi,	1. Üretimde;
2.İşletmelerin üretim ve kalite standartlarını yükseltmek için gayretli olmaları,	- Yerli hammadde temininde sıkıntı yaşanması,
3.İhracat yapma bilincinin artması,	- Yasa ve yönetmeliklerle ilgili eksiklikler bulunması,
4.İşçilik maliyetlerinin AB ülkelerine göre düşük olması.	- Eğitimli kalifiye personel olmasına karşılık bunlara üretimde yeterince yer verilmemesi,
Fırsatlar	- Sermaye yetersizliği, kredi temini vb. finansal sorunlar bulunması,
1.AB'ye üyelik süreci,	- Üreticilerin ürün standartlarındaki kalite anlayışının yetersizliği,
2. AB ülkelerinde işçilik maliyetlerinin yüksek oluşu,	- Ürünlerin nakliyesi sırasında karşılaşılan ulaşım sorunları.
Tehditler	2. Ekonomiye duyulan güvensizlik
1.Ekonomik belirsizlikler,	3. Ar-Ge çalışmalarının yetersizliği
2.Tüketici yatırım alanlarının faiz oranlarındaki düşüşe bağlı olarak konuta kaymasından dolayı sektör ürünlerine olan talebin azalması,	4. İşletmelerin uluslararası pazarlarda tanıtım eksikliği
3.Yaşanan sorunlara rağmen yeni tesislerin kurulması ve aynı alanda üretim yapması.	5. AB Standartlarının bilinmesine karşılık yeterince uyulmaması
	6. Üniversite-sanayi işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması

2.3.1. Sektör İçi Analiz

Sektördeki kapasite kullanım oranları yonga levha için % 80, lif levha için ise % 97'dir. Kuruluşların çoğunluğu TSE kalite yeterlilik ve TSE uygunluk belgeleri, bazıları ise ISO 9001, ISO 9002, ISO 14000, OHSAS 18001 ve SA 8000 standart belgeleri almışlardır. Buna göre, sektörün kaliteli üretim yaparak rekabet gücünü koruduğu söylenebilir.

Yonga levhada 2001, lif levhada 2000 yılından itibaren ithalat ihracata oranla artış göstermiş ve son iki yılda negatif yönde bir denge gerçekleşmiştir. Lif levhada da durum aynı

olup 2001 yılından itibaren negatif yönde eğilim gösteren bir dış ticaret dengesi gerçekleşmiştir. Rekabet gücü açısından dış rekabete açık değildirler.

Her iki sektörde de modern teknolojiler kullanılmasına rağmen, eski teknoloji kullanımı da mevcut olup bu durumdaki işletmeler yakın gelecekte rekabet şanslarını kaybetme durumunda kalabileceklerdir.

2.3.2. Çevre Analizi

Teşvikler, işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili yasalarda düzenlemeler yapılmalı, standartlara uygun üretim yapılması denetlenmelidir. Levhalarla ilgili standartlar sektör ürünlerini kullanan diğer yan sektörlerin standartları ile birlikte ele alınarak, uyumlu ve kullanıcı yan sektörlerin ihtiyaçlarını en iyi karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.

Her iki sektörde de ithalat ihracattan fazladır. Bu nedenle, eski teknolojiler yenilenmeli, ithalata bağımlılıktan kurtularak ihracatı artırıcı tedbirler alınmalıdır. Ayrıca sektörde, yeni teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi ve üretimi yoluna gidilmelidir.

Yerli hammadde teminindeki güçlükler nedeniyle, maliyeti düşürmek için kalitesi düşük imalat yapılmakta, bu ise sektörün rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Son yıllarda odun hammaddesi Devlet Orman Bölgesi dışından ya da ithalat yolu ile karşılanmaktadır. Hammadde sıkıntısı yaşanan günümüzde alternatif hammaddelerle üretim teknolojileri üzerinde durulması teşvik edilmelidir.

Uluslararası ölçekte rekabet gücünün arttırılabilmesi amacıyla Ar-Ge çalışmalarına önem verilmesi, Avrupa Standartlarına uygunluk yanında ürün çeşitliliği arttırılarak yeni kullanım alanları yaratılması önerilmektedir.

3. GELİŞME İHTİYAÇLARI

3.1. Ulusal Koşullar ve İhtiyaçlar İtibariyle Gelişme İhtiyaçları

Yonga levha ve lif levha sanayiinde 25-30 yıl öncesinin teknolojisi ile kurulmuş fabrikalarda üretim yapılması maliyetler ve ürün özelliklerini olumsuz etkilediğinden eski teknoloji ile üretim yapmakta olan fabrikaların eski teknolojilerini yenilemeleri gerekmektedir.

3.2. Avrupa Birliği'ne Uyum Açısından Gerekli Gelişme İhtiyaçları

Teşvikler, işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili yasalarda düzenlemeler yapılması, standartlara uygun üretim yapılmasının denetlenmesi önerilmektedir. Bu bağlamda, serbest formaldehit ayrışmasının engellenmesi için E1 sınıfı levha üretimi teşvik edilmelidir. Ayrıca, levhalarla ilgili standartlar sektör ürünlerini kullanan diğer yan sektörlerin standartları ile birlikte ele alınarak, ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.

4. ULAŞILMAK İSTENEN AMAÇLAR

4.1. Kısa Dönem

Standartlara uygun üretim yapılması, bu kapsamda formik asit ve formaldehit emisyonlarının kabul edilen en düşük seviyelerde olacak şekilde üretimlerin yönlendirilmesi amaçlanmalıdır.

4.2. Uzun Dönem (2007-2013)

Ulusal ihtiyaçlar ve AB ihtiyaçları çerçevesinde eski teknoloji yenilemeleri tamamlanmalı, ithalata bağımlılıktan kurtularak ihracat eğilimi hızlandırılmalıdır. Ayrıca, sektörde teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi ve üretimi yoluna gidilmelidir.

5. İLKELER, POLİTİKALAR VE STRATEJİLER

Gelişme ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve ulaşılacak istenen amaçların gerçekleştirilebilmesi için; ilkeler, politikalar ve stratejilerin belirlenmesinde, yonga levha ve lif levha üreticileri, tüketici temsilcileri ve devlet yetkilileri ile görüşmeler yapılarak birlikte ortak kararlar alınması, alınan kararların uygulanabilirliği, yeterliliği ve kabul edilebilirliği açısından yararlı olacaktır.

6. ÖNGÖRÜLEN AMAÇLARA ULAŞMAK İÇİN YAPILMASI GEREKLİ YASAL, KURUMSAL VE FİNANSAL DÜZENLEMELER

Yonga levha ve lif levha üretiminde standartlara tam olarak uyulmamaktadır. Özellikle son zamanlarda eko-sunta ismi ile düşük yoğunluklu yonga levhalar üretilmekte ve girdiler azaltılarak maliyet düşürülme yoluna gidilmektedir. Bu durum, uygun olmayan üretim ile haksız rekabete neden olurken, kullanım sırasında birçok problemin kaynağını oluşturmaktadır. TSE tarafından kalite ve üretim uygunluk belgeleri verilmesine karşılık

denetimlerin yetersizliği bu gibi uygulamalara sebebiyet vermektedir. Standartlarda yapılacak düzenlemelerle standartların uygulanabilir kılınması mümkün görülmektedir.

Türkiye’de yonga levha ve lif levha sektörü hammadde bakımından devlete bağımlı durumdadır. Son yıllarda odun hammaddesi orman bölgesi dışından ya da ithalat yolu ile karşılanabilmektedir. Hammadde sıkıntısı yaşanan günümüzde alternatif hammaddelerle üretim teknolojileri üzerinde durulması önerilebilir. Bu maksatla;

- Liflendirilmiş malzemenin alçı gibi bağlayıcı maddelerle karıştırılması tekniğinin kullanıldığı levha çeşidi üretilebilir (Avrupa örneği).
- Çimentolu yonga levha özellikleri ve kullanım alanları daha iyi tanıtılarak üretimi artırılabilir.
- Yonga levha sanayiinde kullanılabileceği bildirilen çay fabrikası atıklarından levha üretimi teşvik edilebilir (Örs ve Kalaycıoğlu 1991).
- Yonga levha üretiminde pomza taşı kullanılabilir (Göktaş ve Vurdu 1999).
- Taşınma sorunu nedeni ile orman içinde kalan ancak, yonga levha üretimine uygun olan aralama ve bakım kesimi artıkları orman içi yongalama makineleri ile yongalandıktan sonra fabrikalara taşınabilir.
- Hızlı gelişen ağaç türlerinin yetiştirilmesine ağırlık verilebilir.
- Fabrikalarda eskiyen teknolojiler zamanında yenilenerek üretim desteklenebilir. Uzun süre depolama gerektiren tesislerde odun hammaddesi için havuz veya yağmurlama sistemi önerilebilir.
- Üreticilerle kullanıcılar arasında bilgilendirme toplantıları yapılarak hataların sebepleri, giderilmesi ve üretimde ortak bir standardın yakalanması sağlanabilir.
- Üreticiler kendi sektörlerinin ihtiyacı olan hammaddeyi yetiştirmek üzere tarım ormancılığı (Agroforestry) faaliyetlerine yönlendirilebilir.

Sonuç olarak, sektörün içinde bulunduğu durumun iyileştirilebilmesi, ilişkide olduğu sektörlerle yaşadığı sorunların sağlıklı ve kalıcı olarak çözülebilmesi için firma yöneticileri, levha sanayicileri dernekleri, tüketiciler ve devlet yetkilileri ile birlikte sorunların irdelenmesi ve ortak kararlar alınarak çözüm üretilmesinin yararlı olacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Akyıldız, M.H.**, 2003, “Türkiye’de Yonga Levha ve Lif Levha Sanayisinin Yapısı Ve Sorunları”, Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara.
- Anonim**, 1994, “Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması”, Birleşmiş Milletler, Üçüncü Revizyon, New York, 1990; **T.C. Başbakanlık, DİE** Tarafından Çevrilmiş, Ankara.
- Anonim**, 1995, “VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Orman Ürünleri Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu”, **DPT** Yayın No: 2376, ÖİK: 445, Ankara, 95-102.
- Anonim**, 1997, “US-97 Ulusal Faaliyet ve Ürün Sınıflaması”, **T.C. Başbakanlık, DİE**, Ankara.
- Anonim**, 2001, “T.C. Resmi Gazete, Gümrük Tebliği (Tarife)”, **Başbakanlık, Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü**, Tarih: 28 Aralık 2001, Sayı: 26624 (Mükerrer), Ankara.
- Anonim** 2005, www.fao.org, ftp:ftp.fao.org/docrep/fao/008/y5985m, FAO Yearbook, Forest Products-2005.
- Anonim**, 2006-a, **Yonga levha Sanayicileri Derneği** Kayıtları, İstanbul.
- Anonim**, 2006-b, **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği** Kayıtları, <http://www.tobb.org.tr>
- Anonim**, 2006-c **Devlet istatistik Enstitüsü** Kayıtları, Ankara, www.die.gov.tr
- Anonim**, 2006-d, **Dış Ticaret Müsteşarlığı** Kayıtları, Ankara, www.dtm.gov.tr
- Anonim**, 2006-e, <http://www.unece.org/trade/timber/mis/tb-6/tb-58-6.xls>
- Anonim** 2006-f, http://www.unece.org/trade/timber/database/fps00_04_provisional.xls
- Göktaş, A., Vurdu, H., 1999, “Ponza-Taşlı Yonga levha”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt:7, No:2, Kastamonu.
- Örs., Y., Akyıldız, M. H.**, 2004, “Türkiye Yonga Levha ve Lif Levha Sanayisinin Durumu”, <http://www.ahsaponline.net> (AHSAP dergisi online sitesi), http://www.floor.com.tr/bilimsel_makaleler.htm, <http://www.floor.com.tr/levha.htm>
- Örs, Y., Kalaycıoğlu, H.**, 1991, “Çay Fabrikası Atıklarının Yonga levha Sanayisinde Değerlendirilmesi”, **Türk Tarım ve Ormancılık Dergisi (DOĞA)**, Cilt:15, Sayı:4, Ankara.
- Togay, A.**, 2002, “Ahşap Yapılar, Türkiye Ahşap Yapı Sanayisinin Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara.

III. KAPLAMA VE KONTRPLAK SANAYİİ

1. GİRİŞ

GTİP-Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Numaraları Kod Sistemi (1989)'ne göre kaplama ve kontrplak'ın GTİP kod numaraları 44.08 ve 44.12'dir.

ISIC Rev.3'e göre ise; kaplama üretiminin kod numarası 202100513 ve 202100518, kontrplak üretiminin kod numarası ise 202100103, 202100105, 202100221, 202100231, 202100235, 202100251 ve 202100255 olarak belirlenmiştir.

2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR

2.1. Mevcut Durum

Kaplama

Ülkemizdeki kaplama fabrikalarında ceviz, karaağaç, dişbudak, meşe, kayın, kavak, çam, çınar ve akçaağaç gibi yerli ağaçlarımızdan başka bazı yabancı türlerden okume, abaçhi, sapelli, sipo, makore, zigana, avodire, moringui, teak, meranti, sereya gibi türler de kaplama levhaları elde etmek amacıyla kullanılmaktadır. Ülkemizde 98 milyon m²/yıl kapasiteli 27 adet kaplama fabrikası mevcuttur. Ortalama kapasite 3.5 milyon m²/yıl'dır.

Kontrplak

Ülkemizde kontrplak fabrikalarında çoğunlukla kavak ve kayın işlenmektedir. Bunun dışında çam, okaliptüs ve kızıl ağaçtan da üretim yapılmaktadır. Avrupa ülkelerinde bunlar dışında çeşitli tropik ağaçlar, huş, ıhlamur, ladin ve douglas bu amaçla kullanılmaktadır. Yaş ve kuru sistemlerle kontrplak üretim yöntemleri olmasına rağmen daha çok kuru sistemle üretim yapılmaktadır. Ülkemizde 240.000 m³/yıl kapasiteli 43 adet kontrplak fabrikası mevcuttur. Ortalama kapasite 5.600 m³/yıl'dır.

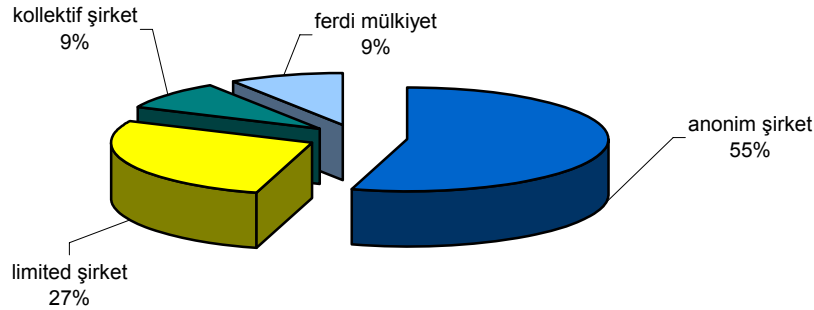
2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı

Kaplama sektöründe faaliyet gösteren firmaların tamamı özel şirkettir. Sektörün önde gelen kuruluşlarına ait bilgiler Tablo III.01'de verilmiştir. Türkiye çapında yıllık 98 milyon m²'lik kaplama üretimi gerçekleştirilmektedir.

Tablo III. 01: Kaplama Sektöründe Önemli Kuruluşlar

Sıra No:	Kuruluş Adı	Yeri	Üretim Konusu	Varsa Yabancı Sermaye Payı (%)	2005 Yılı	
					İşçi Sayısı	Kapasite m ²
1	Kapsa Kaplama	Düzce	Ağaç kaplama üretimi	-	58	20.000.000
2	Burhan Çelik Ahşap	Bolu-Abant	Ağaç kaplama üretimi	-	85	11.000.000
3	Haşep Kaplama	Düzce	Ağaç kaplama üretimi	-	100	10.000.000
4	San Tic. Ağ. Kapl.	Ankara	Ağaç kaplama üretimi	-	15	7.000.000
5	Doğsan Düzce Orm.	Düzce	Ağaç kaplama üretimi	-	-	6.685.150
Kaynak: Kılıç, Y.,2006.						

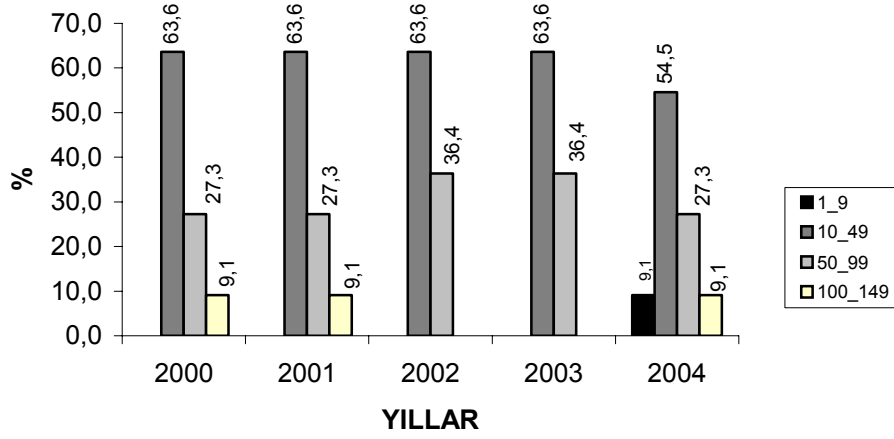
Kaplama sektöründe faaliyet gösteren firmaların yarısından fazlası anonim şirket olup, limited şirketler bu bakımdan ikinci sıradadır (Şekil III.01).

Şekil III. 01: Kaplama Üreten Firmaların Hukuki Durumu

Kaynak: Kılıç, Y.

Kaplama üretimi yapan firmaların çoğunluğunu küçük işletmeler oluşturmaktadır. Son yılda bu ölçekteki işletmelerin sayısı % 20 civarında azalırken mikro ölçekli ve büyük ölçekli işletme sayısında artış olmuştur (Şekil III. 02).

Şekil III. 02: Kaplama Üretimi Yapan Firmaların Büyüklükleri

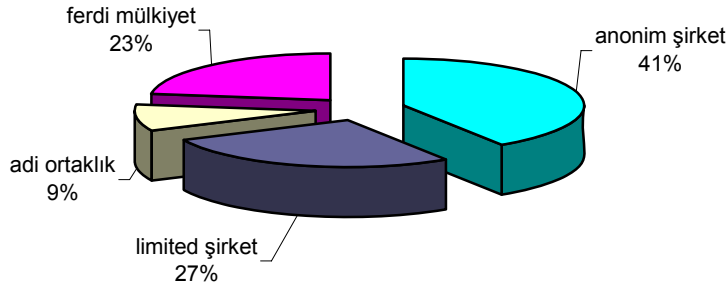
Sektörde firma başına ortalama çalışan sayısı 48 kişidir. Kontrplak sektöründe 43 adet firma faaliyet göstermektedir. Kontrplak sektörünün önde gelen kuruluşlarına ait bilgiler Tablo III. 02’de verilmiştir.

Tablo III. 02: Kontrplak Sektöründe Önemli Kuruluşlar

Sıra No:	Kuruluş Adı	Yeri	Üretim Konusu	Varsa Yabancı Sermaye Payı (%)	2005 Yılı	
					İşçi Sayısı	Kapasite m ³
1	Mensa Orman Ür.	Aydın	Kontrplak ür.	-	45	20.000
2	Kuroğulları	Gebze	Kontrplak ür.	-	115	15.000
3	Anıl Orman Ürünleri	İnegöl	Kontrplak ür.	-	50	10.862
4	Kuriş Ağaç Sanayi	İstanbul	Kontrplak ür.	-	80	10.500
5	Çağ Orman Ür.	Kastamonu	Kontrplak ür.	-	115	8.000

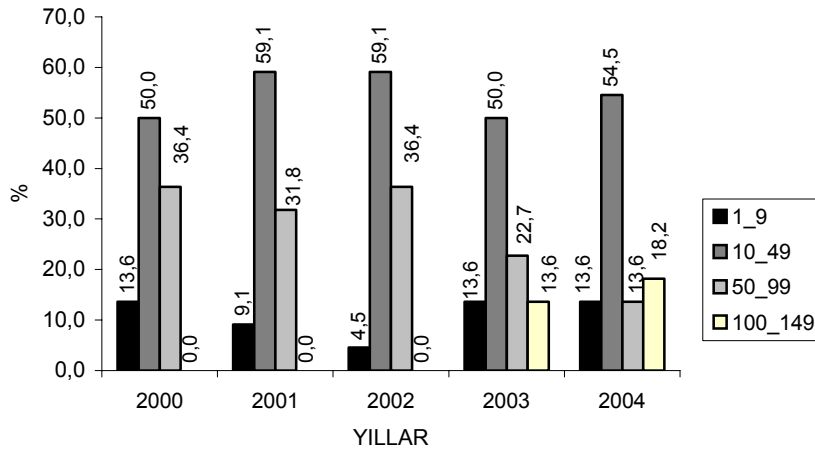
Kontrplak üreten firmaların hukuki durumları Şekil III. 03’te, işletme büyüklükleri Şekil III. 04’te gösterilmiştir. Kontrplak sektöründe faaliyet gösteren firmaların çoğunluğu anonim şirket statüsünde olup, bunu sırasıyla limited şirket, ferdi mülkiyet ve adi ortaklık izlemektedir.

Şekil III. 03: Kontrplak Üreten Firmaların Hukuki Durumu

Kontrplak üreten firmaların çoğunluğunu küçük işletmeler oluşturmaktadır. Son iki yılda orta ölçekli firmaların sayısı azalırken büyük ölçekli işletme sayısında artış olmuştur. Sektörde çalışanların firma başına ortalama sayısı 49 kişidir.

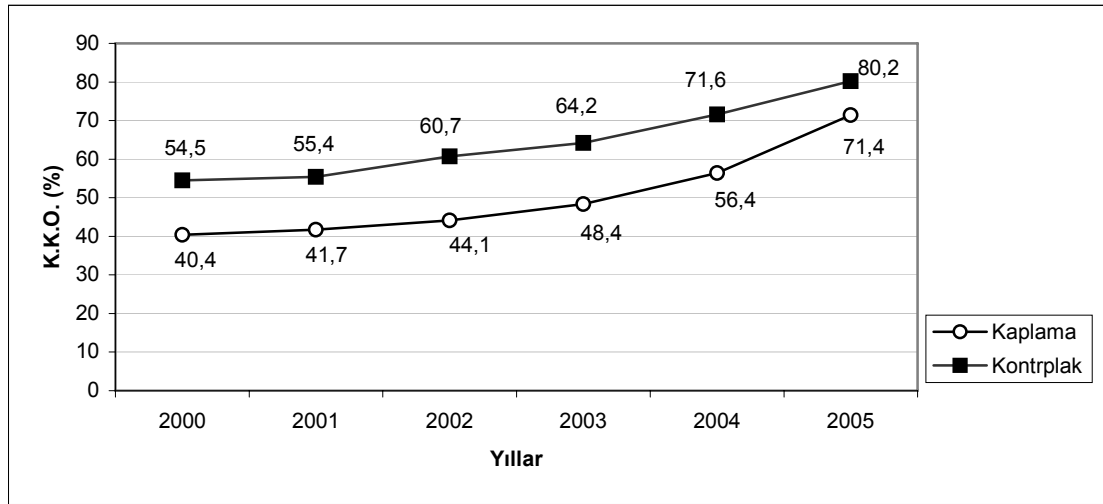
Şekil III. 04: Kontrplak Üreten Firmaların İşletme Büyüklükleri

Kaplama ve kontrplak sektörlerine ait kapasite kullanım oranları yıllar itibariyle Tablo III. 03'te verilmiş ve Şekil III. 05'te gösterilmiştir.

Tablo III. 03. Kaplama ve Kontrplak Sektöründe Kurulu Kapasite ve KKO

Sıra No:	Ana Mallar	Kapasite ve KKO	Kapasite Birimi	YILLAR					
				2000	2001	2002	2003	2004	2005
1-	Kaplama	Kapasite	m ²	89.113.000					
		KKO	%	40,4	41,7	44,1	48,4	56,4	71,4
2-	Kontrplak	Kapasite	m ³	174.563					
		KKO	%	54,5	55,4	60,7	64,2	71,6	80,2

Şekil III. 05. Kaplama ve Kontrplak Üretimi Yapan Firmaların KKO'ları.

Her iki sektörde de KKO sürekli artış göstermiş olup en yüksek artış son yılda gerçekleşmiştir. Buna rağmen firmalar tam kapasite ile çalışmamaktadır. Bunun sebeplerinin başında hammadde yetersizliği gelmektedir. Özellikle yerli hammadde temininde güçlük, kalite ve standart eksikliği söz konusudur. Bunun dışında mali yetersizlikler ve iç pazardaki talep yetersizliği de etkili olmaktadır.

2.1.2. Üretim

2.1.2.1. Üretim Yöntemi –Teknoloji

Kaplama üretiminde yaygın olarak kullanılan teknoloji kesme kaplama üretimine yöneliktir. Bu amaçla yatay ve dikey kesme yapan makineler geliştirilmiştir. Ülkemizde üretim yapan kaplama fabrikalarının çoğunluğu yatay yönde kesme yapan ve manuel kaplama uzaklaştırma sistemine sahip makineler kullanmaktadır. Kurulu üretim tesisleri genelde orta

ölçekli olup yeni teknoloji kullanılamamakta ve kapasitelerinin altında çalışılmaktadır. Yeni teknoloji kullanılıyor olsa bile kullanım amacına göre çeşitlendirilememekte ve çoğunlukla yurt içi pazar hedeflendiğinden üretim miktarı sınırlı kalmaktadır.

Kontrplak üretiminde ise klasik yöntemler ve tekil makineler kullanılmakta olup gelişmiş teknoloji, maliyeti nedeniyle kullanılamamaktadır.

2.1.2.2. Ürün Standartları

Kaplama ve kontrplak üretim standartları TSE tarafından belirlenmiş olmakla birlikte firmaların % 98'i belirli bir standarda uymadan üretim gerçekleştirmektedir. Bu durum kaliteli üretimi de dolaylı olarak etkilemektedir. Bununla birlikte kaplama ve kontrplak ürünlerini hammadde olarak kullanan sektörlerin belirli bir standarda uygunluk istekleri vardır.

2.1.2.3. Üretim Miktarı ve Değeri

Sektörün üretim miktarı Tablo III. 04'te verilmiştir.

Tablo III. 04: Üretim Miktarları

Ana Mallar	Birimi	YILLAR						YILLIK ARTIŞLAR (%)				
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Kaplama	1000 m ²	20.625	22.025	23.190	29.512	38.681	46.920	6,8	5,3	27,3	31,1	21,3
Kontrplak	m ³	72.362	75.687	86.214	94.099	117.625	140.150	4,6	13,9	9,1	25,0	19,1

Kaynak: Kılıç, Y.

Kaplama ve kontrplak üretiminde son 5 yılda ortalama % 11,5 artış olmuştur. En fazla artış her iki sektörde de 2004 yılında gerçekleşmiştir. Üretim değerleri, Tablo III. 05 ve Tablo III. 05a'da verilmiştir.

Kaplama üretim değerinde devamlı bir artış olmuştur. Bu artış 2002 ve 2004 yıllarında bir önceki yıla göre en yüksek oranda gerçekleşmiştir. Kontrplak üretim değerinde ise 2001 ve 2003 yıllarında azalma diğer yıllarda artma olmuştur. En yüksek artış 2002 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo III. 05: Üretim Değerleri (Cari Fiyatlarla, 1000 YTL)

Ana Mallar	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaplama	3.718	5.532	7.103	13.178	14.335	25.572	27.320	48,8	28,4	85,5	8,8	78,4	6,8
Kontrplak	6.631	12.492	11.883	26.116	25.319	31.387	31.983	88,4	-4,9	120	-3,0	24,0	1,9

Kaynak: TÜİK

Tablo III. 05-a: Üretim Değerleri (Cari Fiyatlarla, 1000 ABD \$)

Ana Mallar	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaplama	8.849	8.869	5.796	8.751	9.601	17.979	20.422	0,2	-34,6	51	9,7	87	13,6
Kontrplak	15.783	20.029	9.697	17.343	16.958	22.067	23.908	27	-51,6	79	-2,2	30	8,3

Kaynak: TÜİK

2.1.3. Dış Ticaret**2.1.3.1. İthalat**

Kaplama ve kontrplak sektörlerine ait ithalat miktar ve değerleri Tablo III. 06 ve Tablo III. 07’de verilmiştir.

Tablo III. 06: Kaplama ve Kontrplak İthalat Miktarları

Ana Mallar		YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaplama	1000 kg	4.836	6.199	2.382	3.719	8.516	14.822	15.089	28	-62	56	129	74	1,8
	1000 m³	7,2	7,5	3,1	4,4	10,2	21,1	20,0	5	-58	41	132	106	-5,4
Kontrplak	1000 m³	29,1	33,8	14,1	19,3	38,9	64,0	109,0	16	-58	37	101	64	71
Kaynak: DTM														

Tablo III. 07: Kaplama ve Kontrplak İthalat Değerleri (CIF, Cari Fiyatlarla, Bin \$)

Ana Mallar	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)				
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Kaplama	4.121	5.650	2.597	5.201	7.632	12.377	13.121	-54,0	100,3	46,7	62,2	6,0
Kontrplak	8.523	18.013	8.391	12.240	21.919	39.863	64.623	-53,4	45,9	79,1	81,9	62,1

Kaynak: DTM

Her iki sektörde de 2001 yılında ithalat düşme yaşanmışsa da devam eden yıllarda artış olmuştur. En yüksek artış kaplamada 2002, kontrplakta ise 2000 yılında gerçekleşmiştir. 2001 yılındaki düşüşün sebebi olarak ekonomik kriz ve kur dengesizliği gösterilebilir. İthalat değerleri Tablo III. 08’de verilmiştir.

Tablo III. 08: Kaplama Sektörü İthalat Değerleri (CIF, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ülkeler	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB Ülkeleri Toplamı	1.255	1.933	1.009	2.589	3.995	5.144	5.277	54	-48	157	54	29	2,6
ABD	394	1.237	73	101	593	1.253	1.464	214	-94	37	490	111	17
Kanada	-	28	-	77	-	282	94	-	-	-	-	-	-66
Rusya Federasyonu	58	16	58	37	234	253	184	-73	274	-36	529	7,9	-27
Çin	445	168	42	48	479	1.912	2.175	-62	-75	15	889	300	14
Bulgaristan	249	603	239	490	677	634	1.026	142	-60	105	38	-6,4	62
Romanya	19	56	23	-	225	598	1.001	189	-58	-100	-	166	67
Kaynak: DTM													

Kaplama sektöründe ithalat büyük oranda Avrupa ülkeleri, ABD ve Çin’den gerçekleştirilmiştir.

2005 yılı itibariyle AB ülkelerinden en çok ithalat Almanya’dan yapılmış, bunu sırasıyla İtalya ve Finlandiya izlemiştir. AB ülkelerinden yapılan ithalat 2001 yılında azalma, 2002 yılından itibaren ise artış göstermiştir. Bununla beraber son yılda AB ülkelerinden yapılan ithalat miktarındaki artış oranı düşüktür. Diğer Avrupa ülkeleri ve ABD’den yapılan ithalat için de aynı durum söz konusudur. AB ülkelerinden yapılan ithalat değeri ABD’nin yaklaşık 3,5 katıdır. Sadece Almanya veya İtalya’dan yapılan ithalat değeri bile ABD’den yapılan ithalat değerinden yüksektir. 2003 yılından itibaren Çin’den yapılan ithalat değerinde aşırı bir artış vardır.

Diğer Avrupa ülkeleri içinde en yüksek ithalat değeri Bulgaristan ve Romanya’dan gerçekleştirilmiştir (Tablo III. 09).

Tablo III. 09: Kontrplak Sektörü İthalat Değerleri (CIF, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ülkeler	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB Ülkeleri Toplamı	4.530	8.935	4.885	7.305	11.950	16.349	17.305	97	-45	50	64	37	5,8
Bulgaristan	1.143	933	214	402	269	1.374	2.347	-18	-77	88	-33	410	71
Romanya	11,2	14,6	105	1.292	722	2.122	4.637	31	616	1133	-44	194	118
Endonezya	356	2.345	1.962	1.834	5.910	7.542	7.823	559	-16	-6,5	222	28	3,7
Rusya Fed.	286	284	184	400	701	4.583	8.765	-0,6	-35	118	75	553	91
Çin	-	-	-	37	440	5.657	20.308	-	-	-	1078	1184	259
Kaynak: DTM													

Kontrplak sektöründe de ithalatın çoğunluğu Avrupa ülkeleri, ABD ve Çin'den gerçekleştirilmiştir.

2005 yılı itibarıyla AB ülkelerinden en çok ithalat Finlandiya'dan (8.084.010\$) yapılmış, bunu sırasıyla Almanya, Avusturya ve İtalya izlemiştir. AB ülkelerinden yapılan ithalat 2001 yılında azalma, 2002 yılından itibaren ise artış göstermiştir.

2002 yılından itibaren Çin'den ithalat yapılmaya başlamıştır. Bunun miktarı son yılda aşırı artış göstermiştir. Diğer Avrupa ülkeleri içinde son yılda en yüksek ithalat değeri Romanya ve Bulgaristan'dan gerçekleşmiştir. Bu ülkelerin dışında en yüksek ithalat değeri Rusya Federasyonu ve Endonezya'dan yapılan ithalatta oluşmuştur.

2.1.3.2. İhracat

Kaplama ve kontrplak sektörlerine ait ithalat miktar ve değerleri Tablo III.10 ve Tablo III.11'de verilmiştir.

Tablo III. 10: Kaplama ve Kontrplak Sektörü İhracat Miktarları

Ana Mallar		YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaplama	1000 kg	70	504	853	1.916	2.776	3.586	4.416	620	69	124	45	29	23
	1000 m ³	64	4.227	9.289	12.758	32.570	17.305	14.437	6541	-100	37	155	-47	-17
Kontrplak	1000 m ³	5.6	12.2	12.9	26.5	146.7	27.6	25.1	117	5,7	106	452	-81	-9
Kaynak: DTM														

Tablo III. 11: Kaplama ve Kontrplak İhracat Değerleri (FOB, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ana Mallar	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaplama	8.567	9.093	10.250	13.806	18.115	21.536	22.392	6,1	12,7	34,7	31	19	4,0
Kontrplak	3.242	2.964	5.640	9.082	14.078	17.300	19.798	-8,6	90,3	61,0	55	23	14,4

Kaynak: DTM

Kaplama ihracat değerinde son 5 yıllık dönemde artış olmasına rağmen bu artış ithalattaki kadar olmamıştır. En fazla artış 2002 ve 2003 yıllarında gerçekleşmiştir. Kontrplak ihracat değeri de son beş yılda artış göstermiştir. En fazla artış 2001 ve 2002 yıllarında gerçekleşmiştir. Ancak ihracattaki artış miktarı ithalattaki artış miktarının altında kalmıştır (Tablo III.11).

AB ülkelerine yapılan kaplama ihracat değerinde 2002 ve 2003 yıllarında artış, diğer yıllarda azalış olmuştur. Bu bakımdan, ihracat değerinde İtalya birinci sırayı alırken, bu ülkeyi sırasıyla Yunanistan ve Almanya takip etmektedir. ABD'ye 2003 yılında herhangi bir ihracat yapılmazken son yılda önceki yıllara oranla yaklaşık 23 kat ihracat gerçekleşmiştir (Tablo III.12).

Tablo III. 12: Kaplama Sektörü İhracat Değerleri (FOB, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ülkeler	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB Ülkeleri Toplamı	6.600	5.702	5.100	6.685	10.197	9.948	8.730	-14	-11	31	52	-2,4	-12
Mısır	584	1.000	3.188	4.357	3.815	4.991	6.118	71	219	37	-12	31	23
Lübnan	405	507	630	1.031	1.167	1.424	1.354	25	24	64	13	22	-4,9
Bulgaristan	46	186	92	76	214	528	813	304	-51	-17	181	147	54
İsrail	38	273	223	82	102	429	645	610	-18	-63	25	319	50

Kaynak: DTM

Avrupa ülkelerinin dışında Mısır'a yapılan ihracattan elde edilen gelir tüm AB ülkeleri toplamından elde edilen gelirin yaklaşık 2/3'ü kadardır. İhracat yaptığımız diğer önemli ikinci ülke Lübnan'dır. Bulgaristan'a yapılan ihracat ise AB dışında en çok ihracat yaptığımız üçüncü büyük ihracat değeridir (Tablo III.13).

Tablo III. 13: Kontrplak Sektörü İhracat Değerleri (FOB, Cari Fiyatlarla, Bin ABD \$)

Ülkeler	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB Topl.	652,2	784,3	2.003	4.511	8.182	9.319	7.248	20	155	125	81	14	-22
İran	-	38,5	29,4	323,4	626	80,8	1.820	-	-24	999	94	-87	2151
Irak	-	-	-	-	476	1.136	1.766	-	-	-	-	139	55
Rusya	131,2	378,4	267,4	326	104,4	643	986	188	-29	22	-68	516	53
Bulgaristan	56,2	11,4	58,6	302,7	743	779	964,4	-80	416	416	145	4,9	24
Kazakistan	36,4	126,2	231,7	181,2	308	1.120	942,4	246	84	-22	70	264	-16

Kaynak: DTM

AB ülkelerine yapılan kontrplak ihracatı 2005 yılına kadar artmış, 2005 yılında ise % 22,2 oranında azalmıştır. Bir önceki yıla göre en yüksek artış 2001 yılında gerçekleşmiştir. AB ülkeleri dışında son yılda en fazla ihracat gerçekleştirdiğimiz ülke İran olmuştur. Bunu sırasıyla Irak ve Rusya izlemiştir.

AB ülkelerine yapılan ihracatta İtalya birinci sırada yer alırken, bu ülkeyi Almanya ve Yunanistan takip etmektedir. AB ve diğer Avrupa ülkelerine yapılan ihracat değeri son 5 yıllık dönemde sürekli artış göstermiştir. Kaplama ve kontrplak sektörüne ait dış ticaret dengesi Tablo III.14'te verilmektedir.

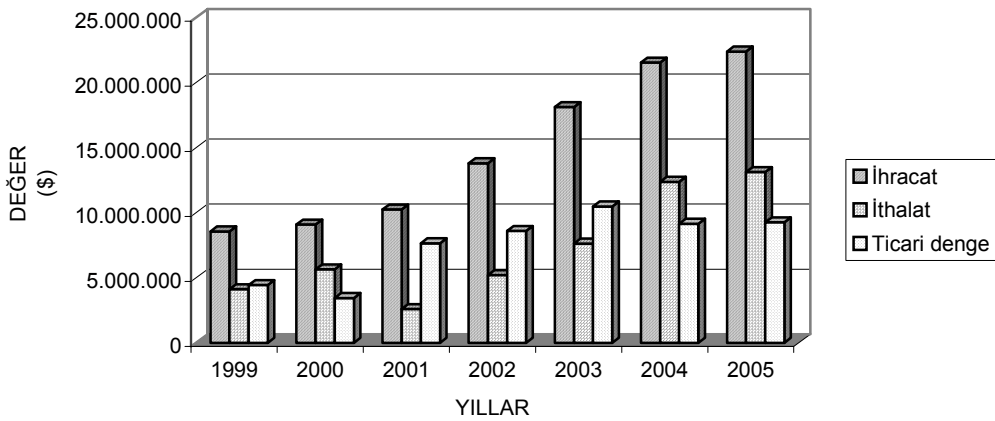
Tablo III. 14: Kaplama Sektörü Dış Ticaret Dengesi

Yıllar	İhracat (\$) (A)	İthalat (\$) (B)	Ticari denge (\$) (A-B)	Hacim (\$) (A+B)	Karşılama Oranı (%) (A/B)*100
1999	8.566.988	4.120.804	4.446.184	12.687.792	207,9
2000	9.093.318	5.649.645	3.443.673	14.742.963	161,0
2001	10.249.725	2.596.825	7.652.900	12.846.550	394,7
2002	13.806.551	5.200.898	8.605.653	19.007.449	265,5
2003	18.115.422	7.632.043	10.483.379	25.747.465	237,4
2004	21.536.296	12.376.734	9.159.562	33.913.030	174,0
2005	22.392.328	13.121.171	9.271.157	35.513.499	170,7
Toplam	103.760.628	50.698.120	53.062.508	154.458.748	204,66

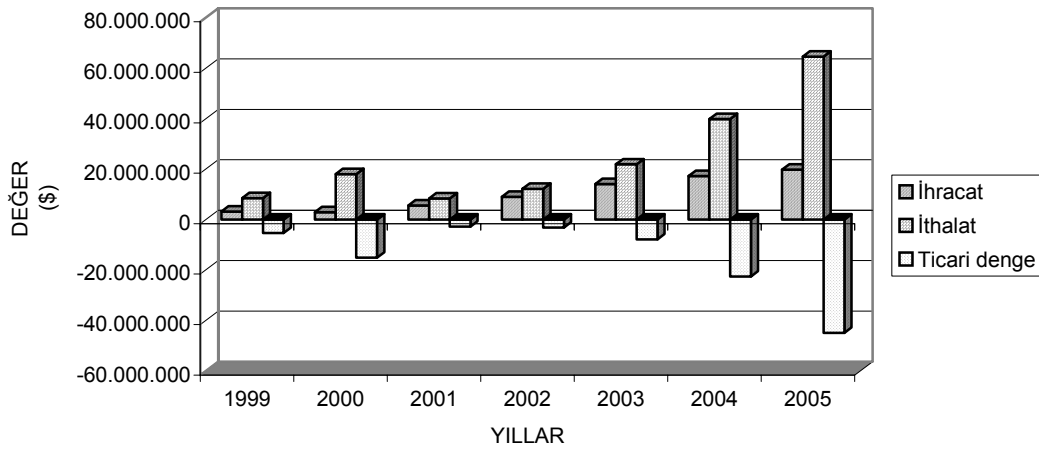
Kaplama sektörü dış ticaret dengesi son 5 yıllık dönemde devamlı artış göstermiştir. Hacim olarak da aynı durum söz konusudur. Toplam ticari denge hacmi pozitif olup ihracatın ithalatı karşılama oranı % 204,66 olmuştur. Dış ticaret dengesi kaplama için Şekil III. 06'da, kontrplak için Şekil III. 07'de gösterilmiş ve kontrplak için değerler Tablo III.15'te verilmiştir.

Kontrplak sektörü dış ticaret dengesi son 5 yıllık dönemde devamlı azalmıştır. Hacim olarak da aynı durum söz konusudur. Toplam ticari denge hacmi negatif olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı % 41,5'tir.

Şekil III. 06: Türkiye Kaplama Sektörü Dış Ticaret Dengesi (ABD \$)

Şekil III. 07: Türkiye Kontrplak Sektörü Dış Ticaret Dengesi (ABD \$)

Tablo III. 15: Kontrplak Sektörü Dış Ticaret Dengesi

Yıllar	İhracat (\$)	İthalat (\$)	Ticari denge (\$)	Hacim (\$)	Karşılama Oranı (%)
1999	3.241.792	8.523.455	-5.281.663	11.765.247	38,0
2000	2.964.326	18.013.152	-15.048.826	20.977.478	16,5
2001	5.640.047	8.391.011	-2.750.964	14.031.058	67,2
2002	9.081.570	12.239.854	-3.158.284	21.321.424	74,2
2003	14.077.613	21.918.743	-7.841.130	35.996.356	64,2
2004	17.300.387	39.862.648	-22.562.261	57.163.035	43,4
2005	19.798.229	64.622.555	-44.824.326	84.420.784	30,6
Toplam	72.103.964	173.571.418	-101.467.454	245.675.382	41,5

2.1.4. İstihdam

Kaplama ve kontrplak sektörüne ilişkin istihdam durumu Tablo III.16’da verilmiştir.

Tablo III.16: Kaplama ve Kontrplak Sektörü İstihdam Durumu

İşgücü		Kaplama	Kontrplak
Yüksek	Teknik	9	17
	İdari	31	37
Orta	Teknik	33	45
	İdari	42	39
İşçi	Vasıfsız	569	781
	Kalifiye	226	176

Kaynak: Kılıç, 2005

Kaplama ve kontrplak sektöründe işçilerin çoğunluğu vasıfsız işçi olarak çalışmaktadır. Kaplama sektöründe çalışan vasıfsız işçilerin oranı kalifiye olanların yaklaşık 2 katı iken, kontrplak sektöründe yaklaşık 4 katı kadardır. Her iki sektörde de teknik personel istihdamı yetersizdir (%5). Bunun nedeni sektörde kurulu işletmelerin çoğunluğunu küçük ölçekli işyerlerinin oluşturmasıdır. Çoğu imalathanelerde mevsimlik işçilerle üretim sürdürülmektedir. Sektörde çalışacak nitelikli işgücüne fazla ihtiyaç duyulmaması da kaliteli teknik eleman istihdamının yetersiz olmasını etkilemektedir.

2.1.5. Mevcut Teşvik Tedbirlerinin Değerlendirilmesi

Kaplama ve kontrplak sektörlerine firma bazında verilen teşvik belgelerine ait bilgiler Tablo III.17 ve Tablo III.18’de verilmiştir.

Kaplama sektöründe 1999’da 4, 2000 yılında 6, 2001 yılında 2, 2003 yılında 1, 2004 yılında 5, 2005 yılında da 3 firma olmak üzere 99-05 döneminde toplam 21 adet teşvik belgesi kullanılmıştır. Yıllık ortalama teşvik belge sayısı 3’tür. Kontrplak sektöründe ise; 1999’da teşvik belgesi alınmamışken 2000’de 4, 2002’de 3, 2004’de ise 2 olmak üzere 2000-2004 döneminde toplam 9 adet teşvik belgesi alınmıştır. Buna göre yıllık ortalama teşvik sayısı 2’dir. Buna göre sektörlerin teşvik yönünden zayıf oldukları söylenebilir. Bununla birlikte her iki sektörde de özellikle küçük ölçekli birçok firma teşviklerden habersiz olduklarından veya kendilerine uygun teşvik şartları sağlanmadığından yakınmaktadır.

Tablo III. 17: Kontrplak Sektöründe Teşvik Belgeleri

FİRMA ADI	BELGE NO	BELGE TARİHİ	YATIRIMIN YERİ	YATIRIMIN CİNSİ	TOPLAM YATIRIM (YTL)
Pelit Arslan Kontrplak Fabrikası A.Ş.	61714	17.02.2000	İstanbul	Tevsi	470.919
Kuroğulları Yapı Malz. Tic.ve San.A.Ş.	63626	04.09.2000	Kocaeli	Tevsi	616.653
Kuroğulları Yapı Malz. Tic.ve San.A.Ş.	63626	04.09.2000	Kocaeli	Tevsi	616.653
Ziya Akman (Akman Standart Kapı Kontrplağı Fabrikası)	64603	28.11.2000	Bolu	Tevsi	273.011
Cezmi Akça	67416	28.02.2002	Çorum	Tevsi	736.000
Setaş Simav Orm. Mah. Endüstri ve Tic.A.Ş.	68724	16.08.2002	Kütahya	Kalite Düzeltme	950.000
Bizon Ağaç San.Tic.A.Ş.	69136	01.10.2002	Sakarya	Modernizasyon	443.889
Pelit Arslan Kontrplak Fabrikası A.Ş.	77530	22.11.2004	İstanbul	Tevsi	4.093.734
Çağ Orman Ürünleri ve Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	77811	15.12.2004	Kastamonu	Tevsi	1.700.000

Tablo III. 18: Kaplama Sektöründe Teşvik Belgeleri

Firma Adı	Belge No	Belge Tarihi	Yatırımın Yeri	Yatırımın Cinsi	Toplam Yatırım (YTL)
Burhan Çelik Ahş. Mam. San.Ltd. Şti.	59714A	29.04.1999	Bolu	Tevsi	361.863
Haşep Kaplama San.ve Tic. Aş.	60641	16.09.1999	Bolu	Tevsi	640.116
Gündüz Orman Ürn. San. ve Tic. Ltd. Şti.	61407	30.12.1999	Kırıkkale	Komple Yeni Yatırım	105.410
Kocadağlar Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	61426	30.12.1999	Kütahya	Tevsi	208.190
Pelit Arslan Kontrplak Fabrikası A.Ş.	62149	10.04.2000	İstanbul	Tevsi	142.760
Gaysam Orman Ürn. ve Plastik Ltd. Şti.	62856	05.06.2000	Zonguldak	Komple Yeni Yatırım	770.648
Sülekler Orman Ürn. Tic.ve San. A.Ş.	63171	11.07.2000	Bursa	Komple Yeni Yatırım	923.970
Üstüner San Tic. Ağaç Kaplama Fabrikası	63917	29.09.2000	Ankara	Tevsi	105.368
Ayar Orman Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	64785	12.12.2000	Düzce	Komple Yeni Yatırım	617.000
Marmara Ağaç Kaplm. San.ve Tic. A.Ş.	64820	15.12.2000	Balıkesir	Komple Yeni Yatırım	2.796.999
Selolit Lif Levha San.ve Tic. A.Ş.	64982	04.01.2001	Manisa	Entegrasyon	142.336
Erbaa Kaplama San.ve Tic.Ltd.Şti.	65928	20.04.2001	Tokat	Tevsi	606.573
Haşep Kaplama San. ve Tic. A.Ş.	71642	30.04.2003	Düzce	Tevsi	1.906.580
Rahim Yamanlar Orman Ürn. Ltd. Şti.	74755	23.03.2004	Konya	Ürün Çeşitlendirme	522.000
Ali Okdut	75492	20.05.2004	Konya	Komple Yeni Yatırım	510.000
Yükseller Orman Ürünleri San. Ltd. Şti.	76413	29.07.2004	Adana	Tevsi	777.312
Düzkap Ağaç Mamul. San. ve Tic. A.Ş.	77279	21.10.2004	Düzce	Tevsi	2.052.000
Akyüz Orman Ürünleri Sanayi A.Ş.	77839	17.12.2004	Düzce	Tevsi	3.064.050
Vezirköprü Orman Ürn. ve Ticaret A.Ş.	77998	28.12.2004	Samsun	Entegrasyon	497.000
Sülekler Orman Ürn. Tic.ve San. A.Ş.	78343	01.02.2005	Bursa	Tevsi	4.382.158
Recep Sivrikaya	80149	27.06.2005	Düzce	Entegrasyon	3.270.694
Sarp İnşaat Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	82102	22.12.2005	Sakarya	Komple Yeni Yatırım	9.860.682

2.1.6. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler

Sektör, hammadde temininde öncelikle ormancılık sektörü ile ilişkidir. Orman işletmelerinden elde edilen tomruklar çoğunlukla kaplamalık tomruk kalite ve standardında değildir. Orman işletmelerinin zamansız ihaleleri ve ihale koşulları yüzünden iyi nitelikteki tomruklar da orman içerisinde veya orman işletme depolarında uygun olmayan depolama şartlarında bozulmakta ve verimi düşürmektedir. Bu nedenle her iki sektör hammadde temininde sıkıntı çekmekte olup ihtiyacını çoğunlukla ithalat yoluyla sağlamaktadır.

2.1.7. Mevcut Durumun Değerlendirilmesi

Her iki sektörde de üretim yapan firmaların çoğunluğunu küçük ve orta ölçekli işletmeler oluşturmaktadır. Ancak son yılda bu ölçekteki işletmelerin sayısı % 20 civarında azalırken mikro ölçekli ve büyük ölçekli işletme sayısında artış olmuştur. Bu sektörde çalışanların firma başına ortalama çalışan sayısı 48 kişidir. 2005 yılı itibariyle sektörün % 55'ini 10-49 işçi çalıştıran işletmeler oluşturmakta, 50-99 işçi çalıştıran işletmeler ise % 25'te kalmaktadır. Bu itibarla sektörün çoğunluğunu orta ölçekli firmalar oluşturmaktadır. Ancak kontrplak sektöründe büyük ölçekli firma oranı kaplama sektörüne göre daha fazla olup daha organize çalışılmaktadır.

Sektördeki firmalar kapasitelerini devamlı arttırmakta ve gelişme isteği göstermektedirler. Kaplama sektöründe teşvik kullanımı kontrplak sektörüne göre daha fazladır. Rekabet ve iç piyasaya daha ucuz ürünlerin girmesi nedeniyle her iki sektörde de Gümrük Birliği'nin etkileri olumsuzdur. Sektör ürünlerinin çoğunlukla kullanıldığı mobilya sektöründe ikame ürünlerin (lif levha, yapay kaplamalar vb.) kullanımının artmasıyla yurtiçi talep miktarında azalma olmuştur.

Kaliteli hammadde teminindeki güçlükler hammadde maliyetini arttırmaktadır. Çin ürünlerinin bu sektörde de ağırlığı artmaktadır. Özellikle son yıllarda Çin'den yapılan ithalat önemli miktarlara ulaşmıştır.

2.2. Sektörün Dünya ve AB Ülkelerindeki Durumu

2.2.1 Kaplama

Son dört yılda dünya kaplama üretim miktarları Tablo III.19'da verilmiş, ülkelere göre yüzde dağılımları ise Şekil III. 08'de gösterilmiştir.

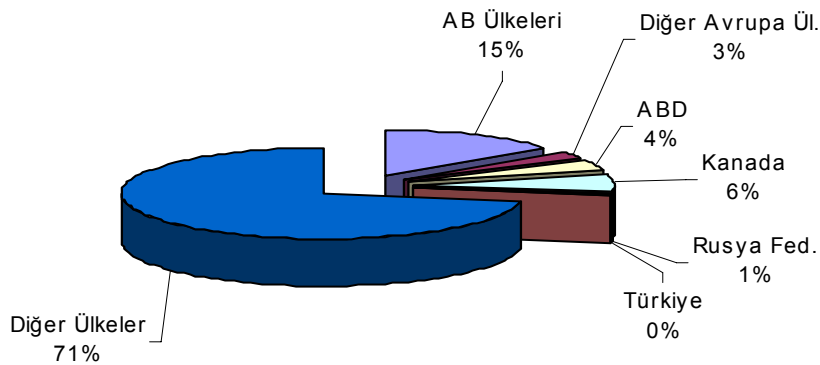
Tablo III. 19: Ülkelere Göre Dünya Kaplama Üretim Miktarları (1000 m³)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
AB	1.376	1.335	1.306	1.264	1.189	1.463
Diğer Avrupa	333,6	443,2	538,2	654,8	674,7	402,4
Avrupa Toplamı	1.709	1.778	1.844	1.919	1.864	1.865
ABD	300	300	400	400	400	400
Kanada	501	600	600	700	700	860
OECD	3.832	4.020	4.155	3.856	3.930	4.040
B.D.T.	87,2	112,8	144,6	158	237	244
Rusya Fed.	27	41	58	79	133	165
Türkiye	16	17	13	60	65	70
Dünya Toplamı	7.244	8.038	8.361	8.494	8.868	9.522

FAOSTAT database

Dünya kaplama üretiminin % 18'ini AB ülkeleri ile diğer Avrupa ülkeleri, % 4'ünü ABD, % 6'sını Kanada gerçekleştirmektedir (Şekil III. 08).

AB ülkelerindeki kaplama üretiminde İtalya ortalama 470.000 m³'lük (%30.3) üretimle başı çekerken onu sırasıyla Almanya (392.000 m³ - %25.5) ve Polonya (107.000 m³ - %7.3) takip etmektedir. Dünya genelinde en büyük üretimi Kanada (860.000 m³) gerçekleştirmektedir.

Şekil III. 08: Dünya Kaplama Üretiminin Ülkelere Göre % Dağılımı

Ülkelere göre ithalat ve ihracat miktarları Tablo III. 20'de verilmiştir.

Tablo III. 20: Dünya Kaplama İthalat ve İhracat Miktarı (1000 m³)

		YILLAR					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004
AB	İthalat	895,1	847,6	844,5	916,2	938,2	1.097,4
	İhracat	405,7	507,4	493,8	495,9	461,5	599,1
	Denge	-489,4	-340,2	-350,7	-420,3	-476,7	-498,3
Diğer Avrupa	İthalat	183,1	177,4	166	136,9	161,3	90,1
	İhracat	171,2	189,9	205,6	215,6	245,7	149,6
	Denge	-11,9	12,5	39,6	78,7	84,4	59,5
ABD	İthalat	1.160	1.280	1.256	1.389	1.322	1.703,5
	İhracat	968	1.038	969	1.094	1.082	1.216,9
	Denge	-192	-242	-287	-295	-240	-486,6
Kanada	İthalat	426,6	290,2	306	298	226	281
	İhracat	780,7	816,3	843	876	835	1,047
	Denge	354,1	526,1	53,0	578	609	766
OECD	İthalat	2.845,6	2.908,9	2.980	3.214,5	3.072,6	3.582,1
	İhracat	2.251,7	2.470,8	2.448,3	2.657,7	2.604	2.978,4
	Denge	-593,9	-438,1	-531,7	-556,8	-468,7	-603,7
B.D.T.	İthalat	22,336	23,6	18,7	8,2	9,2	11,0
	İhracat	22,334	29,4	20,9	26,7	29,6	43,5
	Denge	-0,002	5,8	2,2	18,5	20,4	32,5
Rusya Fed.	İthalat	7,3	4,0	3,0	4,0	4,4	5,4
	İhracat	13,0	16,0	15,0	19,0	18,0	25,2
	Denge	5,7	12,0	12,0	15,0	13,6	19,8
Türkiye	İthalat	8,0	9,0	4,0	8,0	11,2	23,0
	İhracat	10,0	7,0	11,0	14,4	12,9	17,5
	Denge	2,0	-2,0	7,0	6,4	1,7	-5,5
Dünya Toplamı	İthalat	3.915,6	4.273,2	4.024,5	4.218,3	4.079,4	4.646,6
	İhracat	4.174,2	4.266,2	3.945,3	4.215,0	4.059,2	4.558,5
	Denge	258,6	-7,0	-79,2	-3,3	-20,2	-88,1
Avrupa Toplamı	İthalat	1.078,2	1.025	1.010,4	1.053	1.099,5	1.187,6
	İhracat	576,9	697,3	699,4	711,5	707,2	748,7
	Denge	-501,3	-327,7	-311	-341,5	-392,3	-438,9

Kaynak: FAOSTAT database

Tablo III. 21: Dünya Kaplama İthalat ve İhracat Değerleri (Milyon ABD \$)

		YILLAR					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004
AB	İthalat	1.043	1.092	1.013	1.070	1.270	1.587
	İhracat	650	739	707,7	750	828	1.155
	Denge	-393	-353	-305,3	-320	-442	-432
Diğer Avrupa	İthalat	164,6	164	169	196,6	252	126
	İhracat	171	179	185	225,9	309	163
	Denge	6,4	15	16	29,3	57	37
ABD	İthalat	403,4	454,8	420	454,7	437	542
	İhracat	408,8	448,5	405	457,6	473	533
	Denge	5,4	-6,3	-15	2,9	36	-9,0
Kanada	İthalat	140,4	162	153	172,9	181	195
	İhracat	315,4	344	332	339,1	326	425
	Denge	175	182	179	166,2	145	230
OECD	İthalat	1.868	2.027,6	1.897	2.028	2.259	2.575
	İhracat	1.502	1.665,2	1.562	1.697	1.821	2.142
	Denge	-366	-362,4	-335	-331	-438	-433
B.D.T.	İthalat	8,0	5,6	5,9	7,6	8,8	10,0
	İhracat	5,0	6,1	8,7	12,1	21,2	33,5
	Denge	-3,0	0,5	2,8	4,5	12,4	23,5
Rusya Fed.	İthalat	5,2	3,12	3,4	6,0	6,67	7,5
	İhracat	2,5	3,10	2,9	3,6	6,74	11,4
	Denge	-2,7	-0,02	-0,5	-2,4	0,07	3,9
Türkiye	İthalat	4,1	5,3	2,6	5,2	7,6	12,4
	İhracat	8,6	7,6	10,2	13,3	18	21,5
	Denge	4,5	2,4	7,6	8,1	10,4	9,1
Dünya Toplamı	İthalat	2.400	2.677	2.455	2.599	2.895	3.302
	İhracat	2.278	2.399	2.256	2.477	2.792	3.222
	Denge	-122	-278	-199	-122	-103	-80
Avrupa Toplamı	İthalat	1.208	1.256,8	1.182	1.266	1.522	1.712
	İhracat	821	918,9	893	976	1.137	1.318
	Denge	-387	-337,9	-289	-290	-385	-394

Kaynak: FAOSTAT database

Yurt dışı ticaret dengesi AB ülkeleri ve ABD’de pozitif yönde gelişmiştir. Dünya genelinde son iki yılda denge negatiften pozitive yönelmiştir.

Ülkelere göre kaplama ithalat ve ihracat değerleri Tablo III.21’de verilmiştir.

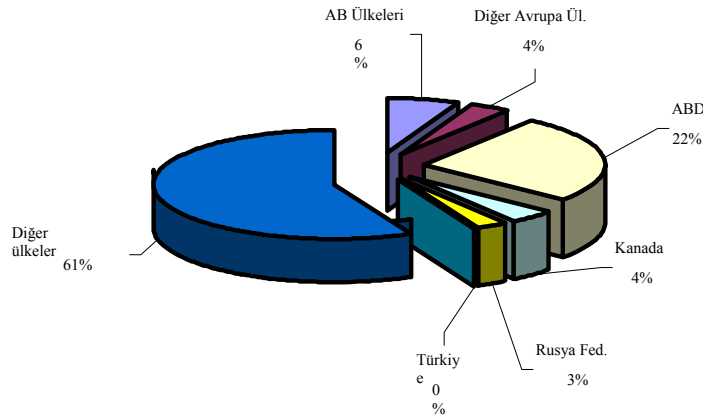
AB ülkelerinde 2001 yılında ithalat değeri azalmış, sonraki yıllarda artmıştır. İhracat değerinde de durum aynıdır. Dünya genelinde ithalattaki durum AB gibi iken, ihracat sürekli artmıştır. Bu bakımdan denge sürekli negatif seyir izlemiştir.

2.2.2 Kontrplak

Son dört yılda dünya kontrplak üretim miktarları Tablo III. 22’de verilmiş, ülkelere göre dağılımları ise Şekil III. 09’da gösterilmiştir.

Dünya kontrplak üretiminin % 10’unu AB ülkeleri ile diğer Avrupa ülkeleri, % 22’sini ABD gerçekleştirmektedir. Kanada’nın üretimi ise % 4’tür.

Şekil III. 09. Dünya Kontrplak Üretiminin Ülkelere Göre Dağılımı

AB ülkelerindeki kontrplak üretiminde Finlandiya 1.315.000 m³’lük (%32,4) üretimle başı çekerken onu sırasıyla Fransa 435.000 m³ (%10,7) ve İtalya 415.000 m³ (%10,2) takip etmektedir. Dünya genelinde en büyük üretimi ABD yapmaktadır (15.716.108 m³).

Tablo III. 22. Ülkelere Göre Dünya Kontrplak Üretim Miktarları (1000 m³)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
AB	3.219	3.304	3.172	3.147	3.107	4.049
Diğer Avrupa	2.337	2.552	2.773	3.064	3.231	2.782
Avrupa Toplamı	5.557	5.855	5.944	6.211	6.338	6.830
ABD	17.551	17.271	15.417	15.307	14.870	14.926
Kanada	2.228	2.244	2.026	2.176	2.206	2.344
OECD	27.844	27.753	25.081	25.414	25.387	25.873
B.D.T.	1.508	1.667	1.809	2.091	2.272	2.542
Rusya Fed.	1.324	1.484	1.590	1.821	1.978	2.233
Türkiye	35	47	35	55	57	60
DünyaToplam	54.142	58.199	54.272	59.360	68.371	68.067

FAOSTAT database.

Ülkelere göre kontrplak ithalat ve ihracat değerleri Tablo III. 23'te verilmiştir.

AB ülkelerinde yurtdışı ticaret dengesi son 5 yılda negatif yönde, diğer Avrupa ülkelerinde ise 2000-2002 yılları arasında pozitif, diğer yıllarda negatif yönde gelişmiştir. ABD ve dünya genelinde de durum AB ülkelerindeki gibidir. BDT, Rusya Federasyonu ve Kanada'da ise denge son 5 yılda pozitif yönde gerçekleşmiştir.

Dünya kontrplak ithalat ve ihracat değerleri Tablo III. 24'te verilmiştir.

AB ülkelerinde ithalat değeri devamlı azalırken 2003 yılında artış göstermiştir. Ancak bu değerler birbirine çok yakındır. İhracat değeri ise sürekli artmıştır. Dünya genelinde de ithalat ve ihracat değerleri 2001 yılında azalış sonraki yıllarda artış göstermiştir.

Tablo III. 23: Dünya Kontrplak İthalat ve İhracat Miktarı (1000 m³)

		YILLAR					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004
AB	İthalat	4.837	4.884	4.974	4.969	5.347	6.210
	İhracat	2.533	2.545	2.551	2.603	2.819	3.583
	Denge	-2.304	-2.339	-2.423	-2.366	-2.528	-2.627
Diğer Avrupa	İthalat	1.617	1.580	1.802	1.822	2.240	2.162
	İhracat	1.579	1.711	1.859	1.995	2.053	1.824
	Denge	-38	131	57,0	173	-187	-338
ABD	İthalat	2.494	2.385	3.009	3.890	4.249	6.125
	İhracat	712	673	530	522	512	617
	Denge	-1.782	-1.712	-2.479	-3.368	-3.737	-5.508
Kanada	İthalat	222	230	520	489	509	723
	İhracat	956	941	1.030	1.056	1.017	1.028
	Denge	734	711	510	567	508	305
OECD	İthalat	13.960	14.538	15.508	16.737	16.872	20.424
	İhracat	4.722	4.672	4.630	4.657	4.802	5.192
	Denge	-9.238	-9.865	-10.878	-12.080	-12.070	-15.232
B.D.T.	İthalat	29	101	100	99	278	438
	İhracat	1.030	1.103	1.179,6	1.336	1.398	1.663
	Denge	1.001	1.002	1.079,6	1.237	1.120	1.225
Rusya Fed.	İthalat	3,0	38	25,0	31	41	43
	İhracat	913	974	1,032	1.157	1.201	1.438
	Denge	910	936	1,007	1.126	1.160	1.395
Türkiye	İthalat	14,0	33,0	15,0	21	36	64
	İhracat	5,0	6,0	13,0	26	21	28
	Denge	-9,0	-27,0	-2,0	5	-15	-36
Dünya Toplamı	İthalat	18.208	18.874	19.527	20.684	21.651	24.870
	İhracat	17.955	17.881	19.558	20.278	21.240	24.001
	Denge	-253	-993	31,0	-406	-411	-869
Avrupa Toplamı	İthalat	5.391	5.505	5.588	5.577	6.045	6.548
	İhracat	4.112	4.256	4.411	4.598	4.873	5.407
	Denge	-1.279	-1.249	-1.177	-979	-1.172	-1.141

Kaynak: FAOSTAT database

Tablo III. 24: Dünya Kontrplak İthalat ve İhracat Değerleri (Milyon ABD \$)

		YILLAR					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004
AB	İthalat	2.182	2.129	2.078	2.039	2.399	3.154
	İhracat	1.435	1.349	1.315	1.359	1.645	2.326
	Denge	-746	-780	-763	-680	-754	-828
Diğer Avrupa	İthalat	265	296	294	311	367	250
	İhracat	542	503	563	625	708	565
	Denge	277	207	269	314	341	315
ABD	İthalat	893	856	974	1.225	1.389	2.170
	İhracat	214	209	162	159	156	185
	Denge	-679	-647	-812	-1.066	-1.233	-1.985
Kanada	İthalat	71	71	100	124	131	186
	İhracat	382	368	376	401	409	494
	Denge	311	297	276	277	278	308
OECD	İthalat	5.722	5.776	5.599	5.968	6.364	8.552
	İhracat	2.315	2.163	2.084	2.165	2.501	3.015
	Denge	-3.407	-3.614	-3.515	-3.803	-3.863	-5.537
B.D.T.	İthalat	6	12	13	20	35	48
	İhracat	266	251	283	327	354	485
	Denge	260	239	270	307	319	437
Rusya Fed.	İthalat	0,75	4	5	8	11	14
	İhracat	233,80	221	244	282	301	424
	Denge	233,05	217	239	274	290	410
Türkiye	İthalat	8,5	18	8,4	12	17	40
	İhracat	3,2	3	5,6	9	14	17
	Denge	-5,3	-15	-2,8	-3	-3	-23
Dünya Toplamı	İthalat	7.278	7.321	6.998	7.350	7.970	10.178
	İhracat	6.672	6.733	6.311	6.691	7.427	9.280
	Denge	-606	-588	-687	-659	-543	-898
Avrupa Toplamı	İthalat	2.447	2.425	2.372	2.350	2.766	3.405
	İhracat	1.978	1.852	1.878	1.983	2.353	2.892
	Denge	-469	-573	-494	-367	-413	-513

Kaynak: FAOSTAT database

2.3. GZFT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
1. Kalite bilincinin artması 2. İhracat yapma bilincinin artması 3. İşçilik maliyetlerinin AB ülkelerindekine göre düşük olması.	1. Üretimde; - Yerli hammadde temininde sıkıntılar - Yasa ve yönetmeliklerle ilgili eksiklikler - Eğitimli kalifiye personel eksikliği - İthal hammadde temininde güçlükler - Sermaye yetersizliği, kredi temini vb. finansal sorunlar - Standartlara uygun olmayan üretim - Atölye tipi yaygın üretim 2. Talep eksikliği (ikame malların kullanılması sonucu talebin azalmış olması) 3. Ar-Ge çalışmalarının yetersizliği 4. Ulusal ve uluslararası fuarlara katılım yetersizliği 5. Markalaşma yetersizliği 6. İşletmelerin kurumsallaşamaması 7. Enerji maliyetlerinin yüksek, kalitesinin düşük olması 8. AB ve TSE Standartlarına ilişkin bilgi eksikliği 9. Maliyet yüksekliğinden dolayı yeni teknolojinin kullanılamaması.
Fırsatlar	
1. AB'ye üyelik süreci, 2. AB ülkelerinde işçilik maliyetlerinin yüksek oluşu, 3. Rusya pazarı ve yakınlığı,	
Tehditler	
1. Ekonomik belirsizlikler 2. Çin Faktörü	

2.3.1. Sektör İçi Analizi

Her iki sektörde de üretim yapan firmaların çoğunluğunu küçük ve orta ölçekli işletmeler oluşturmaktadır. Ancak son yılda bu ölçekteki işletmelerin sayısı % 20 civarında azalırken büyük ölçekli işletme sayısında artış olmuştur. Ancak kontrplak sektöründe büyük ölçekli firma oranı kaplama sektörüne göre daha fazla olup daha organize çalışılmaktadır.

Kaplama sektöründe son 5 yılda ithalata oranla ihracat değeri ve dış ticaret dengesi pozitif yönde artış göstermiştir. Kontrplak sektöründe ise son üç yılda bu durumun tersi

yaşanmış olup dış ticaret dengesi negatif yönde artış göstermiştir. Her iki sektörde de kapasite kullanım oranı artış eğilimindedir.

Her iki sektörde klasik tezgahlarla üretim yapılmakta olup ileri teknoloji kullanılmamaktadır. Maliyet nedeniyle teknolojik yatırım öngörülememektedir. Üretimin çoğunlukla küçük işletmelerde mevsimlik işçilerle yapılıyor olması nedeniyle rekabet güçlerinin olmayışı işletmelerin gelecekte ayakta kalma şanslarını zorlayacaktır. Bu nedenle küçük işletmelerin birleşerek güçlü ve modern tesislere dönüşmeleri beklenir.

Sektörün belirli bir Ar-Ge çalışması bulunmamaktadır. Ayrıca TSE’ce uygunluğu belgelenmiş üretim yapılmamaktadır. Sektörün üretim teknolojisinin gelişmesi, Ar-Ge faaliyetlerine önem verilmesi, sektörde istihdam edilen kalifiye teknik personel sayısının artması ile rekabet gücü artırılabilir.

2.3.2. Çevre Analizi

Ticari denge; kaplama sektöründe ihracat ağırlıklı, kontrplak sektöründe ise ithalat ağırlıklıdır. Her iki sektörde ithalatın çoğunluğu Avrupa ülkeleri, ABD ile Çin Halk Cumhuriyeti’nden gerçekleştirilmiştir. İhracat AB ülkelerinden en çok İtalya, Yunanistan ve Almanya’ya yapılmış olup 2003 yılından itibaren bu ülkelere yapılan ihracat değeri azalmıştır. AB’ye yapılan kontrplak ihracatı 2005 yılına kadar artmış, 2005 yılında % 22,2 oranında azalmıştır. ABD’ye yapılan ihracat ise 23 kat artmıştır. Bu ülkeler dışında en çok ticari ilişkide bulunduğumuz ülkeler Rusya, İran, Irak, Mısır ve Lübnan’dır.

Gümrük Birliği’nin sektördeki etkileri olumsuz yönde gerçekleşmiştir. Kaliteli hammadde teminindeki güçlük nedeniyle ithalat yoluna gidilmekte, bu da sektörün rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.

Sektör üzerindeki önemli yüklerden birisi de enerjinin pahalı olması ve aşırı vergi yüküdür. Bunlar ve özellikle dış ticaretteki mevzuatların düzenlenmesi rekabet şansını artırabilecektir. Buna ilaveten, sektördeki işletmeler arasında stratejik işbirliği yanında, küçük ölçekli firmaların birleşerek daha büyük ve modern üretim tesislerine kavuşmaları önem taşımaktadır.

3. DOKUZUNCU PLAN DÖNEMİNDE (2007-2013) SEKTÖRDE BEKLENEN GELİŞMELER

3.1. Kısa Dönem

Kısa dönemde (2006-2007) her iki sektörde de ilerleme kaydedileceği, kapasite kullanım oranlarının artacağı, dolayısıyla üretim miktarlarının da paralel olarak gelişeceği tahmin edilmektedir.

Kısa dönemde Türkiye kaplama ve kontrplak sektörü kapasite kullanım oranları tahmini Tablo III. 25'te, üretim miktarları tahmini ise Tablo III. 26'da verilmiştir.

Tablo III. 25. Kaplama ve Kontrplak Sektörü KKO Tahmini

	Yıllar itibariyle KKO (%) tahmini		Artış oranı (%)	
	2006	2007	2006	2007
Kaplama	77,82	87,9	9	13
Kontrplak	86,6	96,1	8	11

Tablo III. 26. Türkiye Kaplama ve Kontrplak Sektörü Üretim Miktarları Tahmini

	Yıllar üretim miktarları tahmini		Artış oranı (%)	
	2006	2007	2006	2007
Kaplama (m²)	53.594.460	63.080.680	14.2	17.7
Kontrplak (m³)	154.585	175.454	10.3	13.5

Kısa dönemde KKO'da kaplama sektöründe yıllık ortalama % 18.5, kontrplak sektöründe ise % 17.5 artış beklenmektedir.

Üretim miktarları kaplama sektöründe 2006 yılında 54 milyon m², 2007'de ise 63 milyon m² civarında tahmin edilmektedir. Kontrplak sektöründe ise 2006'da 155 bin m³, 2007'de ise 175 bin m³ üretim hedeflenmektedir.

3.2. Uzun Dönem

Geçmiş yıllardaki üretim miktarları göz önüne alınarak yapılan regresyon analizine göre uzun dönemdeki (2010-2013) üretim tahminleri Tablo III. 27'de verilmiştir.

Tablo III. 27. Uzun Dönemde Kaplama ve Kontrplak Sektörü Üretim Miktarları Tahmini

	Yıllar üretim miktarları tahmini		Artış oranı (%)
	2010	2013	
Kaplama (m²)	75.500.000	93.500.000	24
Kontrplak (m³)	202.250	247.350	22

Uzun dönemde üretim miktarlarının her iki sektörde de ortalama % 23 civarında artış göstereceği tahmin edilmektedir.

3.3 Yatırım Tahminleri

3.3.1. Eklenerek Yeni Kapasiteler

Kaplama ve kontrplak sektöründe yeni kapasite oluşumu için gelecek dönemde planlanmış yatırımlara ilişkin bilgi bulunmamaktadır. 2005 yılı itibarıyla kaplama sektöründe sadece 1 adet yeni yatırım teşviki verilmiştir. Kontrplak sektöründe ise 2005 yılında herhangi bir teşvik belgesi bulunmamaktadır. Bununla birlikte son 5 yıllık dönemde alınan teşvikler genellikle tevsî amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca, sektörde genellikle atölye tipi üretim söz konusu olup çoğu küçük işletme mevsimlik işçi çalıştırarak ayakta kalmaya çalışmaktadır. Gitgide zorlaşan rekabet şartları firmaları olumsuz etkilemekte bu nedenle atölye tipi üretimden fabrikasyon üretime geçme ve yeni teknolojileri içeren üretim yöntemlerinin kullanılması zorunlu görülmektedir. Bu nedenle küçük ölçekli işletme sayılarının azalması ve özellikle orta ve büyük ölçekli firmaların revizyona giderek kapasitelerini arttırmaları ve daha modern üretim hatları kullanarak daha kaliteli bir üretim gerçekleştirmeleri beklenmektedir.

3.3.2. Muhtemel Yatırım Alanları ve Yerleri

Kontrplak sektöründe yarı mamul olarak kontrplak ile birlikte sandalye, ambalaj sandığı, kalıplık kontrplak vb. üretilmektedir. Bu bağlamda kontrplak kullanımının devamlılığını sağlayacak yatırım alanları ile bazı firmalar kapasitelerini artırma eğilimindedirler.

3.4. Teknoloji, Ar-Ge Faaliyetleri, Pazar Şartlarındaki Muhtemel Gelişmeler ve Sektörün Rekabet Gücüne Etkileri

Sektörde Ar-Ge çalışmaları yok denecek kadar azdır. Bu faaliyetlerin desteklenmesi ile sektör kaliteli ürün konusunda ilerleme kaydedecektir. Kaliteli hammadde temininde sağlanacak kolaylıklar (özellikle ithalatta) ve girdi kalitesinin istikrara kavuşturulması bağlamında dış ticaret teşvikleri sektörün rekabet gücünü artıracaktır.

3.5. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkilerde Muhtemel Gelişmeler

Kaplama ve kontrplak ürünlerini hammadde olarak kullanan mobilya ve inşaat sektöründe yapay ürünlerin kullanılması ile doğal kaplama ve kontrplak tüketim miktarları da azalma göstermiştir. Mobilyada vernikleme vb. üst yüzey işlemlerini azaltması, hatta tamamen ortadan kaldırması sebebiyle yapay ahşap kaplamaların veya yüzeyi kaplanmış hazır levhaların kullanımı artmış ve doğal ahşap kaplamaya olan talep azalmıştır. Mobilya ve inşaat sektöründe de OSB, lif levha gibi ikame ürünlerin kullanımının artması ile kontrplak ürünlerine olan talep azalmıştır. Bu nedenle kaplama ve kontrplak ürünlerinin farklı kullanım alanlarının tespiti ile bu ürünlerin kullanımının arttırılması sektörün kapasitesinin artması açısından önemlidir.

Tomruk kalitesi sektörün ürün kalitesini ve verimini etkileyen en önemli unsurdur. Ancak, Orman İşletmelerinden yeterli kalitede tomruk temin edilemediğinden hammadde bakımından yurtdışına bağımlı kalınmaktadır.

3.6. Sektörde Kamunun Rolü, Özelleştirme Faaliyetleri ve Muhtemel Etkileri

Her iki sektörde de kamuya ait firma bulunmamaktadır. Dış ticaret konusunda yapılacak düzenlemeler ve teşviklerin daha uygun bir şekilde sunulması daha geniş bir tabana yayılması ile sektörün rekabet gücü arttırılabilir.

4. DOKUZUNCU PLAN DÖNEMİ İÇİN ÖNERİLER

4.1. Temel Vizyon ve Strateji

Sektörün geleceği açısından rekabet edebilmeyi sağlayan kaliteli ve ucuz üretimin yapılabilmesi için daha modern tesisler kurulmalı, eskiyen teknolojiler yenilenmeli ve firmalar revize edilerek daha modern üretim şartları oluşturulmalıdır.

Bu bağlamda devlet teşvikleri artırılmalı ve özendirilmelidir. Sosyal güvenlik sistemi yeniden gözden geçirilmeli, sektör üzerindeki KDV baskısı azaltılmalı ve dış ticaret kolaylığı ve desteği sağlanmalıdır.

4.2. Temel Amaç ve Politikalar

4.2.1. AB'ye Katılım Sürecine Yönelik Amaç ve Politikalar

AB'nin sektörü doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren tüm mevzuatına ve yaklaşımlarına kısa sürede uyum sağlamayı hedefleyen politikalar yürütülmelidir.

4.2.2. Diğer Amaç ve Politikalar

Uluslararası pazarlarda rekabet gücüne sahip olabilmek için, sektörde faaliyet gösteren işletmeler arasında stratejik işbirliği oluşturulurken, devletin denetleme ve destekleme görevini gerçekleştiren birimleri ile sektör arasındaki işbirliği ve iletişim güçlendirilerek, oluşacak sinerji ekonomik değere dönüştürülmelidir. Özellikle küçük işletmelerin bir araya toplanarak daha büyük ölçekli firmalar halinde üretim yapmaları desteklenmelidir.

4.2.3. Teşvik Sistemine İlişkin Tedbirler

Teşvik sisteminde alınacak tedbirler ile düşük kapasitedeki ve eski teknoloji kullanan işletmelerin benzerlerinin oluşması önlenmeli, yeni teknoloji içeren, yüksek kapasiteli AB standartlarına uygun üretim yapabilen yeni yatırımlar veya mevcut yatırımların bu amaçla yenilenmesi ve geliştirilmesi teşvik edilmelidir.

5. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

5.1. Darboğazlar ve Karşılaşılan Güçlükler

- Ormanlarımızdan kaplama ve kontrplak sanayiinin talebine uygun nitelikte tomruk üretilmemektedir. Yerli tomruk kullanılması randıman ve kaliteyi düşürerek maliyetlerin artmasına neden olmaktadır.
- Ormanlardan üretimin mevsimlik yapılması sektörün fazla stok tutmasına, stok maliyetlerinin artmasına ve koruma güçlükleri sebebiyle kalitenin düşmesine neden olmaktadır.
- Hammadde fiyatlarının yüksek olduğu ifade edilmektedir.

- Ormanlarımızdan elde edilen hammadde miktarı kaplama ve kontrplak sanayiinin ihtiyaçlarını karşılayamadığından ithalat yoluna gidilmektedir. Hammadde kaynaklarına yönelik optimizasyona gidilemediği için tedarik masrafları artmaktadır.
- 2001 krizi her iki sektörü olumsuz etkilemiştir. Kriz nedeniyle ihracatta yaşanan nakliyat sorunları satışların düşmesine neden olmuştur.
- Sektörün ihracattaki en önemli problemlerinden biri enerji sorunudur. Enerji maliyeti Avrupa ülkelerine kıyasla yüksektir. Bu ise rekabeti olumsuz yönde etkilemektedir.
- İç piyasada, tomruk fiyatları ve bürokratik işlemlerdeki artış yanında ithal hammadde kullanım oranının fazlalığı fiyatların artmasına yol açmıştır.
- Gümrük Birliği sürecinde yabancı ürünlerin de iç piyasaya girmiş olması rekabeti zorlaştırmıştır. Gümrük Birliği'nin kaplama ve kontrplak üreticisine getirisinden çok götürüsü olmuştur.
- Modern teknolojilere ve optimum kapasitelere uygun fabrika sayısı azdır.
- Kaliteli üretimi gerçekleştirecek kalifiye işçi ve teknik eleman istihdamı yapılmamaktadır. Genelde birkaç usta yanında çoğunlukla ilkokul mezunu vasıfsız işçilerle üretim yapılmaktadır.
- Yarı mamul olarak ikame malların (ahşap esaslı olmayan kaplama levhaları, suntalam, duralit vb.) kullanılması kaplama ve kontrplak ürünlerine olan talebi olumsuz etkilemektedir.
- İşçi ücretleri, prim ve vergilerin yüksek oluşu bu sektörde kalifiye eleman istihdamını güçleştirmektedir.
- Üretimle ilgili standartlar bulunmasına rağmen genellikle bu standartlara uyulmamaktadır. Büyük ölçekli birkaç firma dışında standartlara uygun üretim yapan firma yoktur. Bu durum kalitesiz yarı mamul üretimine, dolayısıyla bunları kullanan mamul ürün sektöründe de kalitesiz üretime neden olmakta ve rekabet şansını azaltmaktadır.

5.2. Çözüm Önerileri

- Yerli hammadde temininde karşılaşılan güçlüklerden dolayı üretimdeki açıkların ithalat yoluyla karşılanma zorunluluğu ülke ekonomisi ve orman kaynaklarımızdan yeterince yararlanamama yanında kaynak israfına neden olacaktır. Bu nedenle verimsiz ve bozuk orman alanları yeniden düzenlenerek, standartlara uygun üretime öncelik verilmelidir.
- Ormanların sertifikalanması, sertifikalı üretimin artırılması, kaliteli üretim açısından zorunluluk arz etmektedir.
- Tomrukların uzun süre bekletilmesinden dolayı oluşan hammadde kayıpları önlenmelidir.
- Yapı sektöründe kalıplık malzeme olarak dış hava koşullarına dayanıklı tabakalı ağaç malzeme üretimi desteklenmeli ve standartları belirlenmiş kalıplık malzeme kullanımı teşvik edilmelidir.
- Ağaç ürünleri sanayiinde daha kaliteli ürün elde etmek ve verimi arttırmak amacıyla bu alanda eğitim almış teknik eleman çalıştırılması teşvik edilmelidir.
- Ağaç ürünleri sanayii kurulu kapasitesi, üretim miktarları, çalışan sayıları vb. konularda sağlıklı veri elde edilebilmesi açısından DPT, TÜİK, TOBB gibi ilgili kuruluşların birlikte çalışmaları sağlanmalıdır.
- TÜİK, TOBB gibi kuruluşların kayıtlarında bulunan işletme bilgileri kısa süreli periyotlarla yenilenmeli, bu konuda Sanayi ve Ticaret Odalarıyla birlikte çalışılmalıdır.
- TÜİK, DPT, TOBB, ticaret odaları vb. kuruluşlar ile Çevre ve Orman Bakanlığı, ağaç ürünleri sanayiine yönelik bir proje geliştirerek sektöre ilişkin değişik konulardaki istatistiksel bilgileri ve bu bilgilere ilişkin bir istatistik modülünü içeren veri tabanı programı oluşturmali ve internet ortamında erişime sunulan bu bilgiler güncellenerek revize edilmelidir.
- Teşvikler konusunda küçük ve orta ölçekli firmaların daha fazla bilgilendirilmesi sağlanmalı ve bu firmaların teşvik kullanabilmesi için teşvikler cazip hale getirilmelidir.
- Sektörün bir envanteri ve sektörel master planları oluşturulmalıdır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na yapılacak olan bu çalışma, Tür/Miktar/Ciro bazında

bilgiler ihtiva etmelidir. Bu plana uygun olarak sektörel eğitim teşvik edilmelidir. Bu uygulama eğitimli işgücü temini açısından yararlı olabilecektir.

- Sektörde mevcut olan haksız rekabetin önlenmesi için vergiler makul oranlara indirilmeli, istihdam üzerindeki vergiler azaltılmalı, istihdam, ihracat, fuarlar ve AR-GE teşvik edilmelidir. CE işareti ile ilgili olarak akredite laboratuvarlar oluşturulmalıdır.
- SSK primleri uluslararası standartlar dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Ülkemizdeki enerji fiyatlarının gelişmiş ülkelere oranla yüksek olması nedeniyle sektörün rekabet gücünün korunması için enerji fiyatlandırması revize edilmelidir.
- Tomruk ithalatında bitki sağlık sertifikası ve zirai karantina uygulamaları AB’de olduğu gibi ithalatı kolaylaştıracak şekilde yeniden düzenlenmelidir.
- AB ülkelerinde tomruk ve endüstriyel odun hammaddesinin kaynağında uygulanan KDV oranının AB mevzuatına uyum çerçevesinde düşürülmesi gerekmektedir. Bu sorun sanayicinin ihracat ve iç piyasada rekabet gücünü zayıflatmakta ve finansman temininde önemli sorun yaratmaktadır.

KAYNAKLAR

Kılıç, Y., 2006, Türkiye Kaplama ve Kontrplak Endüstrisinin Yapısı, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Endüstrisi, Doktora Tezi.

Anonim, 1994, “Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması”, Birleşmiş Milletler, Üçüncü Revizyon, New York, 1990; *T.C. Başbakanlık, DİE* Tarafından Çevrilmiş, Ankara.

Anonim, 1995, “VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Orman Ürünleri Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu”, *DPT* Yayın No: 2376, ÖİK: 445, Ankara, 95-102.

Anonim, 1997, “US-97 Ulusal Faaliyet ve Ürün Sınıflaması”, *T.C. Başbakanlık, DİE*, Ankara.

Anonim, 2001, “T.C. Resmi Gazete, Gümrük Tebliği (Tarife)”, *Başbakanlık, Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü*, Tarih: 28 Aralık 2001, Sayı: 26624 (Mükerrer), Ankara.

Anonim, 2005, *Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği* Kayıtları, Ankara.

Anonim, 2005, *Devlet İstatistik Enstitüsü* Kayıtları, Ankara, www.die.gov.tr

Anonim, 2005, *T.C. Merkez Bankası* Kayıtları, Ankara, www.tcmb.gov.tr

Anonim, 2005, *Dış Ticaret Müsteşarlığı* Kayıtları, Ankara, www.dtm.gov.tr

Anonim, 2005, UNECE/FAO, FAOSTAT Forest Products Database Results. www.faostat.fao.org/faostat

Anonim, 1994, “I. Ormancılık Şurası Kararları”, Ankara

IV. AHŞAP YAPI SANAYİİ

1.GİRİŞ

Ülkemizde yaşanan deprem felaketleri nedeniyle betonarme konutlara alternatif konut arayışı başlamış, ahşap ve benzeri üretim sistemlerine yönelik üretim yapan sektörler önceki dönemlere oranla bir gelişim sürecine girmiştir. Ağaç ürünleri sanayii içinde yer alan ahşap yapılar, kullanılan sistemler ve üretim teknikleri bağlamında ele alındığında, ahşap karkas, ahşap yığma, panel bileşen ve karma sistemler kullanılmakta, bu sistemler, ilkel, geleneksel ve endüstriyel yapım teknikleri kullanılarak uygulanmaktadır. Ahşap yapı ifadesi, taşıyıcı sistemin ahşap olmasına bağımlı olarak ele alınmaktaysa da, sektörel bazda birçok teknik ve malzeme iç içe, birlikte kullanılmakta olup birbirinden bağımsız düşünülememektedir.

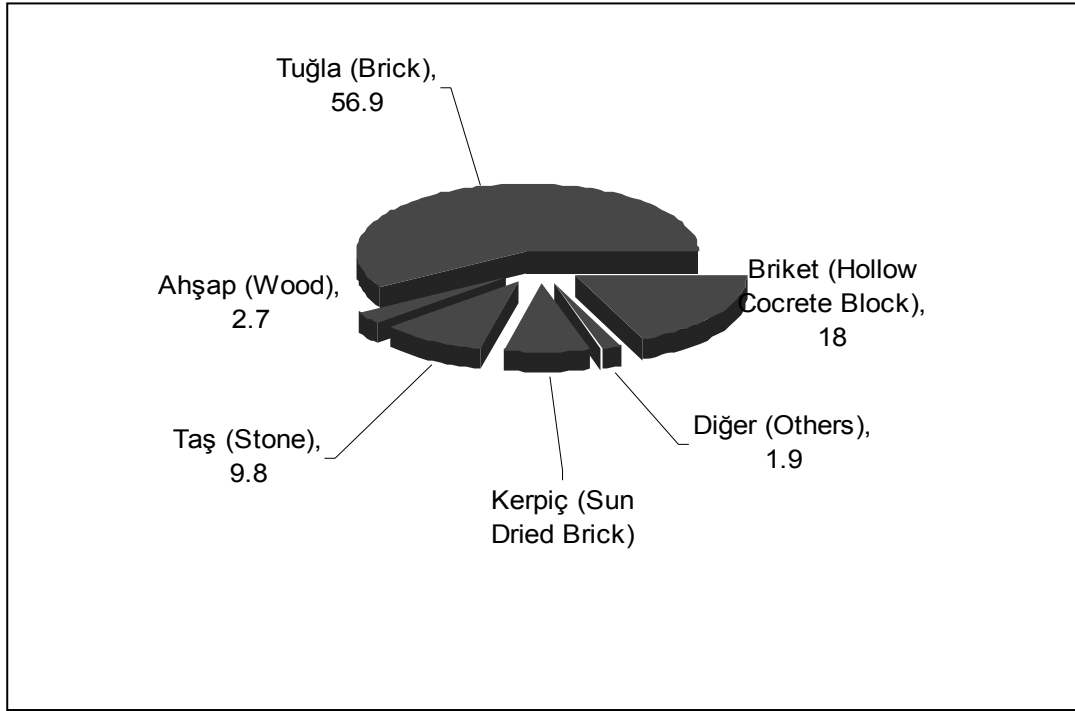
Ahşap yapılar GTİP 44 ve 94'lü fasıllarda yer almaktadır. Fasıllar 94'deki 94.06.00 numaralı tanım prefabrik yapılara ait olup ahşap, demir ve çelik, plastik, çimento-beton/suni taşlar vb. imal edilen prefabrike yapıları (mobil evler) belirtmektedir. Ahşap prefabrike yapılar 94 06.00.11.11.00 ve 9406.00.20.00.00 GTİP numaraları ile tanımlanmaktadır (2003, RG).

Konuya ilişkin verilerin derlenmesinde; resmi kurum ve kuruluşlar yanında ilgili sanayi ve ticaret odalarında tutulan kayıtların yetersizliği ya da sınıflamalarındaki eksiklikler sorun olmaktadır. Örneğin TÜİK'te ahşap yapı konusunda biri devlet kuruluşu olmak üzere toplam iki işletme görülmekte, sanayi ve ticaret odalarında bu anlamda bir sınıflandırma bulunmamaktadır.

2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR

2.1. Mevcut Durum

Betonarme sistemlerin ülkemiz yapı sektöründe kullanım oranı önemli bir üstünlüğe sahiptir. Bunda diğer yapı sistemlerinin yeterince tanınmamasının da etkisi vardır (Vural, 2000). Gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılmakta olan ahşap sistemler için de durum aynı olup son dönemlerde yapılar içerisinde ahşap ev oranı gitgide azalmaktadır. 1990-2000 yıllarında tamamlanan binalarda (2.381.642 adet) ahşap yapı oranı %0,47 (11.401 adet) kadardır (TÜİK). Kullanılan yapı malzemelerine göre bina oranları (%) Şekil IV.01'de gösterilmiştir.

Şekil IV. 01: Kullanılan Yapı Malzemesine Göre Bina Sayısı ve Oranı

Kaynak: TÜİK

2.1.1. Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı

Sektörde rekabet düzeyi düşüktür. Firmalar kendi alanlarındaki firmalardan çok betonarme üreticilerine karşı başarı kazanma durumundadır. Bunda, uzun zamandır şekillenen inşaat sektörünün betonarmeye yönelmiş olması ve alternatif yapım tekniklerinin henüz yeni tanınmaya başlanıyor olması etkili olabilir. Sektördeki bazı önemli kuruluşlar Tablo IV. 01’de verilmiştir.

Tablo IV. 01: Ahşap Yapı Sektöründeki Bazı Önemli Kuruluşlar

Sıra No	Firma Adı	Yeri	Mülkiyeti	Üretim Konusu	Kapasite (2004)	Çalışan Sayısı
1	NASCOR	Ankara	Anonim Ş.	Ahşap Ev	6000	51
2	KONKUR	Ankara	Anonim Ş.	Ahşap Ev	400	40
3	Aktif Doğa Evleri	İstanbul	Limited Ş.	Ahşap Ev	1000	23
4	Hamle	Silivri	Anonim Ş.	Ahşap Ev	350	19
5	Hukla	İstanbul	Anonim Ş.	Ahşap Ev	350	12
6	Antre	İstanbul	Limited Ş.	Ahşap Ev	300	19

2.1.1.1. Kurulu Kapasite

Sektörde fabrika veya atölye ortamında ya da ithal edilen ürünün yerinde montajı ile üretim yapılmaktadır. Bu çerçevede kapasite değeri ithalat değerlerini içeren veya içermeyen olarak ifade edilebilir. İthalat ve yerinde montaj uygulamaları ile gerçekleştirilen üretimler de dahil edildiğinde sektör 30.000 adet/yıl konutun üzerinde üretim kapasitesine ulaşabilecektir. Yapı elemanlarını kendi tesislerinde hazırlayıp üretim yapan firma ve kuruluşların kurulu kapasiteleri; 2002’de 13.670 adet/yıl konut, 2003’te 11.000 adet/yıl konut olarak tespit edilmiştir (Tablo IV. 02).

Tablo IV. 02: Ahşap Yapı Sektöründe Kurulu Kapasite Durumu

KKO %	Adet							Yıllık Artış %					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
5	5.670	6.170	13.670	13.670	11.000	10.600	10.600	8,8	121	0	-20	-4	0

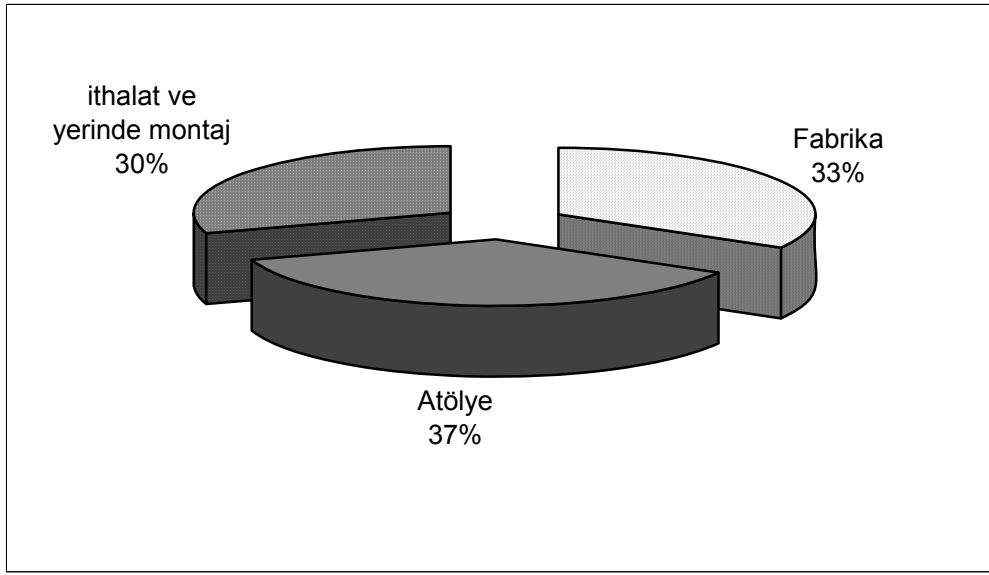
Sektördeki kurulu kapasite oranlarındaki değişim sürekli artış göstermekte olup, artışlar 1999 ve 2000 yıllarında % 3,7 ve % 8,8; 2001 yılında ise %121 kadardır. Bunun nedeni, 2001 yılı içerisinde faaliyete başlayan biri ahşap panel sistemle, diğeri ise ahşap panellerle örtülmüş çelik taşıyıcılı karkas sistemle üretim yapan iki firmanın üretime katılmasıdır. 2002 yılında kapasitede bir değişim olmazken, 2003 yılında KKO %20 azalmıştır. Bu durum 1999 depremi sonrasında beklentilerini yükselterek kapasite artışı gerçekleştiren firmaların kapasite düşürmelerinden kaynaklanabilir.

2.1.2. Üretim

Sektörde fabrika veya atölye ortamında ya da ithal edilen ürünün yerinde montajı ile üretim yapılmaktadır.

2.1.2.1. Üretim Yöntemi -Teknoloji

Sektördeki firmaların üretimlerini gerçekleştirme ortamları Şekil IV.02’de gösterilmiştir. Atölye ortamında gerçekleştirilen üretim kısmen veya tamamen şantiye ortamında kurulan makinelerle de yapılabilmektedir. Özellikle bayilik sistemi ile çalışanlar aldıkları yarı mamul yapıyı bu şekilde sonuçlandırmaktadır.

Şekil IV. 02: Üretim Ortamlarına Göre Firma Dağılımları

2.1.2.2. Ürün Standartları

Bina üretimine ilişkin standartlar; binalar, konutlar, yapı elemanları, kamu yapıları, ticari ve endüstriyel yapılar, bina yapımı, bina yapıları, ahşap yapılar, metal yapılar, diğer yapılar, yapı malzemeleri ve yapılar (terimler), yapı çizimleri, akustik ölçümleri ve gürültünün azaltılması (genel), yapı malzeme ve elemanlarının yangına dayanımı, ağaç teknolojisi süreçleri (ağaç kesme ve ahşap işleme dahil), ahşap koruma kimyasalları, ahşap paneller, lif ve yonga levhalar, diğer ahşap paneller, yapı malzemeleri, tavanlar, zeminler, merdivenler, bacalar, kanallar, kapılar ve pencereler, duvarcılık, yıldırıma karşı korunma, sıhhi tesisat ve çatılar başlıkları altında verilmiştir. Bu standartların bir kısmı Avrupa standartlarından çeviri yapılarak (TS EN, TS ISO, TS EN ISO, TS ENV) Türk Standartları içerisinde yer almıştır. Ahşap yapı üretim sistemlerine göre farklı uygulamaların standardizasyonu ve ahşap yapılarda bağlayıcı eleman olarak kullanılan elemanlarla (konnektörler) ilgili standartların geliştirilmemiş olması eksikliklerdir.

Sektörde faaliyet gösteren firmalardan 2 tanesi ISO 9000, 5 tanesi ise ISO 9001 standart belgesine sahiptir.

2.1.2.3. Üretim Miktarı ve Değeri

Üretim miktarları (m²) ve değişim oranları Tablo IV. 03'te verilmiştir.

Tablo IV. 03: Konut Üretim Miktarı (100 m²) ve Değişim Oranları

Yıllar								Yıllık Artış %				
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
597	391	394	680	620	650	650	780	75	-8,8	5	0	20

Kaynak:DTM

1999 yılında yaşanan düşüşün ardından 2000 yılı sonrası önemli bir artış olmuştur. Bunun nedeni, sektöre yeni giriş yapan firmaların getirdikleri teknoloji ve uygun fiyat değerleri ile piyasa hareketi sağlamış olmalarıdır. Aynı yıl içerisinde faaliyete başlayan 2 firma 130 adet ile toplam üretimin %20'sini gerçekleştirmiştir.

Fabrika çıkış miktarları ve müşteri fiyatları ile hesaplanan konut üretim değerleri ve değişim oranları ise Tablo IV. 04'te verilmiştir.

Tablo IV. 04: Konut Üretim Değeri ve Değişim Oranları (Bin ABD \$)

Yıllar								Yıllık Artış %				
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
11.940	7.820	7.880	13.600	12.400	13.000	13.000	15.600	75	-8,8	5	0	20

Kaynak:DTM

Yapı özelliklerine bağlı farklılıklar nedeniyle tam değerler belirlenemediğinden değerler ortalama fiyatlar üzerinden verilmiştir.

2.1.3. Dış Ticaret

2.1.3.1. İthalat

Sektördeki ithalat miktarları Tablo IV. 05'te verilmiştir.

Tablo IV. 05: Ahşap Yapı İthalatı Miktar (1000 kg) ve Değişim Oranları

YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.124	4.421	1.520	315,9	529,4	575,3	658,4	293	-66	-80	67	8	14

Kaynak:DTM

Sektörün ürün ithalatında 2000 yılında gerçekleşen % 293,4'lük artış tüketici talebi ve sektörün gelişmesi bakımından önemli olmuştur. 2001 ve 2002 yıllarında ise artış oranı yön

değiştirmiş ve ithalat miktarı azalmıştır. Bu durum 2001 yılı Şubat ayı içerisinde gerçekleşen ekonomik kriz ve buna bağlı olarak gerçekleşen kur değişimlerinden kaynaklanabilir. 2004 ve 2005 yıllarında ise küçük oranlarda artışlar olmuştur. İthalat değerleri ve yıllık değişim miktarları Tablo IV. 06'da verilmiştir.

Tablo IV. 06: Ahşap Yapı İthalat Değerleri (CIF cari fiyatlarla 1000 ABD \$) ve Değişim Oranları

YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
2.189	5.256	1.828	840	1.038	1.260	739	140	-65	-55	23	21	-42

Kaynak:DTM

İthalat değerleri ile ithalat miktarları aynı yönde ancak farklı oranlarda değişimler göstermiştir. İthalat değerleri 2000 yılında %140 artış olurken, 2001 yılında %65 azalma olmuştur. Ancak, 2005 yılında miktar olarak artış olmasına karşın değer olarak azalma olmuştur.

Yıllık toplam ithalat değerleri (\$)/toplam ithalat miktarları (kg) için belirlenen birim fiyatlar Tablo IV. 07'de verilmiştir.

Tablo IV. 07: İthalat Birim (kg) Fiyatları (CIF ABD \$)

Fiyat Birimi	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
\$	1,94	1,18	1,20	2,66	1,96	2,19	1,12	-40	1	121	-27	11	-49

Kaynak:DTM

İthalat birim fiyatlarında en düşük değer 1,12 \$ ile 2005 yılında gerçekleşmiştir. Bu durum yapı türünün farklı olmasından kaynaklanabilir. Ülkeler bazında ithalat miktarları Tablo IV. 08'de verilmiştir.

Tablo IV. 08: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İthalat Miktarları (1000 kg)

	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	172	1.434	556	189	283	488	278	733	-62	-66	49	72	-44
ABD/Kanada	582	1.147	540	45	189	8,1		97	-53	-92	320	-96	
Çin			1,76		0,51		0,065						
Rusya	292	1.227	255	32		60	118	320	-80	-88			95
Diğer	78	614	166	50	56,6	18,6	262	686	-73	-70	12	-68	1300

Kaynak: DTM

İthalat ağırlıklı olarak 1999-2003 yıllarında AB ülkeleri ile ABD ve Kanada'dan, 2003 yılı sonrası ise daha çok AB ülkelerinden yapılmıştır. Ülkeler bazında ithalat değerleri Tablo IV.09'da verilmiştir.

Tablo IV. 09: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İthalat Değerleri (CIF, Cari Fiyatlarla, 1000 ABD \$)

	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	544,2	2.494	701	752,7	670,6	1.203	532	358	-82	7	-11	79	-56
ABD-Kanada	1.534	1.861	976	60,9	269,6	19,1		21	-48	-94	342	-93	
Çin			1,7		4,0		0,2						
Rusya	58,4	615,8	64,1	6,6	-	25,5	39,8	953	-90	-90		56	
Diğer	52,3	285	85,8	20,2	93,4	13,1	167,1	444	-70	-77	361	-86	1.168

Kaynak: DTM

Ahşap yapı ithalatı, 2005'te ABD ve Kanada'dan yapılmazken, büyük oranda AB ülkelerinden gerçekleştirilmiştir.

2.1.3.2. İhracat

Ahşap yapı ihracat miktarları Tablo IV.10'da verilmiştir.

2002 yılında gerçekleşen % 562'lik ihracat sektörün 2000 yılı sonrası artan üretim kapasitesi bakımından önemli olmuştur. 1999 yılı sonrası sürekli bir artış, 2003 yılında ise azalış vardır.

Tablo IV. 10: Ahşap Yapı İhracat Miktar (1000 Kg) ve Değişim Oranları

YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
22,9	69,3	111,7	740	287,5	441	500,2	201	61	562	-62	53	13

Kaynak: DTM

İhracat değerleri ve yıllık değişim miktarları Tablo IV.11'de verilmiştir.

Tablo IV. 11: Ahşap Yapı İhracat Değerleri (CIF cari fiyatlarla 1000 ABD \$) ve Değişimleri

YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
87,1	128,7	181,9	861,4	503,6	539	713,3	47	41	373	-42	7	32

Kaynak: DTM

Ahşap yapı ihracatında 2003 yılındaki %42’lik düşüşün dışında sürekli artış olmuştur. Yıllık toplam ithalat değerleri/toplam ithalat miktarları için ABD doları cinsinden belirlenen birim fiyatlar Tablo IV.12’de verilmiştir.

Tablo IV. 12: Ahşap Yapı İhracatı Ortalama Birim Fiyatları (FOB, ABD \$)

Fiyat Birimi	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
\$	3,79	1,89	1,63	1,16	1,75	1,22	1,43	-51	-12	-28	50	-30	67

Kaynak: DTM

Birim fiyatlardaki değişkenliğin nedeni farklı dönemlerde yapılan ithalatın, maliyetleri itibarı ile değişiklikler gösteren farklı ahşap yapı sistemlerinden kaynaklanabilir. Ülkeler bazında ihracat miktarları Tablo IV.13’te verilmiştir.

Tablo IV. 13: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İhracatı Miktarları (1000 kg)

Ülke	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	4,82	47,2	15,9	7,6	78,2	14,5	79,3	880	-67	-52	923	-82	446
ABD	3,4	-	-	0,8	2,0	-	-	-	-	-	151	-	-
Çin	0,44	-	1,76	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rusya	-	-	26,0	-	0,54	3,7	4,7	-	-	-	-	590	26
Diğer	14,3	22,2	82,6	731,6	206,8	423,0	416,2	55	272	785	-82	104	-2

Kaynak: DTM

Ülkeler bazında ihracat değerleri Tablo IV.14’te verilmiştir.

Tablo IV. 14: Ülkelere Göre Ahşap Yapı İhracat Değerleri (FOB, Cari Fiyatlarla, 1000 ABD \$)

Ülke	YILLAR							YILLIK ARTIŞLAR (%)					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
AB	10,28	63,9	22,2	21,36	186,8	24,62	122,0	521	-66	-5	774	-80	395
ABD	2,31	-	-	0,72	4,24	-	-	-	-	-	489	-	-
Çin	0,54	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rusya	18,28	-	-	455	11,45	31,47	-	-	-	-	2416	174	-
Diğer	74,0	64,8	139,2	839,36	312,1	503,0	559,8	-13	114	503	-63	61	11

Kaynak: DTM

2.1.4. Gümrük Birliği'nin Ahşap Yapı Sektörüne Etkileri

Gümrük Birliği'nin ahşap yapı sektörüne etkileri ana başlıklar halinde aşağıda özetlenmiştir.

2.1.4.1. Olumlu Etkiler

- Gümrüklerin kalkması sonucu AB'den sağlanan ithal girdilerde ucuzlama olmuştur,
- Bürokrasi azalmış ve gümrük işlemleri kolaylaşmıştır. Bu nedenle zaman kayıpları da azalmıştır,
- Gümrük Birliği ile birlikte ucuz ve kaliteli mal girişi pazarda da bir rekabet ortamının doğmasına, bunun sonucu olarak da iç pazardan ucuz ve kaliteli mal teminine yönelik pazar hareketlerine yol açmıştır,
- Maliyetlerin ucuzlaması ile AB'den giren ithal yapılar sektör uygulamalarını iyileştirici etki yapmıştır,
- Makine ve teçhizat transferindeki kolaylık ve ucuzlama, teknoloji yenileme imkanı yaratmıştır. Bunun sonucu olarak üretim teknikleri ve kalitesinde iyileşme yanında pazarda büyüme beklenebilir,
- Yabancılarla ortaklık kolaylaşmıştır.

2.1.4.2. Olumsuz Etkiler

- Düşük maliyetle giren bazı ürün veya ürün grupları nedeniyle yerli üretim rekabet zorluğu yaşamıştır,

- Yerli pazardaki yüksek ürün fiyatlarının yanında ithalat ile getirilen ürüne oranla kalitedeki olumsuzluk rekabeti yerli üretim adına olumsuz etkilemiştir,
- Kur politikalarındaki değişimin ithalatı etkilemesi nedeniyle ithal malın ucuz olması halinde iç pazarda sorun yaşanmıştır.

2.1.5. Mevcut Teşvik Tedbirlerinin Değerlendirilmesi

Ağaç ürünlerine verilen teşvikler içerisinde ahşap yapı elemanları önemli bir yer almıştır. Ancak ahşap yapı elemanı ifadesi çok farklı amaçları içerebileceğinden bu konuda özel bir değerlendirme yapmak mümkün olmamıştır.

Sektörün yoğun olarak talep ettiği OSB'nin ülkemizde üretilmesi önemli olup bu konuda verilmiş bir teşvik mevcuttur. Ancak herhangi bir yatırım yoktur.

Deprem nedeniyle yaşanabilecek olumsuzluklar karşısında sektörün hazır bulunmasının sağlayacağı hareket kabiliyeti sektörel açıdan önemli açılımlardan birisidir. Bu konuda devlet kurumları arasında yapılacak bir eşgüdüm çalışması önem taşımaktadır. Bu nedenle, yatırımlar desteklenmeli ve ani müdahale gerektirebilecek afet durumlarına karşı ahşap yapı alternatifi dikkate alınmalıdır.

2.1.6. Sektörün Rekabet Gücü

İhracatın ithalatı karşılama oranları düşüktür. Dolayısıyla sektördeki uzmanlaşma derecesinin düşük olduğu söylenebilir. Sektörde ithalatı sızma oranı ithalatın iç talep içerisinde ihmal edilebilir ve sektörün içe dönük olduğunu göstermektedir. Sektördeki uzmanlaşma katsayısı, inşaat sektörü içindeki oranı düşük olmakla birlikte yüksektir. Bu nedenle, talepleri karşılamada herhangi bir sorun yaşamayacağı, üretim, ithalat ve ihracat değerlerinden elde edilen dış rekabete açıklık katsayısı çerçevesinde sektörün dışa açık olmadığı söylenebilir.

2.1.7. Diğer Sektörler ve Yan Sanayi ile İlişkiler

Ana başlıklarıyla genel inşaat malzemeleri yönünden ilişkide olunan sektörler;

- Ahşap inşaat gereçleri (Kereste üreticileri ve ithalatçıları, OSB ithalatçı ve satıcıları),
- Madeni gereçler (Metal bağlantı elemanları, çivi, vida, sac, vb.),
- Kaplama gereçleri (Çatı kaplama malzemeleri, örn. Vinyl siding, duvar kaplama malzemeleri, örn. Yalı baskı ve gereçleri, vb.),

- Boya, cila, izolasyon gereçleri (Taşyünü, camyünü, vb.),
 - Cam ve benzeri gereçler,
 - Kapı, pencere doğramaları ve madeni aksamaları,
 - Diğer inşaat gereçleri,
- olarak özetlenebilir.

OSB ithalatçıları ve pazarlayanları, metal bağlantı elemanları üretici, ithalatçı ve pazarlayanları, kereste üretici, ithalatçı ve pazarlayanları ile olan ilişkiler üzerinde önemle durulmaktadır. Bu da ana taşıyıcıyı (strüktür) oluşturan malzeme ve ürünlere bağlı sektörlerin ve bu sektörlerle yaşanan ilişkilerin öncelikli görülmesine bağlıdır. İlişkide olunan sektörlerle yönelik olarak; hammadde, mamul veya yarı mamul kalitesizliğine bağlı sorunlar yaşandığı belirtilmektedir.

Sektörler arası ilişkilerde herhangi bir tedarik güclüğü veya üretimde yetersizlikten kaynaklanan bir sorun yoktur. Bu anlamda sadece OSB ve kereste ile ilgili olarak ithalatçılarla yaşanmış olan bazı sorunlar ifade edilmekte ve bunların sürekli olmadığı belirtilmektedir. Bu alanlarda herhangi bir tekelleşme olmadığı gibi, alternatif ticaret imkanları tedarikle ilgili doğabilecek bir soruna karşı çözümü kendi içerisinde sağlamaktadır. Belirtilen sorunlar kalite ile ilgilidir. Bu anlamda ilk sırayı kerestelerde yaşanan kalitesizlik almaktadır. Bu kalitesizlik boyut standardizasyonu ve yerli ürün kerestelerin rutubeti ile ilgilidir. Ayrıca, ahşap ev üretiminde özellikle panel bileşen sistem ve ahşap karkas sistem uygulayıcıları tarafından kullanılan metal bağlantı elemanları ile ilgili olarak da kalite sorunu mevcuttur. Bağlantı elemanlarına yönelik standart uygulamasının olmayışı nedeniyle sorunlar yaşanmasının muhtemel olabileceği ifade edilmektedir. Örneğin, deprem bölgesindeki ahşap bir binada kullanılacak bağlantı elemanları ile deprem riski daha az olan bir bölgede kullanılacak elemanların farklı olması gerekmektedir.

2.2. Sektörün Dünyada ve AB Ülkelerindeki Durumu

Uluslararası Ticaret İstatistiklerinde (International Trade Statistics Classification) ahşap yapılara yönelik olarak özel bir sınıflandırma bulunmamakta ve yalnız ahşapla ilgili olarak “wood & wood products” ve “furniture parts” şeklinde iki tasnif yer almaktadır (U.N.,1998). Diğer taraftan UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) tarafından yapılan istatistiksel değerlendirmelerde Birleşmiş Milletler tasnifleri çerçevesinde ahşap ile ilgili iki ayrı sınıflandırma kullanılmaktadır. Bunlar 331 tasnif numarası ile “Mobilya

haricindeki ahşap ürünleri (Wood product except furniture)” ve 332 tasnif numarası ile “Metal içermeyen mobilya ve eşyaları (Furniture and Fixtures Except Metal)” şeklindedir (UNIDO, 2000). Ancak bu tasniflerde de özel olarak bir ahşap yapı sınıflaması söz konusu değildir. Dolayısıyla dünyadaki ahşap yapı ticaretine ilişkin verilerin tamamıyla elde edilebilmesi mümkün olmamaktadır. Ancak dünya ticaretinde, ahşap yapı kullanımı ve üretimi yaygın olup, bu konuda ABD, Kanada ve Finlandiya etkin konumdadır. Ayrıca, başta Almanya ve Fransa olmak üzere AB ülkelerinin çoğunda ahşap yapı uygulamaları Türkiye’ye oranla çok daha yaygın olup ticaret hacmi yüksektir (Örs, Togay, 2004).

2.3. GZFT Analizi

Sektör yapı sektörüne bağımlı olarak kendi içerisinde gösterdiği değişken üretim teknikleri nedeniyle yeterince tanınmamakta ve betonlaşmanın yüksek oranlarda gerçekleşme süreci devam etmektedir. Ancak, 17 Ağustos depreminden sonra ülkemizde yerleşmiş olan yapı kültürünün sorgulanmaya başlaması sektörel açıdan fırsat oluşturmuştur. Özellikle 2000 yılında görülen hareketlenme üretim ve firma sayılarını etkilemiş, ancak sonradan yaşanan gelişmeler, o etkinin ilk planda beklenen sonuçlarını ortadan kaldırmıştır. Buna rağmen sektörün, deprem kuşağında önemli riskler taşıyan bir konumda olan ülkemiz açısından, yapılaşma içerisinde daha yoğun yer edinebilmesi mümkündür.

Karma sistemler ile çelik yapı entegrasyonları da sektörel gelişme açısından bir açılım olarak görülebilir. Bu bağlamda ABD gibi ülkelerde gitgide artan çelik yapı oranı ile bu yapıların örtücüsü olarak ahşap türevi OSB gibi malzemelerin kullanılması söz konusudur. Bu nedenle özellikle OSB’ye ilişkin ihtiyaçların yakın gelecekte artacağı söylenebilir. OSB üretimi, yüksek yatırım maliyeti gerektirmesine rağmen, konut sektöründeki gelişmeyle orantılı olarak önem kazanacaktır. Bu nedenle, OSB üretimine destek sağlanması yararlı sonuçlar doğuracaktır. Endüstriyel prefabrikasyon yöntemlerini kullanan firmaların yüksek kapasite değerlerine karşın genel ortalamaya göre kapasite kullanım oranları da yüksek olup, kapasite artış trendi diğer üreticilere oranla daha iyi bir gelişim yansıtmaktadır. Yakın gelecekte bu teknolojileri kullanan firmaların üretim kapasitelerini çok yukarılara çekmesi beklenebilir. Dolayısıyla yapılacak yeni yatırımlara, endüstriyel prefabrikasyon uygulamaları çerçevesinde destek verilmesi önerilebilir.

Sektörün zayıf yanları, işçi sorunları, mali sorunlar, enerji yetersizliği, eğitilmiş kalifiye eleman eksikliği, ithal hammadde yetersizliği, yerli hammadde yetersizliği, yasa ve yönetmeliklerdeki noksanlıklardır (Tablo IV.15).

Tablo IV. 15: Üretimde Yaşanan Sorunlar ve Firmalara Göre Önem Sıralaması

Üretimde Yaşanan Sorunlar	Önem Sırası				Toplam Firma
	1	2	3	4	
Yasa ve yönetmelilerde eksiklik	27	10	-	-	37
Yerli hammadde yetersizliği	16	4	9	-	29
İthal hammadde yetersizliği	2	1	2	-	5
Eğitilmiş kalifiye eleman eksikliği	4	13	2	-	19
Enerji yetersizliği	-	-	-	-	0
Mali sorunlar	11	4	-	-	15
İşçi sorunları	1	2	5	1	9
KDV oranı	-	-	4	-	4
Belediyelerle yaşanan sorunlar	-	6	4	-	10
Bazı yerli mallarda Standardizasyon	-	2	2	-	4

Zayıf yönler içerisinde yasa ve yönetmeliklerdeki eksiklik ilk sıradadır. Bunu yerli hammadde yetersizliği, eğitilmiş kalifiye eleman eksikliği izlemektedir.

2.3.1. İç Sektör Analizi

Ülkemizde yaşanan deprem felaketleriyle, betonarme konutlara alternatif konut arayışı ahşap ve benzeri üretim sistemlerine yönelik üretim yapan sektörlerin beklenenden hızlı bir gelişim sürecine girmesine neden olmuştur.

Sektördeki üretici firmaların büyük bölümü doğrudan satış politikası izlemekte, bir kısmı satış politikalarını bayilik sistemleriyle desteklemektedir. Resmi kurum ve kuruluşlarca ve ilgili sanayi ve ticaret odalarında tutulan kayıtların yetersizliği ile sınıflamalardaki eksiklikler sorun olmaktadır.

Alternatif konut tipi olarak önem arz eden ahşap yapılara yönelik sorunların çözümünde, yapının üretimi ile ilgili süreçler bir bütün içerisinde ele alınmalı, altyapı ve arsa temininden, finansmana, üretim teknolojilerinden, üretim sonrası kullanım şekillerine kadar tüm süreçler programlı ve kontrollü bir biçimde yürütülmelidir.

Ahşap yapılara yönelik düzenleme ve sağlanacak teşviklerle, ülkemizde önemli bir yeri olan konut sektörü açısından, ahşap yapıların sağladığı mimari esneklikler, kısa sürede üretim kolaylığı, düşük enerji sarfiyatı gibi faydalar sağlanabilecek, özellikle ülkemizin geniş bir bölümünün taşıdığı deprem riskine karşı alınması gereken tedbirleri destekleyen ve yaşanabilecek felaketler karşısında kısa sürede sağlıklı çözümlerin üretilebilmesine yardımcı olacak önemli bir açılım oluşturabilecektir.

2.3.2. Çevre Analizi

Gümrük Birliği kapsamında teknik mevzuat uyumlarının henüz tamamlanmamış olması, ihracatı yapılan ürünlerde Avrupa Standardı markasının aranıyor olması AB ile ticarete önemli bir etkidir. Bazı ithal girdilerde sağlanan ucuzlama, bürokratik işlemlerin kolaylaşması, kolay giren ithal mallarla ürün kalitesindeki artış, yabancılarla ortaklık ve teknoloji transferinin kolaylaşması Gümrük Birliği'nin olumlu etkileridir. Rekabet zorluğu, bu zorluğa bağlı üretim kaybı, artan dışa bağımlılık ve değişken kur politikaları nedeniyle iç pazardaki sıkıntılar ise olumsuz etkiler olarak sayılabilir. Bu olumsuzlukların etkilediği yan sektörlerin desteklenmesi ve devamlılıklarının sağlanması önem taşımaktadır.

Ahşap yapı üretim sistemlerine göre uygulamaların detaylandırıldığı, üretim esaslarının belirtildiği standartlar yoktur. Bu nedenle, üretimlerin standartlara uygunluk yönünden değerlendirmesi yapılamamaktadır. Diğer taraftan, ahşap karkas sistemle üretilen yapılarda bağlayıcı eleman olarak kullanılan bağlantı elemanlarıyla (konnektör) ilgili standartlar geliştirilmemiştir. Bağlantı elemanları yapının stabilitesi açısından birinci derecede önem taşımaktadır. Bu nedenle, hem bu elemanların biçimsel özellikleri, hem de üretildikleri malzemenin özellikleri için standartlar geliştirilmelidir. Bu bağlamda, yurt dışı ve özellikle ABD uygulamalarında olduğu gibi, bu elemanların yapıda kullanılacağı yer, yapı üretimi gerçekleştirilecek bölge iklimi ve bölgenin deprem riskleri açısından değerlendirilmesi zorunlu kılınmalı, elemanlar bu detaylandırma çerçevesinde farklı amaçlara hizmet eder şekilde hazırlanmalıdır. Ahşap yapılarda ve özellikle karkas sistemle gerçekleştirilen üretimlerde kesit zayıflaması olan bölgeler önemsenir. Birçok uygulamada, bu bölgelerde destek bağlantı elemanı kullanılmamaktadır. Hazırlanacak standartlarda bu bağlantı elemanlarının kullanım zorunluluğu sağlanmalıdır. Diğer taraftan, ahşap yapılarda örtücü, bölücü ve taşıyıcı amaçla kullanılan OSB standartlara uygun olmalıdır. Farklı üreticiler

tarafından binanın benzer yerlerinde, aynı amaçla, farklı özellikte OSB kullanılmaktadır. Üretici firmaların beklentisi OSB'nin Türkiye'de üretilmesidir.

Ahşap yapılarla ilgili değerlendirmelerin; belediyelerle ilgili yaşanan gelişmeler, kat mülkiyeti uygulamaları, deprem sigortası gibi uygulamaya yönelik yasa ve yönetmelikler ile ülkemizin enerji politikaları konularında gerçekleştirilecek yapılanmalar çerçevesinde ele alınması sektörün daha güçlü bir yapıya kavuşmasını destekleyebilir.

3. SORUNLAR ve BUNLARA İLİŞKİN ÖNERİLER

3.1. Yasa ve Yönetmeliklerde Eksiklik

Sektör çalışanları tarafından, deprem yönetmeliği, imar yasası, bayındırlık birim fiyatları, yapı denetim kararnamesi çerçevesinde eksiklikler olduğu ifade edilmiştir. Uygulamada karşılaşılan sorunlar teorik altyapı ile de örtüşmektedir. Belediye yönetmelikleri, imar yasası ve buna bağlı yönetmelikler, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan yönetmelikler ve kararnamelerde, deprem yönetmeliği de dahil olmak üzere, uygulama düzenleyici şartlar içerisinde ahşap yapılara yönelik bir hazırlık yoktur. Bu eksikliklerin uygulamada farklı tutumlara yol açtığı ve buna bağlı sorunlara sebep olduğu belirtilmektedir.

3.2. Yerli Hammadde Yetersizliği

Hammadde, mamul veya yarı mamul malzeme temininde bir zorluk olmamakla beraber ithal kaynaklı olmalarına bağlı olarak, mali sorunlar devreye girmektedir. Ayrıca, ithalatçılarla ilgili sorunlar da üzerinde durulması gereken bir başka önemli husustur. Örneğin; OSB kullanımının yeni olduğu dönemlerde gerçek değerlerine oranla çok yüksek fiyatla oluşan bir pazar dengesinden ve kalite sorunlarından bahsedilmektedir. Zaman içerisinde kullanımının yaygınlaşmaya başlaması ile birlikte bu sorunların azaldığı belirtilmekte, bu ve benzeri ihtiyaçların iç piyasadan karşılanabilmesinin üzerinde önemle durulmaktadır.

3.3. Eğitimli Kalifiye Eleman Eksikliği

Firmalar özellikle ara elemana ihtiyaç duymakta, bu ihtiyaçlarını kendi bünyelerindeki uygulama süreçlerinde gerçekleştirdikleri eğitimle çözmeye çalışmaktadırlar. Bu durum işçi

düzeyindeki sorunu kısmen azaltırken, yüksek eğitim seviyeli pozisyonlar için yetersiz kalmaktadır. Yüksek öğrenimli elemanlar bakımından;

- Üniversitelerin inşaat mühendislikleri bölümlerinde ders içeriklerinde ahşap yapılar çok az yer tutmakta,
- Ahşap yapı adı altında verilen ders içeriklerinde ahşap yapı çeşitleri ve uygulama esasları yetersiz kalmakta,
- Derslerde genellikle, sadece yapı içerisindeki ahşap kullanım alanlarına yönelik detay ve çözümlemeler üzerinde durulmakta (çatı, merdiven vb.),
- Ahşap yapılara yönelik kapsamlı derslere, ancak seçmeli dersler statüsünde yer verilmekte,
- Firmalardaki inşaat mühendislerinin tamamı (8), kendilerini bu konuda gördükleri eğitim açısından yetersiz bulmaktadırlar.

3.4. Mali Sorunlar

Sektördeki üretim süreçlerinde etkili olan mali sorunlar;

- Maliyete ve dolayısıyla pazar hareketlerine,
- İşçi işveren ilişkilerine,
- Yükselen fiyatlar nedeniyle üretim kalitesine,
- Ar-Ge çalışmalarına, olumsuz yansımaktadır.

3.5. Belediyelerle Yaşanan Sorunlar

Ruhsat alımı esnasında yasa ve yönetmeliklerdeki eksikliklere bağlı olarak, belediye uygulamalarındaki değişkenlik sorun olarak kendini göstermektedir. Bu sorunun genellikle sürekli hale gelmiş olan firma belediye ilişkileriyle çözüldüğü ve zorluk yaşanmıyorsa da bunun, belediyenin sürekli iş yapmakta olan firmaya duyduğu güvenle işlemlerin sürdürülmesi sayesinde gerçekleştiği ifade edilmektedir. Ayrıca, ahşap yapılara yönelik statik projelerin genellikle belediyenin istihdam ettiği elemanlarca çözümünün mümkün olmadığı, proje onaylarının projeyi hazırlayan elemanın yapmış olduğu şekliyle doğru kabul edildiği belirtilmektedir.

3.6. İşçi Sorunları

İşçi sorunlarının öncelikli sorunlar içerisinde görülmediği söylenebilir. Bu sorunların esasını eğitimsizliğin ve buna bağlı sorunların oluşturduğu, sonuçta da üretim yanlışlıklarının söz konusu olabildiği belirtilmektedir.

3.7. Diğer Sorunlar

Öncelikli sorunlara ek olarak, 5 firma ithal hammadde yetersizliğini sorun olarak belirtmiş ve bu sorunun sebebi olarak son zamanlarda gerçekleşen iyileşmeye rağmen kaliteli ve ucuz OSB teminindeki zorluğu göstermiştir. 4 firma KDV oranlarının yüksek oluşu ve bunun maliyete ve dolayısıyla mali sorunlara bağlı diğer faktörlere etki ettiğini belirtmiştir. 4 firma bazı yerli mallardaki standart sorunu üzerinde durmuşlardır. Örneğin; kerestede olması gereken boyut standartlarına rağmen, piyasadaki bir çok ürünün bu standartlara uygun olmadığı belirtilmiştir.

3.8. Talep Eksikliği

Sektörde talep eksikliğinden doğan zayıf yanların olduğu ifade edilmektedir (Tablo IV.16).

Tablo IV. 16: Talep Eksikliğinin Sebepleri

	Önem Sırası				Toplam
	1	2	3	4	
Ahşapla ilgili bilgi eksikliği veya yanlış bilgiler	33	5	-	-	38
Bilinçsiz üretimler	5	19	6	-	30
Alıcı açısından kısalan ödeme süresi	3	6	18	-	27
Tanıtım eksikliği	3	4	5	10	22
Üretim teknolojisinde yetersizlik	-	1	-	2	3
Ekonomik durum	4	2	1	-	7
Yangın	3	4	4	-	11
Kültürel bakış	-	1	1	-	2

Talep eksikliği sebepleri içerisinde en fazla ahşapla ilgili bilgi eksikliği veya yanlış bilgiler olarak ifade edilmiştir. Bunu; bilinçsiz üretimler sonucu ortaya çıkan yanlış tanıtım, çok çabuk oluşan yapılaşma sonucu alıcı açısından kısalan ödeme süresi, tanıtım eksikliği,

ahşap yapıların yangında göstereceği davranışlara ilişkin kaygılar, ülkenin içerisinde bulunduğu ekonomik durum, üretim teknolojisindeki yetersizlik, ülke insanının kültürel anlamda ahşap yapıya yatkın olmayışı izlemektedir.

4. SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Hızlı nüfus artışı ve ataerkil aile düzeninden uzaklaşan sosyal yaşam anlayışıyla birlikte, ahşap yapılar ve diğer alternatif yapı teknikleri önem kazanmaya başlamıştır. Bu gelişmelere ek olarak, son yıllarda ülkemizde yaşanan deprem felaketleriyle, betonarme konutlara alternatif konut arayışı eklenmiş, böylece ahşap ve benzeri üretim sistemlerine yönelik üretim yapan sektörler, beklenenden hızlı bir gelişim sürecine girmiştir.

Sektörde, ahşap karkas, ahşap yığma, panel bileşen, karma sistemler kullanılmakta ve bu sistemler, ilkel yapım tekniği, geleneksel yapım tekniği, endüstriyel yapım tekniği kullanılarak uygulanmaktadır. Ayrıca, taşıyıcı malzeme farklılığı bakımından, sektör içerisinde sayılmayan ancak, yapım tekniği ahşap karkas sisteme benzer özellikler gösteren, duvarlarında örtücü panel malzemesi olarak ahşap veya türevi malzemeler kullanılan hafif çelik yapılar da sektörün bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Sektördeki üretici firmalar, bayiler, ithalatçılar ve müşteriler heterojen bir yapıya sahiptir. Üretim yapan firmaların büyük bölümü doğrudan satış politikası izlemekte, bir kısmı ise satış politikalarını bayilik sistemleriyle desteklemektedir.

Sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar daha çok endüstriyel yapım tekniği ile ahşap yığma sistemi uygulamaktadır (%43,3). Ahşap panellerle örtülmüş çelik karkas %33,3; ahşap karkas %18,3 oranında uygulanmaktadır.

Piyasada arz talep dengesi çerçevesinde, talebin karşılanmasında herhangi bir sorun yoktur. Ancak talebin artırılabilmesine yönelik beklentiler üst düzeydedir. Kapasite açısından sektör yüksek potansiyele sahiptir (10.600 adet konut/yıl). Buna karşılık çok düşük bir kapasite yüzdesiyle üretim yapılmaktadır. Bu durum beklentilerin yüksekliği yanında, üretim kapasitesinde üst sınırın artırılabilme kolaylığından da kaynaklanabilir. Özellikle konvansiyonel üretim tekniği kullanan üretici firmalar, talep karşısında yeterince eleman takviyesi ile üretim miktarını istenen oranda genişletebilme şansına sahiptir.

Üretim teknolojisi açısından sektörün durumu ahşap yapı üretiminde ileri ülkelere benzer gelişim göstermektedir. Özellikle son yıllarda gerçekleşen yatırımlarda, yurtdışı uygulamalarına benzer üretim ortamları oluşturulmuştur. Bu bakımdan yabancı sermaye

ortaklı yatırımların da olumlu etkisi vardır. İleri teknolojilerin kullanılması ile üretim süreci kısalmıştır. Örneğin yığma sistemde standart bir konut ön üretimi 4 saat, çelik taşıyıcılı bir konutun ön üretimi 2 saat gibi bir süre içerisinde tamamlanabilmektedir.

Ahşap taşıyıcı sistemin üretimi, çelik karkasa göre daha az maliyetli yatırımlarla sağlanabildiğinden, küçük firmalar için tercih edilmesi beklenir. Karkas sistemlerle, yığma sistemlere göre tercih edilen ve ilgi çeken üretimler gerçekleştirmek mümkün olabilmektedir. Bunun nedeni, yığma sistemle üretilen evlerin genelde dağ evleri veya yazlıklar için düşünülmesidir. Yığma sistemle üretim yapan firmaların da karkas sisteme yönelik alternatif üretim hazırlıkları yapmaları önerilebilir.

Yapılarla ilgili birçok standart geliştirilmiş olmasına rağmen, ahşap yapı üretim sistemlerine göre uygulamaların detaylandırıldığı, üretim esaslarının belirtildiği standartlar yoktur. Bu nedenle, üretimlerin standartlara uygunluk yönünden değerlendirmesi yapılamamaktadır. Diğer taraftan, ahşap karkas sistemle üretilen yapılarda bağlayıcı eleman olarak kullanılan bağlantı elemanlarıyla ilgili standartlar geliştirilmemiştir. Bağlantı elemanları yapının stabilizesi açısından birinci derecede önem taşımaktadır. Bu nedenle, hem bu elemanların biçimsel özellikleri, hem de üretildikleri malzemenin özellikleri için standartlar geliştirilmelidir. Bu bağlamda, yurt dışı ve özellikle ABD uygulamalarında olduğu gibi, bu elemanların yapıda kullanılacağı yer, yapı üretimi gerçekleştirilecek bölge iklimi ve bölgenin deprem riskleri açısından değerlendirilmesi zorunlu kılınmalı, elemanlar bu detaylandırma çerçevesinde farklı amaçlara hizmet eder şekilde hazırlanmalıdır. Ahşap yapılarda ve özellikle karkas sistemle gerçekleştirilen üretimlerde kesit zayıflaması olan bölgeler önemsenir. Bir çok uygulamada, bu bölgelerde destek bağlantı elemanı kullanılmamaktadır. Hazırlanacak standartlarda bu bağlantı elemanlarının kullanım zorunluluğu sağlanmalıdır. Diğer taraftan, ahşap yapılarda örtücü, bölücü ve taşıyıcı amaçla kullanılan OSB standartlara uygun olmalıdır. Farklı üreticiler tarafından binanın benzer yerlerinde, aynı amaçla, farklı özellikte OSB kullanılmaktadır. Üretici firmaların beklentisi OSB'nin Türkiye'de üretilmesidir.

Ahşap yapılar göreceli olarak pahalı sistemler değildir. Tesisat dahil, iç ve dış cephe işlemleri hariç uygulamaların tüketici m² fiyatları panel bileşen sistemle 60 ABD \$, yığma sistemle 90 ABD \$ seviyelerinden başlayan fiyatlardadır. Betonarme fiyatlarıyla kıyaslandığında bu maliyetler yüksek değildir. Artması beklenen talep ve endüstriyel üretim tekniklerinin yaygınlaşmasıyla fiyatların daha düşük seviyelere gerilemesi söz konusu

olabilecektir. Fiyatların düşük tutulabilmesinde zaman maliyetinin çok düşük olması, işçiliğin kısa süreli periyotlara çekilmesiyle işçilik maliyetinin azalması, tesisat uygulamalarının çok daha kolay ve kısa sürede yapılabilmesi gibi sebepler etkindir. Diğer taraftan fiyatlar üretim teknolojisine bağlı olarak değişim göstermektedir. Endüstriyel prefabrikasyon uygulamaları ile üretim yapan firmaların maliyetleri en düşük düzeydedir.

Maliyetler açısından ahşap yapıları olumsuz etkileyen en önemli faktör arsa maliyetleridir. Bina maliyetlerine %35 - %60 arasında etki eden arsa maliyetlerinin azaltılması önem taşımaktadır. Arsa maliyetlerinin düşürülebilmesi için çok katlı ahşap yapılara yönelik uygulamalar geliştirilebilir. Ucuz arsa üretimi politikası ile bina maliyeti üzerindeki arsa payı etkisi azaltılmalıdır. Böylece, çok katlı binalardan daha az katlı binalara yönelim (yatay entegrasyon) sağlanabilir.

Satış fiyatları son dönem içerisinde göreceli olarak sürekli azalmıştır. Bu azalma sürekli artan kapasite ile birlikte sektörün yerleşik bir yapı kazanmaya başlamasına ve düşük düzeyde de olsa rekabet ortamının oluşmasına bağlanabilir. Burada, kentlerde fiziki plan çalışmalarına gereken önem ve önceliğin verilmemiş, kent rantlarının yasa dışı yollardan paylaşılmış, kaçak yapılaşmanın artmış, kentsel rantların yasadışı yollarla paylaşılmış olması etkilidir.

Sektördeki ithalat ve ihracatın, toplam ithalat ve ihracat değerleri içerisindeki oranı düşüktür. Ancak her ikisi de toplamda gerçekleşen ithalat ve ihracat değerlerine paralellik göstermektedir. Diğer bir ifadeyle Türkiye'nin dış ticaretindeki gelişmeler, ahşap yapı sektörünü de doğrudan etkilemiştir.

Gümrük Birliği (GB) kapsamında teknik mevzuat uyumlarının henüz tamamlanmamış olması, ihracatı yapılan ürünlerde Avrupa Standardının aranıyor olması AB ile ticarete önemli bir etkindir. Komple ürün olarak yapı ile ilgili standart uyumunun sağlanması kolay değildir. Bütünü oluşturan her parça ve üretildikleri malzemeler standartlar kapsamında değerlendirilmek durumundadır. Bununla birlikte, GB sonrası bazı ithal girdilerde sağlanan ucuzlama, bürokratik işlemlerin kolaylaşması, kolay giren ithal mallarla ürün kalitesindeki artış, yabancılarla ortaklık ve teknoloji transferinin kolaylaşması Gümrük Birliğinin olumlu etkileridir. Rekabet zorluğu, bu zorluğa bağlı üretim kaybı, artan dışa bağımlılık ve değişken kur politikaları nedeniyle iç pazardaki sıkıntılar olumsuz etkiler olarak sayılabilir. Bu olumsuzlukların etkilediği yan sektörlerin desteklenmesi ve devamlılıklarının sağlanması önem taşımaktadır.

Sektörde çalışanların çoğunluğu küçük ölçekli firmalarda istihdam edilmekte olup, genellikle haftada 6 gün ve günde 8 saat üzerinden çalışmaktadır. Sektördeki teknik eleman veya mühendislerin iş görenlere oranı %26'dır. Ancak, firmaların yaklaşık %30'u eğitimli kalifiye eleman bulmakta sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Bu çerçevede üniversitelerle işbirliği yapılması önerilebilir. Sektörde Ar-Ge birimi bulunan firma sayısının çok az oluşu üniversitelerle işbirliği yapmanın önemini arttırmaktadır.

Firmaların büyük bölümü teknolojik yönden yeni hedefler belirtmemektedir. Bunun sebebi firmaların hiçbirinin henüz tam kapasite ile çalışmamasından kaynaklanabilir. Ancak endüstriyel prefabrikasyon tekniği kullanarak üretim yapan firmaların üretim trendlerinde artış olup daha düşük fiyatlarla üretim yapabilmektedirler. Bunlara bağlı olarak konvansiyonel sistemlerle üretim yapan firmaların rekabet güçlerinin her geçen gün azalacağı söylenebilir.

Üretim teknolojisindeki gelişmeye paralel olarak, kullanılan malzemelerle ilgili gelişmeler de takip edilmelidir. Örneğin, lamine ahşap kullanımı çok azdır. Ahşap yapılarda lamine ahşap kullanımı üretim kalitesi bakımından yararlı olabilir.

4.1. Ahşap Yapı Teknolojisinin Teşvik Edilmesini Gerektiren Sebepler

İyi bir yapı, deprem ve yangına karşı dayanıklı, ısı ve ses yalıtımına sahip, konfor ve fonksiyonları birleştirmiş, rahat yaşanabilecek alandır. Bu tanıma göre ahşap iyi bir yapı elemanıdır (Üretmen, 2001). Ahşap sistemlere yönelik değerlendirmelerde vurgulanan unsurlardan bazıları özet olarak aşağıda verilmiştir.

- İskeleti oluşturan ahşap malzeme diğer tüm inşaat malzemelerinden daha hafif ve dayanıklıdır. Ahşap malzeme, ağırlığına oranla beton ve çelikten daha dirençlidir. 20 ton ağırlığında olabilecek ahşap bir yapı karşısında aynı büyüklükte bir betonarme yapı 200 tonu bulabilmektedir. Bu durum özellikle deprem karşısında oluşabilecek yıkımların etkisi bakımından önemlidir.

- Montajı kolay, hızlı ve pratiktir. Farklı üretici firmalarca sipariş alımından sonra evin anahtar teslimi; üretim sistemi, yapının büyüklüğü ve arsanın durumuna göre 15 gün ila 3 ay içerisinde değişen zamanlarda gerçekleştirilebilmektedir.

- Diğer tüm malzemelerin yetersiz kaldığı mimari sorunlar ahşap yapılarda kolayca çözülebilmektedir. Standart kereste kavramının yerini alan OSL (Oriented Strand Lumber) , PSL (Paralel Strand Lumber), LSL (Laminated Strand Lumber), LVL (Laminated Veneer

Lumber) gibi eleman çözümlmeleri ile her şarta uygun yapı elemanı üretimi yapılabilmektedir.

- Gelişmiş ülkelerde Türkiye'deki kadar betonlaşma yoktur.
- Yangına karşı davranış bakımından da ağaç malzeme, beton ve çeliğe göre avantajlıdır. Dolayısıyla yapıda kullanımı daha rasyoneldir. Alçıpan panellerle örtülmüş ahşap bir panelin yanmaya karşı dayanımı 123 dakika olarak ölçülmüştür (Konkur, 2000). Ahşap panellerde bağlayıcı olarak alçı kullanımının yanmayı en az 1 saat geciktirdiği bildirilmiştir (TBC, 1994).
- Büyük ölçekli deprem yüklerine karşı (Richter ölçeği ile 8) yeterli direnç göstermektedir (Aktif ve Nascor, 2001).
- Malzeme teknolojisindeki gelişmeler ile hazırlanan tutkallı kirişler (Glulam), çok geniş açıklıkların geçilmesine imkan tanımaktadır (TBC, 1994 and Desch, E.H., Dinwoo, TÜİK, J.M. 1996).
- Ahşap, gözenekli yapısı nedeniyle doğal bir yalıtım malzemesidir. Dolayısıyla yapılardaki ses ve ısı izolasyonunda diğer malzemelere göre avantajlıdır. DIN 1042'ye göre, ahşap, yalıtkan yapı malzemesi olarak sınıflandırılmaktadır (Vural, 2000). Tek bir malzeme ile hem ses hem de ısı izolasyonunun sağlanmış olması ahşap sistemlerin önemli avantajlarından olup uzun vadede ülke ekonomisi açısından kazanımları da büyük olacaktır.
- Ahşap yapılar her türlü rüzgar yükü, iklim şartları ve mimari tasarıma uygun olarak tasarlanabilmektedir. Özellikle Türk mimarisine uygunluğu yönünden çok kullanışlıdır.
- Yapıda ahşap tek başına kullanılabilirdiği gibi, beton, taş, çelik vb. yapı malzemeleri ile de uyumlu bir şekilde kullanılabilir.
- Bir tonluk yapı malzemesi üretiminde harcanan enerjiler kıyaslandığında; ahşap / çelik oranı 435 / 3780 KW saattir (Çolak, 1995). Bir başka ifade ile ahşaba göre çelik bükmelemin kullanıldığı binalarda yaklaşık 9 kat, betonarme binalarda ise 3 kat fazla enerji harcanmaktadır. Örneğin, Amerika'da endüstriyel hammaddelerin %47'sini ahşap malzemeler oluştururken, harcanan enerji kullanımı içerisindeki oranı sadece % 4 kadardır. Çelikte ise hammadde oranı %23 iken enerji harcama oranı % 48'dir (APA, 2001).
- Aynı kalitedeki bir betonarme sisteme göre ahşap daha ucuzdur. İş gücüne bağlı giderler, zaman maliyetinin düşüklüğü nedeniyle çok daha azdır.
- Beton kullanılan binalarda CO₂ ve CO oranı artmaktadır. Ahşap yapılar bu açıdan daha sağlıklıdır.

- Ahşabın içinde bulunduğu ortam ile sürekli bir denge rutubeti oluşturma özelliği, yapının insan sağlığı bakımından daha uygun olmasını da sağlamakta, romatizma gibi hastalıklar için koruyucu bir ortam oluşturmaktadır.

- Ahşap çevre ile ilişkili, geri dönüşümlü ve doğaya zarar vermeyen bir malzemedir.

- Kolay işlenebilmesi ve hafif olması sayesinde üretimde % 40 daha az eleman çalıştırarak işçi maliyetleri bakımından avantaj sağlar. (Mcrae, 2001).

- Ahşap konutların yaygın olarak kullanıldığı ülkelerde, orman varlığı azalmamakta, aksine artmaktadır. Örneğin, Amerika’da her yıl iki milyon ağaç dikilmekte, bir milyon ağaç ise doğal olarak yetişmektedir. Bu artışta, tükettiği orman varlığına oranla yaklaşık %27 ve daha fazla oranda ağaçlandırma yapan sorumluluk sahibi ağaç ürünleri sanayiinin payı vardır (APA, 2001).

Ekonomik ve toplumsal boyutlarıyla önemli bir sorun olan konut sektörü içerisinde, alternatif konut tipi olarak önem arz eden ahşap yapılara yönelik sorunların çözümünde, yapının üretimi ile ilgili süreçler bir bütün içerisinde ele alınmalı, altyapı ve arsa temininden, finansmana, üretim teknolojilerinden, üretim sonrası kullanım şekillerine kadar tüm süreçler programlı ve kontrollü bir biçimde yürütülmelidir.

Sonuç olarak, ahşap yapılara yönelik olarak gerçekleştirilecek düzenleme ve sağlanacak teşvikler, sağladığı mimari esneklikler, kısa sürede üretim kolaylığı, düşük enerji sarfıyatı gibi faydalar sağlaması yanında, özellikle ülkemizin geniş bir bölümünün taşıdığı deprem riskine karşı alınması gereken tedbirleri destekleyen ve yaşanabilecek felaketler karşısında kısa sürede sağlıklı çözümlerin üretilmesine yardımcı olacak önemli bir açılım oluşturabilecektir.

KAYNAKLAR

- TÜİK**, 2000: Bina Sayımı, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara
- DTM**, 2006: GTİP Numaralarına Göre Ahşap Yapı Dış Ticaret Verileri, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara
- ÖRS, Y. TOGAY, A.**, Türkiye Ahşap Yapı Endüstrisinde Kurulu Kapasite ve Planlanan Yatırımlar, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl : 10, Sayı : 10, 2002, Ankara
- ÖRS, Y. TOGAY, A.**, Ahşap Yapı Endüstrisinin Tanımı, Sınıflandırılması, Türkiye’de Uygulanan Üretim Teknikleri, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Politeknik Dergisi, Sayı : 3, 2003, Ankara
- ÖRS, Y. TOGAY, A.**, Türkiye’de Ahşap Yapı Endüstrisinin Sorunları ve Çözüm Önerileri, Mobilya Dekorasyon Dergisi, Sayı : 56, Eylül-Ekim 2003, İstanbul
- ÖRS, Y. TOGAY, A.**, Ahşap Yapı Dış Ticareti ve Gümrük Birliğinin Sektöre Etkileri, Mobilya Dekorasyon Dergisi, Sayı : 59, Mart-Nisan 2004, İstanbul
- ÖRS, Y. TOGAY, A.**, Türkiye Ahşap Yapı Endüstrisinde Üretim Fiyat İstihdam, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Politeknik Dergisi, Sayı : 7, Mart, 2004, Ankara.
- T.C. Resmi Gazete**, Verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı, Sayı : 24624, 28.12.2001, T.C. Resmi Gazete, ANKARA
- Vural, A.**, 2000, Yapılarda Tabakalı Ahşap Kullanımının Türkiye Koşulları Açısından Değerlendirilmesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniv., İstanbul
- Üretmen, N.**, 2001, Montaja Hazır Ürün Yaklaşımları, Tepe Grup, Amerikan Ahşap Yapı Ürünleri Sempozyumu, İstanbul
- Vural, A.**, 2000, Yapılarda Tabakalı Ahşap Kullanımının Türkiye Koşulları Açısından Değerlendirilmesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniv., İstanbul
- APA**, 2001, Engineered Wood Construction Guide, The Engineered Wood Association, Washington.
- Nascor**, 2001, Tanımlayıcı Rehber, İleri Yapı Teknolojisi, Ankara.
- APA**, Amerika kontrplak Birliği Föyleri, Amerikan Plywood Association , ABD
- Kar-Taş**, Log House Tanıtım Kataloğu, Çorum
- Aktif Doğa**, Aktif Doğa Evleri Tanıtım Kataloğu, İstanbul
- Hamle**, Prefabrik Yapı Föyleri, Silivri.
- KONKUR**, 2000 Firma Föyü, Ankara.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI

**DOKUZUNCU KALKINMA PLANI
(2007-2013)**

**MOBİLYA
ALT KOMİSYONU RAPORU**

MAYIS – 2007

ANKARA

MOBİLYA ALT KOMİSYONU

Başkan : Davut Doğan, TOBB

Başkan Yrd.: Dr. Hamza Çınar, Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi

Koordinatör: Cengizhan Aykan, Devlet Planlama Teşkilatı

Nur Nilay Yılmaz, Devlet Planlama Teşkilatı

Raportörler : Dr. Hamza Çınar, Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi

Fulya Tunca, Ankara Sanayi Odası

Üyeler : Mehmet Doğanlar, Orsan Orman Ürünleri Mobilya ve Dekorasyon Sanayii A.Ş.

Ahmet Yıldırım, Gaye Mobilya Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

Zeynep Kürklü, Domsan Doğrama Mobilya Sanayi A.Ş.

Bülent Altun, Kelebek Mobilya

Abdullah Yaşar, Doğtaş Mobilya

Mehmet Yayla, Kayseri Sanayi Odası

Barış Yeniçeri, İhracatı Geliştirme ve Etüd Merkezi (İGEME)

Ergin Ekebaş, Türkiye İstatistik Kurumu

Nejla Kırkın, Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü

Şenel Bağbaşı, Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve

Uygulama Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

B. MOBİLYA SANAYİİ.....	123
1. GİRİŞ	123
1.1. Tanım ve Sınıflandırma.....	123
1.2. GTİP'e (Gümrük Tarifesi İstatistik Pozisyonları) Göre Mobilyalar.....	123
2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR	125
2.1. Mevcut Durum	125
2.1.1. Kuruluş Sayısı, İstihdam ve Ülke Geneline Dağılımı	125
2.1.2. Kapasite Kullanımı.....	128
2.1.3. Üretim, Yöntem ve Teknoloji	132
2.1.3.1. Birim Üretim Girdileri	132
2.1.4. Dış Ticaret.....	133
2.1.4.1. Mobilya İhracatı	133
2.1.4.2. Mobilya İthalatı	135
2.2. Sektörün Dünyada ve Avrupa Ülkelerindeki Durumu ve Türkiye'nin Konumu	138
2.2.1. Dünya ve Avrupa Mobilya İthalatı.....	141
2.2.2. Dünya ve Avrupa Mobilya İhracatı.....	142
2.3. GZFT Analizi	147
2.3.1. Sektör İçi Analiz.....	149
2.3.2. Çevre Analizi.....	149
3. DOKUZUNCU PLAN DÖNEMİNDE (2007-2013) SEKTÖRDE BEKLENEN GELİŞMELER	150
3.1. Yurtiçi Talep Projeksiyonu	150
3.2. İhracat Projeksiyonu.....	150
3.3. Üretim Projeksiyonu	151
3.4. İthalat Projeksiyonu.....	151
4. MOBİLYA SANAYİİNİN REKABET GÜCÜNÜ ETKİLEYEN SORUNLAR ve BUNLARA İLİŞKİN ÖNERİLER	152
4.1. Tasarım ve AR-GE.....	152
4.2. Markalaşma	152
4.3. Sermaye Yetersizliği	153
4.4. Devlet İhaleleri.....	153
4.5. Uzman Çalıştırma.....	153
4.6. Deneyim Eksikliği.....	153
4.7. Fiziki Yetersizlik.....	154
4.8. Kayıt Dışılık	154
4.9. İhracatın Artırılması	154
4.10. Vergiler ve Teşvikler.....	155
4.11. SSK Primleri	155
4.12. Uluslararası Finansman İmkanları	155
4.13. Enerji Fiyatları.....	156
4.14. Pazarlama	156
4.15. İletişim.....	156
4.16. Fason İmalat	156
4.17. Üretim Teknolojileri.....	157
4.18. Bürokrasi ve Mevzuat	157
4.19. Uluslararası Standartlar ve Kalite	157

4.20. Müşteri Memnuniyeti.....	158
4.21. Örgütlenme.....	158
4.22. Eğitim.....	159
4.23. Sektörel Dış Ticaret Şirketleri.....	159
4.24. Nakliye ve Ambalaj.....	160
5. SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME.....	161

TABLolar

Tablo 1: Mobilya Sektörünün İllere Göre Dağılımı.....	126
Tablo 2: Mobilya Üretim Sektöründe Önemli Kuruluşlar.....	127
Tablo 3: İşletmelerin Kurulu Kapasiteleri.....	129
Tablo 4: İşletme Büyüklüğüne Göre Kapasite Kullanım Oranları.....	130
Tablo 5: Mobilya Üretiminde Ortalama Kapasite Kullanım Oranları.....	131
Tablo 6: Mobilya Sektöründe Üretim Girdi Oranları.....	132
Tablo 7: BÖİ'lerin Ortalama Üretim Girdi Oranları.....	133
Tablo 8: Mobilya İhracat Değerleri.....	133
Tablo 9: Mobilya İhracatı Yapan Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	134
Tablo 10: Ülkelere Göre Mobilya İhracatı.....	135
Tablo 11: Ürün Gruplarına Göre Konut ve Ofis Mobilyası İthalatı.....	136
Tablo 12: Ülkelere Göre Konut Mobilyası İthalatı.....	136
Tablo 13: Ülkelere Göre Ofis Mobilyası İthalatı.....	137
Tablo 14: Mobilya Sanayii Dış Ticaret Dengesi.....	137
Tablo 15: AB Ülkelerinde Mobilya Üretimine İlişkin Bilgiler.....	139
Tablo 16: 25 AB Ülkesinde Mobilya Pazar Dağılımı ve Mobilya Tüketimi.....	140
Tablo 17: Mobilya İthalatında Önde Gelen Ülkeler ve İthalat Değerleri.....	141
Tablo 18: AB-25 Ülkelerine Mobilya Satan İlk 10 Ülke.....	144
Tablo 19: AB'ye En Fazla Mobilya Satan Gelişmekte Olan Ülkeler.....	146
Tablo 20: GZFT Analizi.....	148
Tablo 21: Yurtiçi Mobilya Talep Projeksiyonu.....	150
Tablo 22: Mobilya İhracat Projeksiyonu.....	151
Tablo 23: Mobilya Üretim Projeksiyonu.....	151
Tablo 24: Mobilya İthalat Projeksiyonu.....	151

ŞEKİLLER

Şekil 1: İşletmelerin Tam Kapasite Çalışmama Nedenleri.....	131
Şekil 2: 2004 Yılı Mobilya Üretimi Hacmine Göre İlk 20 Ülke.....	138
Şekil 3: AB Mobilya Üretim Değişimleri.....	139
Şekil 4: Avrupa Mobilya İthalatı.....	142
Şekil 5: 2004 Yılı Dünya Mobilya İhracatında İlk 20 Ülke.....	143
Şekil 6: AB Mobilya İhracatı.....	143
Şekil 7: Ürün Gruplarına Göre Gelişmekte Olan Ülkelerden 25 AB Ülkesine Satışlar.....	145

B. MOBİLYA SANAYİİ

1. GİRİŞ

1.1. Tanım ve Sınıflandırma

Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırması (SITC) No: 821 (Mobilya, Aksam ve Parçaları)

Armonize Sistem No: 9401 (Mobilya, Aksam ve Parçaları), 9403 (Diğer Mobilyalar, Aksam ve Parçaları)

Mobilyalar görevleri, kullanım alanları, yapıları, amacı, tarzları, malzemesi ve üst yüzey işlemlerine göre:

- İç mekan veya dış mekan mobilyaları,
- Bireysel (kişisel mobilyalar) veya toplu kullanıma yönelik mobilyalar (kentsel mobilyalar, endüstriyel mobilyalar),
- Modüler mobilya,
- İngiliz, İtalyan, İskandinav mobilyası,
- Fonksiyonel mobilya,
- Klasik veya modern mobilya,
- Demonte veya monteli mobilya,
- Sabit veya hareketli mobilya,
- Mutfak, salon, yatak odası mobilyaları, ofis mobilyaları,
- Ahşap, panel, hasır vb. mobilya

olmak üzere sınıflandırılabilirler (Çınar, 2006).

1.2. GTİP'e (Gümrük Tarifesi İstatistik Pozisyonları) Göre Mobilyalar

Ev Mobilyaları

Kaplanmış olanlar

940161 Ahşap iskeletli, döşenmiş oturmaya mahsus mobilyalar

940171 Metal iskeletli döşenmiş oturmaya mahsus mobilyalar

Kaplanmamış olanlar

940140 Yatak haline gelebilen oturmaya mahsus mobilyalar (kamp ve bahçede kullanılanlar hariç)

940169 Ahşap iskeletli, döşenmemiş oturmaya mahsus mobilyalar

940179 Metal iskeletli döşenmemiş oturmaya mahsus mobilyalar

940180 Diğer oturmaya mahsus mobilyalar

Rotten/Hasır Mobilyalar

940150 Kamış, sorgun ağacı bambu vb. den oturmaya mahsus mobilyalar

940380 Diğer maddelerden mobilyalar (rotan kamışı, sepetçi söğüdü, bambu benzeri maddeler dahil)

Mutfak Mobilyası

940340 Mutfaklarda kullanılan türde ahşap mobilyalar

94034010 Ahşap hazır mutfak üniteleri

94034090 Mutfaklarda kullanılan türden diğer ahşap mobilyalar

Yemek ve Oturma Odası Mobilyaları

94036010 Yemek odaları ve oturma odaları için ahşap mobilyalar

Yatak Odası Mobilyaları

940350 Yatak odalarında kullanılan türde ahşap mobilyalar

94032091 Metalden diğer amaçlı karyolalar

Diğer Mobilyalar

94032099 Diğer amaçlı yemek dolapları

94036090 Diğer ahşap mobilyalar

94037090 Diğer amaçlı plastik maddelerden mobilyalar

Aksam ve Parçalar

94019030 Diğer oturmaya mahsus ahşap mobilyaların aksam, parçaları

94019080 Diğer mobilyaların aksam, parçaları

94039030 Ahşaptan diğer mobilyaların aksam, parçaları

94039010 Metalden diğer mobilyaların aksam, parçaları

94039090 Diğer maddelerden diğer mobilyaların aksam, parçaları

Ofis Mobilyaları

940130 Yüksekliği ayarlanabilen döner koltuk-sandalyeler

94013010 Arkalıklı, içi dolu, tekerlekli/kayabilir, koltuk ve sandalyeler

94013090 Diğer çeşit koltuk ve sandalyeler

940310 Yazıhanelerde kullanılan türde metal mobilyalar

94031010 Metalden resim masaları (90.17 pozisyonundakiler hariç)

94031051 Metalden yazı masaları; yükseklik < 80 cm.

94031059 Metalden diğer büro mobilyaları; yükseklik < 80 cm.

- 94031091 Metalden kapılı, kanatlı/sürgülü dolaplar >80 cm.
- 94031093 Metalden çekmeceli dolaplar, dosya/fiş dolapları > 80 cm.
- 94031099 Metalden diğer büro mobilyaları; yükseklik> 80 cm.
- 940330 Yazıhanelerde kullanılan türde ağaç mobilyalar
- 94033011 Büro için ahşap yazı masaları (yükseklik < 80 cm)
- 94033019 Büro için ahşap diğer büro mobilyaları (yükseklik < 80 cm)
- 94033091 Büro için ahşap kapılı, kanatlı/sürgülü, çekmece, dolap, dosya, fiş dolap, yükseklik>80cm.
- 94033099 Bürolar için diğer ahşap mobilyalar; yükseklik> 80 cm.

2. MEVCUT DURUM VE SORUNLAR

2. 1. Mevcut Durum

Düşük teknoloji ve sermaye ile emek yoğun faaliyet gösterdiği düşünülen mobilya sanayii, hızlı bir dönüşüm geçirerek geçmiş yıllara oranla çok daha bilgi ve sermaye yoğun bir sektör olma yolunda ilerlemektedir. Türkiye mobilya sanayiinde çoğunluğu geleneksel yöntemlerle çalışan atölye tipi, küçük ölçekli işletmeler ağırlıktadır. Ancak, 1990'lı yıllardan itibaren orta ve büyük ölçekli işletmelerin katılımlarıyla ülke imalat sanayii içinde %3'lük üretim katkısıyla önemli bilgi ve sermaye ağırlıklı imalat kolu olmuştur.

2.1.1. Kuruluş Sayısı, İstihdam ve Ülke Geneline Dağılımı

ISIC-REV.3 No:3611-3614 numaralı alanlarda tanımlanan mobilya grubu ürünlerde işyeri ve istihdam düzeyi itibari ile İstanbul önde gelmektedir. İstanbul'u sırasıyla Ankara, Bursa (İnegöl), Kayseri, İzmir ve Adana izlemektedir. Firmaların istihdam ettikleri eleman sayısına göre Türkiye genelindeki başlıca mobilya firmalarının illere göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Mobilya Sektörünün İllere Göre Dağılımı

İller	İşyeri Sayısı	Dağılımı (%)	İstihdam Düzeyi	Dağılımı (%)
İstanbul	6.458	22,0	23.633	25,5
Ankara	5.361	18,3	14.622	15,8
Bursa	2.130	7,3	8.996	9,7
Kayseri	740	2,5	8.492	9,2
İzmir	2.379	8,1	6.328	6,8
Adana	900	3,1	2.369	2,6
Antalya	823	2,8	1.905	2,1
Samsun	640	2,2	1.757	1,9
Konya	757	2,6	1.746	1,9
Çanakkale	91	0,3	1.856	2,0
Diğerleri	9.067	30,8	20.863	22,5
Toplam	29.346	100,0	92.567	100,0

Kaynak: TÜİK, 2004

TÜİK 2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı sonuçlarına göre sektörde faaliyet gösteren resmi kayıtlı işletme sayısı 29.346 olup istihdam edilen kişi sayısı ise 92.567'dir. Sektörde sigortasız çalışan eleman sayısı hesaba katıldığında gerçek istihdamın bunun çok üzerinde olduğu söylenebilir. Ürünlerin perakende satışının da yapıldığı işletme sayısı 32.382 olup bu alanda istihdam edilen kişi sayısı 67.319'dur. İmalat ve perakende satışta çalışanların sayısı birlikte değerlendirdiğinde doğrudan istihdam edilen eleman 159.886'dır. Ancak 2006 yılı MOSDER verilerine göre sadece 14 firmanın istihdam sayısı 16.214'tür. Buna göre, Türkiye genelinde mevcut istihdamın çok daha yukarılarda olması beklenir. Mobilya üretim sektöründe önemli kuruluşların istihdam sayıları, yerleşim yerleri ve kuruluş yılları Tablo 2'de verilmiştir.

Büyük ölçekli firmalarda 1990'lı yıllardan itibaren artış olmuştur. Büyük, orta ve küçük ölçekli 608 işletmenin %99,84'ü 1-49 işçi çalıştıran küçük; %0,085'i 50-99 işçi çalıştıran orta; %0,074'ü ise 100 ve üzerinde işçi çalıştıran büyük ölçekli işletmelerdir. Küçük işletmelerde kurumsallaşma sağlanamamıştır. 536 küçük işletmenin %81,4'ü şahıs; %18,7'si adi ortaklık, kolektif, limitet ve anonim şirket şeklinde yapılanmıştır. Orta ölçekli işletmelerin %2,5'i adi ortaklık; %2,5'i kolektif; %41'i limitet, %53,8'i ise anonim şirket şeklindedir. Büyük işletmelerin %82'si anonim şirket, %18'i ise limitet şirketler şeklinde yapılanmıştır. Bu işletmelerin büyük çoğunluğu aile şirkettir (Demirci, 2004).

Tablo 2: Mobilya Üretim Sektöründe Önemli Kuruluşlar

Sıra No	Kuruluş Adı	Yer	Yabancı Sermaye Payı(%)	İşçi Sayısı	Kuruluş Tarihi
	Özel Sektör Kuruluşları*				
1	İstikbal	Kayseri	-	4000	1992
2	Bellona	Kayseri	-	4000	1995
3	Yataş	Kayseri	50	1350	1987
4	Tepe Mobilya	Ankara	-	1224	1993
5	Kilim	Kayseri	-	1200	1977
6	İpek Mobilya	Kayseri	-	753	1991
7	Doğtaş Mobilya	Çanakkale	-	600	1987
8	Kelebek	Düzce	-	550	1935
9	Alfemo	İzmir		550	1989
10	İdaş	İstanbul	-	500	1960
11	Konfor	İzmir	-	475	2003
12	Çilek	Bursa	-	474	1995
13	Koleksiyon	Tekirdağ	-	318	1971
14	Seray	Ankara	-	300	1950
Toplam				16.294	
Kaynak: Sektör Temsilcileri ve MOSDER, 2006					
Not:* 300 ve üzeri işçi çalıştıran kuruluşlar dikkate alınmıştır.					

İstanbul'da, en önemli iki merkez İkitelli Organize Sanayi Bölgesindeki 778 mağaza ile Masko ve 350 mağazası ile küçük sanayi sitesi Modoko'dur. İstanbul mobilya sektörü işletme başına ortalama 3,7 kişilik istihdam düzeyi ile Türkiye ortalamasının (3,2 kişi) üzerinde bir istihdam yapısına sahiptir. Ankara, mobilya üretiminde önemli bir merkez olup istihdam düzeyi ve işletme sayısı itibari ile İstanbul'un ardından gelmektedir (TÜİK, 2004). Ankara'da mobilya sektörü Siteler semtiyle özdeşleşmiştir. Siteler 1960'lı yıllarda Marangozlar Odasının önderliğinde kurulmuş olup, bugün 5.000 dönüm arazi üzerinde faaliyet gösteren büyük bir organize sanayi bölgesidir. Bölge küçük ve orta ölçekli mobilya üretimi yapan birçok işletmeyi barındırmaktadır. Sitelerdeki kayıtlı firma sayısının 10.000'i aştığı sanılmaktadır. Ancak bu işletmeler emek yoğun işletmeler olup, büyük ölçekli üretim yapan firma sayısı azdır (Akin, 2003, Yeniçeri 2005).

Bursa-İnegöl bölgesi gelişme dinamiği yüksek bir bölgedir. Hammadde kaynaklarına yakın olmasının avantajını iyi değerlendiren İnegöl mobilyasıyla da anılmakta olup, Bursa-İnegöl mobilya sektörü istihdam düzeyi itibari ile Ankara'dan sonra ikinci, ihracat bakımından Kayseri ve İstanbul'un ardından üçüncü sıradadır.

Kayseri’de mobilya sektörünün yükselişi kanepeler, koltuk ve yataklarla başlamıştır. Teknolojik gelişmeler ve yeni yatırımlarla bugün mobilyanın her dalında üretim yapan firmaları ile Kayseri, Türkiye’nin önemli bir mobilya merkezi haline gelmiştir. Kayseri Marangozlar Mobilyacılar ve Döşemeciler Odası verilerine göre sektörde faaliyet gösteren firma sayısı 3.500’dir. Firma başına düşen 11,5 kişilik istihdam düzeyi ile, bölgede Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir oranla eleman istihdam edilmektedir (TÜİK, 2004). Firma başına düşen eleman sayısından da anlaşılacağı gibi Kayseri büyük ölçekli fabrikasyon üretim yapan firmaların yoğunlaştığı bir bölge olmanın yanında, Türkiye’nin ev ve ofis mobilyası ihracatının %33’ünü tek başına gerçekleştiren önemli bir üretim ve ihracat merkezi konumundadır. İzmir bölgesi, istihdam düzeyi bakımından 5. sırada gelmektedir. Karabağlar ve Kısıkköy sektörün yoğunlaştığı mekanlardır. Firma başına düşen çalışan sayısı 2,66 kişiyle Türkiye ortalamasının altında istihdam düzeyine sahip olan bölgede daha çok küçük firmalar bulunmaktadır (TÜİK 2004).

2.1.2. Kapasite Kullanımı

İşletmelerde, oturma grubu (sandalye, koltuk, çek yat) ve tablalı mobilya (mutfak, banyo, ofis, yatak odası, yemek odası, genç odası) üretimleri gerçekleştirilmektedir. 2002 yılı için toplam kurulu üretim kapasitesi Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: İşletmelerin Kurulu Kapasiteleri

Üretim Konusu	İşletme		Kurulu Kapasite
	Ölçek	Sayısı	
<i>Sandalye (Adet)</i>	Küçük	44	210 180
	Orta	7	139 400
	Büyük	9	503 600
	Toplam	60	853 180
<i>Koltuk (Takım)</i>	Küçük	77	84 990
	Orta	18	65 465
	Büyük	19	308 350
	Toplam	114	458 805
<i>Çekyat (Adet)</i>	Küçük	12	53 450
	Orta	11	164 390
	Büyük	14	1 213 500
	Toplam	37	1 431 340
Mutfak (Adet)	Küçük	127	25 615
	Orta	10	44 120
	Büyük	3	46 000
	Toplam	140	115 735
Banyo (Adet)	Küçük	83	9 613
	Orta	9	23 670
	Büyük	2	10 000
	Toplam	94	43 283
Ofis (Adet)	Küçük	54	52 286
	Orta	8	195 560
	Büyük	3	202 550
	Toplam	65	450 396
Yatak Odası (Takım)	Küçük	187	70 263
	Orta	14	17 000
	Büyük	11	120 108
	Toplam	212	207 371
Yemek Odası (Takım)	Küçük	154	53 306
	Orta	12	16 370
	Büyük	11	85 505
	Toplam	177	155 181
Genç Odası (Takım)	Küçük	24	10 692
	Orta	1	100
	Büyük	8	163 180
Toplam		33	173 972

Kaynak: Demirci 2004

Mobilya sanayii, 1999 yılında yaşanan deprem ve ekonomik krizlerden olumsuz etkilenmiştir. Küçük işletmelerin tamamında, orta ölçekli işletmelerin ise bir kısmında kapasite kullanımı 1997'den 1999'a kadar artarken 1999'dan sonra azalmıştır. Bu durum büyük işletmelerde yaşanmamıştır. Bunun sonucu olarak çok sayıda işletme kapanmış, bir

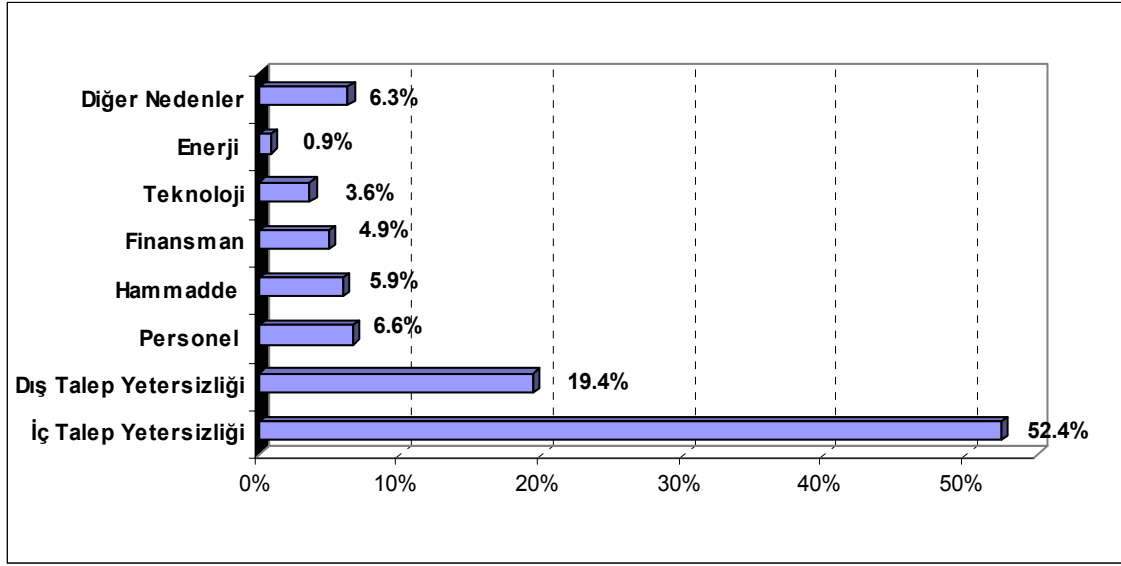
çoğu düşük kapasitelerle çalışmak zorunda kalmıştır. Büyük işletmeler daralan iç talep karşısında ihracata yönelerek krizden daha az etkilenmişlerdir. İşletme büyüklüğüne göre kapasite kullanım oranları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: İşletme Büyüklüğüne Göre Kapasite Kullanım Oranları

KKO (%)	İşletme Sayısı			Toplam
	Küçük İşletme	Orta İşletme	Büyük İşletme	
10	6	1	-	7
15	5	-	-	5
20	40	1	-	41
25	30	-	-	30
30	120	2	-	122
35	35	-	-	35
40	130	4	-	134
45	11	-	-	11
48	20	-	-	20
50	56	14	1	71
55	22	-	1	23
60	19	4	-	23
65	11	1	1	13
70	6	5	1	12
72	18	-	2	20
75	5	-	7	12
80	1	2	9	12
90	2	2	6	10
95	-	-	3	3
100	1	2	2	5
-	536	39	33	608
-	% 40	% 55	% 80	--

Kaynak: Demirci 2004

Kapasite kullanım oranları işletmelere göre değişmekte olup, küçük ölçeklilerde %40, orta ölçeklilerde %55, büyük ölçeklilerde ise %80’dir. İşletmeler iç piyasadaki daralma sonucunda düşük kapasitelerle çalışmaktadırlar. Tam kapasite ile çalışamama nedenleri Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: İşletmelerin Tam Kapasite Çalışmama Nedenleri (%)

Tam kapasite ile çalışmama nedenlerinin başında talep yetersizliği gelmektedir (%52,4). Bu durumdan en çok iç pazara çalışan emek yoğun işletme olarak nitelendirilen küçük işletmeler etkilenmiştir. %19'luk dış talep yetersizliği ise büyük ölçekli firmaları etkilemiştir (Aksaray, 2006). Kapasite kullanım oranları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5: Mobilya Üretiminde Ortalama Kapasite Kullanım Oranları (%).

Yıllar	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Üretim Değeri Ağırlıklı	76,6	73,5	78,8	77,6	86,9	88,9
Kaynak:TÜİK 2006						

Büyük ölçekli firmalar %80'e yakın kapasite ile çalışmaktadır. Sektörün tam kapasite ile çalışmama nedenlerinin %54'ü iç talep; %19,4'ü dış talep yetersizliklerinden kaynaklanmaktadır (Yeniçeri 2005). Çalışanlarla ilgili sorunlar %6,6; hammadde yetersizliği %5,9; finansman %4,9 ve diğer nedenler %6,3 oranında etkilidir. Sektör, halen ağırlıklı olarak iç piyasaya yönelik bir yapıdadır. Bu nedenle iç talep daralması kapasite kullanımını olumsuz etkilemektedir. Dış talep yetersizliği ise ülkenin ihracat rakamlarını etkilemektedir. Kapasite kullanımının yükseltilebilmesi için iç pazardaki canlanmanın yanı sıra, dış pazarlara kimlikli mobilya (markalaşma) açılımının artırılması ve ihracatın sürdürülebilirliği önem arz etmektedir.

2.1.3. Üretim, Yöntem ve Teknoloji

Üretim miktarı ölçümlerinde net resmi bir rakam olmamakla birlikte üretici firma sayısı, üretim miktarları, satış fiyatları, ihracat rakamları ile birlikte değerlendirildiğinde ve inşaat sektörünün büyüklüğüyle sektördeki kayıt dışılık dikkate alındığında Türkiye mobilya sektörü üretiminin 6 milyar doları aştığı düşünülmektedir. Türkiye imalat sanayiinde 2005 yılı rakamlarıyla %8’lik büyüme ile en hızlı büyümeyi gerçekleştiren sektörlerden birisi olmuştur. Ancak, sektör genel konumuyla iç piyasaya dönüktür. Büyük işletmelerin sektöre girmesiyle hem iç pazara hem de dış pazara yönelen mobilya sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin bir kısmında sipariş üretimi yapılırken büyük bir çoğunluğunda, oturma grubu (sandalye, çek yat, koltuk) ve tablalı mobilya (mutfak, banyo, ofis, yatak odası, yemek odası, genç odası) üretimleri gerçekleştirilmektedir. Çoğunluğu geleneksel yöntem ve tezgahlarla çalışan küçük işletmelerin ağırlıkta olduğu sektörde büyük ölçekli firmalar otomasyonlu üretim gerçekleştirmektedir.

2.1.3.1. Birim Üretim Girdileri

Mobilya tiplerine göre değişmekle birlikte birim üretim girdileri; işletme büyüklüğüne göre Tablo 6’da, üretim girdi oranları ve bazı büyük ölçekli firmaların ortalama girdi oranları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 6: Mobilya Sektöründe Üretim Girdi Oranları

Girdiler	Küçük ölçekli işletmeler	Orta ölçekli işletmeler	Büyük ölçekli işletmeler
Hammadde	% 50	% 40	%25
İşçilik	% 40	% 35	% 35
Genel üretim ve yönetim	% 10	% 25	% 40

Kaynak: DPT 2006

İşletmeler günümüzde pazarlamaya daha fazla kaynak ayırırken, diğer girdilerde fazla bir değişiklik yoktur. Üretim girdi oranlarının mobilya sanayii ortalamasını yansıttığı ancak üretim maliyetinin girdilere göre dağılımının, işletme ölçeklerinin yanı sıra uygulanan üretim teknikleri, işletme rekabet gücü, şirket politikaları doğrultusunda işletmeden işletmeye farklılık göstereceği dikkate alınmalıdır. Aynı ölçekteki işletmelerin genel yönetim ve işçilik giderlerinin ağırlığı, teknoloji yoğun veya emek yoğun olmalarına göre de değişmektedir.

Tablo 7: BÖİ'lerin Ortalama Üretim Girdi Oranları

Sınai Maliyet	2005 Yılı Pay (%)
- Hammadde-Malzemeler	55
- Enerji	2
- Direkt İşçilik	8
- Endirekt İşçilik	8
- Amortisman	2
Ticari Maliyet	
- Genel İdare Giderleri	5
- Satış ve Pazarlama Giderleri	15
- Finansman Giderleri	5
TOPLAM MALİYET	100,0
Kaynak: Sektör Temsilcileri, 2006: DOĞTAŞ, GAYE, KELEBEK BİÖ: Büyük Ölçekli İşletme	

2.1.4. Dış Ticaret**2.1.4.1. Mobilya İhracatı**

2005 yılı itibariyle mevcut üretim kapasitesinin yaklaşık % 10'luk bölümü ihraç edilmektedir. Bazı firmalar doğrudan, bazıları ise yurtdışı müteahhitlik firmaları aracılığıyla ihracat yapmaktadır. Mobilya türlerine göre ihracat değerleri Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Mobilya İhracat Değerleri (Bin ABD \$)

No	Ürün	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam-Parçaları	69.466	91.659	114.373	152.155	226.830	287.728	308.741
9403	Diğer Mobilyalar vb. Aksam, Parçaları	58.197	72.264	66.309	108.795	178.014	259.514	336.299
	Toplam	127.663	163.923	180.683	260.950	404.844	547.242	645.040
Kaynak: DTM 2006								

Mobilya ihracatı, 2005 yılında bir önceki yıla göre %25, 1999 yılına göre ise %500 artış göstermiştir. Ürün bazında ihracat artışı en fazla sırasıyla; ahşap mobilyalar, metal ofis mobilyaları ve ahşap mutfak mobilyaları şeklindedir. Bunlara rağmen ihracat değeri, var olan potansiyelin altındadır. Mobilya sektörü, mevcut üretim potansiyeli, kapasitesi, işyeri sayısı ve yarattığı istihdam bakımından önemli olmasına rağmen ihracat rakamları, Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında çok düşüktür.

Sektörde ev ve ofis mobilyası grubunda ihracat yapan firma sayısı 4.738 olup 1 milyon dolar ve üzeri ihracat yapan firma sayısı 74'tür (DTM 2006). Mobilya ihracatı yapan firmaların illere göre dağılımı Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Mobilya İhracatı Yapan Firmaların İllere Göre Dağılımı (Bin ABD \$)

İller	Firma Sayısı	İhracat Değeri	Firma Başına İhracat	Toplam Pay %
Kayseri	219	149.495	683	33
İstanbul	2.331	111.479	48	24
Bursa	394	65.256	166	14
Ankara	417	36.833	88	08
İzmir	340	22.613	67	05
Kocaeli	53	13.826	261	03
Diğerleri	984	245.538	61	13
Toplam	4.778	645.040	97	100
Kaynak: DTM 2006				

Ev ve ofis mobilyası grubunda ihracat yapan Kayseri merkezli ilk üç firma toplam ihracatın %22,4'ünü gerçekleştirmektedir. Ev ve ofis mobilyası grubunda ihracat yapan firmalar sektördeki firmalar (29.346) toplamın %16'sını oluşturmaktadır.

Ev ve ofis mobilyası grubunda milyon doların üzerinde ihracat yapan firmaların illere dağılımı; İstanbul 20, Kayseri 13, Bursa 16, Ankara 6, İzmir 5 ve Kocaeli 4 firma şeklindedir. Diğer 6 firma ise Adana, Aksaray, Düzce, Çanakkale, Denizli ve Sivas illerinde bulunmaktadır.

Firma sayıları ve ihracat değerleri karşılaştırıldığında; Kayseri'de firma başına 683 bin dolarlık ihracat rakamı ile büyük ölçekli firmalar, İstanbul'da 48 bin dolarlık ortalama ihracat rakamı ile ağırlıklı olarak küçük ölçekli firmalar öncelik almaktadır. Firma başına ihracat değeri sıralamasında Kayseri, Kocaeli ve Bursa Türkiye ortalamasının üstünde, diğer iller Türkiye ortalamasının altında ihracat gerçekleştirmektedir.

170'ten fazla ülkeye mobilya ihracatı yapılmakta olup ülkelere göre ihracat miktarları ve değişim oranları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Ülkelere Göre Mobilya İhracatı (Bin ABD \$)

Ülkeler	2002	2003	2004	2005	Ülke Payı	04/05 Değişim
Almanya	35.868	58.462	65.496	110.928	%17	% 71
Fransa	14.620	18.473	24.512	37.310	%7	% 49
Hollanda	15.346	18.386	22.022	35.349	%6	% 54
Yunanistan	10.466	20.108	29.683	34.326	%6	% 13
İngiltere	8.872	14.270	16.413	24.345	%4	% 51
Diğer ülkeler	73.708	129.106	168.808	402.781	%60	% 141
Toplam	158.880	258.805	326.934	645.039	%100	% 127

Kaynak: DTM 2006

Değer bazında en fazla mobilya ihracatı Almanya'ya yapılmıştır. Arkasından Fransa, Hollanda ve Yunanistan gelmektedir. Almanya'ya 2005 yılında 70,6 milyon dolar değerinde ev mobilyası; 30,9 milyon dolar değerinde ofis mobilyası ihraç edilmiştir. Ev mobilyası grubunda Yunanistan, Irak, Hollanda, ABD; ofis mobilyası grubunda ise Hollanda, Irak, İngiltere ve Fransa diğer önemli pazarlardır.

İhracat miktarının düşük kalmasında sektörün iç piyasaya dönük yapılanması yanında modern üretim tezgahlarının yeterince kullanılmayışı da önemli bir etkidir. Finansman sorunları ve dış pazarlar konusunda bilgi eksikliği ihracatta karşılaşılan diğer önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Sektörde merdiven altı küçük işletmelerin varlığına rağmen modern ürün tasarımı öneminin anlaşılması, marka bilincinin oluşması/oluşturulması, mobilya tasarımcılarının yetiştirilmesine gereken ilginin gösterilmesi ve istihdamlarının sağlanması, sektörün gelişimi için gerekli kimlikli mobilya üretimi açısından önem arz etmektedir.

2.1.4.2. Mobilya İthalatı

1986'da, mobilya ithalatının daha fazla serbestleştirilmesi ve 1996'da AB ile Gümrük Birliği'ne girilmesiyle mobilya ithalatında artış olmuştur. 1994'te 38 milyon dolar civarında, bir sonraki yıl % 79,1'lik bir artışla 68 milyon dolar civarında ithalat gerçekleşmiştir. İthalattaki bu hızlı yükseliş daha sonraki yıllarda da devam etmiş, 2001 yılında yaşanan krizin etkisiyle 112 milyon dolara düşmüştür. 2001 sonrası gelişen/düzelen ekonomik veriler ile birlikte tekrar artış eğilimine girmekle beraber 2004/5 yılında konut mobilyası ithalatında azalış, ofis mobilyası ithalatında önemli artış olmuştur. Ürün gruplarına göre konut ve ofis mobilyası ithalatı değerleri Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Ürün Gruplarına Göre Konut ve Ofis Mobilyası İthalatı (Bin ABD \$)

Ürün Grupları	2002	2003	2004	2005	2004/05 Değişim %
Kaplanmış mobilyalar (oturma)	4.015	5.369	9.784	10.243	4,7
Kaplanmamış mobilyalar (oturma)	12.243	15.193	25.815	27.875	7,97
Hasır Mobilyalar	2.899	3.966	10.225	13.903	34,9
Mutfak Mobilyası	10.216	10.868	17.240	18.634	8,08
Yemek ve oturma odası	9.004	10.332	12.932	13.435	3,88
Yatak odası	3.841	4.226	14.076	12.872	-8,55
Diğer Mobilyalar	13.178	15.370	26.488	22.142	-16,40
Aksam ve parçalar	49.223	72.973	125.845	84.274	-33,03
Konut Mobilyaları	104.622	138.297	242.405	202.458	-16,47
Ofis Mobilyaları	7.804	9.464	11.933	139.138	1074,37
Toplam	112.426	147.761	254.338	341.596	38,24

Kaynak: DTM, 2006

Türkiye'nin mobilya ithalatı yaptığı ülkelerin başında İtalya, Almanya ve Fransa gelmektedir. 2005 yılında İtalya'dan ithal edilen mobilyada %53 oranında azalma Fransa, Çin ve Almanya'dan ithal edilen mobilyalarda ise artış olmuştur. Gelecek yıllarda Çin'in ithalatımızdaki payını artırması beklenmektedir. Türkiye'nin ülkelere göre konut mobilyası ithalatı Tablo 12'de, ofis mobilyası ithalatı ise Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 12: Ülkelere Göre Konut Mobilyası İthalatı (Bin ABD \$)

Ülkeler	2002	2003	2004	2005	Ülke Payı	2004/05 Değişim (%)
İtalya	29.417	32.920	43.839	18.742	% 9	-53
Almanya	17.845	19.487	38.738	22.420	% 11	47
Fransa	13.103	18.131	35.175	36.552	% 17	4
İngiltere	10.619	18.422	29.857	19.467	% 9	34
Çin	2.517	6.651	22.249	33.405	% 16	50
İspanya	4.795	7.082	11.969	11.006	% 5	-1
Endonezya	1.984	3.528	8.173	6.889	% 3	21
Polonya	1.420	3.943	7.434	11.664	% 6	43
Güney Kore	1.110	4.592	6.843	8.719	% 7	24
ABD	5.912	5.592	5.371	5.867	% 3	2
Diğerleri	15.900	17.950	32.756	27.727	% 13	-16
Toplam	104.621	138.297	242.405	202.457	% 100	

Kaynak: DTM, 2006

Tablo 13: Ülkelere Göre Ofis Mobilyası İthalatı (Bin ABD \$)

Ülkeler	2002	2003	2004	2005	Ülke Payı	2004/05 Değişim (%)
Çin	254	632	2.439	22.069	% 16	1.100
İtalya	2.674	2.928	2.283	39.220	% 32	1.998
Almanya	1.950	1.483	1.918	19.635	% 14	1.003
İngiltere	410	680	918	3.189	% 2	350
Fransa	659	1.001	908	8.354	% 5	850
Endonezya	86	173	535	5.671	% 4	1075
Hollanda	323	42	383	1.632	% 1	450
İspanya	597	243	381	5.495	% 4	1.955
Avusturya	18	12	319	5.356	% 4	1.940
ABD	201	789	243	5.205	% 4	2.150
Diğerleri	0	1.480	1.606	23.312	% 18	1.485
Toplam	7.804	9.464	11.933	139.138	% 100	

Kaynak: DTM, 2006

Mobilya sanayiinin dış ticaret dengesi ile ilgili sonuçlar ve karşılama oranları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: Mobilya Sanayii Dış Ticaret Dengesi (Bin ABD \$)

Yıllar	İhracat (\$)	İthalat (\$)	Ticari Denge (\$)	Hacim (\$)	Karşılama Oranı (%)
1997	78.479	158.367	-79.888	236.846	-49.5
1998	97.357	175.222	-77.865	272.579	-55.6
1999	127.663	145.648	-17.985	273.311	-87.6
2000	163.923	182.744	-18.821	346.667	-89.7
2001	180.683	111.950	68.733	292.633	161.4
2002	260.950	112.426	148.534	371.426	232,1
2003	404.844	147.761	257.083	552.605	273,9
2004	547.242	254.338	292.904	801.580	215,1
2005	645.040	341.596	303.454	986.636	188,8
Toplam	2.506.181	1.630.052	876.149	4.134.283	153,7

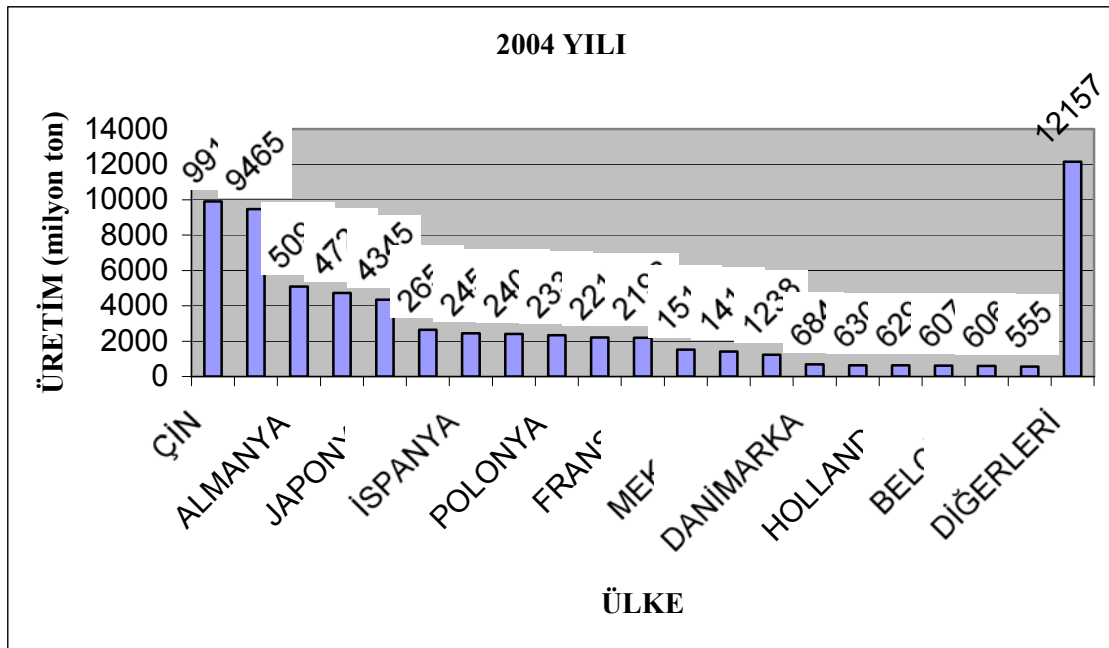
Kaynak: DTM, 2006

Mobilya ihracatı, 1997 – 2000 yılları arasında ithalatı karşılamazken 2001 yılından itibaren sürekli artış göstermiş ve 2005 yılı itibariyle %188,8'lik bir karşılama oranına ulaşmıştır. Genel toplamda ise ihracatın ithalatı karşılama oranı 153,7'dir.

2.2. Sektörün Dünyada ve Avrupa Ülkelerindeki Durumu ve Türkiye'nin Konumu

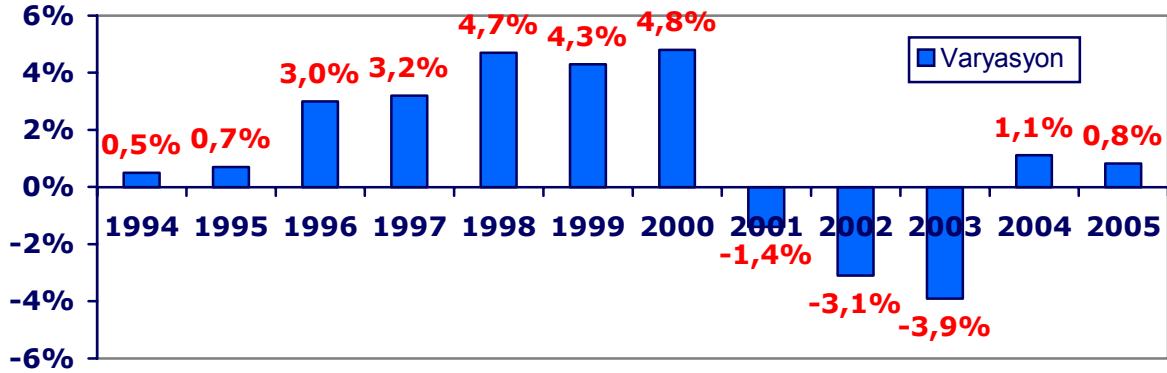
Dünya mobilya üretimi yaklaşık 220 milyar dolar olup bunun 150 milyar dolarlık bölümü üretici ülkelerde tüketiciye sunulurken 70 milyar doları aşan bölümü uluslararası ticarete konu olmaktadır (UEA 2006). Bu rakam dünya toplam mal ihracatının %1'lik bölümüne denk gelmektedir. Türkiye'nin 6 milyar dolarlık üretim kapasitesi dünya mobilya üretiminin % 2,7'sini oluşturmakla birlikte, 645 milyon dolar ile dünya mobilya ihracatından % 0,92 pay almaktadır. Mobilya dış ticaretinde son 6 yılda göze çarpan başlıca gelişim mobilya pazarının dışa açılma oranındaki artış olup 2050 yılında bu pazarın 1 trilyon doları geçeceği tahmin edilmektedir. Üretimin % 30'u büyük ölçekli firmalar tarafından gerçekleştirilmektedir ve bunların dış ticaretteki payı da %30'dur (UEA 2006). Mobilya ticaretinde dışa açılma oranı her yıl artmaktadır. 2004 yılı üretim hacmine göre dünyadaki ilk 20 ülke sıralaması Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2: 2004 Yılı Mobilya Üretim Hacmine Göre İlk 20 Ülke

25 ükeli AB, Çin ve ABD dünya mobilya üretiminin önemli kısmını gerçekleştirmektedirler. Birçok AB ülkesinde mobilya imalatı temel bir sanayi olup dünyada rekabetçi bir konuma sahiptir. 2004'te dünya mobilya üretiminin yaklaşık yarısını gerçekleştiren AB mobilya sektörü yaklaşık 70 milyar avroluk üretim hacmine sahiptir. Almanya ve İtalya en büyük mobilya üreticileri olarak, kaliteli ve özgün tasarımlı mobilyalarıyla dünya mobilya sektöründe Çin ve Amerika'dan sonra en büyük ihracatçı

ülkelerdir. Üretimde önemli diğer ülkeler ise Britanya, Fransa ve İspanya'dır. Sonuç itibariyle, AB mobilya sanayii uzmanlaşmış olup, pek çok alt sektörden oluşmaktadır. Döşenmiş mobilyalar en büyük üretim grubudur. AB ülkeleri ahşap mobilya transit ticaretinde de önemli bir konuma sahiptir. AB mobilya üretim değişimleri Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3: AB Mobilya Üretim Değişimleri

AB'de mobilya üretimi 2001, 2002 ve 2003 yıllarında azalmış, ancak yeni katılan 15 ülkeyle birlikte tekrar büyüme sürecine girmiştir. Son 5 yılda Avrupa'da mobilya üretiminde düşüş yaşanırken Türkiye genelinde sadece 2005 yılı itibariyle sektör % 8 oranında büyümüştür (TÜİK 2006). AB ülkelerinde mobilya üretimine ilişkin satış, firma sayısı, dağıtım ve istihdam bilgileri Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15: AB Ülkelerinde Mobilya Üretimine İlişkin Bilgiler

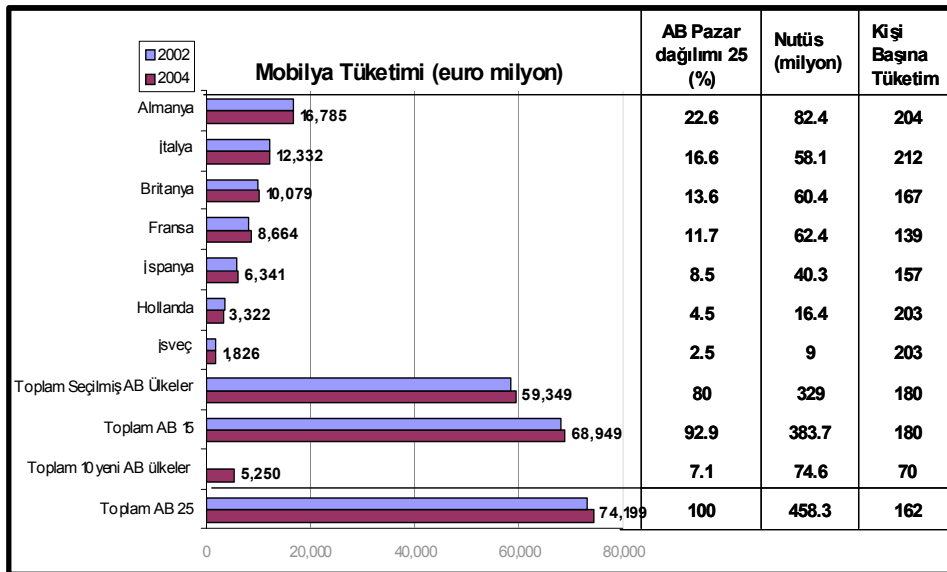
(Kaynak: Domestic Survey, 2005)

	Satışları € milyon	Firma sayısı	Değişim %	İstihdam
Almanya	5,753	5,000	2	105,420
İtalya	15,011	29,780	-1	178,320
Britanya	7,145	7,500	1	64,320
Fransa	6,885	12,750	3	102,960
İspanya	6,743	6,300	2	90,000
Hollanda	1,972	3,100	-2	19,500
İsveç	1,673	2,770	2	16,380
Toplam Seçilmiş AB Ülkeler	55,182	67,200	1	577,320
Toplam AB 15	63,984	80,184	2	668,580
Toplam 10 yeni AB ülkeler	6,712	20,844	8	179,205
Toplam AB 25	70,696	101,028	2	847,785

Avrupa mobilya sanayiinde işletme sayısı minimum 20 işçi çalıştıran işletmelere göre hesaplanmaktadır. 2004'te yapılan değerlendirmelerde, 20 kişiden fazla işçi çalıştıran 101.028 işletme mevcut olup, yaklaşık işgücü potansiyeli 847.785 kişidir. Türkiye, 32.382 işletmesi ve 67.319 kişilik istihdamı ile 25 AB ülkesinin işletmede %30, istihdamda %7,94'üne karşılık gelmektedir. Ancak, AB'de 20 kişiden az işçi çalıştıran 100.000 işletme bulunmaktadır. Avrupa genelinde küçük, orta ve büyük ölçekli işletmelerin dağılımı ülkelere göre değişim göstermektedir. İtalya 178 bin kişilik istihdam rakamıyla ilk sırada yer alırken, Almanya 100 bin kişilik istihdam ile ikinci sırada bulunmaktadır. Ancak Almanya'nın üretim kapasitesi İtalya'dan yüksektir. Bunun nedeni Almanya'da İtalya'ya göre mega işletmelerin daha fazla olmasıdır.

Dünya mobilya pazarında en büyük üretici ülkeler AB, ABD ve Çin olmakla birlikte, mobilya sektörünün niteliği ve tüketici talebinin yapısı bakımından AB ülkeleri en büyük pazar konumundadır. 25 AB ülkesinde pazar dağılımı ve mobilya tüketimi Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: 25 AB Ülkesinde Mobilya Pazar Dağılımı ve Mobilya Tüketimi

Kaynak: Domestic Survey, 2005

AB'nin mobilya tüketimi değer olarak yaklaşık 74 milyon avro hesaplanmaktadır. Ortalama AB tüketimi kişi başına 162 avro olurken, mobilyaya en çok harcamayı Almanya, İtalya ve Britanya yapmaktadır. Bu durum düşük aile birey sayısı ile yorumlanmaktadır. Buna karşılık, kişi başına harcama İspanya, Portekiz ve Fransa'da düşüktür (Domestic Survey,

2005). 1990'lardaki artıştan sonra, ekonomik durgunluk, inşaat piyasasının düşmesi ve tüketici güvensizliği mobilya tüketimini olumsuz etkilemiştir. 1999-2003 arasında, AB mobilya tüketimi değer olarak, %1,6 oranında azalmış ve 2001'de en büyük düşüşünü göstermiştir. Mobilya pazar genişliği ve tüketim bağlamında 1999'da dünya mobilya üretiminin yaklaşık yarısını gerçekleştiren AB ülkeleri, 2002 yılında 62,1 milyar dolarlık üretim hacmine ulaşmıştır. Almanya %25,2'lik üretim payı ile en büyük mobilya üreticisidir. İkinci önemli ülke % 17 ile İtalya'dır. İtalya aynı zamanda dünya mobilya tasarımında lider durumdadır. Bunları İngiltere (%14), Fransa (%13,5), İspanya (%7,4) ve Hollanda (%5,7) takip etmektedir.

2.2.1. Dünya ve Avrupa Mobilya İthalatı

Dünya mobilya ithalatı 1997'den 2000 yılına kadar artmış, 2001'de 2000 yılındakine yakın seyretmiştir. 2004 yılında yapılan ithalat değerlerine göre ABD en büyük ithalatçı olurken onu, Almanya, İngiltere, Fransa ve Japonya izlemiştir. Dünya mobilya ithalatında önde gelen ülkeler ve ithalat değerleri Tablo 17'de verilmiştir.

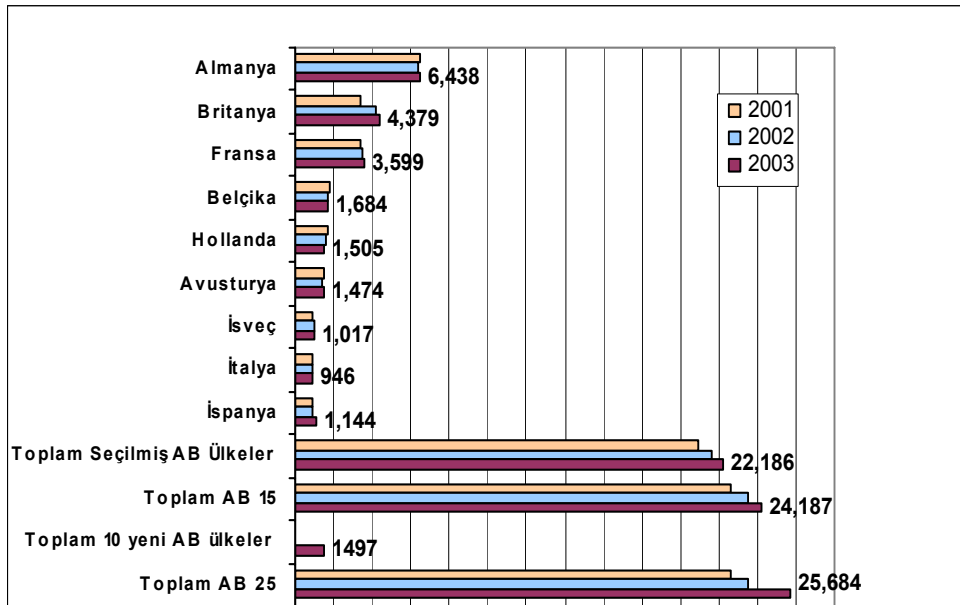
Tablo 17: Mobilya İthalatında Önde Gelen Ülkeler ve İthalat Değerleri (Milyon ABD \$)

Ülke Adı	2001	2002	2003	2004	Ülke Payları 2004 (%)	2003-2004 (%) Değişim
ABD	19.393	22.420	25.552	29.095	33	12
Almanya	6.236	6.227	7.783	9.031	11	20
İngiltere	3.560	4.409	5.529	6.975	9	30
Fransa	3.462	3.762	4.622	5.616	8	30
Japonya	3.104	3.077	3.407	3.748	4	10
Kanada	2.817	2.915	3.166	3.903	4	20
Belçika	1.836	1.852	2.199	2.518	3	20
Hollanda	1.677	1.696	1.935	2.209	3	10
İsviçre	1.446	1.518	1.768	1.362	2	-20
İspanya	929	1.028	1.551	2.115	3	40
Avusturya	1.393	1.307	1.541	1.051	2	-30
İsveç	843	989	1.240	1.236	2	-1
İtalya	920	985	1.207	938	1	-9
Meksika	1.153	1.085	1.083	1.098	2	4
Hong Kong	1.159	1.187	1.047	1.176	2	23
Diğerleri	8.913	9.598	11.076	10.848	11	-8
Türkiye	112	123	148	254,3	0,26	171
Toplam	58.843	64.055	74.706	82.919	100	31

Kaynak: ITC / UNSD, 2005

Dünya mobilya ithalatı, 1993'te 26,1 milyar dolardan 2004'te 82,919 milyar dolara yükselmiştir. İthalatta en büyük pay, ihracatta olduğu gibi AB'ye aittir. 2004'de AB ülkelerinin dünya mobilya ithalatındaki payı %38'dir. Dünyanın en büyük mobilya ithalatçısı konumundaki ülke ABD'dir. 1992 yılı hariç 1993'ten itibaren bu konumunu sürdürmüştür. ABD 2004'te, dünya mobilya ithalatının %33'lük kısmını gerçekleştirmiştir. ABD'den sonra en büyük ithalatçı ülke Almanya olup 2004'te toplam dünya mobilya ithalatının %11'lik kısmını gerçekleştirmiştir. Diğer önemli ithalatçı ülkelerin payları ise; İngiltere %9, Fransa %8, Japonya %4 ve Kanada % 4 şeklindedir. Türkiye bu ülkelerin çok gerisinde kalmaktadır. 2001 – 2003 yılları AB ülkeleri ithalat değerleri Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4: Avrupa Mobilya İthalatı (Milyon Avro)

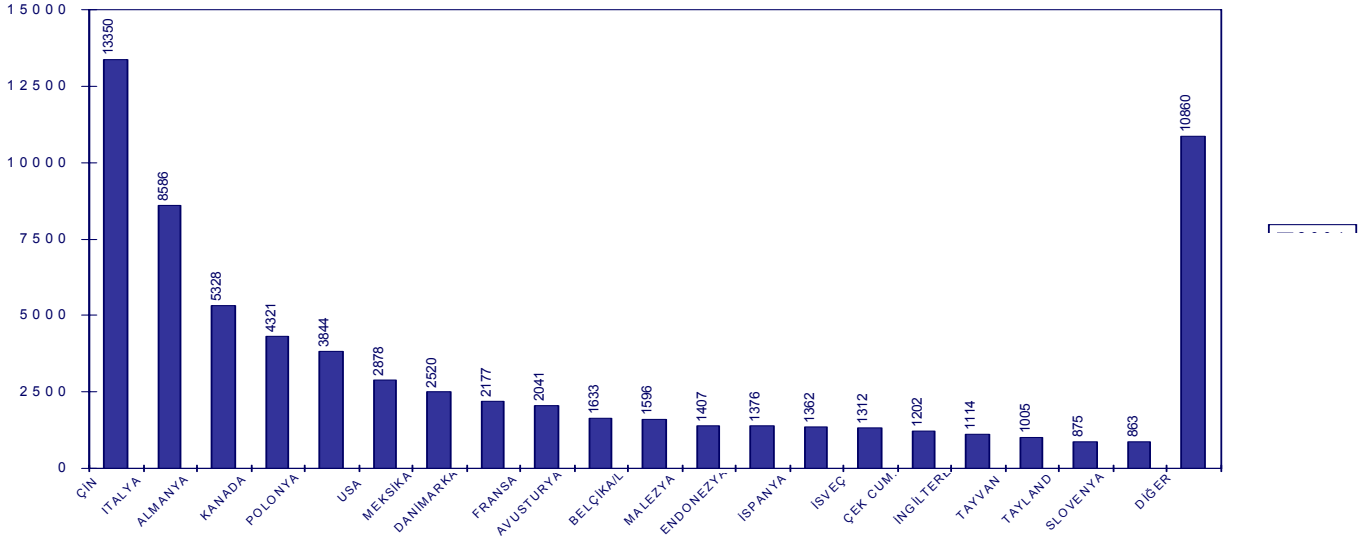

Kaynak: Domestic Furniture, 2005.

Almanya ve İtalya AB'deki tüm mobilya satışlarının yaklaşık üçte birini gerçekleştirmişlerdir.

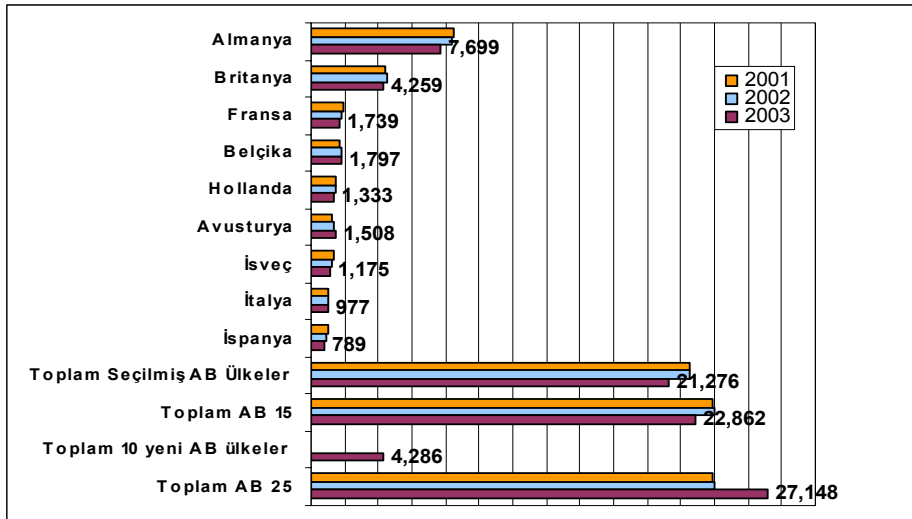
2.2.2. Dünya ve Avrupa Mobilya İhracatı

2005 yılı dünya mobilya ihracatında 1. ülke Çin'dir. Bu ülkeyi İtalya, Almanya, Kanada ve Polonya izlemektedir. Türkiye 645 milyon dolarlık ihracatıyla 25. sıradadır (UEA 2006). Dünya mobilya ihracatında ilk 20 ülke Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5: 2004 Yılı Dünya Mobilya İhracatında İlk 20 Ülke (Milyon Avro)

Kaynak: UEA, 2006

Dünya mobilya ihracatında lider ülke 30.000'den fazla üretici firması, 3 milyondan fazla istihdam gücü ve 13.350 milyon avroluk ihracat rakamıyla Çin'dir. Ancak güç bakımından AB ülkeleri söz sahibidir. Bunun nedeni birçok AB ülkesinde mobilya üretiminin temel bir sanayi olması ve dünyada rekabetçi bir konuma sahip olmasıdır. AB mobilya ihracatı değerleri Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 6: AB Mobilya İhracatı (Milyon Avro)

Kaynak: Domestic Furniture, 2005.

AB'nin Doğu Avrupa ülkelerinden ithalatında 2001 – 2003'te önemli artışlar olmuştur. Bu bağlamda; Polonya (%27), Çekoslovakya (+13%) Romanya (+21%), Slovenya (+2%), Macaristan (+8%), Slovakya (+39%), Estonya (+20%) ve Litvanya (+102%) en büyük tedarikçi ülke konumundadırlar. Birçok AB firması, (özellikle Alman firmaları), fason üretim olarak bu ülkelerde üretimlerini gerçekleştirmektedirler. Ayrıca Asya'daki diğer üretici ülkeler (Endonezya, Çin, Tayvan, Malezya, ve Vietnam); AB'ye yaptıkları mobilya ihracatını arttırmaktadırlar. Türkiye AB'ye mobilya ihracatı yapan ülkeler arasında 6. sıradadır. AB ülkelerine mobilya satan ilk 10 ülke Tablo 18'de verilmiştir.

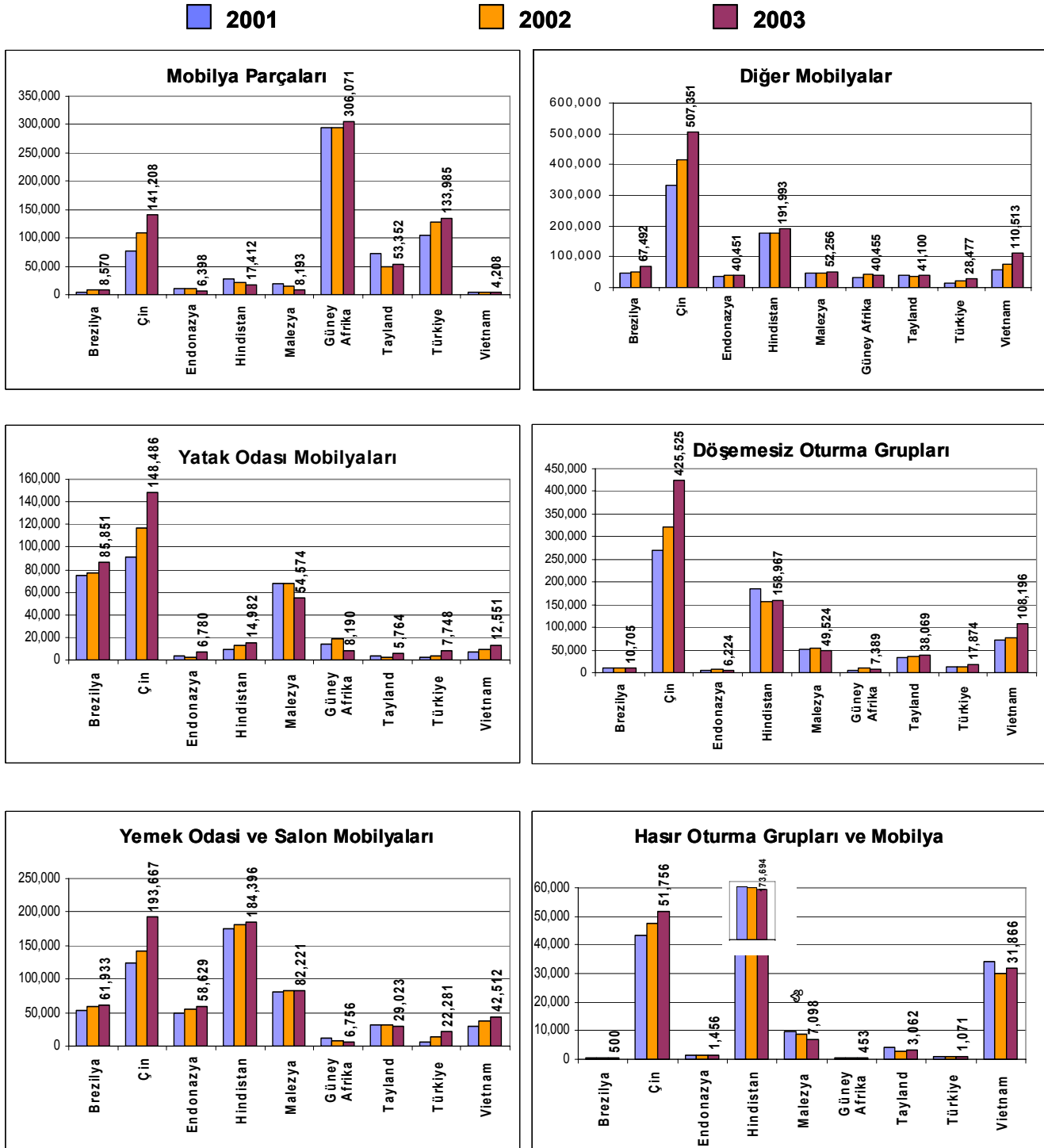
Tablo 18: AB-25 Ülkelerine Mobilya Satan İlk 10 Ülke

Milyon €	2001	2002	2003	2004	Pazar Payı	% Değişim 2001-2004
AB- 25	7.195	7.494	8.245	9.935	% 100,0	%38,1
Çin	1.388	1.742	2.275	3.163	%31,8	%127,8
Endonezya	792	765	785	838	%8,4	%5,7
Romanya	495	561	606	748	%7,5	%51,0
İsviçre	512	445	438	469	%4,7	%-8,4
Vietnam	226	255	341	462	%4,7	%104,9
Türkiye	243	309	369	430	%4,3	%82
Güney Afrika	396	407	407	428	%4,3	%8,0
ABD	623	499	416	392	%3,9	%-37,1
Malezya	317	317	305	339	%3,4	%7,0
Brezilya	217	228	262	301	%3,0	%39,0

Kaynak: Eurostat, 2005

Ürün gruplarına göre gelişmekte olan ülkelere AB'ye yapılan ihracat değerleri Şekil 7'de verilmektedir. Türkiye'nin 2005 yılında AB'ye olan mobilya ihracatında %82 oranında bir artış olup, dünya ihracatında 106 ülke arasından 25. sıraya kadar yükselmiş, gelişmekte olan ülkeler arasında da mevcut ihracat rakamlarını sürekli artırmıştır (Tablo 19).

Şekil 7: Ürün Gruplarına Göre Gelişmekte Olan Ülkelerden 25 AB Ülkesine Satışlar, 2001 – 2003. Bin Avro

Kaynak: Domestic Furniture 2005

Tablo 19: AB'ye En Fazla Mobilya Satan Gelişmekte Olan Ülkeler (Tedarikçiler) (Milyon Avro)

İthal Edilen Ülke	2001		2002		2003		Değişim %
	Değer	Ağırlık	Değer	Ağırlık	Değer	Ağırlık	2001-2003
Toplam	22,644	7,517	23,467	7,537	24,187	8,360	11%
G.O.Ü.	3,683	1,243	4,058	1,489	4,655	1,914	54%
Asya	2,720	997	2,988	1,198	3,488	1,566	57%
Çin	1,033	447	1,326	597	1,740	851	90%
Endonezya	770	232	741	245	755	276	19%
Malezya	299	127	301	140	285	147	16%
Vietnam	212	80	240	97	320	151	89%
Tayland	214	53	185	56	197	64	17%
Hindistan	111	40	120	47	122	56	40%
Filipinler	61	13	54	12	54	13	-1%
Latin Amerika	283	112	292	126	298	164	46%
Brezilya	199	97	213	112	241	150	55%
Meksika	46	11	39	10	27	9	-20%
Arjantin	15	1	16	2	11	2	0%
Bolivya	6	1	8	1	5	1	-17%
Afrika	388	55	395	61	382	55	0%
Güney Amerika	371	49	379	56	376	51	3%
Gana	9	2	8	2	6	2	-31%
Zimbabve	3	1	4	2	3	1	32%
Swaziland	2	1	1	1	0.5	0.4	-65%
Akdeniz Ülkeleri	225	60	302	81	375	99	65%
Türkiye	166	41	216	58	259	75	82%
Tunus	24	8	47	9	68	10	32%
Fas	14	6	15	6	25	7	18%
Mısır	12	4	11	5	11	5	23%
Diğer	67	19	82	23	106	31	61%
Bosna	49	9	55	10	66	15	63%
Sırbistan	15	7	23	10	37	13	90%
Arnavutluk	3	3	4	3	4	3	-8%

Kaynak: Domestic Survey, 2005

Türkiye mevcut potansiyel gücü ve stratejik pozisyonunun önemini kavrayıp tanıtım faaliyetlerini ve birebir ilişkilerini etkin ve sürekli bir şekilde yürütebilirse uluslararası mobilya pazarında daha iyi bir konuma gelebilir. Örneğin, ofis mobilyası sanayiinde yakaladığı büyüme hızının arkasında, çağın gereklerini temelden kavrayan ve gelişimini bu gereklilikler etrafında şekillendiren, yenilikçi zihniyet anlayışı vardır (Yeniçeri, 2005). Bu nedenle mobilya sektöründe hizmet veren firmaların aynı anlayışla gelişmesi ve ofis mobilyası alanında yapılan atılımın tüm sektöre yayılması rekabet şansı ve gelişme için önem arz etmektedir. Buna göre; Türkiye’de gelişmeye açık ve potansiyel arz eden bir mobilya sektöründen söz edilebilir. Ancak, üretim yapan merdiven altı küçük işletmelerin birleşerek büyük ve profesyonel üretim yapabilen işletmelere dönüşmesi sağlanmalıdır. Bunlara ilaveten kayıt dışı ticaretin önlenmesi, dağıtım sistemlerinin güncelleştirilmesi, kalifiye iş gücü temini, modern tasarım, kalite kontrol testlerine dayalı standartlara uygun üretim sorunları gündeme alınarak çözüm getirilmesi halinde sektörün bulunduğu coğrafi konumuyla dünya pazarında önemli bir güç olacağı düşünülmektedir.

2.3. GZFT Analizi

Avrupa Mobilya Üreticileri Federasyonu’nun (UEA, 2006) geliştirmekte olan ülkelerin rekabet gücünü artırmalarına yönelik tavsiyeler ve mevcut durum analizi doğrultusunda Türkiye mobilya sektörünün GZFT analizi Tablo 20’de özetlenmiştir.

Tablo 20: GZFT Analizi

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
-Büyük Ölçekli Firmalar -Yüksek İş gücü Potansiyeli -Malzeme/Ürün Çeşitliliği -Mobilya Üretim Ağı/potansiyeli	-Aile Şirket Kırılganlıkları -Organizasyon -Yönlendirme/Devlet Desteği -Finans Yetersizliği -Yatırım Yetersizliği -Kalifiye Eleman Yetersizliği/Uzmanlaşma -Mesleki Eğitim Yetersizliği -Yok/Zayıf Tasarım ve Korunması -Yüksek Hammadde Maliyetleri -Yenilik Yaklaşımı -Perakende Satışlar ve Satış Zincir ağı oluşmaması -Pazarlama/pazar -Uluslararası standartlar
Fırsatlar	Tehditler
-Stratejik konum ve AB aday ülke olması -Dünyadaki Yeniden Oluşum -Globalleşme -Yeni Pazar arayışları/genişleme -Fason Üretim arayışları -Avrupa'daki Tüketim Nüfusu -Bilgi Teknolojisi ve Elektronik Networks -Üretimdeki artış/gelişme -Tasarımın kullanımı ve artırılması -Markalı/kimlikli Ürünler -Reklam -Etkili İletişimin oluşumu/kullanımı -Mobilya ve Moda -Çevreye yapılan yatırım -Global Mobilya Tüketiminde Artış Tahminleri (1 trilyon dolar 2050)	-Çok Düşük Maliyetler (3. Dünya) -Çin (Büyük İşletmeler) -Düşük Standartlar, Sosyal Yapı -Yavaş Değişim ve Yenilenme -AB'ye İhracatlardaki Yüksek/Düşük Maliyet -AB Pazarındaki Doyumluluk -Tasarım Eksikliği (Kopyalama) -Güçlü AB Para birimi -Büyük Ölçekli Firmalar -Sert/Güçlü Rekabet -Ürün Çeşitliliği/rekabet

2.3.1. Sektör İçi Analiz

2001 yılından itibaren sürekli gelişen Türkiye mobilya sektörünün dünyada ilk 25’te bulunması, Avrupa’da ise altıncı sırada olması, sektörün büyüme potansiyelini ortaya koymaktadır. Türkiye mevcut potansiyelini ve stratejik pozisyonunun önemini kavrayıp tanıtım faaliyetlerini ve birebir ilişkilerini etkin ve sürekli bir şekilde yürütebilirse, uluslararası mobilya pazarında daha iyi bir pozisyona gelebilir.

Türkiye’deki mobilya işletmeleri büyük oranda KOBİ’lerden oluşmaktadır. Bu nedenle yaşanan sorunların çoğu tipik KOBİ sorunlarıdır. Sektör dışı açılıma bir ölçüde sahip olmakla birlikte uluslararası pazarlara açılırken öncelikle merdiven altı küçük işletmelerin birleşerek büyük ve profesyonel üretim yapabilen işletmelere dönüşmesi önem taşımaktadır.

2.3.2. Çevre Analizi

Türkiye’nin dış ticaret dengesi ithalat ağırlıklı olup seçilmiş mobilya ürünlerinde ihracat ağırlıklıdır. 2000 – 2004 yıllarında mobilya ihracatı yakın komşulardan en fazla Rusya ve Yunanistan’a; en az Irak’a, Avrupa’da ise en fazla Almanya ve Fransa’ya yapılmıştır. Üretici firma adedi, mevcut istihdam gücü ve doğal kaynaklarıyla Türkiye, Avrupa’nın güçlü mobilya üreticilerinden Almanya, İtalya, Polonya ile rekabet edebilecek durumdadır. Son yıllarda büyük atılım içinde olan Çin gelecekte sektörü tehdit edecek bir güç olarak tanımlanabilir.

2020 yılı itibariyle 500 milyar ABD dolarlık bir hacme ulaşması hesaplanan dünya mobilya pazarında Türkiye, payına düşeni alabilmesi için mevcut sorunlarını çözerek rekabet gücünü artırmalıdır. Türkiye mobilya sanayiinin uluslararası sahada uzun vadeli yer edinebilmesi için marka olması ve birim değerinde artış sağlayabilmesi, haksız rekabeti önlemesi, vergi ve SSK yüklerini azaltması, modern tasarım yaparak onu koruması, önemli bir istihdam sağlayan sektöre devletçe destek sağlayıcı politikalar üretmesi önerilebilir. Haksız rekabeti önlemek ve tasarım bilincinin kökleşmesini sağlayabilmek için tasarım tescil mekanizmasını kolaylaştırarak model hırsızlığına karşı caydırıcı yasal önlemlerin alınması, etkin bir denetim mekanizması oluşturulması ve tasarım konusunda var olan insan potansiyelini sanayici-üniversite işbirliği ile geliştirerek yeterli kaynak aktarımı sağlaması öngörülebilir. Uluslararası ölçekte rekabet gücünün artırılması devletin ve mobilya işletmelerinin “Modern Tasarım ve AR-GE” ye önem vermeleri yaşamsal önem taşımaktadır.

Bunlara ilaveten mobilya kalite standartlarının belirlenmesi ve denetimlerinin yapılması da kaçınılmaz bir gerekliliktir.

3. DOKUZUNCU PLAN DÖNEMİNDE (2007-2013) SEKTÖRDE BEKLENEN GELİŞMELER

Mobilya sektöründe 2000 – 2005 yılları arasında gerçekleşen büyümenin 3 Ekim 2005 kararları doğrultusunda, ivme kazanarak devam edeceği düşünülmektedir. Bu bölümde Dokuzuncu Plan Dönemi için tahminler ve gelişme beklentileri irdelenmiştir.

3.1. Yurtiçi Talep Projeksiyonu

Türkiye nüfusunun genç olması, yeni evlilikler, kişi başına düşen milli gelirin iyileşmesi yanında sektörün iç piyasaya yönelik olması dikkate alındığında 2007 – 2013 arasında yurt içinden önemli miktarda bir talebin gelmesi beklenmektedir. Ülke içinde 2005 rakamlarıyla yaklaşık olarak 5,5 milyar dolarlık mobilya tüketimi söz konusudur. Buna göre, 2007 ve 2013 yılları talep projeksiyon değerleri Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Yurtiçi Mobilya Talep Projeksiyonu (Değer Olarak) (Milyon ABD \$)

Ana Mal	YILLAR							Ort.Yıllık Artış (%)
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Mobilya	6.600	7.500	8.500	10.000	11.000	12.300	14.000	%13

3.2. İhracat Projeksiyonu

Avrupa Mobilya Üreticileri Federasyonu (EUA 2005) tahminlerine göre yaklaşık 2020 yılına kadar dünya mobilya tüketiminde 500 milyar dolar, 2050 yılına kadar da 1 trilyon doların dünya pazarında dolaşacağı öngörülmektedir. Bu paranın %70’nin dünya uluslararası ticaretine konu olacağı bildirilmektedir. Türkiye mobilya sektörünün 2005 yılı ihracatı 645 milyon dolardır. Sektörün hızlı büyümesine devam etmesi, sorunlarının en kısa zamanda çözümlenmesi öngörüldüğünde ve Türkiye mobilya ihracatı 2004 – 2005 yıllarındaki artış (%127) esas alınarak 2007 – 2013 mobilya ihracat projeksiyonu Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Mobilya İhracat Projeksiyonu (Milyon ABD \$)

Ana Mal	YILLAR							Ort.Yıllık Artış (%)
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Mobilya	1.200	1.500	2.000	2.500	3.000	4.000	5.000	%26

3.3. Üretim Projeksiyonu

Mobilya imalat sektörü, Türkiye imalat sanayiinde 2005 yılı rakamlarıyla %8’lik büyüme ile en hızlı büyümeyi gerçekleştiren sektörlerden biri olmuştur (TÜİK). Sektörün AB’ye katılım süreci hesaba alınarak, 2005 yılında gerçekleştirmiş olduğu %8’lik büyüme serisine ihracatını artırarak devam edeceği düşünülebilir. Bu nedenle, mevcut potansiyelinin çok altında olan ihracat rakamını artıracak tahmin edilmektedir (Tablo 23).

Tablo 23: Mobilya Üretim Projeksiyonu (2005 Fiyatlarıyla- Milyon ABD \$)

Ana Mal	YILLAR							Ort.Yıllık Artış (%)
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Mobilya	7.800	9.000	10.500	12.500	14.000	16.300	19.000	%13

3.4. İthalat Projeksiyonu

AB uyum sürecinde gelecek 10 yılda Türkiye mobilya üretim sektörünün gelişimi, dünya standartlarına uyumu, markalaşması ve tasarıma verdiği önemin artması öngörüldüğünde yurt dışına bağımlılığın azalacağı düşünülebilir. 2004/5 yıllarında gerçekleşen %38’lik artış esas alınarak 2007-2013 ithalat projeksiyonu değerleri Tablo 24’te verilmiştir .

Tablo 24: Mobilya İthalat Projeksiyonu (2005 Fiyatlarıyla- Milyon ABD \$)

Ana Mal	YILLAR							Ort.Yıllık Artış (%)
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Mobilya	600	750	900	1.000	1.100	1.300	1.500	%15

4. MOBİLYA SANAYİİNİN REKABET GÜCÜNÜ ETKİLEYEN SORUNLAR ve BUNLARA İLİŞKİN ÖNERİLER

4.1. Tasarım ve AR-GE

Evrenselleşen dünya pazarında ülkelerin rekabet gücünde en etkili rol modern tasarıma verilen önemdir. Türkiye’de mobilya üretimi, ihracat rakamları bağlamında arzu edilen konumda değildir. Bunun başlıca nedenleri arasında modern tasarımlı kimlikli mobilyaların üretilmemesi gelmektedir. Tasarım, bireysel beklentilerden sosyal beklentilere, milli beklentilerden uluslararası beklentilere, pazarlamacılardan üreticilere ve daha önemlisi çevresel beklentilere kadar sayılabilecek alanlara cevap veren ve aynı zamanda sosyal, kültürel, siyasi etkinliği olan bir güçtür. Çünkü tasarım dünyayı hareket ettirme, yönetme güç ve yeteneğine sahiptir (Marzano, 1993). Tasarımın, gelişmiş ülkelerdeki anlamlı önemine karşın, Türkiye’de imalat sanayiinde rol ve öneminin etkin olmadığı söylenebilir (Erzurumluoğlu, 1991; Er, 1994, Çınar, 1997, 2001, 2004, ve 2005ab). Ancak 2000’li yıllardan itibaren sektöre aktif bir şekilde katılan büyük ölçekli firmaların tasarımı kullanmaları ve yönetmeleri markalaşmalarına yardımcı olmuştur. Türkiye’nin endüstriyel tasarıma önem vermesi ve ürünlerin hukuksal boyutta korunurluğuna yönelik önlemler alması gerektiği vurgulanmaktadır (EC Report, 2004). Bu bağlamda, Avrupa Birliği Konsey kararları doğrultusunda endüstriyel politika araçları ile aktif olarak Lizbon stratejisinin amaçları ve sürdürülebilir gelişme stratejisi uygulanmalıdır.

4.2. Markalaşma

Her ülke sahip olduğu markalar kadar güçlü ve her sektör tasarım yeteneği kadar rekabetçidir. Sektörün öne çıkan üreticilerinin marka olgusuna verdiği önemi ve yaptıkları yatırımı orta ve küçük ölçekli firmaların da yapmaları gerekmektedir. Türkiye mobilya sanayicilerinin temel misyonu, Türk mobilya marka ve ürünlerinin olgunlaşmasını sağlamak ve dünya standartlarına uygun, kaliteli ve özgün tasarımlı mobilyalar ile rekabetçi fiyatlara sahip olan Türk Mobilyası Kimliği ile marka oluşturmak olmalıdır (Aras, 1999). 2005 yılı ihracat rakamlarının artmasında, 20’ye yakın büyük ölçekli işletmede markalaşma etkili olmuştur. Marka oluşumu firmalar ve devlet tarafından teşvik edilmeli, markalaşma ödüllendirilmelidir (Çınar, 2001).

4.3. Sermaye Yetersizliği

Türkiye’de mobilya imalat sanayiinin büyük bölümü KOBİ’lerden oluşmaktadır. Sektörün temel sorunu, sermaye yetersizliği ve kredi maliyetinin yüksekliğidir. İşletmeler para piyasalarından, özellikle ticari bankalardan uygun koşullarda kredi temininde zorlandıklarından, faaliyetlerini genellikle öz kaynaklarından finanse etmektedirler. Bunun bir sonucu olarak, sürekli işletme sermayesi sıkıntısı yaşanmaktadır.

Türkiye’de KOBİ’lere kaynak sağlayan yeni finans kuruluşları ile kredi miktarlarının artırılması sektöre önemli katkılarda bulunabilir. Türkiye’de kamu kesimi genel dengesi içinde yer alan küçük ve orta ölçekli sanayi geliştirme ve destekleme fonu kaynakları artırılmalıdır.

4.4. Devlet İhaleleri

Devlet ihaleleri KOBİ’lerin gelişmesinde önemli bir kaynak sağlayabilir. Ancak, bunların genelde büyük ihaleler olması küçük ve orta büyüklükteki sanayi işletmelerinin bu ihalelere girmesini zorlaştırmaktadır. Bu bakımdan büyük ihalelerin parçalanması ve KOBİ’lere pay aktarılması sektörün gelişmesine yardımcı olabilir. Buna ilaveten, KOBİ’lerin ortak alım ve satım şirketleri kurmaları, ortak hareket etmeleri ve güç birliği içine girmeleri özendirilebilir.

4.5. Uzman Çalıştırma

Büyük oranda KOBİ’lerden oluşan Türkiye mobilya sektörü aile şirketi biçiminde çalışan ve aile üyelerince yönetilen bir yapıya sahiptir. İşletmelerde, profesyonel yönetici ve kalifiye iş gücü oranı düşüktür. İşletmelerin gerek muhasebe gerekse girdi, çıktı ve satış kayıtları sağlıklı tutulamadığından durum analizi ve stratejik planlama yapılamamaktadır. Bu bakımdan, işletme sahiplerine ve ortaklarına, yönetim, finans, pazarlama vb. konularda eğitim vermek amacıyla seminerler düzenlenebileceği gibi, tasarım, üretim ve işletme konularında uzman kişiler çalıştırmaları önerilebilir.

4.6. Deneyim Eksikliği

Türkiye’de mobilya sanayii büyük ölçüde iç pazara yönelik çalıştığından dış piyasalar hakkında yeterli deneyim ve bilgiye sahip değildir. Geleneksel işletme yöntemleriyle çalışan bu işletmeler uluslararası pazarlara açılmaktan ve rekabet etmekten kaygı duydukları için

gelişme gösterememektedirler. Bu nedenle, işletmelere dış pazarlara ait bilgilerin ulaştırılması, bu pazarların tanıtılması, uluslararası sergi ve fuarlara katılmalarının teşvik edilmesi gerekmektedir. MOSDER son iki yıldır yaptığı uluslararası İstanbul Fuarı (İMOB) gibi etkinliklerle sektörün tanıtımına ve deneyim kazanmasına katkıda bulunmaktadır.

4.7. Fiziki Yetersizlik

Şehir içlerinde düzensiz, dağınık ve uygun olmayan mekanlarda imalat yapan firmalar bu bakımdan sıkıntı içindedir. Uygun fiziki şartların sağlanması için planlı proje ve altyapısı tamamlanmış, küçük sanayi siteleri (KSS) ve organize sanayi bölgeleri (OSB) oluşturulabilir. Bu gibi KSS ve OSB'lerin küçük ve orta büyüklükteki işletmelere fazla maddi yük getirmeksizin kiralanması veya satılması sorunun çözümünde katkı sağlayabilir. KSS ve OSB'lerin mevcut sorunlarının çözülmesi de göz ardı edilmemelidir. KSS ve OSB'lerin yaygınlaştırılmasının diğer bir faydası da mobilya üreticilerinin bir arada bulunmalarını sağlayarak; eğitim, know-how paylaşımı, kalite geliştirme vb. programlarından yararlanma imkanları vermesi ve uzmanlaşmaya yardımcı olmasıdır.

4.8. Kayıt Dışılık

1980'lerden sonra Türkiye'deki ekonomik ve sosyal gelişmeler özellikle büyük metropollerde kaliteli, fonksiyonel, çağdaş konfor anlayışına uygun mobilya taleplerini artırmış ve sektöre ivme kazandırmıştır. Türkiye'de çoğu küçük atölyelerden oluşan 65 bin civarında mobilya imalat ve satış noktası olduğu kabul edilmekte, ancak kayıt dışılık nedeniyle sayı tam olarak bilinmemektedir. Kayıt dışılık oranının % 50 – 60 kadar olabileceği tahmin edilmektedir. Bu nedenle, sektörde garanti belgesi, fatura vb. denetimler yeterince yapılamamakta, kapasite kullanımı, ölçeksel imalat envanterleri çıkarılamamaktadır.

Sektörde kayıt dışı ticareti önleyici tedbirler öncelikle alınmalı ve denetimler sıklaştırılmalıdır. Kayıt dışı ticaret, kurallara uygun çalışan firmaların gelişimini ve rekabeti olumsuz etkilemektedir.

4.9. İhracatın Artırılması

2005 yılında 645 milyon doların üzerinde mobilya ihracatı gerçekleşmiştir. Bu miktar dünya pazarında % 0,09'luk pay ifade etmektedir. Bu oranın artırılması için gereken önlemler alınmalıdır. Bu bağlamda şirketlerin birincil sorunu dış pazarlara yabancılık, ikincisi ise

finansal yetersizliktir. Bu maksatla, yurt dışı pazarlarda ajanslar kurulması; ihracata ilişkin teşvikler, üretim ve pazarlama aşamalarında İGEME, Halk Bankası, Eximbank ve KOSGEB vb. kurumlarca uluslararası pazarlarda karşılaşılan sorunların giderilmesi ve firmaların rekabet gücü kazanmalarına destek sağlanmalıdır. Eximbank kredilerinin uzun vadeliye dönüştürülmesi ürün dönüşüm sürecinde sektörün gelişimine katkı sağlayabilir.

4.10. Vergiler ve Teşvikler

İhracatta sağlanan başarılı sürecin gelişerek devam ettirilebilmesi bakımından, firmaların yatırım ve ihracat teşviklerinden daha çok ve yaygın olarak yararlanmaları için finans araçlarına ulaşmaları kolaylaştırılarak üretim ve ihracat kapasiteleri artırılmalıdır. Bu bağlamda AB ile müzakere sürecinde artarak sürmesi beklenen KOBİ'lere dönük; işe başlangıç desteği, KOBİ teminat programı, çekirdek sermayesi programı, bölgesel kalkınma programları vb. ile yenilikçi ve AR-GE'ye yönelik çalışmaların desteklendiği Altıncı Çerçeve Programı gibi teşviklerden yararlanmasını sağlayacak bilgilendirme programları, sektörel örgütler ve ilgili kamu kurumlarınca yaygınlaştırılmalıdır.

Mobilya sektöründe uygulanan yüksek vergi oranlarının Avrupa ülkeleri seviyelerine getirilmesi dış pazarlarla rekabet için önem taşımaktadır. Böylece, vergi kaçırma ve kayıt dışılık engelleneceğinden sektör analizlerinin sağlıklı bir şekilde yapılması mümkün olabilecektir.

4.11. SSK Primleri

Türkiye'de SSK primlerinin yüksek oluşu rekabeti olumsuz etkileyen diğer bir faktördür. Bu uygulama kayıt dışılığı artırmaktadır. Bu nedenle, SSK primleri uluslararası uygulamalar ve ülke gerçekleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.

4.12. Uluslararası Finansman İmkanları

Türkiye mobilya ihracatçılarının rekabet gücünü desteklemek için uluslararası finansman imkanlarından yararlandırılmaları gerekmektedir. Bu maksatla, Türk Eximbank'ın ülke bazında ve proje bazında kredi vermesi sağlanabilir. Eximbank'ın dış kaynaklı kredilerinde vadelerin uzun tutulması ve faiz oranlarının AB ülkeleri seviyelerine çekilmesi sektörün üretim-satış döngüsüne uyum sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

Dış ticaretin finansmanı için uluslararası finans kuruluşları, kalkınma ve yatırım bankaları ile ortak çalışmalar yapılması önerilebilir.

4.13. Enerji Fiyatları

Türkiye’de enerji fiyatları rakip ülkelere göre yüksektir. Üretimi ve ihracatı teşvik etmek bakımından enerji fiyatlarıyla ilgili düzenlemeler yapılması zorunlu görülmektedir. Mevcut şartlarda sektörün rekabet gücü kırılmakta, ucuz maliyetli ülkelere kaçışlar olmaktadır.

4.14. Pazarlama

Mobilya üreticileri, pazarlama ve iletişim konusunda kendilerini yetersiz bulmaktadır. Sektörün ağırlıklı olarak KOBİ’lerden oluşması nedeniyle mevcut imkanlarla yürütülmeye çalışılan pazarlama faaliyetleri dış piyasalarda yetersiz kalmaktadır. Bu durum üreticilerin rekabet şansını azaltmaktadır. Mobilya sektöründe pazarlama kanallarının uygun olmaması, talebe göre üründen öte, ürüne göre tüketici aranması sorun teşkil etmektedir (Gürer 1997). Ürünün satılması, şirketlerin gelişimi, gücü ve rekabeti için daha önemlidir (Kotler 2005).

Türkiye’de, modern pazarlama anlayışının bir göstergesi olan, pazarlama organizasyonu, tüketicinin korunması, pazarlama ahlakı, pazar bulmadan imalat, teknik koşulların saptanması vb. konuları yeterli düzeyde gelişmemiş ve yaygınlık kazanamamıştır. Bu maksatla eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının artırılmasına dönük çalışmaların uzman kişilerle profesyonelce yapılmasının yararlı olacağı söylenebilir.

4.15. İletişim

Bilgi çağında en önemli faktör bilgi ve iletişimdir. İnternet kullanımının tüm dünyada büyük bir hızla yaygınlaşması, son yıllarda elektronik ticaretin önem kazanmasına yol açmıştır. Özellikle, ticaret ve destek hizmetlerinin yetersizliği nedeniyle yurtdışına açılma imkanları kısıtlı kalmaktadır. Bu bağlamda etkili bir iletişim ağı kurulması önem taşımaktadır.

4.16. Fason İmalat

Türkiye mobilya sanayiini fason üretici olarak kullanmak, AB ülkelerinin öncelikli hedefleri arasındadır (Yeniçeri, 2005). Kısa vadede, bu uygulama, gelişmiş ülke üretim metotları, tecrübeleri ve teknoloji transferi, dış pazarı tanıma, tecrübe kazanma, kaliteyi

yükseltme bakımından yararlı olabilir. Ancak, sektörün asıl amacının, dünya mobilya pazarına kendi markalarıyla girmesi, kendi üretim stratejilerini oluşturması ve kendi ürünlerini pazarlaması olarak benimsenmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Türkiye ve AB arasındaki ilişkilerde Çin örneği model alınabilir.

4.17. Üretim Teknolojileri

Türkiye mobilya sektörünün genelde küçük ölçekli firmalardan oluşması ve zanaat geleneğini devam ettirmesi fark yaratan bir üstünlük olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, zanaatkarların bilgi ve tecrübelerini gelecek kuşaklara aktarmaları sağlanmalıdır. Bununla birlikte, seri üretim/otomasyon teknolojilerine önem verilmeli, seri üretim yapan firmaların belli konularda uzmanlaşmaları sağlanmalı ve yeni üretim teknolojileri kullanmaları teşvik edilmelidir. Kalifiye iş gücü oluşumu bakımından meslek okullarına görev ve sorumluluklar verilebilir. Buna ilaveten, sanayi kuruluşları çağdaş konfor anlayışa uygun yeni ürün üretilmesi, standardının yükseltilmesi, maliyet düşürücü ve kalite yükseltici yeni tekniklerin uygulanması, yeni teknoloji geliştirilmesi veya yeni teknolojilerin ülke koşullarına uydurulması konularında AR-GE faaliyetlerine önem ve öncelik vermelidir.

4.18. Bürokrasi ve Mevzuat

Avrupa Birliği uygulamaları dikkate alınarak bürokrasi ve mevzuat basitleştirilmeli, vergilendirme ve sosyal güvenlik mevzuatında iş kurma ve istihdam yaratmayı özendirici tedbirler alınmalıdır. İşletmelerin yurt dışı fuar ve sergilere katılımlarında bürokrasinin kolaylaştırılması sektörün gelişimi, tanıtımı, iletişimi ve rekabeti bakımından önemli görülmektedir.

4.19. Uluslararası Standartlar ve Kalite

Gelişmiş ülke pazarlarına açılımda, birinci koşul ürünlerin istenilen kalite ve standartlara uygunluğudur. Bunlara ilişkin belge ya da sertifikaların ihracatçı firmalarla edinimi artan dış ticaret rakamları ile aynı hızda yapılamamaktadır. Bunlara ilişkin eksikliklerin giderilmesi için ihracatçı firmaların İGEME, İhracatçı Birlikleri vb. kurumlar tarafından bilgilendirilmesi hizmetleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu kapsamda mobilya sektörü için kaliteyi artırmaya yönelik uluslararası standartlar incelenerek mevcut olanlar güncellenmelidir. Firmaların TSE belgesi almalarının teşvik edilmesi, uluslararası kalite

belgeleri ile ilgili birimler kurulması toplam kalite yönetimi konusunda seminerler verilmesi önerilebilir. Ancak TSE'nin mobilya kalite testlerinde yeterli donanım ve uzman kadroya sahip olmaması üreticiler için olumsuzluk yaratmaktadır. Bu kapsamda, mobilya kalite testlerinin standartlara uygun olarak yapılabileceği bir laboratuvar kurulması veya mobilya eğitimi veren fakültelerdeki laboratuvarlardan bu konuda faydalanılması önerilebilir.

Mobilyalarda kalite güvence sistemleri ve insan sağlığı ile ilgili faktörler dikkate alınmak zorundadır. Bu maksatla çağdaş ülkelerde üretimde kullanılan malzemeler ile ilgili uluslararası standartlara uyum sağlanmalıdır. Günümüz küresel ticaret mekanizmasının önemli unsurları haline gelmiş olan ISO 9000 Kalite Yönetim Sistemleri, ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemleri, OHSAS 18000 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi Sistemi ile ilgili kurallara uyum sağlanmalıdır.

4.20. Müşteri Memnuniyeti

Mobilya yaşam döngüsünde, mobilyayı kullanan iki kullanıcı vardır; bunlardan birincisi ihtiyacına cevap arayan “kimse”, ikincisi ise doğal kaynaklarından faydalanan “Dünya”dır. Ürün yaşam döngüsü süreçlerinde her iki kullanıcıyı da memnun edecek özelliklerde mobilyaların üretilmesi önemli olmaktadır. Bu nedenle, ürün oluşumunun ilk süreçlerinden son kullanım alanlarına ve geri dönüşüm süreçlerine kadar etkili ürün oluşum sentez ve analizlerinin yapılması gerekmektedir.

4.21. Örgütlenme

Sektörde Mobilya Sanayicileri Derneği (MOSDER), Mutfak Mobilya Üreticileri Derneği (MUDER) ve Ofis Mobilyacılar Derneği (OMSİAD) gibi dernekler vardır. Bununla birlikte, var olan bölgesel/şehre özgü sektörel örgütlerin üzerinde yeni yapılanmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Sorunun çözümü için sanayi odalarının etkili olmaları bu bakımdan önemlidir. Bu kapsamda model olarak özel teşebbüs oluşumuna uygun örneklerin araştırılması önerilebilir. Bu bakımdan, İtalya, Almanya, ABD örnekleri model alınabilir (Çınar, 2001)

4.22. Eğitim

Küreselleşmenin getirdiği liberalleşme eğilimlerinin hız kazanması, sermayenin serbest dolaşımındaki artış, ticaretin serbestleşmesi, ürün niteliklerinde uluslararası standart aranması sonucu üretim ve hizmet sektöründeki çeşitlenmeler, sanayinin ihtiyaç duyduğu kalifiye teknik insan gücü niteliğindeki gelişme ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Avrupa Birliği Katılım Bildirgesi'nde, Türkiye'nin mesleki ve teknik eğitim politikasını geliştirmesi ve uygulamanın Avrupa Birliği kriterlerine uyumu konusu yer almaktadır. Türkiye mobilya sektöründe ağırlıklı olarak yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerin çoğunluğu teknolojik düzey ve kalifiye teknik eleman yetersizliği sorunu yaşamaktadır. Mobilya ve dekorasyon eğitimi veren okullarda teknoloji eğitiminin güncelleştirilerek kalitesinin artırılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bunlara ilaveten mobilya sanayiinin yoğunlaştığı bölgelerde modern tasarım eğitimi veren okulların açılması sektörün gelişiminde hayati önem taşımaktadır.

Sektörde üniversite – sanayi işbirliğini sağlayacak mekanizmaların oluşturulması, bu kapsamda yapılması önem taşıyan etkinliklerden biri olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca, hizmet içi eğitim programları ile gelişen teknolojiyi takip etme konuları gündemde yer almalıdır.

4.23. Sektörel Dış Ticaret Şirketleri

Mobilya sektöründe üretim yapan firmaların kuracakları sektörel dış ticaret şirketleri (SDTŞ) vasıtasıyla güç birliği yapmaları sağlanmalıdır. Aynı üretim dalında faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerin ihracat yapmaları kolaylaşır. Bu gibi organizasyonlarda, üretim dışında oluşturulacak satın alma, pazarlama, finansman gibi birimler kanalıyla KOBİ'lerin daha verimli ve rasyonel çalışma düzenine kavuşmaları beklenir. Dış ticarete örgütlü bir yaklaşımın ülke ekonomisine sağlayacağı yararlardan bazıları aşağıda ana başlıklarıyla verilmiştir.

- Döviz girdilerinin artması,
- Üretim, dağıtım ve pazarlama hünelerinin geliştirilmesi,
- Ulusal ihracat hedeflerine ulaşmada katkı,
- Birlikte hareket ile ölçek ekonomisi avantajları,
- İşsizlik sorunu çözümüne katkı,
- Devlet - sanayi arasında etkili bir iletişimin sağlanması,

- Örnek bir organizasyon imajı yaratacak dinamizm,
- Rekabetçi stratejiler oluşturmaya zemin hazırlama.

SDTŞ'lerin yeni katılan firmalara sağlayacağı yararlar başlıklar halinde aşağıda özetlenmiştir.

- Yeni pazara girme ve yeni alıcıya ulaşma,
- Pazarların çeşitlenmesi ve riskin azaltılması,
- Büyük miktarda siparişlerin birlikte hareket yolu ile kolaylıkla karşılanması,
- Uzun dönemli yatırım ve üretim planlaması yapabilme,
- Birim üretim, dağıtım giderlerinde azalma,
- Pazarlık gücü elde edilerek daha karlı satış yapabilme,
- İhracatta bilgi birikimi ve deneyim elde etme,
- Döviz girdisi elde etme,
- Endüstri alanında sesini duyurabilme,
- İhracat giderlerinin paylaşımı nedeniyle daha az finans ile kaynak tahsisi.

4.24. Nakliye ve Ambalaj

Satılan mobilyalar alıcıya sağlam ve eksiksiz olarak ulaştırılmalıdır. Demonte paket mobilya üreten firmalar haricindekiler (özellikle ihracat yapanlar) ürünlerinin farklı ölçülerde olması ve ihraç edilecek ürün adedinin az olması nedeniyle gerektiği gibi ambalajlama yapamamakta, ambalajları oluklu karton ve havalı naylon ile sınırlı kalmaktadır. Mobilyaların alıcıya sağlam ulaşması için kullanılan kolileme sistemi, koli adet/birim fiyat oranı göze alındığında, seri üretim yapan firmalar haricinde uygulanmamaktadır. Markalaşmanın gerektirdiği ürün paket tasarımı disiplini ambalajlamanın yapılması sektörün rekabeti ve güvenilirliği için önem taşımaktadır.

Kaba yük taşımaya alışmış nakliyatçılar, hazır mobilya gibi yükleri taşırken gerekli özeni göstermemekte, bazı firmalar ise mobilyayı alıcıya teslim etmeden önce aktarma yapmakta, özen gösterilmeden yapılan nakliye ve aktarma işleri mobilyalarda hasara sebep olmaktadır. Bu olumsuzluğu giderecek iyi organize edilmiş bir dağıtım sistemine ihtiyaç vardır.

İhracat sırasında, gümrüklerde de sorunlar yaşanmakta, ambalajlar bozulmaktadır. Mobilya fiyatlarının doğal olarak farklılığı, gümrük çalışanlarında kararsızlığa neden olduğundan gümrükçüler ürünlerden ya birer adet numune alıkoymakta, ya da İhracatçı

Birlikleri'nden ekspertiz istemektedir. Bu ise, ürünün alıcıya geç ulaşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle gümrüklerde görevli muayene memurlarını mobilya konusunda eğitmek ya da ihtisas gümrükleri oluşturmak yararlı olabilir.

5. SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye mobilya sanayii uluslararası pazarlarda rekabet edebilecek konumdadır. Ancak, çoğunluğu geleneksel yöntemlerle çalışan atölye tipi, küçük ölçekli işletmelerin ağırlıkta olması, büyük ölçekli işletmelerin son 5-10 yılda kurulmuş olması dünya pazarlarında tanınmasını engellemiştir. Bu bağlamda sektörde ciddi bir örgütlenme ve yönelme sorunu vardır. Bu bakımdan İtalya, Almanya, Britanya ve Amerika Birleşik Devletleri ve devlet destekli organizasyonlarda ise Britanya ve Britanya'yı örnek alan uzak doğu ülkeleri model ülkeler olarak dikkate alınabilir (Çınar, 2001).

Sonuç olarak, Türkiye mobilya sektöründe küçük işletmelerin birleşerek güçlü işletmelere dönüştürülmesi, kayıt dışılığın önlenmesi, dağıtım sistemlerinin düzenlenmesi, KDV oranlarının rakip ülkeler düzeyine indirilmesi, SSK yükünün hafifletilmesi, kalifiye işgücü sağlanması, modern tasarım ve patent hakkına ilişkin çağdaş düzenleme yapılması, mobilya kalite testleri ve standartlara uygunluğunun sağlanmasında gerekli organizasyon ve denetimin sağlanması konularında düzenlemelere ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Akın, H.**, 2003: İstanbulda KOBİ kapsamında ki Mobilya Üretim İşletmelerinin Yapısal Sorunları ve Çözüm Önerileri. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü.
- Aksaray, F.**, 2006: Türkiye Mobilya Sanayisinin AB rekabet gücünün İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Aras, R.** 1999: Ağaç Kakmacılığının Uygulama Yöntemleri ve Önemi, Cilt 2, Sayı 4. Politeknik Dergisi. Teknik Eğitim Fakültesi.
- Balcıoğlu, T.**, 1993: A Review of the Emergence of the Term, Concept and History of Industrial Design, PhD Thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Çınar, H.**, 1997: An Investigation into Kitchen Layouts, Units and Dimensions in Relation to Wheelchair Users, Master Dissertation, London GuildHall University, London.
- Çınar, H.**, 2001: Patron or Consumer: The Role of Government Departments and Agencies in Design Management with Specific reference to Turkey, PhD Thesis, Department of Architecture and 3 Dimensional Design. Manchester Metropolitan University, Manchester, England.
- Çınar, H.**, 2004: The Relations between the Design Education and Industry towards Productivity: Examples from Turkey and England. *1st International Municipalities University and Industrial Sector Cooperation Symposium. Faculty of Technical Education, Gazi University. Ankara.*
- Çınar, H.**, 2005a: What is Design?: Design, Origins, orientations and Meanings. *1st International Vocational and Technical Education Technologies Congress. Marmara University, Technical Education Faculty, İstanbul.*
- Çınar, H.**, 2005b: Social, Cultural and Economical Approaches to Design. *1st International Vocational and Technical Education Technologies Congress. Marmara University, Technical Education Faculty, İstanbul.*
- Çınar, H.**, 2006: Mobilya Tasarım Yönetimi. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mastır Ders Notları.
- TÜİK**, 2004: TÜİK 2006 yılı itibariyle isim değişikliğine gitmiştir ve yeni adı TÜİK olmuştur. TÜİK 2004'e bakınız.
- Demirci, S.**, 2004: Türkiye Mobilya Endüstrisinin Yapısı, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Temmuz-2004.

Domestic Survey, 2005: EU Market Survey, CBI.

DPT 2006: Mobilya Sanayinde Küçük, Orta ve Büyük Ölçekli İşletmelerde Üretim Girdi Oranları. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye Dış Ticaret Müsteşarlığı, (www.dtm.gov.tr).

DPT 2006: Türkiye Mobilya İhracatı ve İthalatı. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye Dış Ticaret Müsteşarlığı, (www.dtm.gov.tr).

EC Report 2004: Commission Of The European Communities 6.10.2004 SEC. Brussels.

Er, H. A., 1994: The Emergence and Development Patterns of Industrial Design in the newly Industrialised Countries, NICs, PhD Thesis, Institute of Advanced StuTÜİKs, The Manchester Metropolitan University, Manchester.

Erzurumluoğlu, Ö., 1991: Product Design in the Turkish Furniture Industry and its Potential Role with Respect to International Developments, Master Dissertation, Middle East Technical University, Ankara.

Eurostat 2005: Eurostat yearbook 2005, <http://epp.eurostat.cec.eu.int>

Güner, B. 1997: Gümrük Birliği Sürecinde Küçük ve Orta boy İşletmeler ve Mobilya Sektörü İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü.

ITC / UNSD 2005 İthalatında Önde Gelen Ülkeler ve İthalat Değerleri (The International Trade center and The United Nations Statistics Divisions.

Kotler, P., 2005: Kotler on Marketing, How to Create, Win and Dominate Markets, The Free Press, New York, p.15-20.

Marzano, S., 1993: Chocolate for Breakfast, In: Myerson, J., (ed.) 1993: Design Renaissance, Selected Papers from the International Design Congress, Glasgow, p.13-16

MOSDER, 2006 : Mobilya Sanayicileri Derneği verileri

ST, Sektör temsilcileri, 2006: DOĞTAŞ, GAYE, KELEBEK Mobilya Sektör Temsilcileri.

TÜİK 2004: Mobilya Sektörü İşyeri Sayımı, İstihdam ve İllere göre Dağılımı. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu, (www.tuik.gov.tr).

TÜİK 2006: Mobilya Mobilya Üretim Sanayi Ortalama Kapasite Kullanım Oranları.. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu, (www.tuik.gov.tr).

UEA, 2006: Data Base for Furniture Production, Export and Import, the Federation of European Furniture Manufacturers (Avrupa Mobilya Federasyonu), <http://www.ueanet.com/>

Yeniçeri, B. 2005: Ev ve Ofis Mobilyaları, Türkiye Sanayi İhracat Pazar Araştırması, İGEME. Ankara.